2

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI,

VIRI IN ARTE MEDICA Excellentissimi, opera in hoc uolumine contenta.

Exhortatio ad medicum rectè, sanctéq; medicari cupientem.

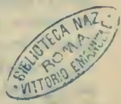
Medicatio Empirica singulorum morborum.

Doctrinalis Empirica de febribus.

Index quoque Curationis singulorum morborum.

Cum Gratia & Priuilegio Summi Pont. Et Illustriss. Senatus Veneti, per annos decem.

VENETIIS

EX OFFICINA ERASMIANA, VINCENTII VALGRISII.

M. D. L.

AMPLISSIMO CARDINALI, ET ILLVſtriſsimo Bononiæ Legato Io.Mariæ de Monte, Benedictus Victorius Fauentinus Medicus felicitatem.

ERCVLES ferarum domitor Ampliſsime Præſul immortalitatis nomen apud poſteros probè conſecutus eſt, & in præcipuum Deorum numerum à priſca gente meritò relatus fuit: propterea quòd homines plurimis geſtorum ſuorum laboribus iuuerit, & maximam orbi terrarum utilitatem præclara facinorum uirtute præſtiterit. Haud igitur iniuſtum ſanè fuit, ſi tantus Heros æternam ſibi famam comparauerit: quippe cùm uitam pro cõſeruando hominum cætu, calamitoſas ærumnas tam ſtrenuè ſuſtinens, expoſuerit. Honeſtiſsimum generoſi laboris præmium eſt, ueræ gloriæ decus. Hoc equidem animo euoluens, & mecum accuratè perpendens, nolui nec laboris, nec ſudoris conatibus unquam parcere. donec rapidus meæ uitæ decur-

ſus in cõmunem opem dilabens procumberet. Mortalis humanæ uitæ cõditio, omnibus morborum telis propoſita, & periculorum caſibus ſemper inuoluta, facile è medio tollitur: & hinc aliò migrat, niſi commoda præſentis ſubſidii uis iam tùm peritè præparetur, librum itaq; innumeris medicaminibus refertum, & proba experientiæ regula perpenſum, ſummis uigiliis diligẽtiquẽ lucubratione conſtruxi: ut quæ olim à me uerißime comperta ſunt, in unum uolumen congeſta iure prodirent. Non profectò (ut ingenuè fatear) mens eò ſe contulit, nec animi acies id nimirum diiudicauit, ut à me inuenta, & iampridem cògnita, pro gloriola captanda in lucem progrederentur: uerum enim uero ut Reipublicæ Chriſtianæ potisſimum prodesſem, & uita à non minimis noxis illæſa, quo ad fieri poteſt, conſeruaretur. Nec herclè multi iuuenes defuerunt, qui me ſupplices uehementer rogauerunt, crebriſq; efflagitationibus urgentes à me petierunt, ut iſtæc noſtra in publicum ederentur, ut etiam quùm in manus ſtudioſorum defluxerint, ab omnibus copioſè celebrarẽtur. Eorum tandem me uicit pietatis ardor. Sed ut liber noſter tutius per ora

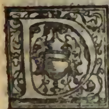
uirorum

uirorum euolando uerſetur, prudentem cæterorum uirorum conſuetudinem penitus obſeruare decreui, ut quæ peperit ingenium, in patroni alicuius ulnis piè excipiantur. Ad te igitur Reuerendiſsime Pater recens noſtræ fœturæ munus candide mittitur, & id ipſum ea quidem uoluntate libenter complectaris, qua tibi charitate diligenter offertur. Ex induſtria rudem penè ſtylum ſcribentis obtinui, quùm rudes medendi Magiſtros melius rei operam, quàm ſtyli curam coniicere, animaduerterim. Non enim phaleratis uerborum lenociniis ingruentes morbi profligantur, at exquiſitis remediorum præſidiis procul indè excluduntur. Methodicum nequaquàm ſodalitium me execrandis impiorum dictorum aculeis iniquè laceſſat, nec calumnioſis conuitiorum latratibus me acerbè inceſſat: quippe quòd ſuperclilioſa ipſius dogmata conſultus omiſerim, & quòd me magis empiricæ iam nunc familiæ; quæ cauſas aſpernans, explorata ſolùm remedia excogitat, *ultrò* addixerim. Proinde conſcius ſanæ mentis error pœnam non expoſtulat, & actor ſcitè ſaltans, è ſcena non exploditur. Cæterùm nec tuas laudes magnis

rerum præconiis enumerare hîc opus est, quum tu uir maximus, nisi à maximo di cēdi genere concipi possis. Quare nostram Empiricam lubenti animo suscipias quæso, & interim mancipii tui memor, sospes ac incolumis uiuas felicissimè.

Vale. Literatorum decus & ornamentum.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI EXHORTATIO AD MEDICVM RECTE, SANCTEQVE medicari cupientem.

IXIT inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus, Dauidis. LII. Noli tamen tu, qui medicus es, illo inſipientiæ nomine teneri, eſt enim medicus opus Dei, creauit enim illum altiſsimus, eccleſiaſtici XXXVIII. Deus quocꝫ omnia fecit uerbo ſuo, & ſapientia ſua. Sapientiæ IX. Igitur Deus ſua ſapientia creauit te, & tu ſapientiam aſſiſtricem ſemper habebis, qua omnes homines ſanitati erunt reſtituti, qui operibus tuis ſubmittentur. Vbi autem Dei ſapientia à te abfuerit, in nihilũ computaberis. Sapientiæ IX. ob quam rem ſapiens eris, ſi in corde tuo dicas, eſt Deus, & omnia opera tua optima erunt, quoniam diuina, uniuerſa autem dei opera ualde bona. eccleſiaſtici XXXIX. Si igitur deum eſſe credideris ueritatem facies, & in lucem uenies, operaque tua manifeſtabuntur optima, quoniam in deo facta erunt. Ioannis III. Et iterum, crede fili Deum eſſe, quoniam opera tua, quæ in humanum corpus operaberis perficientur. Nam Dei cura erit de te, ut dixit Apoſtolus Petrus prima epiſtola, capite V. Vbi ait, quoniam Deo cura eſt de nobis. omnem igitur ſollicitudinẽ tuam proiice in

medicus opus dei est.

deus oia fecit verbo suo, et sapientia sua.

deus de nobis curam ht.

 ce in deum.

ce in Deum, & sub potenti manu eius humiliaberis, & exaltabit te in tempore uisitationis ægrorum, & adhuc crede fili Deum esse, quoniam medicina à deo est, ecclesiastici XXXVIII dicentis. Altissimus creauit medicinam de terra, creauitque eius scientiam, dixit enim: et dedit altissimus hominibus scientiam, quam uoluit honorari in mirabilibus suis, & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem, & ungue̅tarius faciet pigmenta suauitatis, & unctiones conficiet sanitatis, & non consu̅mabu̅tur opera eius. Hæc ille, eandem mentem habuit Plato in libro de furore poetico, ubi ait. Nonne cuique arti facultas à Deo tribuitur? & in conuiuio dixit: artes à Dijs propter amorem humano generi traditas, ut ab Apolline medendi artem. Et huic alludens Hippocrates dixit secundo de prisca medicina: hancque artem medicinæ dignam esse censuerunt, quam Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt. Et dixit in libro de natura fœminea: in morbisque hæc dico sentioue maximam quidem causam, & potissimum quid in hominibus esse diuinu̅ nume̅. Ait etiam Hippocrates in libro de sacro morbo: mihi quidem uide̅tur, qui magica arte utuntur nec Deos putare, nec si sunt quicquam posse, nec prohibere posse. Quare mihi graues in Deos esse uidentur. Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare ualeas, ut decet, ne dum Deum esse te credere uelim, sed & ipsum firmo animo colere. Dixit hoc Hippocrates in libro

de Probitate

de Probitate, ubi ait: medicina plurimum Dijs concedit, Deosq; colere reperitur. Medici nanq; plurimum Dijs concedunt. Hoc etiã dixit Hippocrates in tertio de ratione uictus, ubi loquitur de somnijs, de signis autem cælestibus, syderibusque cum quis gnarus peritusq; fuerit, & doctus, sic prouideto, nutricatoq; Dijsque supplicato, & post ait. Terræ uerò mercurio, Heroibusq; supplicato. quam etiam sententiam attulit Hippocrates in libro de languentium somnijs. Nempè idem uidebis ab Hippocrate in libro de aere, aquis, & locis, ubi ait. cum pauperes deos contemnant. Ditiores uerò contra. Plurimum enim Deos colunt, plurimaque sacrificia faciunt, cum diuitijs abundent. Pauperes uerò minus. Hortor igitur te fili, quia homo es, & rebus uniuersis melior, & quippiam è cæteris diuinitus sortitus es, & similis Deo. ut ait Galenus in libro. An animal sit, quòd in utero est. uirtutem, & bonitatem assequi debere. Et quia Medicus es. & Philosophus, ideo sapiens es, & similis Deo, ut dixit Hippocrates in libro de Probitate, ubi ait, Medicus enim uir sapiens est, & Philosophus deo similis, & quoniam Dei sapientia est uirtus, & Bonitas, assequere igitur uirtutem, & bonitatem, & sapiens efficieris, & similis Deo. iuxta illud Galeni in libro de cognoscendis, & curandis animi morbis, dicentis: sanè Deo similem esse sapientem, & ob hoc quòd sapiens eris, sine peccato procedes, ut ibidem ait Galenus. Quapropter, in om-

ſn omnibus tuis operibus felicitaberis,et deus adiutor erit tibi,nõ autem eris tu deo adiutor. quoniam deo nihil eſt ab homine adiutorij.Iob xxvi.Dices autem tu quõ Deum eſſe credam, quem non uidi unquàm?Huic dixit Galenus in ix.de decretis Hippocratis,& Platonis,ubi ait. Quòd ſi propterea quòd ipſum deum non uidemus,non eſſe etiam dicamus. Similitudinem iudicij in artibus minimè ſeruabimus,quemadmodum enim ridiculum eſt,ſi quis eò quod uideat aliquem quippiam fabricantem,idcirco artificem exiſtimet, etiam ſi male fabricatas partes aliquas fuiſſe depræhenderit. ſic cum optimè conſtitutam Nauim, uel Domum,uel lecticam conſpexeris, licet ignores quis ea condiderit,ſi absq; arte, ſed fortuna extitiſſe ea omnia exiſtimes,meritò eris deridendus.quo fit,ut abſurdum ſit exiſtimare cauſam fabricæ noſtri corporis,& eorum,quæ apud nos ſunt,& continuè apparent, temerariam, & fortuitam, & non artificialem. Habes igitur ſigna fili apud nos, quibus Deum eſſe confiteberis, quorum maximè eſt omnium animantium,ac noſtri corporis fabrica.ut probat Galenus in libro de fætus formatione. crede igitur deum eſſe, & ipſum cole.& illius nomine operaberis, & benè tibi ſuccedet.iuxta illud marci xvi. in nomine meo ſi ſuper ægros manus imponent benè habebunt. Et ſi non uides eum, Beati enim qui non uiderunt,& crediderunt.Ioãnis xx.Nemo enim deum uidit unquam,Ioannis primo.neque

nouit,

nouit,neque uidere potest nisi christus. Ioannis v i & ad Thimotheum v i. Hortor igitur te fili, Deo ac eius uoluntati obedire, ipse enim & te pro sui uoluntate utetur, ut dixit Isaias x l v. ueh qui contradicit factori suo, & post ait. Ego suscitaui hominem ad iustitiam, & omnes uias eius dirigam. igitur fili in his quae in arte medendi operaberis, nihil mali inducas, credens id in occulto factum esse. Dixit enim ecclesiasticus x v i. non dicas à Deo abscondar, quoniam nihil occultum est Deo. Et x x i i i. Dixit, & homo non intellexit, quoniam omnia uidet oculus Dei. sanè inquam Deum cole, quoniam ab eterno bonus est, & non à seipso bonus reditus est. Quapropter, & nos omnes eum naturali amore prosequimur, ut ait Galenus in libro, quòd animi mores corporis temperaturas sequuntur. Et post dixit authore Platone in Thimeo. Nam nec denique est factus aliquando, cum perenniter ingenitus sit, ac sempiternus. Igitur quoniam Deo nihil occultum est, ecclesiastici x v i. Ideo deum ubique opinaberis, & cuncta uidere. Dixit enim Hieremias x x i i i. Putas ne, Deus è uicino ego sum dicit Dominus, & non Deus de longè. Si occultabitur uir in absconditis. & ego non uidebo eum dicit Dominus. Nunquid non cælum et terram ego impleo? Dicit Dominus. Igitur hortor te fili ut in omni tui medicatione à Deo auxilium petas, et benè tibi erit. iuxta illud Pauli ad ephesios x x x i i i. ubi ait: non est Deus alius, ut Deus re-

ctissi

ctissimi assensor cæli, auxiliator tuus. &c. Præterea hortor te fili, ut iusiurandum Hippocratis obseruare coneris, præsertim per ea, quæ ad ægros sanandos attinent. Aegrotantibus igitur uictus rationem cōstitue pro facultate eorum, & iudicio tuo commodam, omneque detrimentum, & iniuriam ab eis prohibebis. Porrò neque ullius preces apud te adeò ualidæ fuerint, ut cuipiam uenenum sis propinaturus, neque etiā huius rei semper uerendæ consilium dabis: similiter autem neque mulieri Talum uuluæ subditi-tium ad corrumpendum conceptum, uel fætum consilium dabis. Dico quoq; tibi fili. Quòd in quancunque domum ingressus fueris, ob utilitatem ægrotantium intrabis, & ab omni iniuria uoluntaria inferenda remotus eris, ab operibusque uenereis abstinebis, siue muliebria, siue uirilia fuerint. Menti quoque habeas nobiles, pauperesque, liberos etiam atque seruos, æqua lance medicari. Quæcunque etiam inter curandum uideris, aut audieris, cognoueris que in communi hominum uita, ea tanquam archana apud te continebis. Quod si ita feceris, porrò, & integre, & sanctè uitam, & artem tuam conseruabis.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

IVINAM *profectò, et omni laude dignam Platonis sententiam existimaui, cuius etiam meminit* Cicero *in libro* Officiorum, *quà neminem sibi soli natū esse, sed id temporis, quo nobis uita hac frui datum est, totum partim in adiuuanda patria, partim in demerendo humano genere consumendum esse censet, Quamobrem ego omni ingenio, omniq; industria semper studui, ut hominibus prodesse possem. hinc fit ut si non aliter, saltim hac mea impressoria arte studiosis adiumentum aliquod afferre indies coner; huiusce uero meæ propensæ erga studiosos uoluntatis testes possunt esse omnes, qui rei literariæ operam sedulo dare curant, quippe qui multa doctorum uirorum uolumina in nostra officina diligentißime, & castigatißime impressa, præ manibus habeāt, Quin quotidie noua etiam publicare studemus.* En igitur *amice lector in præsentiarum tibi damus nouum hoc Medicinalis* Empiricæ *opus* Excellentißimi *domini* Benedicti Victorij Fauentini, Ex *cuius lucubratione facillime comprehendere poteris eximiam Medicæ facultati utilitatem accesisse, & humanæ saluti optime consultum fuisse, quam si alacri animo susceperis. Curabo ut maiora indies, atque excellentiora celeberrimi huius uiri opera, quæ uir ille undequaque doctißimus in manibus habet, cum incredibili omnium studiosorum utilitate in lucem exeant.*

Vale.

Nemo sibi soli natus est. —

TABVLA MORBORVM, ET INFIRMITATVM CONTENTARVM IN EMPIrica Excellentißimi Domini Benedicti Victorij Fauentini.

A.

C.

D.

Diabeticæ

Nasi

N.

O.

P.

S.

BENEDICTI, VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

DE DOLORE CAPITIS, *Caput primum.*

AD DOLOREM CAPITIS *antiquum, remedium tale est, præcedente lenitione uentris, si dolor magis retro adfuerit, uenam frontis secabis. Quòd si magis ante ægrum infestabit, sanguisugas post aures apponito, dum tamen prius secetur cephalica cubiti dextri, uel sinistri, secundum quòd dolor infestat.*

Aliud.

Recip. *Corticem cepæ, sub feruentibus Cineribus decoque. Demum frustum eius auri imponito, ex eadem parte qua dolor existit, super quod inungito sic. olei laurini, olei rosati completi calidi ana drach. s. Demum cum bombice claudito, idemque obseruabis, si intensus auris fuerit dolor. Aliud in unaquaque materia ualens, & est expertißimum unguentum, cum quo uolo, ut inungantur pulsus temporum & frons tota.*

Recip. *Succi camomillæ recentis unc. iiij. succi rosarum recentium unc. ij. succi rutæ recentis, succi betonicæ, ana unc. i. s. succi radicum altheæ unc. ij. olei rosati omphacini lib. i. s. Alabastri optimi & purißimi unc. iij. puluerizetur subtiliter alabastrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cæra alba optima quantùm sufficit, ex omnibus conducatur un*

guentum, quod utique unguentum ualet omni dolori capitis a quacunque materia pendente, siue per essentiam, siue per consensum, siue cum febre, siue sine fuerit, siue per se dolor sit, siue per accidens ipsius febris: & in omni tempore paroxismi nos possumus uti. Excepto *principio.*

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infestaret, ut absque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius uirtutis membri.

Recip. De *prædicto unguento unc. s. oppij gran. iij. inungantur cum prædicto unguento pulsus temporũ, & si alicui alteri parti capitis adfuerit dolor, eidem unguentum applicabis.*

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis infestaret ægrum.

Recip. *Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminũ lini, mucillaginis seminũ meliloti ana unc. i. unguẽti prædicti alabastrini unc. i. olei liliorum alborum unc. s. misce, et in mortario bene ducantur, quousque fiat unguentum, cum quo ungatur pars capitis dolens: demum super ipsa extendatur paululum de lana succida, fortificabis etiam si expedit cum quatuor granis oppij. & hoc est bene expertum.*

Aliud.

Et ualet in omni dolore capitis in quacũque materia, & in quocunque tempore.

Recip. *Rosarum rubearum, florum camomillæ, meliloti, calamẽti, abrotani ana M. ij. bulliant in lib. xl. aquæ, & uini albi potentis usque ad consumptionem medietatis. deinde abluantur quotidie cum huiusmodi decoctione calida.*

lida, crura à genu infra, & Brachia, à cubitu infra, mane & uesperi, stomacho non impleto.

Vbi uerò dolor capitis ortum habuerit à morbo gallico, purgato capite sequentibus pilulis.

Recip. Pilularum aurearum scrup. ij. pilularum de fumo terræ drach. s. misce, cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero quinque. capiat inde per xx. dies continuos apud diluculum sequentem potionem super dormiendo.

Recip. Decocti ligni guaiaci secundum artem facti lib. vi. folliculorũ senæ, betonicæ, sticados arabici, polypodij quercini ana m. s. turbith boni, agarici electi ana drac. ij. s. misce, et bulliãt omnia usque ad consumptionẽ tertiæ partis. deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. vi. oxymellis simplicis unc. ij. misce pro una uice. continuet hunc decocti modum, & benè erit. ubi uerò dolor capitis per consensum ab utero, fiat sanguinis mißio ex saphena in talo.

Demum fiant lotiones prædictæ, addendo matricariam, & sequetur modum curæ dispositionum matricis post dicendum.

DE EPILEPSIA. *Cap. II.*

CVM EPILEPSIA *apud antiquos Medicos reperiatur duplex. Vna quidem per proprietatem. Alia uerò per consensum.*

Primo curabimus epilepsiam proprietatis, secundo communitatis.

Et quia maior expedit cura in præseruatione à casu in paroxismum epilepticum, quam curare in actu paroxismi.

Ideo primo dicemus curā præseruatiuam ad epilepsiā. Secundo uerò, quid agendum sit hora paroxismi.

Primo igitur laudo. quod si epilepsia fuerit in corpore carnoso complexionis sanguineæ, cum rubedine faciei, & apparentia uenarum in oculis, & caliditate membrorum uicinatorum cerebro. quòd fiat phlebotomia.

Prima quidem diuersiua, et euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per sectionem saphenæ dextri pedis, & inter medio uno die phlebotomia fiet ex communi dextri cubiti. Demum uerò transactis tribus diebus, secetur uena cephalica in curuatura eiusdem cubiti, quibus phlebotomijs expeditis, dum ad eas præcesserit uentris lenitio, consulo. Quòd digeratur materia peccans, quæ & si sanguis peccet secundum plurimum, tamen est per admixtionem ipsius pituitæ cum eo. quapropter cum phlebotomia sit euacuatio epilepsiæ sanguineæ. secabis uenam non expectata digestione. si tamen expedict, digestio erit in epilepsia pēdente à pituita per essentiam in cerebro.

Digestiuum igitur erit sequens.

Recip. Oxymellis simplicis unc. i. mellis rosati colati unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ ana unc. i. misce, continuato digestiuo per vij. dies continuos. & apparentibus signis digestionis in materia, purgetur materia à capite sequenti purgatorio, semper à leuioribus curam inchoando.

Recip. Pilularum de Hyera Nicolai, masticinarum conciliatoris, aurearum Nicolai ana scrup. i. misce, cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero v. Facta hac prima purgatione, quiescat æger per sex dies continuos ab ulteriori purgatione: quoniam aßidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo, quòd

do, quòd quolibet uesperi cũ æger cubare uoluerit, capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diacori conseruæ sticados, conseruæ saluiæ ana unc. i. radicum peoniæ, subtiliter puluerizatæ drach. ij. misce cum syrupo de sticados, fiat mixtura. Dosis est unc. s. pro qualibet uice, mane uerò in eisdem sex diebus per tres horas ante cibum, laudo. Quòd æger capiat unc. s. præparatarum radicum masticando, & expuendo ferè per tempus unius horæ.

Recip. Radicum acori unc. iij. & aduerte quòd in quibuslibet diebus purgationis, uel non purgationis, si patiens aluum strictam habuerit, quotidie clystere unum stomacho ieiuno imponatur, quod sit talis cõpositionis.

Recip. Florum sticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & sansuci, saluiæ, rutæ ana m. i. mercurialis, foliorum maluæ, uiolariæ ana m. s. bulliant in sufficiẽti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis aquæ. Demum de colatura

Recip. unc. s. Hyeræ compositæ unc. i. olei rutæ unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. salis communis drach. iij. misce, & imponatur clystere.

Transactis uerò sex diebus, laudo, ut in cura præseruatiua ab epilepsia iterato patiens purgetur præcedẽte digestione cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de Hysopo, syrupi de sticados sine speciebus, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum hysopi, betonicæ, saluiæ ana unc. i. misce his expletis syrupis septẽ diebus continuis apparentibus signis concoctionis, purgetur materia sequentibus fortioribus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almansoris, pilularum de agarico mesuæ, aurearum nicolai ana scrup. i. Ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi

morbo coniungitur ſcrup.s.miſce.cum ſyrupo de hyſopo fiant pilulæ numero iij.quas patiens capiat poſt primàm dormitionem de nocte.

Et aduerte, Quòd in ægritudinibus cerebri, quanto pilulæ großiores ſunt, tanto efficacius operantur à cerebro, proter longiorem moram, quam trahent in ſtomacho. facta hac purgatione ſecunda, Conſulo, ut apponantur tres ſanguiſugæ uenis Emorrhoidalibus ipſius patiẽtis, tanto efficacius hoc facias, quanto quòd ſigna ſanguinis apparuerint: & extrahatur ſanguis pondere unciarum quatuor, melancholicis enim emorrhoides conferunt. Demum quieſcat patiens per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione, in quibus laudo, quòd in ueſperi cum ibit dormitum ipſum capere debere bolum infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Conſeruæ Iuæ unc.i.conſeruæ ſaluiæ unc.s. radicum peoniæ ſubtiliter pulverizatarum unc.s. miſce cũ ſyrupo de iua & fiat mixtura. Mane uerò quolibet in iiſdem ſex diebus uolo patientem uti & maſticatorio, et lotione in extremitatibus, quorum quolibet materia detrahatur à capite, maſticatorium tale eſt.

Recip. Maſticis unc. i.peoniæ unc.s. paſſularum enucleatarum unc.ij.pulverizentur pulverizanda, & omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur, & fiant maſticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens unum maſticando expediat. & materiam à capitte attractam ad os expuere conetur. facto uno maſticatorio, laudo ipſum patientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione.

Recip. Calamenti, betonicæ, florum ſticados arabici, florum ſticados montani, maioranæ, rutæ, iuæ ana M.i.

radicum

radicum peoniæ unc.s. misceantur; & bulliant in forti lixiuio usque ad consumptionem tertiæ partis, & usui reseruetur. His sex diebus exactis, laudo, fiendam fore fortiorem tertiam purgationem, ut ea apertiorem uiã habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda

Digeratur igitur materia tertio isto syrupo sequente.

Recip. *Oxymellis compositi, syrupi de hysopo, mellis rosati colati ana unc.s. aquarum peoniæ, hysopi, saluiæ ana unc. i. castorei ligati in petia subtili & rara scrup. s. misce. Et de mane syrupo calefacto in diluculo, & colato patienti exhibeatur. & sic præcisè eodem modo continuabis per septem dies continuos. Octauo uerò die purgetur materia sequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum cochiarum almansoris scrup. ij. pilularum fœtidarum scrup. i. Elebori nigri præparati. Castorei optimi ana scrup. s. fiant cum syrupo de sticados pilulæ numero v. & aduerte quòd has medicinas, & in dosi, & in uirtute debes metiri secundum robur uirtutis patientis, & secundum ætatem, quoniam in pueris, uel in senibus patientibus epilepsiam nimium graues sunt prædictæ medicinæ. Quapropter magis, & minus id relinquo in iudicio, & arbitrio prudentissimi medici.*

Ad epilepsiam per proprietatem expertum est, sequens remedium optimè conferre, si patienti per septem horas ante cibum quolibet mane detur drach. i. infrascripti pulueris.

Recip. uescicarum Apri syluestris cum propria urina numero ij. exsiccentur in furno lento igne, adeò ut non comburantur. quibus exsiccatis subtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach. i. cum aqua peoniæ quantum

tium sufficit ad dissoluendum, & reperies utile præsidiũ ipsi corpori epileptico.

Ad idem, & est expertum, si detur patienti epilepsiam quolibet uesperi in ingressu lecti sequẽs antidotum.

Recip. *Castorei optimi drach. s. pulueris radicum peo niæ scrup. i. misce cum syrupo de sticados. fiat pilula una quæ patienti exhibeatur.*

Ad idem, & est expertum & optimum. si patienti epilepsiam per proprietatem, detur infra scriptus bolus, quolibet mane per septem horas ante cibum.

Recip. *Cranei humani drach. i. s. pulueris peoniæ drach. s. mithridati optimi drach. ij. misce, pulueriзatis pulueriзandis, & fiat bolus.*

Ad idem & expertum. si patiens quolibet ma ne quod sequitur masticet per unam horam cõ tinuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

Recip. *Radicum acori conditarum unciã. s. pro una uice.*

Ad idem, & est expertum, si patienti propinabis dare in ingressu lecti sequentem bolum, ipsumque detinendo in ore plusquam sit possibile, demum ipsum tranglutiendo inuenies ipsum optimè ualere.

Recip. *conseruæ Saluiæ, conseruæ sticados ana drach. ij pulueris radicum peoniæ drach. s. misce, & patienti dato modo dicto.*

Ad idem, & est expertũ, si patienti in ingressu lecti dabis unam de infrascriptis pilulis, inuenies magnum præsidium ex his.

Recip.

Recip.pulueris hysopi, pulueris praßij ana drach.s. pulueris radicum peoniæ drach. i.assæ fœtidæ scrup.i.castorei drach.s.puluerizentur puluerizanda subtilißime, & cum syrupo de hysopo, reformentur pilulæ numero septem. Quòd si huiusmodi remedia non contulerint, laud o,ut sine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepsiam, & non solum unum, quinimo & tria.

Primum cauterium sit semper actuale, & sit d e directo commissuræ coronali.

Secundum uerò sit in fontanella i.spondilibus colli, in prima uel secunda spondili, ubi collum iniungitur craneo.

Tertium sit infra genu per quatuor digitos in parte syluestri infra duos musculos.dico hoc in adulto corpore potente hæc medicamenta tollerare,in puero uerò epileptico non nisi apud primam,uel secundam spondilem colli committendum est cauterium, facto uerò altero, uel pluribus de his cauterijs,regatur patiēs regimine medicinarum ante dicto.quoniā plerunque necessitas cogit nos offerre cauteria à principio morbi.

Et hæc de epilepsia per proprietatem dicta sint.

DE EPILEPSIA PER CONSENSVM,

AD EPILEPSIAM *per consensum, cum secundum plurimum epilepsia per consensum ab aliquo membro corporis humani sit per malum fumum absque præsentia humoris communicatum ipsi cerebro, & uentriculis eiusdem, qui fumus quādoq; est sapiens substantiam & naturam humoris peccantis, quādoq; uerò est fumus uentosus ab illo affecto membro ad cerebrum*

ad cerebrum communicatus.

Ideo laudo, quod prima epilepsiæ curatio per consensum, sit corrigere malam complexionem membri ipsius consentientis, & euacuare ab eodem membro causam existentem in eo fiendæ epilepsiæ in cerebro. Et quoniam secundũ plurimũ uẽtriculus, uel aluus propter fœtidas, & corruptas materias existẽtes in ipsis magis, quàm in alijs membris, epilepsia ipsi cerebro cõicatur.

Ideo laudo, ut æger lenitiua medicina prius euacuetur, quæ medicina & si stomachalis est, uel fuerit, non absoluatur tamen à medicina habente uirtutem capitalẽ.

Leniatur igitur primo uenter cum sequenti medicina.

Recip. floris caßiæ nouiter tractæ unc.i. radicum peoniæ subtiliter puluerizatæ drach.ij. misce, & fiat bolus cum saccharo. Demum concoquere debes præsentem materiam existentem in stomacho unà cum decoctione communicata uenis, cum secundum plurimum ad ipsum stomachum mali humores confluunt à uenis.

Syrupus digestiuus est talis.

Recip. Syrupi de Betonica, *ualet enim stomacho & capiti, syrupi de menta, oxymellis simplicis, syrupi de endiuia, mellis rosati colati ana drach. iij. aquarum betonicæ, mentæ, buglossæ ana unc.i. misce, continuato syrupo per tres dies continuos apparentibus signis cõcoctionis dabis sequens purgatorium.*

Recip. Diacatboliconis *drach.vi. electuarij rosati, mesuæ drach.ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij succi rosarum ana scrup.i. misce cum aqua decoctionis radicum peoniæ, polypodij quercini, folliculorum senæ, & florum omnium cordialium, fiat potus. quòd si pergratum fuerit magis patienti capere medicinam*

dicinam in forma pilulari, sumat per duas horas ante lucem infrascriptas pilulas.

Recip. Pilularum fœtidarum, indarum, aggregatiuarum, aurearum ana scrup.i. misce cum syrupo de menta, fiant pilulæ numero septem.

Ad idem, consulo facta purgatione, alternis diebus patiens utatur infrascripto clysterio euacuante ab intestinis, & stomacho, uirtutem sui cerebro communicante.

Recip. Absinthij, mentæ, pullegij, calamenti ana M.i. radicum Peoniæ, polypodij quercini ana drach. ij. anisorum, fœniculi, carui, Dauci, ameos ana M.s. agarici ligati in petia drach. ij. uiolariæ, mercurialis, ana M. i. s. Bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. x. Benedictæ, hyeræ simplicis Galeni ana unc.s. olei rutæ unc.iij. mellis rosati unc.ij. sacchari rubei unc.i. salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. misce, & fiat clystere.

Ad idem, laudo quod quolibet mane, & uesperi per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infrascriptæ mixturæ, quoniam & omnibus membris naturalibus confert, uentositates, & malos fumos ipsorum resoluendo.

Recip. Aromatici rosati, electuarij pliris arcoticon. Diagalangæ ana unc.i. Diairis, Diacori ana unc.s. radicum peoniæ subtiliter puluerizatæ drach.ij. misce cum syrupo de menta, & fiat electuarium.

Ad dem Consulo, & est expertum, & est secretum, si patiens utatur bis in septimana, uel ter in ingressu lecti una de sequentibus pilu-

lis, proculdubio ſanabitur ab Epilepſia, nedum per conſenſum uerum etiam per proprietatem.

Recip. Caſtorei optimi. Aſſæ fætidæ ana drach. s. radicum peoniæ ſubtiliter puluerizatæ drach. i. aromatici roſati. drach. ij. miſce cum ſyrupo de menta, & fiant pilulæ numero. vij.

Ad idem & expertum eſt, ſi patiens unam de ſequentibus pilulis cæperit in ingreſſu lecti quolibet ueſperi uel alternis diebus.

Recip. Elebori nigri bene præparati, et mundi drach. i. ſpecierum diagalangæ drach. i. s. radicum peoniæ ſubtiliter puluerizatæ drach. s. miſce cum ſucco abſinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quòd ſi his remedijs non curetur Epilepſia hæc per communitatem, Conſulo, ut deueniamus ad manum chirurgicam, & à quocunque membro inferiore cõmunicetur Epilepſia capiti. Conſulo, ut fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte ſyluestri per quatuor digitos intra duos muſculos. Demum Conſulo, quòd ſi medicus benè expertus cognouerit mẽbrum, à quo cõmunicetur Epilepſia cerebro, ſicut cognouit Galenus de pũctura facta in digito pedis ab animali uenenoſo, propter quan ab illo membro communicata fuit Epilepſia ipſi cerebro. tunc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cum ſecundum plurimum ſit à ſtomacho, cauterizatur de directo mali granati, & quoniam omnis ægritudo per cõſenſum ad aliquod membrum, ſi prolungetur, efficitur per eſſentiam in illo membro.

Ideo laudo, quòd ultra hæc cauteria continuante morbo, cauterizetur commiſſura coronalis, ut prius dictum eſt.

Et hæc de epilepſia.

DE APO-

DE APOPLEXIA. *Caput.III.*

VM AD fortem Apoplexiam impoßibilis sit curatio. Ideo eiusdem regimen & curam derelinquamus presbyteris. Quoniam uerò leuis Apoplexia, & si difficilem habeat curam, non tamen impoßibilem, ideo eius curam perstringemus, primo debet Medicus considerare à qua materia, ueluti à præcedente causa fiat apoplexia. Quòd si sanguis fuerit, illico phlebotometur æger primo ex uena communi extrahendo sanguinem pondere unc. vi. habita uirtutis consideratione, & ipsius ætatis, hinc uerò à quatuor uel quinque horis. iteratò æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo sanguinem pondere unc, iiij. ad plus, hinc uerò ad sex horas, quod per me expertum est, & benè contulit, phlebotometur uena recta frontis extrahendo sanguinem pondere unc.iij. quibus phlebotomijs celebratis præcedente uentris lenitione, Laudo, quòd fiat sequens clystere.

Recip. *Betonicæ, saluiæ, hysopi, centaureæ, Aristologiæ, florum sticados arabici, mercurialis ana M.i. florum camomillæ, anisi, ana M.s. Agarici, pulpæ colloquintidæ ana drach. ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa coloquintidæ, & bulliaut in sufficienti quantitate aquæ usq; ad consumptionem medietatis, deinde de colatu ra*

Recip. *Vnc. x. Hyeræ logodionis, Hieræ compositæ ana unc.s. mellis rosati unc.ij. olei rutæ unc.iij. sacchari rubei unc.i.s. salis communis drach.iij. uitelli oui numero i. misce, & componatur clystere. Et nota quòd clysteria, quæ in apoplexia fiunt, debent esse fortia magis, quàm in epi lepsia, propter uirtutes omnium membrorum so pitas*

pitas esse. Et ideo difficulter excitari possent ad expellendum sibi nociuum. facto clysterio laudo, ut non expectes digestionem in materia, cum paroxismus Apopleticus sit ualde acutus, & in ualde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur sequentes pilulæ patienti apoplexiam, quod si propter impedimentum datum musculis deglutionis æger liberè non poterit pilulas deglutire, dissoluantur in aqua saluiæ quantùm sufficit.

Recip. Pilularum cochiarum, almansoris, fœtidarum ana drach.s. Aurearum nicolai scrup.i. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilulæ numero. v. & aduerte, Quòd pilulæ debent esse in maiori dosi, ut melius excitent sopitam uirtutem expulsiuam patientis apoplexiam, facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, consulo, ut patienti apponantur cucurbitulæ scarificatæ cum sequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurium sub genu, deinde applicentur cucurbitulæ eo in loco, & scarificentur. Demum fiat fortis frictio supra coxas infra nates, & iteratò cucurbitulæ apponentur, simili scarificatione facta. deinde præcisè eodem modo super natibus sic ascendendo, usque ad spatulas, in quibus facta forti, et laboriosa frictione apponantur quatuor cucurbitulæ, similiter scarificando, et in isto ingenio habebis optimum modum diuertendi, & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam, his omnibus peractis, & si simus in eadem ægritudine eiusdem naturalis diei, laudo, ut detur patienti cauterium actuale de directò commissuræ coronali, & conseruetur apertum plurimis septimanis. Deinceps laudo, quòd si patiens non poterit deglutire syrupos, quòd continuè ori ipsius imponatur drach.i. uel. ij. mitridati optimi, ualet enim ad huiusmodi morbũ, et ante, &

te, & post euacuationem, et digestionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida transglutire, consulo, ut ipsi detur sequens digestiuum per treis dies continuos.

Recip. *Sirupi de iua, de hyssopo, oxymelis compositi ana unc.s. Aquarum iuæ, saluiæ, hyssopi ana unc.i.* Ne mi*reris, si calidis utor; quoniam ut plurimùm materia, ueluti coniuncta causa ipsius apoplexiæ, est pituitosus humor replens caua cerebri; ubi à calidis facilè soluitur; tum etiam, quoniam ipsis calidis posset in toto corpore febris accendi. quo fit, ut apoplexia, spasmus, & eius causa soluatur.* Continuabit *igitur hos syrupos per treis dies. posteà laudo, ut totum corpus purgetur sequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum cochiarum Alman. fætidarum ana drach. s. ellebori nigri, castorei optimi ana scrup.i. misce, & fiant pilulæ numero vij. & patienti exhibeantur in medio noctis.*

Ad apoplexiam pituitosam expertum est, si patiens utatur sequenti mistura quater, uel quinquies: in die releuabitur enim a paroxismo apoplexiæ.

Recip. *Conseruæ iris, conseruæ acori, diamusci amari ana unc.s. castorei optimi drach.i. misce, & cum syrupo de sticados fiat mistura: & si poßibile est, patiens semper in ore detineat quantitatem aliquam, licet par uam, huiusmodi misturæ.* Recordare *tamen, theriacam magnam mirabile præsidium afferre apoplectico, si acce perit drachmam unam per duas horas ante lucem, & nihil comedat, nisi sex transactis horis ab assumptione theriacæ. At quoniam apoplexia non dat inducias ne-*

que patienti, neque medico, quin certßimè terminetur in mortem, uel in paralysim alicuius particulæ corporis humani (est enim paralysis crisis apoplexiæ) ideò de paralysi dicam in sequenti capite.

DE PARALYSI, Cap. IIII.

VM PARALYSIS à doctoribus ponatur duplex, una quippè uniuersalis; altera uerò particularis: uniuersalis quidem, cùm totum teneat corpus animalis; quæ est uniuersalis spasmus, cum quo stat minimè uita, cùm sit fortis apoplexia; ideò nollem, ut ab eam medicus se intromittat curandam, particularis autem paralysis duplex est. Vna non equidem multùm distans ab uniuersali paralysi: & est, quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis, uel dextram, uel sinistram; cuius paralysis alterius partis timor est de casu alterius: altera uerò est paralysis particularis, quæ uni soli particulæ accidit: sicut sunt omnes illæ particulæ, ad quas terminantur nerui in corporibus nostris: ueluti est paralysis linguæ, paralysis faciei, brachij, uel digitorum unius, uel ambarum manuum, uel pedis, & hanc paralysim particularem sic curabimus. Nam si hæc paralysis accidat corpori multùm carnoso, & sanguineæ temperaturæ, quòd in præteritis temporibus multiplicauerit, & usus fuerit regimine generatiuo sanguinis, & humorum calidorum, laudo, fieri phlebotomia uenarum ex parte sana, & sanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius q̃ quantitatem. quoniam natura asuescet ex paulatina, & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læso ad mem-

ad membrum ſanum: quo fiet, ut materia illa ſparſa facta debilior, citiùs reſoluatur à uirtute forti partis ſanæ: & ſic illi, qui credunt, quòd ex phlebotomia partis ſanæ, uel ex fricationibus factis in eadem parte ſana, conducatur paralyſis in partem ſanam, errant: quoniam ignorant, uirtutem ſparſam eſſe debiliorem ſe ipſa unita. Quapropter cùm ipſis fricationibus trahatur, & ſpargatur materia ad partem ſanam, huius robur potentius eſt; ideoq; celeriter ſoluitur, & uitiata pars ſic ſanabitur. Sic igitur laudo, poſt phlebotomiam, uel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte ſana, dum tamen non te lateat, non ſolùm frictiones diuerſiuas in parte ſana factas præſtare præſidium, ſed etiam frictones leueis reſolutiuas, & non attractiuas in parte læſa multum iuuamentum præſtare, eo quia frictionibus illis excitatur calor naturalis membri ad reſoluendum materiam illam morbi, & reſerantur uiæ, ut ſpiritus ipſi poßint ad illud membrum tranſire, & ipſum uiuificare. Facta phlebotomia, laudo, ut patiens paralyſim euacuetur ſequenti pharmaco. Et non attendas eis, qui in ægritudinibus frigidis uolunt expectare digeſtionem in materia, cùm plerique ſua multitudine peccent; eoq; tempore, quo digereretur, æger moreretur, & ideò audax eris à principio ipſi paralitico dare ſequenteis pilulas; quoniam cùm non laborioſè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

Recip. Pilularum de hiera ſimplici ſcrup .ij. agarici trochiſcati drach. s. miſce cum ſyrupo de ſticados; fiant pilulæ numero quinque, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione, digeratur materia ſequenti Syrupo, continuato per ſeptem dies in diluculo.

Recip. Oxymelis simplicis (cùm, ut plurimùm, materia sit pituitosa, et cōfluens à capite) mellis rosati colati, syrupi de sticados ana unc. s. aquarum byssopi, betonicæ, buglossæ ana unc. i. misce apparentibus signis digestionis in materia quantuncunque non completis. Cùm sit morbus ualde diuturnus, patienti dabis sequenteis pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum Alman. de Hiera Nicolai, agarici trochiscati ana scrup. i. diagridij gran. i. s. misce cum syrupo de sticados: fiant pilulæ numero quinque, & exhibeantur, ut priùs. Facta hac prima purgatione, laudo, ut aperta fronte, medicus applicet cautherium patienti paralysim, uel totius lateris dextri, uel sinistri, & non sit medicus perplexus in tali cautherio; quoniam est de melioribus præsidijs, quibus speres, ut paralyticatus curari poßit. Et aduerte, cùm paralysis lateris dextri, uel sinistri sit per obstructionem factam in nucha, ut uirtus animalis motiua, & quandoque sensitiua impediatur in transitu ad neruos continuatos parti dextræ, uel sinistræ, tribuentes illis motum, & sensum; ideò si paralyticatum fuerit brachium, fiat cautherium in prima, uel in secunda spondili colli uersus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos danteis motum brachio, impediens transitū uirtutis animalis ad brachium. quòd si simul uel crus, uel pes paralyticatus fuerit, procul dubio laudo, fieri secundum cautherium in spondilibus ipsius spinæ propè caudam; & ex his duobus actualibus cautherijs medicus se benè reperiet in curatione paralysis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cautherijs peractis, laudo, ut iteratò digeratur, & purgetur materia sequenti syrupo

syrupo,& pilulis,semper ad fortiora tendendo.

Syrupus digestiuus talis est.

Recip. Oxymelis simplicis, syrupi de sticados, mellis rosati colati ana unc. s. syrupi de iua Nicolai drach. ij. aquarum iuæ,betonicæ,hyssopi ana unc. i. misce. Apparentibus signis digestionis in materia, syrupo quidem continuato per septem dies, laudo, ut purgetur cùm sequentibus pilulis.

Pilulæ digestiuæ tales sunt.

Recip. Pilularum fætidarum,cochiarũ Alman.de hiera Nicolai ana scrup.i.castorei optimi scrup.s.misce,& cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patiẽti in medio noctis,ut simul et à capite,& à membris inferioribus euacuent. Facta hac digestione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, ut regatur patiens paralysim: & cum his, quæ interius assumuntur,& exterius applicantur, ualentibus à sui natura ad ipsius paralysis curationem.

PRIMVM *igitur expertum ad paralysim cuiusuis lateris sit, si patiens bis in septimana capiat sequentem bolum.*

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. s. speticrum hieræ simplicis Gal.drach.iij.misce,& detur patienti in diluculo.

Ad idem: expertum in præseruatione à paralysi,& in curatione præsentis dispositionis, si patienti quolibet uesperi in ingressu lecti detur infrascriptus bolus.

Recip. Conseruæ iuæ,conseruæ saluiæ,conseruæ acori ana drach. ij. misce, & fiat bolus; qui exhibeatur modo dicto,demùm uerò patienti per horam ante lucem detur

drachma una mithridati optimi: & sic continuando per duodecim dies, uidelicet uesperi dando bolum, & uersus diem dando mithridatum optimum, uidebis experimentum.

Ad idem: & est expertum, si dabis patienti quolibet uesperi in ingressu lecti unam de sequentibus pilulis.

Recip. *Iuæ, herbæ paralysis, betonicæ, florum sticados Arabici ana drach. i. exiccentur in umbra, & subtilißimè puluerizentur: deinde.*

Recip. *Turbith boni, & gumosi drach. i. s. agarici optimi, & electi drach. ij. coloquintidæ drach. s. zinziberis, salis gemmæ ana gran. x. reubarbari optimi, & electi drach. i. s. spicæ gran. vij. spetierum hieræ simplicis Gal. unc. s. scamoneæ præparatæ drach. i. omnia insimul subtilißimè puluerizentur, & cum succo iuæ fiat pasta pilularum, quæ nominetur pasta pilularum de iua: dosis est pilula una unius scrupuli, quando patiens uoluerit cubare in uesperi. Et nota, quòd si patiens paralysim, nõ quidem quotidie, sed ad minus bis in septimana, capiat hanc ordinatam pilulam, uidebis repentinum iuuamentum in paralysi. Et attende, quòd in quatuor anni temporibus præcedentibus digestionibus cum syrupis supra scriptis, si exhibeatur patienti drachma una prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodùm præseruabis à casu in paralysim corpus ipsum para tum in eam cadere, & meritò hæ pilulæ possunt dici gloriosæ in paralysi.*

Ad idem: & est expertum, & secretum, si ter in die patienti paralysim exhibeatur media uncia infrascripti electuarij, manè uidelicet per

treis

treis horas ante cibum, uesperi uerò per duas, & in ingressu lecti: pro qualibet scilicet uice dādo ei unciam mediam.

Recip. Cerebri leporis recentis, & assati, uel in patella frixi lib. i. succi saluiæ, succi iuæ, succi radicum acori ana drach. iij. cinnamomi electi: garyophyllorū, piperis nigri ana drach. s. terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. iij. sacchari dissoluti in aqua iuæ quantum sufficit; & conducatur electuarium secundum artem; & scias esse mirabile.

Ad idem: & maximè ualet uel in tempore frigoris, uel in medio tempore, si per triduum dabis patienti quolibet mense infrascriptum potum. primò sic ipsum conficies.

Recip. Aquæ ardentis lib. i. radicū iuæ, radicum acori, radicum hyssopi, ana drach. ij. piperis nigri, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach. i. folij drach. s. omnia insimul bene contundantur, & in petia subtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardenti per duos dies naturales; deinde coletur aqua, & sic dabis patienti.

Recip. Aquæ ardentis prædictæ unc. s. aquæ iuæ, aquæ endiuiæ ana drach. iij. misce, & detur patienti in diluculo; & non comedat nisi per horas sex post assumptionē dictæ aquæ. Et *aduerte, quòd si cum prædicta aqua dilues membrum paralyticatum semel in die, & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum præsidium præstabis patienti.*

Ad idem: & est expertū, si quolibet mane fricueris membrum paralyticum; & mox post fricationem factam cum panno calido, leuiter tamen, inunges membrum cum sequenti unguento.

guento.

Recip. *Olei destillationis terbētinæ unc.ij.unguenti de bdellio descriptione Mesue unc.iij.misce,et calidum inungatur membro; deinde ei applicato pellem uulpinam, totum membrum tegentem. Et aduerte, quod pellis uulpina membro paralyticato magnum affert iuuamētum, si primitus eam suffumigaueris cum sequenti puluere.*

Recip. *Mirrhæ, masticis ana drach.ij.olibani drach.i.s. garyophylorum, cinnamomi, nucis muscatæ, ligni aloēs, macis, ana drach.i.omnia simul subtiliter puluerizentur, deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demùm ipsis exiccatis, iterato cum prædicta aqua irrorentur. & sic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demùm iteratò subtiliter puluerizentur; ex quo puluere poteris suffumigare pellem uulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris super accensis carbonibus, ubi fumus per totam pellem suscipiatur; & membro applicetur. & efficacius erit, si puluis aspergatur ipsi pelli uulpinæ, & calida membro applicetur; & semper æger sic ligatam pellem ipsi membro exportet; & uidebis mirabile opus, nedum in paralysi, uerùm & efficacissimum in tremore.*

Ad idem: & est expertum: & certè optimè ualet, si patienti paralysim in aliquo membro præcedentibus purgationibus, ungatur totum membrum sequenti oleo.

Recip. *Olei de euphorbio, de castoreo: ana unc.ij.olei de piperibus, masticini, costini ana unc.iij. olei camomillæ unc.iiij. aquæ ardentis librā.s.bulliant insimul lento igne usque ad consumptionem aquæ: demùm cum prædicto oleo calido manè, & uesperi membrum paralyticatum*

lyticatum inunges; moxq; uulpinam pellem præparatam, ut supra, eidem applicabis.

Ad idem: & est optimum, & expertum, si membrum paralyticatum semel in die ponatur in sequenti oleo; in quo moram trahat ad minus per horam, uel per duas tertias horæ.

Recip. *Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi ana unc.ij. thuris, masticis, ana unc.s. castorei, euphorbij drach. i. serapini, ammoniaci ana drach. iij. gariophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloës ana drach.ij.s. misce omnibus contundendis grosso modo contusis, omniaq; insimul in oleo bulliant igne lento usque ad consumptionem quartæ partis olei, deinde coletur. & in dicto oleo calido membrum paralyticatum imponatur, primitus tamen membrum ipsum leui fricatione fricato: postquam uerò membrum exierit balneum, statim inunge ipsum cum unguento de bdellio* Mesue *calido, & ipsum eadem pelle uulpina calida circundato.* Et *aduerte, quòd licet utraque pellis uulpina, scilicet præparata, & non præparata ab artifice pellione ueneat, ualeatq;, efficacior tamen est, si non sit à pellione præparata, sed solùm exiccata.* Et *hæc de paralysi.*

DE PHRENESI, *Cap. v.*

VM PHRENESIS *sit cerebri calidum iam confectum apostema, cuius curationem uanam, & cassam dicunt medici, ob uitium in membro principali iam confirmatum esse; ideò nostri intentio curatiua erit prohibere, ne phrenesis fiat, cùm ipsa*

ipsa effecta, in uanum laborant medici.

APPARENTIBVS *signis futuræ phrenesis, quæ sunt signa præsentis paraphrenesis, ut dolor capitis assiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum insigni apparentia uenarum in ipsis, fixio intuitus, sitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non solitæ, & mentis aliqualis alienatio; siue hæc adsint uigore febris existentis acutæ, siue ab alia causa; his quidem indicabis præsentem paraphrenesim, & timorem futuræ phrenesis. Quamobrem si adfueris à principio apparitionis huiusmodi signorum, laudo, ut utaris omni ingenio diuersionis, aut retractionis uel uaporum malorum ascendentium ad cerebrum, uel materiarum raptum tendentium ad ipsum caput à desuper in deorsum; & sic laudo, fieri primitus clystere sequens.*

Recip. Florum *camomillæ, florum sticados arabici, rosarum rubearum, ana.* M.i.s. *foliorum maluæ, uiolarum mercurialis ana.* M. i. *furfuris grossi ligati in petia* M.ij. *bulliant in sufficienti quantitate aquæ usq; ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta colatura accipe uncias decem, olei uiolati unc.iij.*Et *aduerte, quòd in phrenesi multum ualet oleum uiolatum; quoniam in ea admodùm uiget instantia uigiliarum: uiola autem somnifera est: quare prohibenda est in subet:ea dispositione. accipe etiam cassiæ nouiter tractæ, hieræ simplicis* Galeni *ana. unc.s. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i. s. salis communis drach.ij. misce, et inijciatur clystere. demùm facto enemate, cõsiderabis an adsit totius corporis plenitudo: si adest, tunc mites sanguinem ex uena communi, seu nigra cubiti dextri pondere quinque unciarum.* Facta *hac phlebotomia,*

tomia, eadem die consulo per unam horam post, patientem debere sumere infrascriptum bolum.

Recip. Sacchari rosati, conseruæ acetositatis citri, diæ buglossati ana drach. ij. misce, & patiēti dato. Sequenti uerò die, stomacho ieiuno, perseuerāte morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo sanguinem pondere quatuor unciarum. Facta hac phlebotomia, per duas horas post utetur clysteri supra scripto, aduentante uesperi, per horam ante cibum laudo fricationes fieri sursum à spatulis incipiendo, & deorsum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente uerò die, quæ est dies tertia à prima phlebotomia, laudo, in diluculo pro euacuatione cholerꝧ ad sursum motæ patienti dari infrascriptus bolus.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. Reubarbari electi drach. i. spicæ gran. vij. electuarij rosati Mesue, electuarij de succo rosarum ana scrup. iiij. misce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quiescere per totum sequentem diem, scilicet ab exhibitione medicinarum, excepto, quod ea die sequenti inijciatur illi clystere lotiuum ex aqua hordei, saccharo, & uitello oui. Quarta uerò die, adhuc perseuerante morbo, laudo, fieri phlebotomia cum apertione uenarum hæmorrhoidalium cum extractione sanguinis pondere trium unciarum. attenta tamen uirtute patientis. Si uerò his diuersionibus, & phlebotomijs adhuc perseueret morbus, laudo, ut quinta diè medicus inijciet digestionē in materia cum infrascripto syrupo, in quo non modò est uirtus humorum æquatiua, uerum etiam acuminis cholerꝧ remißiua.

Recip. Sirupi rosati, de succo acetosæ, acetositatis citri,

citri, de succo endiuiæ ana unc.s.aquarum acetosæ, buglossæ, cichoreæ ana unc. i. misce eodemq; die laudo, intentione diuersionis, & etiam euacuationis, fieri fricationes in natibus, & spatulis cum appositione cucurbitularum scarificatarum; primò in natibus, secundò uerò in spatulis. Et aduerte, cùm tu uolueris cum euacuatione diuertere ex appositione cucurbitularum, debes incipere à deorsum scarificando in sursum; cùm uerò uolueris ipsis cucurbitulis diuertere sine euacuatione (quod fit non scarificando) incipere debes à sursum trahendo. Laudo quoque, eadem die, & sequentibus medicum uti fortibus ligaturis in adiutorijs brachiorum, et in coxis quoque uti lotionibus cum aqua calida.

Recip. Decoctionis rosarum, florum camomillæ, meliloti, uiolarum, nenupharis, anethi ana parteis æqualeis à genu infra, & à cubito in manus; his enim lotionibus non solùm diuertetur materia, & eius uapor à capite, sed etiam somnus prouocabitur; qui admodùm necessarius est in phrenitide. Si uerò his præsidijs factis, patiens non alleuietur; debes post has diuersiones aggredi membrum læsum, uidelicet caput; ne materia figeretur in cerebro, & apostema generaretur: quod timendum est, cùm præcedentia auxilia non contulerint. Laudo igitur, ut applicentur sanguisugæ uenis post aureis, & mittatur sanguis pondere duarum, uel trium unciarum. moneo tamen, cùm semper eleuetur materia sursum, ne obliuiscaris, à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti usque ad duo tempora confectum ex aqua rosata, aceto, & oleo rosato. Nunc uerò quia sumus ferè in statu morbi uel ad minus in augumento, applicabis fronti sequens oxirhodinum, cuius uirtus non

appositio sanguisugarum post aures.

non solùm est repulsiua materiæ eleuatæ ad caput, uel illius uaporis, sed etiam iam fluxæ resolutiua.

Recip. *Olei rosati unc.iij.aquæ rosatæ unc.ij. aceti optimi uini albi unc.i. castorei in his dissoluti drach.i.Et aduerte, quod in hoc oxyrbodino adaucta sunt resolutiua; minora uerò facta sunt repulsiua; quia longè distamus à principio morbi, cuius contrarium obseruare debes in eodem morbi principio; augere scilicet repulsiua,& minuere resolutiua.ita uidelicet.*

Recip. *aquæ rosatæ unc.iij.aceti optimi unc.ij.s. olei rosati unc.i.s.misce. Si uerò bis peractis,adhuc morbus perseuerat, timere debes phreniticum apostema esse in procinctu suæ generationis: quapropter tunc temporis audax eris ad phlebotomandum uenam rectam frontis, et mittere sanguinē pondere trium unciarum.hæc enim phlebotomia omnis malas capitis extirpat ægritudines; et tunc tēporis ex ea apparebit notabile iuuamentū ipsi ægrotanti. Si uerò cognoueris digestionem apparere per sufficientia signa ex assumptis syrupis quinque, uel sex, laudo ,ut patienti per diem unam post phlebotomiam frontis, detur infrascriptum purgatorium.*

Sectio uenæ frontis

Recip. *Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana drach. iij.* Reubarbari *electi drach.i.s.spicæ gran. vij.electuarij de succo rosarum, electuarij de dactylis ana scrup.iiij. misce infundatur* Reubarbarum *cum spica in acqua endiuiæ cum modico uino odorifero quantùm sufficit per decem boras; deinde fortis fiat expreßio; & omnia insimul cum decoctione communi florum, & fructuum cum qua bulliant rosarum rubearum, florum sticados* Arabici *ana drach. ij. agarici optimi ligati in petia drach. i. misceantur, & fiat potus. Hac*

medicina

medicina capta, & purgato debitè corporè, sperandū est causam antecedentem, & coniunctam phrenitidis, quo ad sui maiorem partem, bene fuisse purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perseuerantia cum aliquali mentis alienatione, laudo, medicum pluribus ingenijs supra caput uti, ut resoluatur residuum materiæ remanentis.

PRIMITVS *igitur abradātur capilli uersus frontē & supra totam coronalē commissuram, uel totum caput tondatur: demùm utaris fomentatione sequenti supra cōmissuram coronalem manè scilicet, & uesperi.*

Recip. *Florum camomillæ, florum uiolarum, florum nenupharis, rosarum rubearum, florum sticados Arabici, anethi ana. M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde cum spongia elota in prædicta decoctione tepida, & benè expressa, capiti pluries applicetur.*

SECVNDVM *ingenium est, ut accipiantur pulli columborum uiui, & per dorsum euiscerati, & cum sua actuali caliditate cōmißuræ coronali applicentur, & moram trahant usque quo incipiant frigefieri.*

TERTIVM *ingenium est, ut catuli unius mensis euiscerati uiui cum sua actuali caliditate eidem cōmissuræ coronali applicentur.*

QVARTVM *ingenium est, ut pulmones agni, uel castrati cum sua actuali caliditate eidem cōmissuræ applicentur: his enim ingeniis, quod remansit de materia potente generare apostema phreniticum, procul dubio resoluetur. Et aduerte, quòd cùm una de causis potissimis maxime obnocuis phrenitidi sit instantia uigiliarum, debes tu omni cura, & omni solicitudine prouocare somnum*

re somnum in tali patiente: ob quam rem utere sequentibus ingenijs in prouocatione somni.

PRIMVM *ingenium est, ut uesperi, quando uult cubare, fiant sequentes lotiones à genu infra, & à cubito ad manus calide, diluendo quoque ipsius patientis nares, & tempora,*

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum anethi, florum nenupharis ana. M.i.s. Corticum radicũ mandragoræ M.s. seminum iusquiami albi unc.s. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, & usui seruetur.

SECVNDVM *ingenium est, ut facta lotione prima, mox ungantur tempora, & pulsus manuum, & pedis cum sequenti unguento.*

Recip. olei nenupharis, unguẽti populeonis ana. unc.s. croci, opij ana gran.iij. misce pro linimento.

TERTIVM *ingenium est, ut cum sequenti uino calido in ingressu lecti diluantur aures, & nares,*

Recip. uini albi dulcis lib s. seminum iusquiami albi drach.ij. bulliant usque ad consumptionem medietatis; & coletur uinum, & usui reseruetur.

QVARTVM *ingenium, ubi præcedentibus ingenijs patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infra scriptum potum; & proculdubio dormiet.*

Recip. Syrupi de papauere, aquæ lactucæ ana unc.ij. misce pro una uice. si uero his omnibus salutaribus remedijs æger noluerit dormire, neque uoluerit curari, cõmendabis eum DEO, *& presbyteris. Et hæc dicta sint de phrenitide.*

DE ME-

DE MELANCHOLIA, Cap. VI.

DVERTANT Medici practicantes, non trahere liberum commercium cum melancholicis; quoniam plerunque magnum ipsis posset contingere malum; sicuti euenit cuidam medico bononiensi Ludouico de leonibus nuncupato: melancholicus etenim quidam ostendens se uelle blandiri suæ excellentiæ, applicauit fortißimas manus gutturi: & nisi ego præsentialiter adfuissem, eum suffocasset: & ideò cum securitate omni conetur medicus melancholicum uisitare; imò hortor, si expediet, ut faciat ipsum quandoque ligare, demùm uerò consideret medicus, à quo humore melancholia ipsa originem trahat. an ab humore sanguineo: cuius signa apparebunt talia: rubedo faciei, & oculorum; caliditas apparens in partibus auicinatis ipsi capiti; grosßicies, seu amplitudo, & plenitudo uenarum; & plurimus risus; & hic plurimus risus est unum de potißimis signis attestantibus super melancholiam factam ex sanguinis adustione. Si uerò nullum horum signorum apparuerit, uel remißè apparuerit una cum furore, ferocitate, & maniaca confidentia, tunc statues melancholiam esse per adustionem ipsius choleræ. Si uerò his non apparentibus, sed potius dominium frigiditatis in toto corpore percipietur, una cum apparente timore, & tristitia, & ploratu ipsius patientis, statim dijudicabitur melancholiam esse ab adustione naturalis melancholiæ. ob quam rem, si melancholia fuerit à sanguine adusto, curabis ægrum ab initio his sequentibus ingenijs.

PRIMO

PRIMO *phlebotomabis ipsum ex uena nigra; cùm credendum sit, in eo abundantiam sanguinis esse; & hoc præcedente uentris lenitione, quæ fiat cum sequenti clystere.*

Recip. Epithymi, *thymi, florum sticados Arabici, uiolariæ, mercurialis, foliorum maluæ ana. M.i. furfuris grossi ligati in petia. M.i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis: posteà accipe de dicta colatura unc. x. caßiæ nouiter tractæ unc.i.s. olei uiolati unc.iij.de saccharo, sale, ouo, quantum expedit; accipiat & inijciatur clystere.* Et aduerte, *ut obserues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, ut in exitu sanguinis, si sanguis apparebit clarus, limpidus, & subtilis, sectam uenam obseres; quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si uerò huiusmodi sanguis crassus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam complebis pondere quinque, uel sex unciarum sanguinis; habitâ quippe consideratione ad ætatem, & ad uirtutem. Facta hac phlebotomia, consulo, ut conuertas te ad digestionem materiæ peccantis: & sic dabis digestiuum, in quo dicatur esse uirtus calefaciendi, & humectandi; magis autem humectandi, quàm calefaciendi, ex eò quia humor peccans in melancholia, adustione ipsa factus est frigidus, & siccus, tam & si ex humoribus calidis plerunque fiat; & propter hoc, quòd tenet uestigium caloris primæ mineræ, licet frigidus sit, plerunque reddit animal ridiculosum, ferox, & maniacum: licet humor ipse frigidus sit. Cúm igitur humidum caloris acuitatem, uel ipsius caloris uestigium obtundat, ideò applicanda præsidia ipsi melancholico plus humida sint,*

da ſint, quàm calida, dabis igitur illi ſyrupum hunc.

Recip. *Syrupi de pomis ſimplicis unc.i.ſyrupi uiolati unc.s.aquarum bugloſſæ, uiolarum, borraaginis ana unc. i.miſce.* Recordare, *quòd in omni adminiſtratione ſyruporum in ipſa melancholia non eſt malum apponere ſyrupum uiolatum; cùm, ut plurimùm, melancholici patiantur inſtantiam uigiliarum; & tua intentio debet eſſe in prouocatione ſomni: & hoc maximè completur cum ſyrupo uiolato.* Tranſactis *uerò duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo ſanguinem pondere trium, uel quatuor unciarum; ſed ſemper digeſtiuum continuabis per ſex dies continuos, & ſeptimo die apparentibus ſignis concoctionis, dabis patienti infraſcriptum purgatorium.*

Recip. Diaſenæ *lenitiui drach. vi. ſpetierum Hieræ ſimplicis Galeni drach.ij.confectionis Hamec drach. ij s. diſſoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit: & cum qua bulliant folliculorum ſenæ, epithymi, polypodij quercini ana drach.ij. & fiat potus; qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem. Sequenti uerò die capiat patiens in diluculo ſequentem bolum.*

Recip. Diabugloſſati, *ſacchari uiolati ana drach.ij. miſce. Veſperi uerò eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extremitates ipſius patientis cum infraſcripta decoctione calida ſatis adaucto gradu caloris, continuè deorſum, & fortiter trahendo.*

Recip. Roſarum *rubearum, florum uiolarum, florum ſticados Arabici, maioranæ, florum camomillæ, Anethi ana. M. i.s.bulliant in aqua fluminis currentis uſque ad conſumptionem tertiæ partis. & uſui reſeruetur: & ſic conti-*

sic continuabis cum his diuersluis lotionibus per treis dies sequentes. Si uerò eisdem diebus patiens somno priuaretur, uesperi post assumptam cœnam solicitabis ipsi patienti lotiones somniferas, quas diximus in capite de phrenysi; non relinquendo, si expedirent, alia ingenia, quæ ibi retulimus ad somnum inducendum. His *quatuor, uel quinque expletis diebus, perseuerante morbo, phlebotomabis uenas hæmorrhoidales, iuxta præceptum* Hippocratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAEMORRHOIDES INNATAE, BONVM. *Et ipsis incisis cum phlebotomo, uel cum sanguisugis, extrahes de sanguine pondere trium unciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertione, laudo, ut iteratò materia purgetur; quia omni septimana conueniens est ad minus semel purgare corpus melancholici. À quacunque melancholia prouenerit morbus, exhibeatur ei sequens medicina.*

Recip. Hieræ *simplicis* Galeni *unc.i. confectionis hamec drach.i.s. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis epithymi, folliculorum senæ, & polipodij quercini. Facta hac purgatione, si morbus perseueret, & cum signis dominij sanguinis, quorum potißimum est risus, indubitatò uenam rectam frontis secabis, extrahesq́; sanguinem pondere trium unciarum, & sic facta phlebotomia hæc, si melancholia adhuc perseueret, ipsi capiti applicabis fomenta, pullos columborum, catulos, ijs ingeniis, quibus usi fuimus in capite de phrenesi: & sic curabis,* DEO *iuuante, melancholiam à sanguine. Si uerò fuerit melancholia cum maniaca cõfidentia, et feroci furore, eam curabis his sequentibus ingenijs.*

PRIMÒ *(præcedente clysteri lenitiuo ad remißio-*

nem feruoris, & ebullitionis cholerae) facies phlebotomiam ex nigra, uel uena hepatica: quippe non tantum de sanguine extrahes, quantùm si melancholia esset à sanguine; sed solùm tantùm, quantùm expediet pro remißione ebullitionis cholerae, & sanguinis, quiescat autem aeger sequẽti die, in qua medicus solicitus sit tenere ipsum ligatum, ne sibi, & ipsi aegrotanti aliquid mali contingat. Tertia uerò die post phlebotomiam, *purgetur patiens sequenti purgatorio.*

Recip. Diacatholiconis *drach. vi. electuarij rosati* Mesue *drach. ij. reubarbari optimi electi drach. ij. s. spicae gran. xij. incidatur reubarbarum cum spica, & deinde subtiliter puluerizetur, et cũ modico uini albi odoriferi irroretur, et dissoluantur omnia cũ sequenti decoctione.*

Recip. Quatuor *florum cordialium ana. M. s. corticum myrobalanorum citrinorũ unc. s. epithymi, thymi, folliculorũ senae, polypodij quercini ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colatura usui reseruetur.* Facta *hac euacuatione, si morbus perseuerabit, tunc eis praecise ingenijs poteris uti, quibus usus es in curatione melancholiae sanguineae, conuenient quippè & phlebotomiae factae ratione infrigidationis, qua remittitur cholerica ebullitio. Si uerò melancholia fuerit ex adustione melancholiae naturalis, eam curabis sequentibus ingenijs.*

Primò *de hoc melancholico non timebis cùm ipse de unaquaque modica re timorem sibi acquirat. Si uerò cognoueris hominem ipsum esse plenum sanguine, ipsum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholiae à melancholia est multi, & boni sanguinis generatio:*

ratio: sed si expediet ipsum phlebotomare, phlebotomabis ipsum ex uena basilica lateris sinistri; cùm in tali morbo multùm consentiat splen, & eandem cautelam seruabis in sanguinis mißione, quam iam diximus; uidelicet: SI SANGVIS *exierit clarus, & subtilis, siste sanguinis mißionem: si uerò turbidus, & crassus, sequere cum extractione sanguinis quatuor unciarum ad plus; ne magis corpus infrigidetur & exiccetur, & hoc intelligatur semper præcedente clysteri leniente: demùm uerò materiam digerere debes, continuando infrascriptum syrupum per septem dies.*

Recip. *Syrupi de pomis compositi, de fumoterræ maioris, uiolati, de epithymo ana unc.s. aquarum melissæ, buglossæ, borraginis ana.unc.i. misce,* Et *aduerte, quòd captis quatuor de his syrupis, non errabis, si patienti cum sanguisugis aperias hæmorrhoides cum extractione illius sanguinis melancholici, & fæcalis pondere quatuor unciarum. Septimo uerò die, apparentibus signis concoctionis, pro sequenti die dabis ei medicinam infrascriptam.*

Recip. *Quatuor florum cordialium ana* M.s. *myrobalanorum* Indorum, *chebulorũ ana drach.ij.epithymi, thymi, folliculorum senæ, polypodij quercini ana.drach.i. bulliant in sufficienti quantitate lactis caprini usque ad consumptionẽ medietatis, deinde colentur, & in colatura dissolue diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis Hamec drach.ij.epithymi subtiliter pulucrizati, pulueris hieræ simplicis* Galeni *ana drach.i.s.& fiat potus. Sequentibus uerò diebus laudò ut omni septimana patiens capiat unciam mediam infrascriptæ medicinæ in diluculo, dissolutæ cum aqua lactis caprini: quæ medicina*

nominatur Triphera de epithymo.

Recip. Triphera magna unc.i.ſpetierum Hiera ſimplicis Galeni *unc. i. s. epithymi unc. s. pulverizentur pulverizanda, & cum modico ſacchari fiat miſtura. ultra enim quòd hæc medicina euacuabit humorem peccantem, prouocabit ſomnum ; de quo medicus in melancholia debet eſſe maximè ſolicitus.*

Ad idem, recordetur medicus confortare fontem, & radicem uitæ cum epithemate cordiali infraſcripto manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. Aquæ meliſſæ, bugloſſæ, borraginis, roſatæ ana lib.s. quatuor florum cordialium ana drach.i. ligni aloes, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana ſcrup. ij. croci ſcrup. i. aceti optimi unc.iij. uini albi odoriferi unc.iiij. pulverizentur pulverizanda, & miſce pro epithemate cordis.

Ad idem, debet medicus ſolicitare, ipſi patienti dare bolum infraſcriptæ miſturæ per tres horas ante cibum mane, & ueſperi.

Recip. Diamuſci dulcis, diamuſci amari ana drach.ij. diabugloſſati, diaborraginati, ſacchari uiolati ana unc.i. miſce cum syrupo de pomis: & fiat electuarium.

Ad idem: & eſt expertum, ſi patienti melancholiam à melancholia ipſa, quolibet mane in diluculo dabis tria oua ſorbilia plurimùm conferunt : totq; diebus continuabis hæc oua, quoad ipſe aſſumet in potu centum & unum ouum, cum ſequenti puluere parumper ſuper aſperſo ipſi ouo.

Recip. Epithymi, thymi ana drach.ij. ſacchari albiſſimi unc.i. croci gran.iij. cinnamomi electi drach.i. pulverizentur

uerizentur omnia subtilißimè, & fiat puluis.

AD IDEM. *Valet & ad expellendã melancholiam letitia, & gaudium: stare in cantilenis, in ludis, et sonis: & habitare cum personis sibi domesticis, & familiaribus, & præcipue cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.*

AD DOLOREM, ET TINNITVM, ET SVRDITATEM AVRIVM, Cap. VII.

RIMO *euacuetur materia cum infrascriptis pilulis, alijs uniuersalibus præcedẽtibus Recip. Pilularũ sine quibus, aurearũ* Nicolai, *agarici trochiscati ana scrup. i. misce. cum syrupo de sticados: & fiant pilulæ quinque. Post, auribus intus, & extra apponas sequens emplastrum maximi doloris sedatiuum.*

Recip. *Sepæ sub feruentibus cineribus coctæ numero. i. butyri recentis unc. ij. olei camomillæ, olei rosati ana unc. i. croci drach. i. misce, & in mortario conducatur emplastrum, & ipsum calidum auribus apponatur diu, noctuq;: omnem enim auris dolorem tollit, apostema soluit. & si ad suppurationem conducendum est apostema, hoc ipso emplastro conducetur.*

Aliud, expertum in forti dolore, & tinnitu, & surditate aurium.

Recip. *Olei de castoreo unc. ij. olei rosati, amygdalarũ amararũ ana unc. i. aquæ ardẽtis unc. ij. misce, et bulliant usque ad consumptionem aquæ ardentis; deinde in ingressu lecti quolibet uesperi infundantur prędicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, &*

obstruantur foramina cum bombice odoris musci. & hoc est bene expertum.

Aliud, surditati mirabiliter conferens, & dolori, & sibilo aurium.

Recip. Cyclaminis, id est panis porcini, lib. s. scilicet de radice; & optimè à cortice mundetur; deinde fortiter, et minutißimè trituretur: cui adde olei camomillini, olei rosati, amygdalarum amararum ana unc. ij. apponantur igni, & bulliant usque ad consumptionem medietatis olei deinde cum forti expreßione coletur oleũ, de quo oleo in ingressu lecti imponantur foraminibus aurium guttæ quatuor calidæ. Pòst uerò panẽ porcinũ sic trituratum accipe, & more emplastri toti auri impone, & liga: manè uero aurem mundato ab huiusmodi cyclamine, & cum modico uini albi odoriferi calidi aures abluito: et sic per decem dies uel pluscontinuato: & uidebitur optimum experimentum.

Aliud ad idem: & est bene expertum.

Recip. Aquæ uitæ unc. iiij. radicum cyclaminis unc. s. nucleorum persicorum, amygdalarum amararum ana numero iiij. infundantur hæc omnia triturata in prædicta aqua uitæ per tres dies naturales continuos, deinde fiat fortißima expreßio eorum; & de prædicta aqua uitæ guttam unam tantùm uesperi in ingressu lecti in foraminibus aurium stilla; & cum bombice claudatur: & sic continuando alternis diebus in surditate, & tinnitu, uidebis pulcherrimum experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Radicum altheæ mundatarum, & subtilißimè incisarum unc. iij. radicum cyclaminis similiter trituratarum unc. ij. fœnugræci, seminũ lini ana unc. s. bulliãt in sufficienti

ſufficienti quantitate aquæ; deinde colentur, & colaturæ adde, butyri recentis unc.s. olei amygdalarum amararũ, olei roſati ana unc.i. miſce: et fiat emplaſtrũ; quod die, & nocte calidum auribus ipſis apponatur.

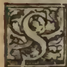
Aliud ad idem.

Recip. Furfuris großi milij ana M.s. ſalis communis M.s. florum camomillæ, ſeminum lini, ſeminum cimini ana M.i miſce, & in tegula benè calefiant; deinde irrorentur cum modico uini albi odoriferi; & manè & ueſperi fomententur aures.

Aliud domeſticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

Recip. Olei nucum lib.i. bulliat in aliquo uaſe; & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc per embotũ dictus fumus in foraminibus aurium recipiatur.

AD DOLOREM OCVLORVM, ET OPHTALMIAM, *Cap.* VIII.

I OCVLORVM *dolor fuerit cum præſentia ſanguinis ad ipſos collecti, expertum remedium.*

PRIMO *eſt phlebotomia cephalicæ: poſt uerò appoſitio ſanguiſugarum poſt aures, uel appoſitio uentoſarum cũ ſcarificatione in parte colli, qua iungitur craneo: & hoc præcedente uentris lenitione.*

Aliud, ubi fuerit dolor in oculo uel cum ſanguinis præſentia, uel ſine, In ſedatione doloris remedium tale eſt.

Recip. Aquæ albuminum oui unc. ij. lactis mulieris unc.iij. ſucci plantaginis, ſucci camomillæ ana unc.i. madefiant

desiant petiæ lineæ, & oculo imponantur quousque calesiant; & iteratò apponantur. Si uerò uehementissimus esset dolor, bis grana duo opij iungito, & dolor sedabitur.

Aliud ad idem.

Recip. *Medullæ panis optimè tritæ unc.i. medullæ pomorum dulcium benè tritorum unc. ij. lactis mulieris unc.i olei rosati unc.s. misce omnia insimul: & fiat emplastrum; quod oculo apponatur. Si uerò uehemens dolor fuerit, ei adde croci, opij ana gran.iij. & est benè expertum in sedatione doloris.*

Aliud, quod ualet in dolore, siue defluxu sanguinis ad oculum.

Recip. *Mucillaginis sem. altheæ, mucillaginis sem. fœnugræci ana unc.ij. lactis mulieris unc.i. meliloti subtiliter puluerizati unc.ij. olei rosati unc.i. farinæ hordei unc.i. misce, et fiat emplastrum: cui adde (si expedit) opij, croci ana gran.iij.*

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet causa.

Recip. *Sief albi drach.s. dissoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.*

Aliud ad idem.

Recip. *Vnguenti dicti Alabastrini superius descripti unc.i. lactis mulieris unc.ij. misce, & infundãtur petiæ lineæ in dicto liquore, & oculo apponantur.*

Aliud remedium, ubi cum dolore simul esset fluxus sanguinis ad oculum.

Recip. *Boli armeni, sanguinis draconis, pilorum leporis combustorum ana drach.ij. puluerizentur subtiliter, & cum albuminibus ouorum dissoluantur: demùm cum*

cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte super supercilia oculi patientis; & supra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua rosacea; & sic moretur per totam noctem; & est optimum experimentum. Si uerò ob nimium dolorem patiens deueniret ad diminutam uisionem, utatur semel in septimana sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. Pilularum lucis, sine quibus ana drach. s. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilulæ quinque; & continuè post assumptionē harum pilularum abluat patiens oculos cū infrascripta lotione; quæ ualet in conseruando uisum, in sedando dolorem, et cōfortando oculum.

Recip. Aquæ berbenæ, aquæ rosatæ, aquæ fœniculi ana unc. iiij. uini albi potentis unc. iij. tutiæ præparatæ, sacchari candi ana drach. iij. aloës hepatici drach. ij. omnia insimul, pulverizatis pulverizandis, misceantur: et sic per diem naturalem in infusione permaneant, demum colentur, & colatura oculi abluantur.

aqua eufragie ℥.

Aliud conferēs & oculorū dolori, & maculis existentibus in eis.

Recip. Succi fœniculi, succi berbenæ ana unc. s. unguenti alabastrini dicti drach. ij. misce; & cum pluma, cùm patiens uadit dormitum, modicum de prædicto unguento ponatur in angulis oculorum.

DE FLVXV SANGVINIS NARIVM, Cap. IX.

EXPERTVM EST *ad fluxum sanguinis narium apertio hæmorrhoidarum per sanguisugas, consentiente ætate, & uirtutis robore.*

robore. Si uerò patiens fluxum sanguinis narium fuerit puer à septem ad quatuordecim annos expertum est, quod appositio sanguisugarum post aures curat.

Aliud ad idem.

Recip. *Boli Armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana drach.ij.acatiæ drach.i pulucrizentur subtiliter, & dissoluantur cum succo plantaginis, & albumine oui quantùm sufficit, & fiat linimentum fronti, & gutturi.*

Aliud ad idem optimè expertum.

Recip. *Succi plantaginis, aquæ rosatæ, aceti optimi ana unc. iiij. albuminis oui optimè conquassati unc. ij. acatiæ cum prædictis dissolutæ unc. s. misce, & liniatur frons, & guttur cum petia madefacta in prædictis.*

Aliud ad idem benè expertum.

Recip. *Succi arthenitæ, succi plantaginis ana unc.ij. thuris, aloës hepatici, mirrhæ ana drach.i.s. puluerizentur puluerizanda, & misce. Infundantur posteà lichiniа facta ex bombice, & imponantur naribus, ex quibus fluit sanguis.*

Aliud expertum, & mirabile in hoc.

Recip. *Aquæ panis porcini quantum sufficit, & ipsam patiens per nares trahat: & repentinum uidebis iuuamentum.*

Ad idem mirabile.

Recip. *Sanguinis humani illius scilicet, à quo fluit sanguis per nares unc.i. uel ij. qui sanguis super laminam ferream igni appositam uratur: deinde subtilißimè pulucrizetur; & dictum puluerem naribus insuflabis: & optimum*

mum

item valet naribus apponere intus salviae et urticae folia trita: item collo appendere lapidem diaspidem: et insuflare pulverem urticae [illegible]

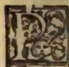
opt.m remediu[m] est facere fortes ligaturas articulis digitorum brachiorum et crurum: appone ventosas regioni splenis et hepatis, [illegible]

mum uideb is experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Aceti optimi, aquæ plantaginis ana lib. ij. madefiant petiæ lineæ in huiuſmodi liquore; deinde apponantur plantis pedum, uolis manuum, & regioni hepatis, & ſtatim tolletur fluxus ſanguinis narium.

DE DOLORIBVS DENTIVM, *Cap. x.*

RIMO' *expertum eſt, quòd ſi fiat euacuatio cum ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti captis, plurimùm conferunt.*

Recip. Pilularum de hiera Nicolai, pilularum aurearum eiuſdem, de agarico Meſuæ ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo uiolato: & fiant pilulæ quinque.

Aliud ad idem: & eſt expertum.

Recip. Hieræ picræ Gal. unc. s. mithridati drach. ij. aquæ uitæ unc. s. miſce, & fiat linimentum, cum quo perſæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim ualet maximè in cauſa frigida.

Aliud ad idem: quod utique in cauſa calida mirabile eſt.

Recip. Succi ſemperuiuæ: ſucci ſolatri ana unc. iij. lactis uaccini lib. i. olei roſati omphacini unc. ij. miſce, & petiæ madefactæ in huiuſmodi liquore applicẽtur maxillæ dentis dolentis.

Aliud ad idem in cauſa calida.

Recip. Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum unc. ij. furfuris groſſi unc. iij. olei roſati omphacini unc. i. croci ſcrup. i. miſce, & fiat emplaſtrũ loco dolenti applicandum.

Aliud

Aliud ad idem in utraque causa.

Recip. Vini albi potentis unc. s. radicum iusquiami albi unc. i. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis, uel medietatis uini, & cum dicto uino calido abluatur tota gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto uino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.

Ad idem: & est expertum.

Recip. Aceti nigri fortißimi unc. iiij. sandaracæ unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: et de dicto aceto calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.

Aliud ad idem.

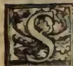
Recip. Florum saluiæ, roris marini, betonicæ, sticados Arabici, maioranæ ana M. s. nigellæ, pyrethri ana. drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate uini albi usque ad comsumptionem medietatis, & colentur; & prædictæ herbæ colatæ contundantur, & ueluti emplastrum maxillæ dentis dolentis applicetur; & dictum uinum calidum in ore retineatur.

Aliud ad idem, si dens dolens esset perforatus, impleatur foramen cum sequenti mixtura.

Recip. Theriacæ unc. s. pyrethri, nigellæ ana drach. s. aquæ uitæ drach. i. misce, & impleatur foramen dentis. Nota tamen, quod omnibus his expertis non iuuantibus, singulo eorum poteris addere duo grana, uel tria opij, ubi dolor multùm infestaret cum perseuerantia, & applicare modo prædicto.

DE FETORE

DE FETORE ORIS, ET NASI, Cap. xi.

I FVERIT fætor oris, & nasi per consensum à cerebro; quod cognoscimus fætore eorum, quæ per palatum & nares exeunt; compertum est ex experientia qualibet septimana uti semel sequenti medicina.

Recip. *Turbith boni, & gumosi drach. ij. agarici electi drach. i. triturentur, & bulliant insimul in sufficienti quantitate aquæ betonicæ; deinde colentur, & cum colatura quantitatis duarum unciarum dissolue, pulueris hieræ simplicis drach. iij. syrupi uiolati unc. i. & fiat potus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in quatuor, uel quinque assumptionibus huius potus curabitur à fætore oris, & nasi à capite.*

Ad idem, benè expertæ sunt hæ pilulæ tribus enim uicibus suæ assumptionis curabitur fætor oris, & nasi.

Recip. *Folij, nucis muscate, ligni aloës, garyophyllorum ana drach. i. spetierũ hieræ simplicis Galeni drach. s. pastæ pilularum masticinarum conciliatoris unc. i. misce cum melle rosato: fiat pasta pilularum; de quibus pilulis patiens capiat drachmam unam de decem diebus in decem diebus.*

Ad idem, optima experta est sequens aqua; cum qua quotidie, stomacho ieiuno, & mundo naso à superfluitatibus, debet caput purgare, eam sursum trahendo.

Recip. *Aquæ rosatæ lib. i. s. aquæ uiolatæ lib. i. aquæ maioranæ lib. s. nucis muscatæ, ligni aloës, cinnamomi,*

galange,

galangæ, zedoariæ ana drach. ij. pulverizentur pulverizanda subtiliter, & cum prædictis aquis misceantur, & in alembico ponantur, & destilletur aqua: quæ, post distillationem aromatizetur cum octo granis musci fini: et purgato capite cum prædicta aqua, uidebis mirabilia in fætore oris, & nasi.

Ad idem, quando erit per consensum à stomacho, primo experta est hæc medicina multùm ualere.

Recip. Hieræ simplicis Galeni unc. i. turbith boni, & gumosi subtiliter puluerizati drach. i. s. misce, & fiat bolus cum saccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.

Ad idem facta purgatione, mirabile experimentum est hoc sequens.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib. i. nucis muscatæ, garyophyllorum, cinnamomi, macis, ana drach. i. musci optimi scrup. i. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & infundantur in prædicto uino per duos dies naturales; deinde coletur uinum à speciebus; cui uino adde aquæ rosatæ unc. ij. & patiens quolibet mane, stomacho ieiuno, assiduet tria, uel quatuor cochlearia prædicti uini.

Ad idem.

EXPERIMENTVM *optimum est quolibet mane stomacho ieiuno ferè immedatè ante prandium uti pilula una alephangina, uel ad minus alternis diebus.*

Ad idem optima experta est sequens mistura; de qua quolibet mane, stomacho ieiuno, patiens capiat ad quantitatem castaneæ.

Recip. Diagalãgæ, id est electuarij de galanga unc. ij.

spetierum

ſpetierum aromatici roſati,ſpetierum diamuſci dulcis ana.drach.i.muſci optimi gran. iiij. miſce cum ſucco pomorum dulcium:& fiat electuarium.

DE SQVINANTIA, Cap.xii.

OMPERTVM *eſt experientia phlebotomiã duarũ uenarũ ſub lingua eſſe iuuamẽtũ præſtantiſsimũ ſquinantiæ,præcedentibus tamen una,uel duabus phlebotomijs: ſcilicet phlebotomia uenæ nigræ,& phlebotomia cephalicæ,hoc eſt magis neceſſarium.*

Ad idem.

Optimè expertum eſt,quòd,factis phlebotomijs prædictis,cucurbitulæ appoſitæ in collo ex oppoſitò loco dolenti cum ſcarificatione,& ſanguinis extractione,mirabiliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum eſt,poſt phlebotomiam dictam,prouocationem ſanguinis ex naribus cum ſetis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum eſt medicinam hanc ex toto ſquinantiam curare.

Recip. *Turbith boni,& gumoſi drach.i.bulliat in decem unciis aquæ diſtillationis glycyrrhizæ uſque ad cõſumptionem medietatis deinde coletur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc. iij.uel caſsiæ nouiter tractæ unc.i.s.& exhibeatur patienti qualibet hora ſtomacho ieiuno;& præcedente clyſteri lenitiuo,de die,et nocte;meridie,& in ſero poteſt exhiberi.*

 Ad idem

Ad idem, in principio benè expertus est sequens gargarismus.

Recip. Aquæ destillationis glycyrrhizæ lib.ij. succi plantaginis, succi mororum celsium, succi myrtillorum ana unc.ij. misce, & bulliant simul una forti ebullitione; deinde coletur, & relinquatur, ut infrigidetur; & patiens eo utatur leui gargarismo,

Ad idem.

IN PRINCIPIO *experientia compertum est, puluerem foliorum plantaginis exiccatorum, & subtiliter puluerizatorum, insufflatorum cum canna in guttur multùm conferre.*

Ad idem.

VBI INDIGEMVS *resolutione, ualet oleum camomillinum, oleum uiolatum, oleum amygdalarum dulcium, & pinguedo gallinæ in æqualibus partibus, inungẽdo locum doloris cum applicatione lanæ succidæ.*

Ad idem, expertum est sequens emplastrum, ubi apostema suo tumore, & sua duritie difficilem reddit anhelitum; quoniam emollit, & resoluit.

Recip. Radicis althææ minutim incisæ, et mundæ, camomillæ, florum uiolarum foliorum maluæ, cum radicibus ana M. i. bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem aquæ, deinde adde farinæ hordei farinæ fœnugræci, farinæ seminis lini ana P. i. pinguedinis gallinæ unc. i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantùm sufficit ad impinguandum emplastrum. quod pluries in die patienti applicetur.

Ad idem, in uia resolutionis ualet sequens gargarismus.

gargariſmus,

Recip. *Aquæ deſtillationis altheæ lib.i. ſyrup i de betonica unc.iij.miſce.& fiat gargariſmus. Si uerò ſyrupus non inueniatur, prædicta aqua miſceatur cum conſerua betonicæ, uel ſticados. Si uerò apoſtema ſquinanticum non tolleret ſui reſolutionem, tunc præparetur citiſsimè ad maturandum, ut rumpatur; ne obſtruendo guttur, ſubitò ægrum ſuffocet.*

Ad maturãdum apoſtema ualet emplaſtrum ſequens appoſitum patienti calidum.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos, florum uiolarum, radicum altheæ ana.M.i.caricarum pinguium numero, vi.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem duarum partium aquæ; deinde adde farinæ frumenti M. i. pinguedinis porci unc.i.s. butyri recentis unc. s. lactis unc. i. s. olei amygdalarum dulcium, liliorum alborum ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.*

Ad idem, mirabile experimentum habetur in emolliendo, & maturando apoſtema ſquinanticum ex ſequenti gargariſmo.

Recip. *Mucillaginis ſeminum maluæ, mucillaginis ſeminum caulium ana unc.ij.mucillaginis ficuum unc.iij. butyri recentis unc. i. aquæ deſtillationis glycyrrhizæ lib.iiij.miſce omnia inſimul, & ipſo igne fiat liquor; quo utatur patiens ſæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Poſtquam uerò apoſtema ſquinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum eſt, ſequens emplaſtrum ipſum diſrumpere, faciens quoque ad remanentis reſolutionem.*

Recip. *Nidorum hirundinum lib. i. olei amygdala-*

rum dulcium, olei camomillæ ana quantum sufficit ad conducendum emplastrum; & ipsum calidum gutturi applicetur.

Ad idem rumpendum.

Fortis uociferatio, & fortis motus gutturis in transglutiendo; sicut transglutire crustam panis, multum conferre inuentum est. Si uerò huiusmodi non suffecerint ad eius disruptionem, patiens, uel chirurgicus cum digitis suis, uel cum candela cerea subtili gutturi immissa faciliter disrumpentur. Si uerò non suffecerint, & chirurgicus oculo, uel tactu apostema percipiat, cum ferro disrumpat. Immediatè post eius disruptionem ad id expertum experimentum sequens per uiam paulatinè deglutionis, uel per uiam gargarismi.

Recip. Aquæ hordei lib. ij. mellis rosati colati unc. iij. misce & æger gargarizando in quantum est poßibile, conducat saniem ad os, ne ad membra spiritualia descendat ob nocumenta magna: & sic æger mundificando uulnus ipsum consolidabit.

DE SPVTO SANGVINIS
A' PVLMONE, Cap. XIII.

D SPVTVM *sanguinis à pulmone compertum est experientia phlebotomiam ex basilica, qualibet hora factam, iuuamentum præstare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, si altero die à phlebotomia basilicæ, applicentur tres sanguisugæ hæmorrhoidibus.*

Ad idem, compertũ est, quòd facta phlebotomia, sequens medicina optimum conducit iuuamentum.

uamentum.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. torre fiat parum, & subtiliter puluerizetur, & dissoluatur cum decoctione seminum acetosæ, seminum portulacæ, & seminum endiuiæ, & patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem.

Compertum est experientia, si sputum sanguinis, sicut frequenter, & ut in pluribus ex catarro salso, & acuto contingere solet, tunicas uenarum pulmonis frangeret, cautherium actuale factum in cõmissura coronali ultimum præstare iuuamentum.

Ad idem, optimè expertum est sequens antidotum.

Recip. Succi portulacæ, succi plantaginis ana unc. i. coraliorum rubeorum drach. i. lapidis hæmatitis drach. s. puluerizentur puluerizanda, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua sputo sanguinis infestabitur patiens.

Ad idem, expertum sequens remedium.

Recip. Gumi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui usti, lapidis hæmatitis usti, coraliorum rubeorum ustorum ana drach. s. boli Armeni scrup. ij. puluerizentur subtiliter, & cum duobus albuminibus oui crudis misceantur; & patienti totum exhibeatur qualibet hora sputi sanguinis.

Ad idem, experimento hoc sequens remedium optimum est.

Recip. Succi portulacæ, uel plantaginis, ubi non possemus habere succum portulacæ unc. iiij. trochiscorum de Krabæ drach. ij. puluerizentur trochisci subtiliter, & totum exhibeatur patienti, & statim consolida-

bitur uena.

Ad idem, compertum est experientia sequēs electuarium multùm conferre.

Recip. *Loch de portulaca unc.ij.tragacanthæ frigidæ unc.i.boli Armeni,terræ sigillatæ,sanguinis draconis ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach.s.puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo plantaginis conficiatur electuarium; de quo patiēs qualibet hora portiūculam teneat in ore lābendo.*

Ad idem, expertum est, & secretum remedium sequens.

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. seminum portulacæ,coriandrorū præparatorum ana drach.i.torrefiant bona torrefactione; deinde puluerizentur subtiliter & illius pulueris drachmam unam sumito; & cum succo portulacæ quantum sufficit patienti exhibeto hora spu ti sanguinis.*

Ad idem,mirabile est, & secretum,sequens medicamentum.

Recip. *Succi millefolij unc.ij. lapidis hæmatitis usti drach. ij.puluerizetur lapis subtiliter,& totum patienti exhibeatur frigidum; sicut expertum est, omnia,quæ in fractura uenæ pulmonis exhibentur, actu frigida esse debere.*

Ad idem,mirabile experimentum est sequēs.

Recip. *Stercoris muris scrup. ij. anisorum drach. s. puluerizentur subtiliter,& cum aqua plantaginis quantum sufficit totum detur patienti:& uidebis mirabilem effectum in consolidatione uenæ ruptæ.*

Ad idem,secretum,& infallibile experimentum sequens datum qualibet hora patienti,& in quo

in quocunque tempore ægritudinis.

Recip. Testam oui crudi, abiecta quæ intrinsecus membrana est; exicceturq; tali exiccatione, ut posit subtiliter puluerizari; de quo puluere sume drach. ij. aquæ plantaginis unc. iij. misce, & da patienti qualibet hora sputi sanguinis: & subitam uidebis consolidationem. Si uerò uis hoc remedium & citius, & efficacius operari, ut confidentiam habeas, quod de cætero: non frangetur uena, per quinque dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris dissoluti in sequenti syrupo.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis, de portulaca, myrtini ana unc. s. misce.

Ad idem, expertum est sequens medicamentum.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ unc. i. cornu cerui. usti, unc. s. bulliant in decem uncijs aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis; deinde coletur, & colaturæ adde succi portulacæ unc. i. & patienti totum hoc in duabus uicibus exhibeto.

Ad idem.

Securißimum, & expertum est remedium, tam in curatione sputi sanguinis, quàm in præseruatione ab eo, quolibet mane stomacho ieiuno masticare scrupulum unum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum uidebis iuuamentum, si infrascripto unguento inunges costas, & præcipuè ubi percipitur punctura ex ruptura uenæ.

Recip. Trochiscorum de Krabæ drach. ij. olei citoniorum, olei rosati omphacini ana unc. s. misce, & cum

puluere ducantur, quousque fiat in formam unguenti.

Ad idem expertum est portare infrascriptum cerotum super costis; mirabile enim affert iuuamentum.

Recip. *Seminis portulacæ, seminis acetosæ, seminis plantaginis ana drach.ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, granorum myrti, balaustiarum ana drach. ij. s. gumi Arabici, tragacanthæ ana unc.s. masticis drach.ij. omnia unica torrefactione torrefiant; deinde subtiliter puluerizentur, & puluerizata incorporentur cum succo plantaginis, uel portulacæ: demum cum oleo rosato omphacino, cæra, & pice quantum sufficit, fiat magdaleon; de quo tantam sumas quantitatem, quantam expedit ad ipsum extendendum super corium ad magnitudinem costarum.*

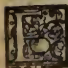
Ad idem, expertum est quòd uinum ex toto derelinquere, est utile; & potare infrascriptam aquam.

Recip. *Amidi, coraliorum rubeorum, gūmi Arabici, tragacanthæ ana drach.i. bulliant omnia in lib. x. aquæ calibeatæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde coletur, & colatura usui potus reseruetur.*

Ad idem.

Expertum est, quod si patiēs quolibet die in sero, cùm uoluerit dormire, sorbeat scutellam unam ptisanæ hordeaceæ, ex ea uidebis mirabilem effectum in præseruatione, & curatione ruptæ uenæ.

DE VLCERIBVS PVLMONIS, ET SPVTO SANIEI, Cap.XIIII.

XPERIENTIA *Compertum est, aßidua ſucci hordei potatione ſanari phthiſis;ad quam curandam eo uictu ſic debes uti.*

Recip. Succi hordei unc.iiij.amidi unc.ij.miſce,& diſſoluantur cum iure pulli quantùm ſufficit: & patienti exhibeatur manè in diluculo,aut ſero in ingreſſu lecti: & optimum iuuamentum tibi ſuccedet.

Ad idem,compertum eſt experientia, ſequentem potionem phthiſicis multùm conferre.

Recip. Pullam unam euiſceratam, & bene mundam, amidi,tragaganthæ, gumi Arabici ana drach. ij. hordei mundi,& excorticati lib.s. infundantur hæc omnia,præter pullam,in aqua ungulæ caballinæ per noctem;deinde colētur,et prædicta ponātur in uētre pullæ,ſinas deinde, ut bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem carnis pullæ;demùm facta forti expreſſione ipſius pullæ ius pullæ,reſeruetur:de quo accipe libram mediam,ſyrupi de glycyrrhiza unc.i.s. miſce, & exhibeatur talis potus patienti phthiſim per decem dies continuos quolibet mane in diluculo;& uidebis curationem completam in præſeruatione à phthiſi,& in curatione præſentis phthiſis.

Ad idem,optimè confert condimentum ſequens,imo à ſui natura curat phthiſim.

Recip. Carnis teſtudinis nemoralis lib. ij. coquantur in aqua ungulæ caballinæ, demùm optimè contundantur, & diſſol-

& diſſoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarum dulcium, emulſionis ſeminum melonis, emulſionis phiſticorum ana unc ij. farinæ amidi unc. s. omnia apud ignem conducantur, quouſque perfecte cocta erunt: demum patienti phthiſim loco ferculi & in prandio, & in cœna exhibeatur.

Ad idem, ualet condimentum ſequens.

Recip. *Caudarum cancrorum fluuialium lib. i. lactis uaccini, uel ouini lib. iiij. bulliant inſimul omnia uſque ad conſumptionem medietatis lactis: demum caudæ optimè contundantur, & cum optimo lacte diſſoluantur: cui adde farinæ hordei, farinæ amidi ana P. i. lactis amygdalarũ dulcium unc. iiij. uitelli oui recentis numero i. ſacchari albiſsimi unc. iiij. miſce, & apud ignem conducantur uſque ad ueram coctionem: & patiens phthiſim manè, & ueſperi comedat quantum conuenit appetitui ſuo: & eſt mirabile.*

Ad idem, expertum eſt ſolo ſequenti condimento phthiſicos ſanari.

Recip. *Limaciarum nemoralium mundatarum optimè à ſuis mucillaginibus lib. i. herbæ ungulæ caballinæ benè trituratæ unc. ij. lactis uaccini. à quo non ſit extractum butyrum lib. ij. bulliant inſimul uſque ad perfectam decoctionem limaciarum; & totum condimentum hoc cum ſaccharo mixtum detur patienti phthiſim loco cibariorum ſuorum. Et hoc de cibarijs.*

Ad idem, expertum eſt, quod ſi patiens phthiſim omni ſeptimana utatur ſequenti medicina, erit ipſi utile.

Recip. *Iuiubarũ, ſebeſten ana numero. x. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. bulliant*

omnia

omnia in sufficienti quantitate aquæ ungulæ caballinæ, usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue mannæ electæ unc. iij. uel floris casciæ unc. i. & fiat potus, & patienti detur, ut dixi, uel ad minus in duabus septimanis semel.

Ad idem, optimum est, & expertum sequens potio; qua patiens debet uti quolibet mane per tres horas ante cibum.

Recip. Aquæ destillationis radicum petroselini, aquæ destillationis radicum fœniculi, aquæ destillationis radicum enulæ, aquæ destillationis radicum althææ ana lib. i. gumi Arabici, tragacanthæ ana drach. iij. amidi unc. s. glycyrrhizæ mundæ unc. i. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: demùm coletur, & colaturæ adde tantùm sacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens uncias quatuor quolibet die prædicta hora capiat.

Ad idem, secretum est, & benè expertū apud me hoc medicamentum sequens: & est puluis unus, quo patiens phthisim debet uti secundum modum infra dicendum.

Recip. Seminis papaueris albi drach. vi. seminum endiuiæ, seminum acetosæ ana drach. i. s. seminum citoniorum mundatorum drach. ij. seminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana unc. i. s. gumi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. i. succi glycyrrhizæ drach. ij. pulmonis uulpis drach. i. s. penidiarum ad pondus omnium, misce, & torrefiant leui torrefactione omnia; deinde subtiliter puluerizentur.

Recip. Prædicti pulueris drach. ij. syrupi de iuiubis unc. i. s. aquæ destillationis limatiarum unc. iij. misce, &

& tepidum

tepidum exhibeatur in diluculo.

Item.

Recip. Prædicti pulueris drach.ij.syrupi de papauere,syrupi de iuiubis ana unc.i.aquæ ungulæ caballinæ unc. iij.misce,& tepidum patienti phthisim exhibeatur in sero eum ibit dormitum.

Ad idem,cum prædicto experimento simul sequens electuarium complet curationem phthisis: quod electuarium non solùm curat phthisim,imò quàm maximè corpus humanum restaurat.

Recip. Carnis pulparum fasiani,carnis pulparum caponis,carnis pulparum perdicis ana lib.s.carnis testudinis nemoralis lib.i.bulliant in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad completã decoctionem ; deinde optimè contundantur,& dissoluantur cum aqua ungulæ caballinæ.deinde

Recip. Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum,phisticorum,seminum melonum mundatorum, citruli,cucurbitæ ana unc.iiij. fiant omnium istorum emulsiones;quæ cum prædicta aqua dissoluantur,& carnibus commisceantur, deinde

Recip. Amidi,tragacanthæ,gũmi Arabici ana drach. ij.penidiarum unc.ij.sacchari optimi quantum sufficit;et fiat electuarium;cui adde pulmonis uulpis unc. s. cinnamomi electi drach.ij.incorporentur,& fiat electuarium; de quo electuario patiens quater in die naturali capiat unc.i.pro uice,scilicet per tres horas ante prandium, in meridie,immediatè ante cœnam,& in medio noctis.

Ad idem. Inter omnia phthisicis medicamenta expertum est phthisim sanare potatum asininum

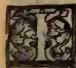
asininum lac, quod patiens summat in mane, & in diluculo parumper super dormiendo, & uesperi in ingressu lecti, ut sequitur.

Recip. *Lactis asinini recenter mulcti unc.vi.sacchari albißimi unc.s.misce, & sumat patiens modo dicto: quem potum continuet in uere per mensem, in autumno uerò per uiginti dies.*

Ad idem, expertum est, ubi cum phthisi non sit iunctus sputus sanguinis; cui tamen iungatur catarrus salsus remedium sequens.

Recip. *Succi glycyrrhizæ drach.ij.aloës loti drach. i. pastæ pilularum de cinoglossa drach.s.optimè simul omnia contundantur, & cum syrupo uiolato fiat pasta pilularum; de qua patiens alternis diebus in ingressu lecti unã capiat ad quantitatem scrupuli unius: hæc enim mundificat ulcus à putredine, sistit catarrum salsum fluentem à capite, & pectus à superfluitatibus mundat.*

DE ASMATE, *Cap.xv.*

N *principio asmatis experientia compertum est sequentem medicinam excusare medicum ab ulteriori operatione; quoniam ipsa sanat ægrum.*

Recip. *Glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc.s.iuiubarũ, sebesten ana numero .x. radicũ enulæ mundæ unc.s.radicum ungulæ caballinæ drach.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, et cum colatura dissolue mannæ electæ unc.iij.uel floris caßiæ unc.i.s. & patienti exhibeto.*

Ad idem

Ad idem, expertum est syrupum sequentem, non solùm in digestione materiæ ásmatis, sed etiam in euacuatione conuenienti ipsius, ob facilitatem sputi, multùm conferre.

Recip. Radicum enulæ, radicum hyssopi, radicum fœniculi ana unc. i. iuiubarũ, sebesten ana numero x. carnium prunorũ damascenorum numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana unc. s. capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana drach. vi. anisorum P. i. seminum cartami P. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde amidi, penidiarum ana unc. i. pulmonis uulpis grosso modo triti unc. i. s. misce & iterum bulliant unica leui ebullitione; deinde colentur, & cũ sacchoro, uel melle quantùm sufficit reformetur syrupus; de quo syrupo bis in die in diluculo scilicet, & in meridie capiat infrascriptam mensuram per octo continuos dies.

Recip. Prædicti syrupi unc. ij. aquarum hyssopi, capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana unc. i. misce. die uerò nona per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

Recip. Agarici trochiscati, pilularum cochiarum Alman. ana drach. s. misce cum succo de glycyrrhiza, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem, facta euacuatione præcedente, comperi sequentem potionem, manè sumptã, sanare asma; dum ex eadem in uesperi fiat dicendum clystere.

Recip. Gallum antiquum ad minus annorum trium; deinde ipsum per tempus flagellato, ipsum multum defatigando, non autem interficiendo; posteà ipsum decollato; & imma-

& immadefactum deplumato; demum à uisceribus benè ipsum mundato, & cum uino albo potenti abluito, ipsum modestè salito: deinde

Recip. Seminum cartami, seminum anisorum, seminum anethi ana drach.ij. radicum enulæ, radicum hyssopi, radicum prasii ana unc.s. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana drach. vi. tartari albi unc. s. pulmonis uulpis triturati drach.ij. omnia hæc grosso modo contundantur, & in uentre galli suantur, demùm gallum ipsum in quinquaginta libris aquæ apponito, & ipsum coquito usque quo caro ab oßibus separetur; deinde forti facta galli expreßione, gallus proijciatur: demùm decoctionem colato, & aëri eam exponito; ut pars clara residentia sua separetur, demùm partem hãc claram ipsius decoctionis in alio uase reseruato: & sic deinceps utere eo.

Recip. Prædicti iuris clari unc.vi. oxymelis simplicis unc.i.s. misce, & (ut dixi) patienti dato tepidè: uesperi uerò per horam ante cœnam sequens clystere imponito.

Recip. Iuris galli turbidi lib.i. uitelli oui numero.i. hieræ simplicis Galeni drach.vi. olei cõmunis unc.iij. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. misce, & inijciatur clystere: et sic continuabis per octo dies continuos: & optimum effectũ in curatione asmatis inuenies.

Ad idem, expertum est, & in paroxysmo asmatis, & in præseruatione ab eo quolibet mane per tres horas ante prandium capere unciã mediam infrascriptæ mixturæ.

Recip. Terbentinæ optimæ lotæ cum aqua ungulæ caballinæ lib. i. caricarum pinguium lib. s. penidiarum unc. iiij. olei amygdalarum dulcium recentis unc.i. misce insimul

insimul omnia, & optimè cõducantur in mortario quousque fiat forma electuarij; quod patiens sumat modo dicto.

Ad idem.

Optimè expertum est uti alternis diebus solùm terbentinæ unciam mediam.

Ad idem, expertum est hoc secretum, uti ter in die sequenti potione.

Recip. *Succi enulæ, succi hyssopi ana unc. ij. aquæ ungulæ caballinæ lib. i. bulliant insimul una forti, & longa ebullitione; demùm cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus: de quo sine aquis capiat unc. ij. manè, in meridie uerò uncias duas, & duas uncias in ingressu lecti.*

Ad idem, expertum est hoc remedium adhuc stante paroxysmo asmatis, & est secretum, cum quo multos releuaui à paroxysmo.

Recip. *Sulphuris uiui lib. s. puluerizetur subtiliter, & infundatur in aqua ungulæ caballinæ quantum sufficit per diem naturalem; deinde benè abluatur cum prædicta aqua: demùm cũ saccharo optimo quantum sufficit fiat electuarium; de quo capiat, & manè, & uesperi, stomacho ieiuno, unciam mediam, & in paroxysmo, & extra paroxysmum; quoniam non solùm curat, sed præseruat etiam à paroxysmo. Si autem superueniet tibi timor de forti exiccatione ipsius pulmonis, qua anhelitus intercipitur propter difficultatem; laudo, ut in ingressu lecti, & in diluculo eisdem diebus patiens capiat infrascriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.*

Recip. *Aquæ hordei unc. iij. syrupi uiolati unc. ij. misce.*

Ad idem, præcipuè tempore paroxysmi, sequens experimentum est mirabile, & probatũ.

Recip.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc. ij. gumi Armoniaci guttæ quatuor. miſce, & totum patienti exhibeatur.

Ad idem, experientia compertum eſt optimè conferre, & de repente aſma curare, ſi omni hora patiẽti exhibeatur tale medicamẽtũ.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc. s. pulmonis uulpis ſubtiliter pulueri zati drach. s. miſce pro una uice, & patienti exhibeatur.

Ad idem, expertum eſt aſmati mirabiliter conferre, ſi patienti ter in die naturali exhibeatur uncia media ſequentis mixturæ, ſcilicet per tres horas ante prandium, per duas horas ante cœnam, & in medio noctis: continuando per tres, uel quatuor dies, & non plures, uidebitis ægrum ſanari.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. floris caßiæ nouiter tractæ unc. s. penidiarum unc. iij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. pulmonis uulpis ſubtiliter pulue rizati drach. ij. miſce, & fiat electuarium cum ſyrupo de hyſſopo.

Ad idem, expertum, & pro pauperibus ſecretum.

Recip. Radicum althex in umbra exiccatæ lib. i. mellis cocti, & deſpumati lib. iiij. miſce, & apud ignem conducatur quouſque fiat forma electuarij; de quo patiẽs capiat frequenter: & benè ualebit.

Ad idem, ualet pro pauperibus ſequens condimentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. porrorum ſubtiliter inciſorum unc. iij. butyri recentis unc. ij. ſacchari optimi unc. i. s. uitelli oui numero i. omnia ſimul benè agitẽtur: et

in uase propè ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur et in prandio, & in cœna.

Ad idem: & est secretum, & mirabile, & sine dubio curat Asma a quacunque causa; & est electuariū apud me magistrale: & appellatur.

DIABVTYRVM *Benedicti: de quo patiens debet assumere ter unciam mediam, scilicet in diluculo, in meridie, & in ingressu lecti.*

Recip. *Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti unc. iiij. caricarū, nucleorū pini, dactylorum, amygdalarum amararum ana unc. ij succi glycyrrhizæ, tragacanthæ ana unc. s. hyssopi, ireos, thymi, satureiæ, prasij, pulegij, seminum urticæ ana unc. s. cinnamomi, Zinziberis, pyrethri ana drach. iij. garyophyllorum, galangæ, piperis nigri, anisi, carui, cardamomi ana drach. ij. ligni aloës, nucis muscatæ ana drach. i. aquæ mellis lib. iiij. sic conficito caricas passulas, & dactylos benè tritos in aqua mellis triduò infunde; posteà lento igne coque, & uiolenter succum exprime; cui succo adde butyrum; & insuper adde mellis spumati lib. vij. et iterum lento igne ebullito unica forti ebullitione; demùm iterum cola, & colaturæ adde grana pini, & amygdalas, benè omnia contusa, & omnia in mortario nulla intermißione benè ducitò, alia uerò omnia subtiliter puluerizata, prædictis immittitò, cui adde, pulmonis uulpis subtiliter puluerizati unc. ij: & diutius permiscendo apud ignem electuarium conducito, & usui dato.*

Ad idem, ualet sequens unguentum quo totum pectus manè, & uesperi ante cibum calido debet inungi.

Recip. *Succi hyssopi, succi althex, butyri recentis,*

olei

olei amygdalarũ dulcium ana unc.s.croci.ſcrup.s. miſce, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & optimè ualet lotura capitis ſequens, cum, ut plurimùm, aſma ſit per defluxum materiæ a capite ad membra pectoris.

Recip. Foliorum hyſſopi, foliorum betonicæ, foliorũ ſaluiæ ana. M.s. florum camomillæ, roſarum rubearum, granorum myrti ana. M.i. bulliant in ſufficienti quantitate lixiuij dulcis, & cum eo caput abluatur ſemel in ſeptimana.

Ad idem, ualet optimè ſequens puluis impoſitus cõmiſſuræ coronali ueſperi in ingreſſu lecti; obſeruato tamẽ, ut ſemper manè cũ ſetula auferatur prædictus puluis à cõmiſſura coronali.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, ſampſuci ana drach.s. roſarum rubearum, granorum myrti ana drach. i. thuris, maſticis, ſandaracæ, coraliorum rubeorum ana ſcrup.ij. gariophyllorum ſcrup. i. pulverizentur omnia ſubtiliter, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

Ad idem.

Expertum eſt multùm conferre, ſi in corpore patiente aſma, fiant duo cautheria; unum in parte ſylueſtri brachij dextri longè à iuncturis ſpatulæ per quatuor digitos: alterũ in crure dextro in parte ſylueſtri, diſtante à genu per quatuor digitos inter duos muſculos.

Cauterium sup. comissurã cor. multũ iuvat.

DE PLEVRITIDE. *Cap. XVI.*

VM pleuriſis duplex exigat regimen; tentatiuum, & curatiuum; curatiuum regimen pòſt habebitis; tentatiuum uerò nunc: hoc

autem tentatiuo acquiritur uobis notitia, scilicet an sit pleuritis, an dolor uentosus: & si fuerit humor paucus aut uentositas; illum, uel illam resoluemus bis fomentis: & sic excusabimur à transeundo ad aliud genus curationis. Fomenta *ergo in principio uel curant uel docent curare. Materia igitur existente pauca, et apta per poros cutis resolui, si fuerit sicca, siue cholerica, siue melancholica, cum fomentis humidis resoluenda est, ex quibus filtrũ, siue spongia in aqua calida infusa, et optimè expressa, & petia linea subtilißimè cõuoluta, et toto loco dolenti applicata; & bis, aut ter iterata, semper post infusionem ipsius in aqua calida, cum optima expreßione, & circumuolutione cum petia sicca, quæ remaneat super loco tanto tempore quaque uice, donec calor ipsius tepescat; & deinde reinfundi in aqua calida oportet, ut suprà: quod aptius fieri poterit, si duæ spongiæ aut duo filtra habeãtur huic operationi deseruiẽtia; ut una carũ remota, quãprimũ altera super imponi posit: & apponatur debitè calida, sed nõ acutè, siue intensè.*

Aliud ad hoc conueniens.

Saculus ex furfuribus frumenti magis; secundum loci dolentis quantitatem, bullitus in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, post fortem ipsius expreßionem, applicatus, & secundum neceßitatem reiteratus, ut supra, maximè confert. His efficacior est spongia, siue filtrum infusum in aqua descriptionis infrascriptæ.

Recip. Radicũ *altheæ, drach. iij. maluarũ* M. i. *seminũ lini unc. s. florũ camomillæ, melilo. ana.* M. i. *radices lotæ, et non absterfæ, extracto ab ipsis meditullio, bulliant simul cum reliquis medicinis in aqua fluuiali quãtum sufficit usque ad sufficientem decoctionem maluauisci: & fiat*

fiat, ut ab initio dictum est.

PARIETARIA *quoque cum oleo in patella mortificata, & loco dolenti super imposita, est ad hoc efficax: & reiteretur secundũ necessitatem, ut suprà. In materia autem humida, siue phlegmatica, siue sanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc; uidelicet saccellatio facta ex milio, sale, aut furfure, debitè calefactis, & applicatis, ut suprà. Si uerò uoluerimus calefactoria medicamenta inter sicca, & humida; aspergemus res supra scriptas cùm eas calefacimus, uino, aut aqua, aut aceto, aut ex his simul mistis; deinde in sacculis ponemus, aut prius ex his simul mistis faciemus sacculos, quos calefaciemus super lateribus calidis aspersis cũ suprascriptis; aut uerò hos sacculos infundemus in huiusmodi debitè calidis; & post sufficientem expressionem applicabimus, ut suprà. In materia grossa, cum humidis primò, tandem ad sicca, procedemus. In subtili, cum siccis ad resoluendum materiam profundam fortius resoluentibus indigemus, quàm ad resoluendum superficialem. In resoluendo cum his calefactorijs ordo seruandus est; ut secundùm plurimùm ab humidis inchoẽmus, et à debilioribus gradatim procedentes, ad fortius resoluentia; habito semper respectu ad materiam resoluendam: ut si subtilis sit aut grossa; posita in superficie, aut profundo; humida, uel sicca; calida, uel frigida: cùm uerò pleuresis sit uera, apta curari per resolutionem, sputionem, uel resudationem, sex principales intentiones sunt habendæ.* PRIMA *debita regiminis administratio. Secunda, diuersio materiæ fluentis: Tertia, digestio: Quarta, euacuatio: Quinta, sputi facilitatio: Sexta, resolutio. Sed ad empiricam accedamus.*

Ad pleuritidem *prima hora inuasionis doloris lateralis compertũ est experientia, phlebotomare basilicã brachij oppositi multùm cõferre. Si uerò in quarta uel immediatè post quartã fiat phlebotomia ex basilica eiusdem lateris, citißimam uidebis euacuationem ipsius pleuritidis.* Hic igitur *est modus phlebotomandi, quem debetis seruare secundum mentem* Galeni. *Et nota, secundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, nisi praecedente uentris lenitione uel cum caßia per os assumpta uel cum enemate lenitiuo: quod in pleuritide debet esse tale.*

Recip. *Hordei mundi pu. i. uiolarum M. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis; deinde de colatura accipe lib. i. cui adde olei uiolati unc. iij. sacchari rubei unc. ij. salis communis drach. iij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere. Si uerò contingeret, ut pleuriticus occurrat ipsi medico post quartum diem; sicut plerunque contingit; oppositam uenam non phlebotomabis; quoniam tunc aeger moreretur: & etiam ex una duae fierent, ob tractum materiae putridae ab uno latere ad alterum: sed cum consilio sociorum uestrorum eiusdem lateris uenam secabitis.*

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia, per diem naturalem pòst, est expertum experientia medicinam sequentem pleuritidem sanare, quanquam adhuc essemus ante quartam: quoniam ipsa euacuat materias in uijs latis à quibus souebatur apostema pleuriticum.

Recip. *Mannae granatae unc. iij. dissoluatur cum decoctione communi pectorali.*

Descriptio.

Descriptio decoctionis communis pectoralis talis est.

Recip. hyssopi sicci, capillorum ueneris, ficuum, dactylorũ, sebesten, passularũ, hordei mundi, glycyrrizæ, rasæ ana.p. æquales, bulliãt hæc in aqua quãtũ sufficit; et (ut dixi) dissoluatur mãna, et detur patienti in diluculo: uel, loco mannæ, pro pauperibus poteris assumere unciam unam & mediam floris caßiæ.

Ad idem, compertum est à principio, idest, ante quartam, usum sequentis electuarij, frequenter lambendo ipsum, multùm in pleuritide conferre.

Recip. Diagraganti frigidi, diapenidionis sine speciebus ana unc.i. diacodionis cum saccharo unc.s. misce, & cum syrupo uiolato fiat electuarium.

Ad idem, à principio expertum est iuleb sequens multum conferre, si calidum lambendo pleuritico propinetur.

Recip. Syrupi de iuiubis unc. ij. syrupi uiolati unc. i. misce.

Ad idem, à principio repertum est sequens unguentum pleuritico multum conferre, si mane, & uesperi, eo calido, ungatur locus dolens.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, olei uiolati ana unc.i. olei amygdalarum dulcium unc. s ceræ quantum sufficit: & fiat unguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum est sequens emplastrum pleuritidẽ curare, ut nõ transeat quartã.

Recip. Violariæ M.i.s. florum uiolarũ M.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem

aquæ;deinde adde farinæ hordei unc.i.s.olei uiolati,olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem,ante quartam compertum est syrupum sequentem pleuritico exhibitum bis in die , in diluculo scilicet & in meridie,multum conferre.

Recip. *Syrupi uiolati,de iuiubis ana drach.vi. aquarum uiolarum, buglossæ ana unc.i.s.misce pro una uice.*

Et nota,hæc esse remedia, quæ melius exhiberi debent usque ad quartam ; eò quia tunc intentio medici est ingrassare materiam , ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apostema pleuriticum , uel ad ipsum faciendum : & omnes medicinæ iam ennumeratæ talem exercent operationem. Transacta uerò quarta die ipsius pleuritidis , debet medicus mutare intentionem curatiuam ; quoniam prius erat sua intentio ingrassare materiam, pòst uerò quartam est incidere, & resoluere materiam iam fluxam , & ideò ad modum Galeni *cùm fluxa materia indigeat euacuatione, expertum est phlebotomiã tunc factam ex brachio loci dolentis citißimè curare pleuritidem,& sic laudo , ut fiat adhuc non urgente uehementi neceßitate ; licet hoc non semper sentiat* Auicenna.

Ad idem,post quartam compertum est sequens electuarium multùm conferre,ipsum tepidè lambendò.

Recip. *Diapenidionis sine spetiebus unc. i. s.diadragãthi frigidi unc.s.loch de pino unc.i.misce cum syrupo de glycyrrhiza,& fiat electuarium.*

Adhoc

Ad hoc compertum eſt miſturam ſequentem in pleuritide conferre poſt quartam, eam calidam lambendo.

Recip. *Syrupi de glycyrrhiza unc.ij. syrupi iuiubini unc. i.miſce, & patienti exhibeatur. Aduerte,quòd ſi pleuritico(ſicut frequenter contingit)inũgeretur fluxus uentris,ſiue fuerit ante quartam,ſiue poſt;in omni admi niſtratione syruporum debes dare de syrupo myrtino ſufficientem quantitatem: quoniã ultra hoc, quòd ſiſtit fluxum,lenit partes pectoris, & facilitat ſputum: quæ ſputi facilitatio eſt re uera tota cura ipſius pleuritidis.*

Ad idem compertum eſt experientia,ueluti diuinum quoddam,omnem pleuritidem curare,& ægrum à morte releuare ſequens medicamentum; quòd ægrotanti applicari non debet, niſi in quarta uel tranſacta quarta.

Multũ iuuat etiã emplr̄ hoc factũ ex flo[illegible] cam. ex cumino et mele crudo:

Recip. *Dialtheæ unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc.s.miſce,cum quo unguento calido ungatur locus dolens;deinde ſuperaſperge loco dolenti ſic uncto ſequentem puluerem.*

Recip. *Cymini unc.s. fiat puluis ſubtiliſſimus,& cribretur;quo puluere ſuperaſperſo,ſume folium caulis ſuper cineribus ignitis calefactum,deinde foliũ ipſius caulis unge cum butyro antiquo non ſalito; & loco dolenti ipſum calidum applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in ſedatione doloris pleuritidis, & in reſolutione materiæ apoſtematis,& hoc remedium tibi honorem conducet, & ægro utilitatem maximam.* Et *ſcias, quod hoc remedium ualet in quolibet alio forti dolore, exiſtente in toto corpore à capite infra.*

Ad idem,

Ad idem, poſt quartam expertum eſt ſequens unguentum quod dolori debet applicari, lana ſuccida ſuperpoſita.

Recip. Olei decoctionis altheæ unc. ij. olei camomillini unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum eſt ſequens emplaſtrum curare apoſtema pleuriticum: imò ſi lateri pleuritico iungeretur uehemens dolor, huiuſmodi emplaſtri applicatio dolorem ſedat.

Recip. Radicũ altheæ minutim inciſæ et coctæ unc. ij. florũ camomillæ. florum uiolarum, meliloti ana M. ij. caricarum pinguium numero. vi. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: demùm colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminũ lini ana unc. i. farinæ fabarum unc. i. s. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarũ dulcium ana quantũ ſufficit ad impinguandũ emplaſtrũ.

Ad idem, ſecretum eſt, & optimè expertum præcedentibus euacuationibus ſi detur patienti infraſcriptus potus; & præcipuè, ubi medicus perciperet cum pleuritide iunctam eſſe uentoſitatem magnam, augumentantem pleuriticum dorem.

Recip. Olei ſeminum lini unc. iiij. ſucci altheæ unc. ij. miſce, & fiat potus, & detur qualibet hora & quolibet tempore ipſi pleuritico; & detur patienti ſtomacho ieiuno manè, & ueſperi.

Ad idem, conſulo, ut poſt quartam digeratur materia, regulariter operando; & ſequens ſyrupus eſt expertus multum ualere tunc temporis.

Et etiā dare succū foliorū maluæ in aq. coctorū: alij loco succi altheæ ponunt oleum amig. dul. et adduunt saccharum cād. ℥ i pul. liquiritie ʒ.i.

poris.

Recip. *Syrupi de glycyrrbiza unc. i. de iuiubis, de pomis dulcibus ana unc.s. aquarum ungulæ caballinæ, capillorum ueneris, uiolarum ana unc.i. misce, cùm enim post quartam intentio non sit probibere, quod fluit, ingrassando, uel immobilitando ipsum, sed incidere, quod fluxum est, & partim resoluere; & hæ intentiones in prædicto syrupo inueniantur; ideò est sciendum, ipsum esse conuenientem.*

. Ad idem: quoniam adhuc post quartam, apparentibus signis digestionis, conuenit patientem purgare, compertum est sequentem medicinam pleuriticum curare.

Recip. *Iuiubarum, sebesten ana numero.x. glycyrrbizæ, rasæ, passularum enucleatarum ana unc.s. florum buglossæ, uiolarum, borraginis ana unc.s. dactylorum enucleatorum numero.iij. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad consumptionem medietatis demùm colentur, & colaturæ adde mannæ electæ unc.ij. reubarbari electi infusi in prædicta decoctione secundum artem drach.ij. spicæ gran.vi. et fiat potus. Et aduerte pro secreto, quod in pleuritide non debet dari reubarbarum in substantia; quoniam sua stipticitate multa, probibet facilem screatum: nec debet dari sine decoctione dactylorum: quoniam dactyli stipticitatem reubarbari tollunt: aliter in pleuritide non eris ausus super reubarbarũ, nisi in infusione, uel decoctione dactylorũ.*

Ad idem, optimè expertum est, & reperi me abbreuiare curam pleuritidis si manè, & uesperi per duas horas ante cibum detur patienti infrascriptum pomum ad comedendum:

Recip.

Recip. Pomum unum dulce, ſub cineribus benè decoctum; cui puluis ſequens ſuper aſpergatur.

Recip. Succi glycyrrhizæ, amidi, penidiarum ana drach i.miſce, & fiat puluis ſubtilis ſuper aſperſus pomo. Si uerò tranſacta ſeptimana uſque ad undecimam et poſt ad decimam quartam in pleuritide uirtus ægrotantis benè conſtet, & dolor lateris adauctus ſit, et membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem ſequentia incrementum ſuſceperint, proculdubio credendum eſt apoſtema non obedire reſolutioni. quapropter medicus tunc temporis excuſatus eſt, ſi maturatiuis ipſis utatur, tentans ipſius apoſtematis ſuppurationem. nam in huiuſmodi cura quatuor hæ ſunt intentiones: prima quarum eſt maturatio: ſecunda, ruptio: tertia, abſterſio materiæ ſanioſæ: quarta, conſolidatio. Igitur ſi harum prima uſus fuerit medicus, excuſabitur (ut dixi) quoniam medicus in quantum poßibile eſt, deberet probibere ipſius pleuritidis maturationem; cùm ipſa ſit uia ad ulcera pulmonis, & ad phtiſim; & inde ad mortem per trāſitum ſaniei ab ulcere membranæ ad intrinſecus partes pulmonis, Sin autem ſecus non eſtet curatio, ad maturandum apoſtema pleuriticum ſequens emplaſtrum expertißimum eſt.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M.ij. radicum altheæ mundatarum unc. ij. radicum liliorum alborum unc.i. radicum enulæ unc.s. florum camomillæ, meliloti ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ frumenti ana p.i. fermenti drach. ij. pinguedinis porci, butyri ana unc. s. olei amygdalarum dulcium, olei

communis

communis ana quantùm sufficit ad impinguandum emplastrum; cui adde croci drach. s. quod emplastrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem, scilicet ad suppurandam pleuritidem, optimè expertum est sequens unguentũ.

Recip. *Mucillaginis seminis caulium, mucillaginis seminis maluarum, mucillaginis seminis fœnugræci mucillaginis seminis altheæ ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. i. lactis uaccini unc. iij. butyri recentis unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc. ij s. omnia insimul misceantur, & leui igne benè ducantur, & cum ceræ quantum sufficit, fiat unguentum molle: quod utique extensum supra lanam succidam, loco dolenti applicetur ter, uel quater in die naturali.*

Ad idem, in maturatione apostematis experta est sequens antidotus.

Recip. *Butyri recentis unc. iiij. mucillaginis ficuum unc. ij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. misce, et omnia simul benè incorporentur, & cum sacchari quantùm sufficit, fiat loch: de quo frequentissimè patiẽs in ore teneat lambendo.*

Ad idem, potus sequentis aquæ calidæ lambendo multum confert.

Recip. *Iuiubarũ, sebesten, ana numero xv. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc. s. radicum maluæ, radicum altheæ, radicum enulæ ana unc. s. dactylorum enucleatorũ, caricarum pinguium ana numero ij. bulliant insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unc. i. sacchari*

quantùm

quantùm sufficit, & fiat iuleb longum clarificatum; de quo patiens assumat ferè sine intermissione. Si uerò post fortem dolorem lateris, dolor ipse notabiliter minuatur, & post febrem intensam febris ualde dimittatur, & alia accidentia ipsius pleuritidis in se multùm remissa fuerint, dum tamen in membro læso remanserit sola grauitas, quam patiens ex ponderositate loci percipit; tunc medicus debet coniectare naturam non esse potentem ad apostematis resolutionem; & quoniã apostema est dispositum, & præparatum ad disruptionem; ideò medicus debet omni ingenio curare, ut apostema ipsum rumpatur.

Ad rumpendum apostema pleuriticum.

Primum ingenium est ad rumpendum apostema pleuriticum, præcipere patienti, ut inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiusmodi motu uiolento, & forti, rumpetur apostema.

Ad idem, ualet sequens emplastrum.

Recip. *Radicum altheæ coctæ unc. iiij. in mortario optimè contundantur; quibus adde butyri unc. i. mellis unc. i. s. stercoris columbini drach. ij. misce, & calidum loco præcisè applicetur: & subitam uidebis disruptionem apostematis. Si uerò apostema uel arte, uel natura disrumpatur: quod medicus cognoscet ex desinentia ponderositatis membri, & ex apparentia exitus per exitum sanici, per screatum, & per apparentiam saniei ex urina, tunc medicus debet solicitus esse, ne materia illa transeat ad pulmonem: & si transierit, ut non permaneat et figatur: nec non prohibeat etiã futuram phthisim; ad quod expertum est sequens lambitiuum.*

Recip. *Aquæ hordei lib. i. mellis rosati unc. iij. radicum altheæ*

althea unc.s.misce & bulliant ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura calida patiens lambendo sæpißimè capiat. eo enim remedio abstergetur sanies ab ulcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis; & mundabit per uiam sputi.

Ad idem.

Recip. *Penidiarum unc. ij. mellis rosati unc. i. ſucci enulæ unc.s. pulmonis uulpis puluerizati drach. iij. misce, & cum modico ſacchari fiat loch, cuius quantitatem ſæpißimè lambendo æger in ore teneat.*

Ad idem.

Secretum eſt, & ualde expertum ad idem, quòd ſi quater in die naturali bibat patiēs uncias quatuor aquæ hederæ terreſtris calidæ, uidebis optimā curationē diſrupti apoſtematis pleuritici, & eius mundificationem à ſanie, & probibitionem futuri empimatis, & phthiſis. & ad hæc benè conferunt ea, quæ dicenda ſunt in ſequenti capite de tußi.

DE TVSSI, *Cap.* XVII.

SI FVERIT *tußis à cauſa calida; dignoſcitur autem hoc à caliditate percepta in ſpiritualibus; à pruritu, et pūctura corundē; à perceptione materiæ ſubtilis in gutture prurientis; à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente; compertum eſt, tanq̄ ſublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multùm conferre. Prima quidem ex uena nigra dextri brachij cum extractione ſanguinis quatuor unciarum: Secūda uerò ex cephalica eiuſdem lateris; cùm ferè tußis calida ſit à defluxu materiei à capite.*

à capite.

Ad idem,compertum eſt,medicinam ſequentem tusſim calidam curare.

Recip.Iuiubarũ,ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, et cùm colatura diſſolue floris caßiæ nouiter tractæ unc.i.electuarij roſati Meſue drach.ij.miſce,& fiat potus,& detur tußienti in diluculo.

Ad idem,ſcilicet ad tusſim calidam, optimè conferunt ſequentes pilulæ,datæ patienti cum ibit dormitum.

Recip. Pilularũ aurearum Nicolai ſcrup. ij. pilularũ aſſaiaret ſcrup.i.miſce cum ſyrupo uiolato,et fiant pilulæ numero.v.

Ad idem,expertum eſt, tanquam remedium efficax,ſequẽtem potionem multûm conferre: quam patiens debet frequentare per ſeptẽ dies continuos in ingreſſu lecti.

Recip. Aquæ hordei unc. v. diacodionis cum ſaccharo unc. s. miſce,& apud ignem calefiant,& tußienti exhibeto.

Ad idem, compertum eſt ſequentem potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingreſſu lecti.

Recip. Succi hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo unc.ij.pulueris diagraganthi frigidi unc.ij.miſce, & diſſoluãtur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum,& paſſularum enucleatarum quantum ſufficit.

Ad idem,optimè expertum, & ſecretum in curatione tusſis calidæ, & præcipuè cum infeſtat ægrum,ut uix posſit dormire,aſſumere alternis

ternis diebus unam de sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. Pilularum de cinoglossa descriptione Mesue drach.i.cum syrupo rosato:fiant pilulæ numero quinque; quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem,experientia optimè expertum est, quòd si patiens quolibet diè ante prandium capiat unam de infrascriptis pilulis, curabitur à tussi calida.

Recip. Pilularum masticinarum Conciliatoris drach. i.agarici trochiscati drach.s.pilularum aurearum Nicolai scrup.ij.misce cum syrupo uiolato.fiant pilulæ numero x.quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem,expertum est, quòd si patiens purgetur sequenti medicatione syruporum,& medicinæ, sanabitur à tussi calida. Syrupus, quem debet accipere per septẽ dies continuos, est sequens.

Recip. Syrupi myrtini, uiolati, de Iuiubis ana unc.s. aquarum,ungulæ caballinæ,plantaginis ana unc.i. s. misce pro una uice. Facta digestione in materia,compertũ est sequentem medicinam tußim ipsam catarralem calidam curare.

Recip. Corticum myrobalanorum citrinorum unc.s. granorum myrti,Iuiubarum,sebesten ana numero x.glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc.s. agarici ligati in petia drach.s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: & cum prædicta colatura dissolue mannæ granatæ electæ unc.ij. & hoc pro diuitibus. Si uerò pauper fuerit,caßiæ nouiter tractæ unc.i.uel penidiarum unc.iij.

F electuarij

electuarij rosati Mesue, electuarij de dactylis ana drach. i.s.misce, & fiat potus, & patienti tussim exhibeatur in diluculo.

Ad idē, ubi tussi coniungeretur raucedo uocis, ualet hæc mixtura sequens, pluries in die eā assumendo, & lambendo.

Recip. Diadraganti frigidi, diacodonionis cum saccharo, diapenidionis sine speciebus ana unc. i. boli Armeni subtiliter puluerizati drach. i. misce; & cum iulep uiolato fiat ad modum loch.

Ad idem, & benè experientia docet, multùm ualere sequēs mixtura bis in die sumpta, scilicet ante prandium, & ante cœnam per duas horas ad quantitatem unius cochlearij.

Recip. Mannæ electæ unc. i. s. floris caßiæ nouiter tractæ unc. s. penidiarum unc. ij. pulueris tragacanthæ frigidæ unc. s. olei amygdalarum dulcium recentis unc. s. misce, & fiat loch.

Ad idem, expertum est, uesperi, cùm patiens ibit dormitum, assumere octo cochlearia infrascriptæ mixturæ, sanare tussim calidam.

Recip. Aquæ fontis claræ unc. x. sacchari albißimi unc. ij. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: deinde adde farinæ amidi. farinæ hordei ana quantùm sufficit ad incorporandam prædictam aquam ad formam liquoris densi.

Ad idem, optimè expertum est, patientē assiduè tenere in ore lambendo unam de infrascriptis pastellis, mirabiliter conferre.

Recip. Sacchari candi unc. iij. gūmi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. ij. succi glycyrrhizæ drach. i. farinæ

rinæ hordei drach.iij.omnia insimul subtilissimè puluerizentur,& cum saccharo dissoluto in aqua uiolata quantum sufficit,fiant pastellæ.

Ad idem, experientia inuentum est, uesperi, cùm patiens ibit dormitum, in ore sub lingua tenere unam de infrascriptis pilulis, multùm conferre.

Recip. *Diacodionis, pulueris tragacanthæ frigidæ, penidiarum ana drach.ij.boli armeni drach.s.pulverizentur omnia subtilissimè;& cum syrupo myrtino fiant formulæ ad modum lupinorum;uel pilulæ ad modum lupini,quod idem est.*

Ad idem,optimum remedium auferens equidem tussim calidam,sequens ebullitio ex passulis & glycyrrhiza.

Recip. *Passularum enucleatarum unc. ij. bulliant in libra una aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde illi aquæ fortiter bullienti appone glycyrrhizæ rasæ recentis per frustra diuisæ unc.ij.& omni hora teneat patiens frustum unum ipsius glycyrrhizæ benè masticando. Si uerò præcedentia remedia in tussi calidà non suffecerint,iam credendum est,ipsam foueri à catarro,desuper cadente ad membra pectoris.Consulo itaque tanquam ultimum remedium, & sublime, fieri cautherium actuale in commissura coronali; unde quanquam materia sit calida, cautherium tamen utilitatem præstat:quoniam exiccando,& cerebrum confortando,prohibet fluxum materiæ ad membra anhelitus.*

Ad tussim frigidam cum præsentia materiæ pituitosæ fluentis à capite ad membra anhelitus,expertũ est, sequẽtẽ medicinã ipsã curare.

Recip. Diasebesten lenitiui unc.i. electuarij de dactylis drach.ij.misce, & fiat bolus cum saccharo; & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.

Ad idem, expertum est benè ualere sequens electuarium, frequentatum à patiente, ipsum lambendo.

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua capillorũ ueneris unc.iij. caricarũ pinguium unc. i. penidiarũ unc.iiij.olei amygdalarum dulciũ recentis unc.i.misce; et optimè in mortario conducantur, quousque fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter confert sequens electuarium, si patiens ipsum frequentet lambendo.

Recip. Succi altheæ unc.iij.succi enulæ unc.i.penidiarum unc.ij.s.amidi unc.i. sacchari quantùm sufficit dissoluti cum aqua ungulæ caballinæ; & fiat electuarium.

Ad idem, medicina hæc optimè experta est, si in ingressu lecti patiens de ea capiat decem cochlearia.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.i.mellis albi unc.ij.bulliant usque ad perfectam mellis despumationem; deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam sic bulliendo, & eam aquam ducendo, quousque deueniat aqua ad succi densitatem.

Ad idem, pro tussi frigida sequens purgatio eam curat. Pro digestione materiæ primò.

Recip. Syrupi de hyssopo, syrupi de glycyrrhiza, mellis rosati colati ana unc.s. aquarum capillorum ueneris, ungulæ caballinæ, betonicæ ana unc.i.misce pro una uice. quo syrupo continuato per septem dies, capiat patiens infrascriptam medicinam.

Recip.

Recip. Electuarij de caſsia unc. i. penidiarum unc. s. agarici præparati drach. i. miſce, & diſſoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, & iuiubarum quantùm ſufficit.

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamentum per uiam ſuffumigij.

Recip. Aquæ limpidæ lib. i. maſticis drach. i. s. thuris drach. ij. pulverizentur pulverizanda, & cum aqua miſceantur, & bulliant ad ignem lentum; & cùm erunt in forti ebullitione, ab igne detrahantur: demùm cum emboto patiẽs capiat fumum illius aquæ per os, quouſque effumabitur aqua. Si uerò materia ſit multum frigida, fiat ebullitio harum rerum in uino albo odorifero.

Ad idem, expertum eſt conditum ſequens, ſi patiens per duas horas ante prandium comedat unciam unam; & in ingreſſu lecti unciam aliam illius conditi.

Recip. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana unc. iij. penidiarum unc. vi. olei amygdalarum dulcium recentis unc. ij. ſacchari quantùm ſufficit; & fiat in forma electuarij.

Ad idem, expertum eſt ſequẽs electuarium, ſi æger in ore lambendo ipſum teneat.

Recip. Diapenidionis ſine ſpeciebus, loch ſani, & experti ana unc. i. penidiarum unc. ij. ſyrupi de hyſſopo quantùm ſufficit ad incorporandũ; & fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter cõfert aſſumptio unius unciæ cum dimidia ſequentis aquæ in ingreſſu lecti, & per tres horas ante prandium.

Recip. Agarici optimi, & electi drach. ij. bulliant in libra una aquæ limpidæ uſque ad conſumptionem medie-

tatis; deinde coletur aqua, & de colatura dabis unciam unam cum dimidia patienti, modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate est expertum, tam in pueris, quàm etiam in senibus, dare patienti tussim frigidam, cùm ibit dormitum, pilulam unam de sequentibus pilulis quolibet uesperi.

Recip. *Agarici præparati drach. ij. thuris drac. i. s. pulverizetur thus, & cum succo de hyssopo, & cum agarico commisceatur, & fiant pilulæ numero. x. quarum unam capiat patiens modo dicto.*

Ad idem, expertum est, optimè ualere, si patiens frequentet lambitionem sequentis aquæ calidæ.

Recip. *Thuris, masticis, ana drach. i. s. amidi, glycyrrhizæ, passularũ enucleatarum ana unc. s. radicum enulæ unc. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde colentur, & colatura usui seruetur.*

Ad idem, expertum est, omnem administrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multùm conferre, & præcipuè, si oleum condiatur modo sequenti.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium unc. vi. sacchari optimi dissoluti in aqua ungulæ caballinæ quãtùm sufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium unum: de quo etiam patiens frequenter capiat in suis ferculis.*

Ad idem, optimè ualet condimentum sequens assumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

Recip.

Recip. Butyri recentis sine sale lib.i. uitelli ouorum recentium numero.iij.farinæ amidi unc.ij.facchari dissoluti in aqua uiolata unc.vi.misce, & optimè conducantur, quousque fiat condimẽtum gustui optimum. Si uerò præcedentia hæc non contulerint, consulo, tanquàm secretum experimentum, in sedatione tußis frigidæ à materia pituitosa, cautherizare crus dextrum infra genu in parte syluestri per quatuor digitos inter duos musculos cruris, & optimũ uidebis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur, ualet unguentum sequens: cum quo calido totum pectus inungi debet.

Recip. Butyri antiqui sine sale, olei amygdalarum dulcium, olei liliorũ alborũ ana unc.i. mucillaginis seminum althææ, mucill. seminũ maluæ ana unc.s. croci scrup. s. misce, et cum modico ceræ fiat unguentum. Et hæc de tußi calida, & frigida.

DE PASSIONIBVS CORDIS, SCILICET DE TREMORE, SALTV, ET PVLsu cordis, Cap. XVIII.

AD CORDIS *paßionem, et præcipuè cùm in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum est remedium (cùm ipsa ægritudo ut plurimùm sit diuturna) facere phlebotomiàm ex basilica oppositi lateris, huiusmodi ægritudinem ex toto curare, dum obseruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiam faciendam cum sequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis drach.vi. confectionis Hamec drac.ij.s. misce, & fiat potus cum aqua buglossæ. Sequenti

quenti uerò die fiat phlebotomia modo dicto. Si uerò patiens omni anno utatur prædicta phlebotomia, certè nunquàm cardiacam paßionem percipiet.

Ad idem, expertum & in præseruatione à cardiaca pafsione, & in curatione præsentis cardiacæ, digerere materiam cum sequenti syrupo, & euacuare cum infrascripta medicina, patientē sanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam pafsionem talis est.

Recip. *Syrupi de corticibus citri, Syrupi de pomis dulcibus ana.drach.vi.syrupi de epithymo drach.ij.aquarum tormentillæ, dictami albi, buglossæ ana unc.i. misce pro una uice.* Continuato Syrupo per septem dies, octaua die patiens capiat infrascriptam medicinam.

Recip. *Florū, buglossæ, borraginis ana.M.i.folliculorū senæ, polypodij quercini ana drach. ij. myrobalanorum Indorum drach.i.bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui drach.vi.Reubarbari subtiliter pulucrizati drach.i. s.misce, & patienti potus exhibeatur in diluculo. Facta phlebotomia prima, & ipsius alui purgatione, ad paßionem cordis scias mirabiliter conferre apertionem hemorrhoidarum quater in anno, secundum diuersitatem quatuor temporum: & in tali apertione hæmorrhoidarum in paßionibus cordis semper benè me habui.*

Ad idem ualet, & experta est sequens confectio, si ante prandium capias per tres horas.

Recip. *specierum pliris arcoticon, specierum letificantis, specierum tria sandalorum, specierum aromatici gariofillati ana drach.i.sacchari albißimi dissoluti in aqua*

buglossæ

buglossæ quantum sufficit, & fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet, & patiens capiat unam; superbibendo unciam unam uini maluatici.

Ad idem, experta est sequens mistura multum ualere in passionibus cordis.

Recip. *Diaborraginati unc. iiij. diabuglossati, sacchari rosati ana unc. ij. conseruæ acetositatis citri unc. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, ossis de corde cerui ana drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cum syrupo de pomis dulcibus fiat mistura; de qua patiens capiat per duas horas ante cibum dimidium unciæ; & ante cænam per duas drachmas. & scias, in omnibus passionibus cordis ualere hanc misturam; & etiam in febribus.*

Ad idem, & est secretum in passionibus cordis, & maximè in mulieribus, quæ ex consuetudine cadunt in talem passionem.

Recip. *Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doronici, calami aromatici ana drach. i. cardamomi drach. s. Radicum buglossæ exiccatarum drach. ij. musci fini scrup. s. epithymi drach. s. puluerizentur omnia subtilissimè, et fiat puluis cribellatus; de quo puluere patiens capiat in diluculo drachmam unam & mediam, dissoluto in aqua tormentillæ; in uesperi uerò, cùm ibit dormitum, drachmam unam dissolutam in eadem aqua: & uidebis ante septimum diem curari à passione cordis.*

Ad idem, confectio hæc sequens mirabilis est, ualens quoque in debilitate uirtutis, propter febres incensiuas: & optima hæc est confectio in tempore pestilentiæ, & in febribus pestilentialibus.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi drach.ij. macis drach.s. hyacinthorum, smaragdorum, rubinorum ana drach.s. margaritarum perforatarum et nõ perforatarũ ana. scrup. i. auri subtiliter puluerizati, argenti subtiliter puluerizati ana drach.s. omnia insimul subtiliter puluerizẽtur & cum saccharo optimo dissoluto in aqua rosata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. uidi enim cum hac confectione multa corpora tempore pestilentiæ fuisse conseruata.

Ad idem, & est secretum, cum quo in passione cordis semper bene me habui.

Recip. Succi buglossæ ad ignem depurati unc.ij. sacchari albißimi drach.ij. misce, & tepidum quolibet die in ingressu lecti patiens bibat; & non transibunt decem dies, quòd patiens curabitur à cardiacá paßione.

Ad idem: & est expertum, quòd si patiens cardiacam passionem à qualibet causa, capiat infrascripti iulep ter in die uncias quatuor, sanabitur ab huiusmodi passionibus.

Recip. Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc.s. florum buglossæ, borraginis ana unc.i. oßis de corde cerui, been albi, & rubei ana. drach.ij. coraliorum rubeorũ, seminum rosarum rubearũ, doronici, zedoariæ ana drach.i.s. granorũ citri, granorũ paradisi ana drach. ij.s. hyancithorũ, smaragdorũ, utriusque margaritarum ana drach. i. bulliant omnia in libris decem aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colaturæ adde uini granatorum muzorum unc.x. succi pomorum dulcium unc. vi. iterum bulliant unica forti ebullitione, & cum saccharo quantùm sufficit, fiat iuleb longum; & aromatizetur secundũ totum sequenti puluere.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi, macis, folij ana drach. i. musci optimi scrup. i. ambræ grisiæ drach. s. puluerizētur subtiliter, & ligentur in petia subtili munda cũ filo, & ponantur in uase ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quamdiu ex toto bibentur pulueres. & scias illud esse mirabile in præseruatione à peste, si patiens in diluculo capiat ipsius iulep quatuor uncias; in meridie, & in ingressu lecti totidem.

Ad idem.

Ad paßionem cordis, per ea, quæ extrinsecus applicantur, expertum est in hora, qua affligitur patiens, apponere uentosam de directo cordis, ipsam derelinquere per horam, esse notabile remedium, & præsentaneum.

Ad idem, manè, & uesperi ante cibũ, siue dolor adsit, siue non, ipsius cordis sequens epithema multùm conferre, inuentum est experiẽtia.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ melissæ, aquæ acetosę ana unc. vi. sandalorum alborum, rubeorũ, seminum rosarum rubearum ana drach. i. s. ligni aloës, oßis de corde cerui, cornu cerui usti ana drach. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei ana drach. s. florum buglossæ, borraginis ana M. i. bulliant insimul, puluerizatis puluerizandis, usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ; deinde adde uini maluatici optimi unc. iij. aceti optimi albi unc. ij. croci scrup. i. misce, & cum sindone de grana manè, & uesperi ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem, secretissimum unguẽtum est, cum quo manè, & uesperi ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc unguentum inuentum est pro pauperibus, quibus non est copia

coemere epithemata.

Recip. *Olei nenupharis citrinæ unc. iij. pulueris florum nenupharis citrinæ drach. ij. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana ſcrup. i. margaritarum, ligni aloes, oßis de corde cerui ana ſcrup. s. camphoræ gran. iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantum ſufficit: puluerizatis puluerizandis, fiat unguentum molle.* Et *nota, quòd præſens unguentum, & dictum epithema ualent in febribus intenſiuis, et in alijs, quibus iungitur debilitas in uirtute.*

Ad idem ſecretum eſt, & mirabile, & expertum; ualens admodùm in peſtilentia, & in præſeruatione, & in curatione, cum applicueris cordi mane, & ueſperi ſequentē mixturam, & cōtinuè ipſam deferes.

Recip. *Theriacæ optimæ unc. i. ſucci limonis unc. s. croci ſcrup. i. utriuſque margaritarum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana drach, s. camphoræ gran. ij. miſce, & omnia inſimul benè ducantur cum duobus, uel tribus guttis uini albi odoriferi, quouſque fiat linimentum; cuius linimenti quantitas extendatur ſuper ſindonem ſericam chermeſini, & calidum cordi applicetur.*

Ad idem, inuentum eſt ſacculum infraſcriptum cardiacæ paſsioni multûm conferre, ſi continuè patiens ipſum ferat ſupra cor.

Recip. *Florum borraginis, bugloſſæ ana. M. s. ſeminum citri, ſeminum acetoſæ ana drach. ij. folij drach. s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, been albi, & rubei ana drach. i. omnium fragmentorum ſcrup. i. utriuſque margaritarum ana drach. s. doronici, zedoariæ, calami aromatici ana drach. i. s. oßis de corde cerui,*

cornu

cornu cerui usti, ligni aloes ana drach. i. musci optimi, ambræ optimæ ana scrup. i. puluerizentur omnia subtilissimè, & ex prædicto puluere fiant duo, uel tres sacculi ad magnitudinem cordis, qui sacculi antequam cordi apponantur, continuè suffumigentur cum uino albo odorifero.

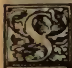
Ad idem, experimentum mirabile, & præcipuè ualet pueris hora, qua patiuntur uermes.

Recip. *Aloes hepatici unc. s. croci scrup. i. succi citri drach. ij. uini albi odoriferi drach. i. omnia insimul benè misceantur, & extendatur hæc mixtura super petiam, et cordi applicetur.*

Aliud contra uermes puerorum.

Recip. *Farinæ lupinorum amarorum, aloes hepatici, ana drach. iij. succi absinthij drach. ij. omnia benè simul misceantur, et extendatur hæc mixtura supra petiam, & umbilico puerorum applicetur.*

DE DOLORE STOMACHI, Cap. XIX.

I DOLOR *stomachi proueniat à causa calida, cuius signum erit stomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & uomitus cholericus; tunc expertum est, medicinam sequentem curare dolorem stomachi.*

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. spicæ gran. x. diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati Mesue drach. iij. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo; & hæc medicina excusabit medicum à multo labore in auferendo dolorem stomachi à causa calida.*

Ad idem,

Ad idem, compertum in dolore stomachi, & si dolor proueniat à uehementia febris, propter causam calidam assiduam, ante aduentum doloris per unam horam sequentem potionem mirabiliter conferre.

Recip. *Medullæ panis furfuracei unc.ij. superaspergatur uini granatorũ musorũ, aquæ plãtaginis ana unc. iiij. facta forti expreßione, detur tale uinum mixtum cũ aqua, patienti: & uidebis mirabile experimentum in dolore calido stomachi.*

Ad idem; experientia compertum est sequentem purgationem cum digestione materiæ curare dolorẽ stomachi à causa calida. Syrupus, quem debet continuare per septem dies, talis est.

Recip. *Syrupi acetositatis citri, syrupi rosati ana drach.vi. syrupi de absinthio drach. ij. aquarum acetosæ, cichoreæ, buglossæ ana unc.i. misce, octauo uerò die capiat infrascriptam medicinam.*

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i. reubarbari electi drach.ij. spicæ gran.x. reubarbarum cum spica subtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & misceatur cum caßia, & fiat bolus cum sacchar o: qui exhibeatur patienti in diluculo.*

Ad idem, in dolore stomachi à causa calida, ualet sequens mixtura: cuius cochlear unum detur patienti manè, & uesperi ante cibum per unam horam.

Recip. *Diacitoniten sine speciebus cum saccharo unc. ij. sacchari rosati, conseruæ acetositatis citri ana unc. i. misce cum syrupo de absinthio, & fiat electuarium molle. Si*

le. Si uerò ægrum dolor plurimùm infestaret, sicut plerunque contingit in febribus cholericis, ut nimio dolore æger quasi syncopizet, expertum est, esse optimi iuuamenti phlebotomare basilicam lateris dextri; quæ mirabilis est in forti dolore non tantùm stomachi, sed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato urinam non ostendere de fienda phlebotomia; debes tamen tu regulariter à forti dolore à causa calida, esse pronus ad faciendam phlebotomiam. Si uerò dolor fortis adhæret à causa calida; qui nec sedari posset phlebotomia, nec prædictis remedijs, consulò, tanquam expertũ, & securum, patientem capere sequentem bolum in quacunque hora doloris.

Recip. Electuarij de succo rosarum Nicolai *drach.iij. philonij* Romani *scrup.ij.misce, & fiat bolus; ex quo uidebis cito notabile iuuamentum.*

Ad idem, expertum est sequens remedium, & est multùm efficax quando cogetur medicus succurrere fortisſimo dolori; cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

Recip. Syrupi rosati, syrupi de absinthio ana unc.i.s. opij gran.i.misce, & bulliant unica leui ebullitione, deinde ipso permixto cum tribus uncijs iuris pullæ, dabis patienti in potu.

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur optimè expertum est in hora doloris apponere uentosam super regionem hepatis; & uidebis dolorem sedari, quia ut plurimum prouenit à cholera demandata ab hepate ad stomachum.

Ad idem, multùm ualet, fomentare stoma-

chum

chum cum sequenti siccà fomentatione: & plurimùm confert.

Recip. Rosarum rubearum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana. M. i. irrorentur cum uino albo tegulæ ignitæ: & prædictæ herbæ simul super ipsas calefiant, et stomacho sæpius applicentur.

Ad idem, & præcipuè, quando dolor in febricitibus corporibus reperitur, ualet sequens unguentũ; cum quo manè, & uesperi ante cibum totus stomachus debet inungi.

Recip. Olei citoniorũ, olei rosati, olei absinthij ana unc. s. coraliorum rubeorum drach. i. ligni aloes drach. i. s. ceræ quantùm sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad dolorem uerò stomachi à causa frigida, uel à uentositate, cùm ab ea, ut plurimùm, stomachi dolor proueniat, primò expertum est, quòd medicus antequam sequatur illius curationem, debet præmittere sequens clystere.

Recip. Mercurialis, foliorum maluæ, florum camomillæ, absinthij, menthæ, ana M. i. furfuris grossi ligati in petia M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur; & de colatura accipe libram unam, benedictæ unc. i. s. uitelli oui numero. i. misce, & inijciatur clystere, stomacho ieiuno.

Sequenti uerò die experientia compertum est, sequentem medicinam curare dolorem stomachi frigidum, uel uentosum.

Recip. Agarici electi drach. ij. ligetur agaricus in petia, & bulliat in sex uncijs aquæ claræ usque ad consumptionem medietatis; deinde facta forti expreßione, coletur aqua; & cùm prædicta colatura dissolue diasena

næ lenitiui drach. vi. floris caßiæ nouiter tractæ unc. s. et fiat potus; qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti uerò die optimum remedium erit, digerere materiam per sex dies continuos cum sequenti syrupo.

Recip. syrupi de absinthio, de mētha, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, absinthij, cicoreæ ana unc. i. misce, septima uerò die capiat patiens per horā ante lucem infrascriptas pilulas.

Recip. Pilularum alephanginarum, masticinarum Conciliatoris, Agarici trochiscati ana scrup. i. misce cum syrupo de mentha, & fiant pilulæ numero quinque. Si uerò patiens dolore intensißimo infestetur, consulo, ut loco pilularum, dato etiam, quod non præcesserint syrupi, capiat infrascriptum bolum qualibet hora doloris: & est secretum, & optimè expertum.

Recip. Electuarij de dactylis unc. s. philonij Romani scrup. iiij. misce, & fiat bolus; ex quo uidebis ægrum citißimè releuari à dolore cum purgatione uentris.

Ad idem.

Est expertum in curatione doloris stomachi à causa frigida, & in præseruatione ab eodem, uti alternis diebus, antequam patiens capiat prandium, scrupulos duos pilularum de aloe loto.

Ad idem: & est optimum ualde, quolibet manè, & in curatione doloris, & in præseruatione ab eo, uti duabus uncijs infrascriptæ potionis.

Recip. Aloes loti unc. s. mellis rosati unc. iij. bulliant in duabus libris aquæ usque ad consumptionem medietatis;

tatis:deinde colentur, & colaturam patienti dato in diluculo modo dicto.

Ad idem: & est expertũ, si patiens capiat de infrascripto electuario per duas horas ante cibum, manè, & uesperi unciam mediam.

Recip. *Diagalangæ, diacimini ana unc. i. mithridati optimi drach. i. misce, & fiat electuarium.*

Ad idem.

Expertũ est, quòd si patiens capiat drachmam unam et mediam mithridati optimi in diluculo, & immediatè superbibat haustum unum uini maluatici, confestim curabitur æger à dolore frigido stomachi.

Ad idem, ubi ex uehementia doloris necessitas urgeret, expertum est hora doloris dare patienti infrascriptum bolum; nam subito releuabitur à dolore.

Recip. *Diagalangæ, diacimini ana drach. ij. philonij Romani drach. i. misce, & fiat bolus.*

Ad idem.

Vbi patientis uirtus esset fortis, experientia compertum est, dare patienti drachmas duas philonij Ro*mani post uehementiam doloris, statim dolorem curare.*

Ad idem secretum est, & expertum, in hora doloris dare patienti infrascriptum potum; statimq; releuabitur patiens à dolore.

Recip. *Aquæ destillationis camomille unc. v. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ unc. s. misce, et calidus talis potus patienti exhibeatur.*

Ad idem, & maximè pro mulieribus patientibus dolorem stomachi per consensum à matrice: ualet quoque in uiris à causa frigida.

Recip.

Recip. Aquæ destillationis matricariæ lib. i. spicæ, squinanti ana drach. i. s. bulliant usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur; & de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti uncias duas.

Ad idem.

Est expertum, & secretum, quòd si patienti quolibet uesperi, in ingressu lecti dentur tria grana masticis ad transglutiendum, præseruat à dolore stomachi, atque ipsum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum est omnes dolores frigidos sanare aqua balnei porectani, si patiens, stomacho ieiuno, bibat illius aquæ tria bochalia; si uerò non habuerit porectanam aquam, sciat omnes aquas minerales, quarum minera est aluminosa, uel nitrosa, uel sulphurea omnes stomachi dolores à causa frigida curare.

Ad idem, compertum est, sequentem fomentationem dolorem stomachi efficacissimè curare.

Recip. *Florũ camomillæ, meliloti, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani, fœnugræci, seminum lini ana M. i. rosarum rubearum, spicæ, squinanti ana drach. ij. dauci, carui, anisorum, anethi, fœniculi ana M. s. galangæ, zedoariæ ana drach. ij. garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes, macis, coraliorum rubeorum ana drach. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde cum spongia infusa in prædicto liquore calido, manè, & uesperi ante cibum stomachus fomentetur; et immediatè post fomentationem factam, quotidie ungatur stomachus*

fomentu.

machus ſequenti unguento.

Recip. *Olei ſpicæ, olei maſticis, olei abſinthij ana unc.i.nucis muſcatæ, ligni aloes, garyophyllorum, coraliorum rubeorum ana drach.s. puluerizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro ſtomacho.*

Ad idem, expertum eſt, fomentare ſtomachum manè, & ueſperi, & in hora doloris modo ſequenti.

Recip. *Olei de ſpica facti in duplici uaſe lib.i. & tepeſiat oleum, & cum lana ſuccida infuſa in prædicto oleo fomentetur ſtomachus: & ultima uice relinquatur lana ſuccida ſuper ſtomachum ligata.*

Ad idem, mirabilem effectum inuenies, ſi patiens continuè portet ſuper ſtomachū ſequentem ſacculum.

Recip. *Abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti ana* M. *s.nucis muſcatæ, garyophyllorum, macis, ligni aloes ana drach.i. puluerizentur omnia ſubtiliter: & ex illis fiat ſacculus: qui anteaquàm ſtomacho applicetur, ſuffumigetur cum uino albo odorifero.*

Ad idem, efficacius uidebis experimentum ſi patiens ſuprà ſtomachum deferat continuè ſequens cærotum.

Recip. *Maſticis unc.iij.macis, garyophyllorum, cinnamomi electi, coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach.ij.abſinthij ſicci, menthæ ſiccæ ana M.s. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij denſentur pulueres: demùm cum modico oleo de mentha, & cum cæra, & pice quantùm ſufficit fiat cærotum ſecundum artem: cuius cæroti quantitas extendatur ſu-*

pra

pra corium,& stomacho applicetur.

Ad idem: & est secretum: & semper me bene reperi in curatione doloris stomachi in hora doloris, & etiam in præseruatione, si patiens quolibet mane ante prandium, stomacho ieiuno, capiat tria cochlearia sequentis misturæ.

Recip. *Mellis rosati colati unc. vi. nucis muscatæ drach. i. s. aquæ uitis optimæ unc. ij. bulliant insimul usq; ad consumptionem aquæ uitis, deinde colentur; & de colatura patiens capiat modo dicto.*

Ad idem: & est expertum, applicare stomacho patientis infrascriptum remedium, dolorem stomachi curare.

Recip. *Crustæ panis furfuracei numero .i. & superior, uel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione; deinde cum uino maluatico calido madefiat talis crusta panis, & eidem super aspergatur puluis sequens.*

Recip. *Masticis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach. i. macis, cinnamomi ana drach. s. pulverizentur subtiliter, & fiat puluis. & uidebis ex hoc experimento calido, stomacho applicato, quã celerrimè dolorẽ sedari.*

Ad idem, est optimè expertum, præcipuè in pueris, & infantibus patientibus dolorem stomachi, cuius signum erit infantium eructuatio, & uomitus.

Recip. *Medullæ panis furfuracei unc. iiij. torrefiant: demum subtiliter puluerizẽtur: cui adde succi absinthij, succi menthæ ana quantum sufficit ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muscatæ drach. i. bis q; omnibus mistis fiat uti unguentum: quod, applicatum stomacho, dolorem sedat, uomitum retinet, singultumq;*

& eructuationem tollit.

DE APOSTEMATE STOMACHI. Cap. xx.

PRINCIPIO *generationis apostematis stomachi, præcedente uentris lenitione inuentum est, phlebotomiam basilicæ lateris dextri prohibere ipsius generationem, si quidem phlebotomia fuerit copiosa usque ad sex uncias sanguinis: sequenti uerò die compertum est, appositionem sanguisugarum hæmorrhoidibus maximè conferre probibitioni generationis apostematis stomachi.*

Ad idem.

Experientia compertum est, prohibere generationem apostematis stomachi aßiduè uti in prandium, & ante cœnam immediatè uncia media floris caßiæ nouiter tractæ: imò dico tibi, quòd qui utetur tali assumptione caßiæ, præseruabitur ab omni mala stomachi affectione.

Ad idem.

Compertum est per experientiam, quod patiens timorem generationis apostematis, si frequentabit quolibet mane masticare drachmam mediã reubarbari electi misti cũ duabus drachmis passularũ enucleatarũ, manifestè dignoscet prohibitionem generationis apostematis & cuiuslibet affectionis ipsius stomachi.

Ad idem, si apostema generatum in stomacho esset à causa calida, à principio frequentare sequentem potum, prohibet generationem ipsius apostematis tum repercutiendo materias è stoma-

ĕ stomacho, tum prohibēdo fluxum ab hepate ad stomachum.

Recip. Aquæ plantaginis, rosatæ, acetosæ ana lib.s. succi acetosæ, succi plantaginis ana unc.iij. sandalorum rubeorum, alborum, ana drach. ij. rosarum rubearum, granorum myrti ana unc.s. bulliant simul usque ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua & colaturæ adde uini granatorū acetosorum lib.i. iterum bulliant leui ebullitione, & cum sacchari quantùm sufficit fiat iulep: de quo patiens frequenter in die capiat duo, uel tria cochlearia.

Ad idem, in materia calida, cōfert assumptio sequentis liquoris pluries in die.

Recip. Aceti passulati lib. i. sacchari albi lib.s. bulliant adinuicem, quousque efficiatur forma iulep. Et nota, quod ubi materia esset fluxa ad stomachum, quod dignoscemus dolore forti, & tumore ad tactum apparenti, et grauedine in stomacho, existētibus omnibus his remedia prædicta non sunt conferentia: quia illis compingeretur materia in loco: & esset causa citißime generationis apostematis. Si uerò transactum fuerit principium generationis apostematis stomachi, & simus in augumento ipsius; quod prædictis signis dignosceretur, tunc temporis tu indiges euacuatione, & digestione materiæ; quoniam tui intentio est semper prohibere factionem apostematis, atque eius magnificationem. Facta igitur prædicta phlebotomia, ad apostema stomachi inuentum est, digerere materiam sequenti Syrupo, & eam euacuare sequenti medicina multùm conferre. Syrupus talis est.

Recip. Syrupi de duabus radicibus, uiolati, mellis ro-

sati colati ana unc. s. oximelis simplicis drach.ij. aquarum fœniculi,absinthij,capillorum ueneris ana unc.i.misce pro singulis sex diebus. Sequenti uerò die id est septima,capiat patiens infrascriptam mediciuam.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. s. reubarbari electi drach.ij. spicæ gra.x.misce,& fiat potus cum decoctione communi florum,& fructuum; qui potus detur patienti in diluculo. Et aduerte, quod in dispositionibus stomachi, & præcipuè in apostemate, non debes transcendere medicinam benedictam;quoniam medicinæ laboriosæ,& scammoneatæ ultra hoc,quod agitant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apostematis; & ideo ipsum augmentant:iccircò caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunque soluentium in stomacho diu morantium. quapropter caßia fistula est sublime remedium in quocunque tempore apostematum stomachi. Facta euacuatione, tui intentio debet esse ad resolutionem materiæ facientis apostema.& ad hoc experientia inuentum est,quod si patiens capiat,stomacho ieiuno,quolibet mane drachmam unam sequentis pulueris cum iure pullæ,resoluetur materia faciens apostema.

Recip.Praßij sicci, absinthij sicci, menthæ siccæ ana drach.i. galangæ,ligni aloës ana.drach. s.misce, & fiat puluis subtilißimus; & qui patienti detur modo dicto.

Ad idem, compertum est multùm conferre, si patiens frequentet misturam sequentem,stomacho ieiuno manè,& uesperi.

Recip.Diagalangæ unc.i.aromatici rosati unc.i.s.tria sandalorum unc. s. penidiarum ad pondus omnium, misce,& cum syrupo de mentha fiat electuarium.

Ad idem.

Ad idem.

Est bene expertum, si patiens capiat in diluculo quolibet mane uncias sex aquæ destillatæ camomillæ; curari ab incepto stomachi apostemate.

Ad idem, sublime remedium est sequens conditum.

Recip. *succi enulæ depurati unc. iiij. succi absinthij nouiter facti unc. ij. sacchari quantum sufficit, & fiat ad modum loch, & exhibeatur patienti modo dicto, scilicet mane, & uesperi ante cibum.*

Ad idem, compertum est experientia, quod si patiens tribus diebus continuis stomacho ieiuno capiat infrascriptum potum sanabitur ab apostemate stomachi, ubi tentamus materiæ resolutionem.

Recip. *Aquæ camomillæ, endiuiæ ana unc. s. aquæ optimæ ardentis drach. i. misce, & fiat potus.*

Ad idem: & est expertum, & optimum, dare patienti per sex dies continuos stomacho ieiuno infrascriptum potum: multùm enim ualet in resolutione apostematis stomachi.

Recip. *Vini maluatici unc. s. aquæ endiuiæ drach. ij. olei uitrioli* Romani *guttas duas: misce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, intentione habita ad resolutionem apostematis stomachi, per ea, quæ exteriùs applicantur, expertum est sequentem fomentationem multum conferre, stomacho applicatam manè, & uesperi ante cibum.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, seminum lini ana* M. *s. absinthij, menthæ ana* M. *i.*

nucis

nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorũ ana drach.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionẽ tertiæ partis, deinde cum spongia fomentetur stomachus.

Ad idem: & est expertum, applicare stomacho mane, & uesperi post prædictam fomentationem, sequens unguentum, bene conferre.

Recip. *Mucillaginis altheæ, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminis lini ana drach. i. olei specæ, olei absinthij ana unc. s. garyophyllorum, macis, nucis muscatæ ana drach. i. pulucrizentur pulucrizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & est secretum mirabile, applicare stomacho etiam apostemato sequens emplastrum, notabiliter conferre.

Recip. *Mellis albi lib. ij. absinthij uiridis unc. s. radicum altheæ unc. i. s. omnia insimul bulliant usque ad eorum perfectam decoctionem; deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ seminum lini ana. p. i. olei absinthij quantum sufficit ad impinguandum emplastrum; quod stomacho apostemato applicetur continuè, manè, & uesperi mutando.*

Ad idem: & est expertum, & secretum, cum quo sæpius bene me repperi.

Recip. *Terbentinæ lib. ij. succi absinthij, succi altheæ ana unc. iiij. butyri recentis unc. i. croci drach. i. olei absinthij unc. ij. misce. & unica bullitione bulliant; deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido, manè, & uesperi fomentetur stomachus: & subitam materiæ resolutionem uidebis.*

Ad idem,

Ad idem,& est expertum.

Recip. *Emplastri de meliloto lib.i.olei amygdalarum dulcium lib.s.croci drach.i.misce,& iuxta ignem liquefiant,& cum lana succida madefacta in prædicto liquore calido,manè,& uesperi apponatur ipsi stomacho.*

Ad idem,

Sæpius per me expertum,& benè successit in apostemate stomachi, quolibet mane per septem dies dare, stomacho ieiuno, drachmas duas terbentinæ lotæ cum aqua absinthij; & immediate stomacho applicare sequens cærotum.

Recip. *Hyssopi cæroti unc. i. emplastri de meliloto unc.s.olei amygdalarum dulcium unc.i.misce,& extendatur super petiam, & calidum stomacho applicetur.*

Si uerò prædictis ingenijs noluerit apostema stomachi obedire resolutioni, cuius signum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta,tunc debet medicus sequi suppurationem intentam à natura; ad cuius apostematis suppurationem expertum est sequens emplastrum multùm conferre.

Recip. *Radicum ireos unc.ij. foliorum maluæ cum radicibus,uiolariæ ana.M.i. radicum altheæ mundatarum, & minutim incisarum unc.iij. florum camomillæ, meliloti ana.M.i.bulliant omnia in sufficiēti quātitate aquæ ad consumationem duarum tertiarum;deinde adde farinæ frumenti M.i.farinæ fœnugræci, farinæ seminum lini ana M.s.pinguedinis porci,butyri recentis ana unc.i. lactis uaccini unc.ij.olei amigdalarum dulciū,olei camomillæ ana quantùm sufficit ad impinguandum emplastrū:quod supra apostema stomachi continuò deferatur.*

Ad idem,optimè expertum est in maturatio

ne

ne apostematis stomachi.

Recip. *Diachilonis magni drach.ij. unguenti mollitiui unc.i.mucillaginis altheæ,maluæ ana unc.i.mucillaginis caulium unc.iij.croci drach. i. misce ,& iuxta ignem omnia bene liquefiant;& filtrum madefactum in illo liquore applicetur stomacho pluries in die.*

Ad idem,citam inuenies apostematis stomachi maturationem , si quater in die naturali ei applicaueris sequens remedium.

Recip. *Farinæ frumenti lib.i.fermenti unc.ij. aquæ fontis lib. i. olei amygdalarum dulcium unc. iij. croci drach.ij.misce,& apud ignem bene ducantur, quousque fiat ueluti unguentum;& ipsum extensum super lanam succidam , uidebis optimam apostematis stomachi maturationẽ.quo apostemate maturato;quod dignosces per decrementũ tumoris,doloris,& grauitatis membri,cum apparentia molitiei ad tactum in loco doloris:tũc debes procurare ipsum apostema disrumpi, disrumpitur apostema pluribus ingenijs.*

PRIMVM *ingenium est,præcipere patienti,ut forti motu moueatur;quo anhelitus augeatur,et adaucta necesßitate euentationis,pelliculæ stomachi extendãtur,& apostema disrumpatur.*

SECVNDVM *ingenium est , ut facta fricatione forti cum manibus , stomachus fricetur,& apostema disrumpatur.*

TERTIVM *ingenium est,prouocatio sternutationum frequentium cum pipere,pirethro,nigello,uel Elleboro albo.*

QVARTVM *ingenium est,fortis uociferatio.*

QVINTVM *ingenium est , applicatio sequentis emplastri*

emplastri ipsi loco apostematis.

Recip. *Farinæ orobi, frumenti ana M. i. fermenti unc. s. saponis gallicani drach. ij. stercoris columbini unc. s. olei de castoreo, de eupborbio ana drach. ij. misce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quousque fiat forma emplastri; quod stomacho calidum applicetur, et mutetur per spatium decem horarum; & disrumpetur apostema sine dubio.* Disrupto *autem apostemate; quod utique cognoscitur per exeuntia mutata, per urinam subalbidam, & turbulentam, & per exeuntia per secessum sanguinolenta, & saniosa, & per uomitum sanguinolentum, & saniosum: tunc repentè tui intentio sit, mundificare ulcus, ne profundetur, & stomachi tunicas penetret: ideò patienti iubebis, ut decies in hora capiat baustum unum sequentis aquæ tepidæ.*

Recip. *Aquæ hordei factæ cum hordeo non scorticato lib. ij. mellis rosati unc. iij. misce, et bulliant unica bullitione, et usui patiēti detur: et sic mundificato, et abstersò optimè ulcere, natura ipsum consolidabit, si* DEVS *uoluerit.*

DE VOMITV, *Cap. xxI.*

D VOMITVM *cholericum, qui cognoscitur ab exeunte mutato, quod est, cholera cuiuscunque modi, & qualitatis fuerit; expertum est sequens medicamentum multum cōferre.*

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari electi drach. ij. spicæ gran. x. Reubarbarum cum spica subtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur; & dissoluantur omnia cum decoctione cōmuni florum, & fructuum quantum sufficit. & exhibeatur patienti*

patienti per horam ante lucem.

Ad idem, expertum est, post euacuationem, manè, & uesperi ante cibum dare patiēti unciā unam sequentis liquoris: & uidebis mirabilem effectum in sedatione uomitus cholerici.

Recip. *succi citoniorum lib. i. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. hypoquistidis, acatiæ ana drach. s. reubarbari electi drach. i. omnia con tundenda contundantur grosso modo, & cum prædicto succo bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis succi, & deinde colētur, & colatura usui reseruetur modo dicto. Et scias, hoc remedium esse secretum in curatione dysenteriæ.*

Ad idem, optimè expertum est: & præcipuè si uomitus fuerit periodicus: dare patienti per horā ante accessum uomitus, uel in hora uomitus, infrascriptum potum, & cibum.

Recip. *Buccellam panis torrefactam; supra quam aspergātur uini granati acetosi unciæ quatuor. Comedat patiens buccellam panis, & bibat uinum.*

Ad idem: & est expertum, mirabiliter tollens uomitum cholericum, dare patienti manè, & uesperi, stomacho ieiuno unam de infrascriptis formulis.

Recip. *Seminum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana drach. i. granorum granatorum muzorum drach. i. s. hypoquistidos, acatiæ. hyssopi ana drach. i. s. specierum aromatici rosati scrup. ij. puluerizentur omnia subtilißimè, & cum saccharo dissoluto in aqua rosata quantùm sufficit fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.*

Ad idem,

Ad idem, optimè expertum est, inungere stomachum sequenti unguento, multùm conferre in uomitu cholerico.

Recip. Olei citoniorum, rosati ana unc. i. absinthij unc. s. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. s. nucis muscatæ drach. i. pulucrizentur puluerizãda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro stomacho; cum quo manè, & uesperi ante cibum inungatur stomachus.

Ad idem: & est secretum in ablatione uomitus, tã in febrientibus, quàm in non febriẽtibus à materia cholerica, dare patienti quolibet mane in diluculo infrascriptum potum.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis unc. i. s. aquæ plantaginis unc. iij. trochiscorum de spodio cum seminibus acetosæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & misce pro una uice.

Ad idem: & est optimũ, applicare stomacho sequens emplastrum.

Recip. Citonij cocti sub cineribus numero i. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. ij. pulucrizentur puluerizanda; & omnia in mortario benè ducantur, & contundantur, & cum modico olei rosati, fiat emplastrum, & calidum stomacho applicetur. Si uerò uomitus qantumcunque cholericus ad modum ægrum infestaret, consentiente ætate, & robore uirtutis, consulo, ueluti remediũ efficacißimum, secare uenam basilicam dextram ipsius patientis, & extrahere ipsius sanguinis uncias quatuor, uel quinque ad plus. Si uerò uomitus fuerit à causa frigida pituitosa, uel melancholica; quoniam uomitum cognoscimus ex exeunte ipso

te ipso mutato, quippe album,uel nigrum apparebit; tunc expertum est medicinam hanc à principio multùm conferre.

Recip. *Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. epitymi drach.i.s.agarici præparati scrup.ij.misce, & dissoluantur omnia cum decoctione communi florum,& fructuum quantùm sufficit.*

Ad idem,mirabile est, & secretum in sedatione uomitus pituitosi, dare patienti infrascriptum condimentum quolibet mane stomacho ieiuno.

Recip. *Vitelli oui cocti numero. i. thuris, masticis, ana scrup.i. pulucrizentur puluerizanda, & pulueres aspergantur super ouum,quod patiens bibat.*

Ad idem, est mirabile, & expertum in uomitu frigido, & in curatione uentositatum stomachi, dare patienti manè, & uesperi ante cibũ tria cochlearia infrascripti cõdimenti.

Recip. *Succi citoniorum lib.s.masticis,macis,garyophyllorum,nucis muscatæ ana drach. ij. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. i. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis succi,deinde colẽur cum forti expreßione, & colaturam usui reserua modo dicto.*

Ad idem, expertum est,dare patienti quolibet mane ante cibum unam de sequentibus rotulis,multùm conferre in uomitu frigido.

Recip. *Specierũ diagalangæ,specierum aromatici rosati, specierum aromatici garyophyllati ana drach. i. sacchari dissoluti in aqua menthæ quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qua-*

libet

libet uice; & statim patiens pòst sorbeat haustum uini maluatici.

Ad idē ualet, quoniā uomitus frigidus, est diuturnus morbus, ideo expertū est plurimùm conferre, si patiens regatur digestione facta in materia, & illius purgatione: continuet igitur infrascriptum syrupum per septem dies continuos in diluculo bibitum.

Recip. oxymellis simplicis, syrupi de mentha, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, bethonicæ, menthæ, ana unc. i. misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum, pilularum stomachalium, elephanginarum ana scrup. i. diagridi gran. i. s. misce, & fiant pilulæ numero v. corpore sic euacuato.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per septem horas ante cibum infrascriptum bolum.

Recip. Citonei cocti unc. i. s. theriacæ magnæ drach. i. sacchari albißimi subtiliter puluerizati drach. ij. misce & fiat bolus, qui detur patienti per septem dies continuos: & magnum uidebis iuuamentum in sedatione uomitus frigidi.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patiēti quolibet mane per tres horas ante cibum uncias duas infrascripti potus.

Recip. Vini maluatici optimi unc. vi. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatæ ana drach. i. coriādrorum præparatorum, seminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana drach. s. bulliant usque ad consum-

ptionem tertiæ partis uini;deinde coletur, & colaturæ usui seruetur modo dicto.

Ad idem,& est expertum,dare patienti immediate manè,& uesperi ante cibum, tria coclearia infrascripti liquoris multum conferre, dato etiam quod adesset febris.

Recip. *Miuæ citoniorum aromatizatæ unc.ij.syrupi de mentha unc.i. misce,& detur patienti modo dicto.*

Ad idem,experientia compertum est semper conferre,applicare stomacho patientis infrascriptum cærotum,& uidebis ægrotum repentè releuari à uomitu frigido.

Recip. *Masticis unc.iiij.olibani,macis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach.i.s. seminum portulacæ, coriandrorum præparatorum , seminum acetosæ ana drach.i. menthæ siccæ,absinthij sicci ana unc.s. puluerizentur omnia subtiliter;& cum oleo de mentha densentur pulueres:& cum pice,& cæra quantum sufficit fiat cærotum;cuius quantitas sufficiens extensa super corium stomacho patientis applicetur.*

Ad idem,& est expertum optimè,si mane & uesperi immediatè ante cibū detur patiēti bis in septimana una de infrascriptis pilulis, mirabiliter conferre.

Recip.*Aloes loti drach.ij.masticis drach.i.zinziberis drach. s.diagridij scrup.i. agarici electi drach.i.s. misce cum syrupo de mentha; reformetur pasta pilularum. dosis est numero.i.ad quantitatem unius scrupuli.Quod si cum prædictis ingenijs non curetur uomitus frigidus, consulo,ut patiens bibat per aliquot dies aquā alicuius mineræ,uidelicet aquam sulphuream,uel alluminosam secundum*

cundum modum , & formam exhibitionis huiusmodi aquæ. Et hæc de uomitu.

DE SINGVLTV, *Cap.xxII.*

AD SINGVLTVM *ortũ ex repletione, compertum est multùm conferre, si patiens capiat infrascriptas pilulas bis in septimana:*

Recip. Turbith boni,& gummosi drach.ij. aloes hepatici drach.i.s. zinziberis, salis gemmæ ana grana x. speciecrum hieræ simplicis Galeni,drach.ij.agarici præparati scrup. iij. misce, & cum oxymelle simplici fiat pasta pilularum, dosis est scrup. iiij. & ex his pilulis uidebis ægrũ citißimè releuari à singultu ex repletione.

Ad idem , & est expertum.s.dare patienti quolibet mane,& uesperi ante cibum per duas horas unc. ij. infrascripti liquoris , singultum curare.

Recip. Vini albi odoriferi potentis lib. i. galangæ subtiliter puluerizatæ drach.i.misce,& fiat potus , quì calidus patienti detur modo dicto.

Ad idem,expertũ est in singultu optimè ualere, dare patiẽti infrascriptum bolum per duas horas ante lucem.

Recip. Mithridati optimi drach. i. s. diagalangæ drach. ij. misce,& fiat bolus ; qui exhibeatur patienti, & immediatè superbibat haustum uini optimi , & potentis.

Ad idem,compertum est,multum conferre sequẽtem mixturã,si detur patienti manè,& uesperi ante cibum per horam , ad quantitatem

nucis magnæ.

Recip. Diagalangæ unc.i.s.diatrion pipereon unc. i. ſpetierum aromatici roſati drach. ij. miſce cum ſyrupo de mentha; fiat electuarium ; quod exbibeatur modo dicto.

Ad idem, cõpertum eſt, ſemper cõferre & curare ſingultum de repletione, fomentare.s.ſtomachum cum ſequenti fomento.

Recip. Macis, maſticis, garyophyllorum, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloes ana drach.ij.abſinthij, mẽthæ, pulegij ana M.i.ſquinanti, ſpicæ ana drach. ij. aniſorum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate uini rubei potentis, et etiam albi, omnibus ſubtiliter contuſis, & cum panno ſcarlatino fomentetur ſtomachus modo dicto.

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibũ, radicem unam zinziberis uiridis; & immediatè ſuper bibat duos hauſtus uini maluatici, & uidebis ægrum citisſimè curari.

DE DOLORE HEPATIS, Cap.XXIII.

D DOLOREM *hepatis à ſola uentoſitate pendentẽ, ſublime remediũ eſt per intus aſſumere infraſcriptum electuarium manè, & ueſperi ante cibum.*

Recip. Radicum galangæ, zedoariæ ana drach.ij.ſpicæ, ſquinanti ana drach.i. garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.s. puluerizentur omnia ſubtiliter; & cum melle deſpumato quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem,

Ad idem compertum est, fomentum sequēs soluere hepatis uentositatem.

Recip. *Fœnugræci, semi. lini, florum camomillæ, meliloti ana. M. i. spicæ, squināti ana drach. ij. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde cum spongia fomentetur hepar. Si uerò dolor hepatis fuerit à præsentia materiæ oppilantis uias hepatis, ut simus in cura doloris hepatis, per oppilationem, sicut frequenter contingit hominibus expertum est primo, phlebotomare basilicam lateris dextri; quoniam eá fit materiæ deriuatio ad aliud membrū, & ideo extrahe sanguinis quantitatem usque ad sex uncias: est enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis. & principale remedium.* Neque *propter hanc curam uolo, ut in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam subcingentem costas: oppilatio uerò & eius generatio in hepate plurimum fit ab humoribus genitis in eo: quapropter in principio pleuritidis uti debemus reuulsione, in oppilatione uerò hepatis, uel illius apostematis deriuatione uti debemus, uel euacuatione.* Facta *phlebotomia, & obseruato debito regimine, non augumentante oppilatione, consulo, ut tertio die patienti detur infrascripta medicina; qua ipsa sola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.*

Recip. Diacatholiconis unc. i. Reubarbari *electi drach. ij. spicæ gra. vij. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem datam à* Mesue *per x. horas.* Deinde *fiat fortis expreßio, et cum decoctione communi florum & fructuum quantùm sufficit fiat potus.* Facta *euacuatione*

cuatione expertum est, quod si patiens regatur in digestione materiæ oppilantis, cum sequenti syrupo diebus septem continuis in diluculo assumpto unà cum infrascripta medicina. patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione, & dolore. Syrupus est sequens.

Recip. *Syrupi acetosi, diarhodon, syrupi de cicorea cum reubarbaro, Syrupi bisantini, Syrupi de endiuia ana unc. s. aquarum cuscutæ, cicoreæ, lupulorum ana unc. i. misce, pro una uice. Octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptum potum.*

Recip. *Diacatholiconis, diasebesten lenitiui, diasenæ lenitiui ana drach. ij. electuarij de psillio drach. i. reubarbari electi modo dicto infusi drach. i. s. spicæ gran. x. misce, cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, & fiat potus. His euacuationibus factis, expertum est, quod si patiens utatur infrascripto electuario indubitato curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & est electuarium non habens par in tali dispositione.*

Recip. *limaturæ calibis subtiliter puluerizatæ & præparatæ drach. iiij. radicum galangæ, zedoariæ ana drach. ij. succi enulæ unc. i. s. amidi, cinnamomi, draganti, ana unc. s. passularum enucleatarum unc. i. puluerizentur puluerizanda & contundantur contundenda, et cum saccharo optimo quantum sufficit secundū artem fiat electuariū, de quo patiens capiat mane & uesperi per duas horas ante cibum unc. s.*

Ad idem, expertum est multum conferre, si patiēti ter in die naturali detur unc. s. sequentis condimenti mane stomacho ieiuno, & meridie, & in ingressu lecti.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum lib. i. hepatis lupi unc.iiij.reubarbari optimi,& electi.unc.s.spicæ gran.x. pulverizentur pulverizanda,contundantur contundenda,& cum sacharo quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, sequentem mixturam multum conferre, si detur patienti mane, & uesperi ad quantitatem nucis stomacho ieiuno.

Recip. Diarhodonis abbatis unc. ij. tria sandalorum unc. i. reubarbari electi subtiliter pulverizati drach.i. misce cum syrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, expertum est re uera conferens si patiens oppilationem hepatis uel dolorem quolibet mane stomacho ieiuno masticet drach.s.reubarbari electi benè maturi,& immediate superbibat haustum uini albi potentis. Multa alia remedia in hac dispositione conferunt,quæ omnia tam quæ exterius applicātur, quam ea,quæ interius assumuntur, derelinquā, cum loquar de hydrope.

DE APOSTEMATE HEPATIS. Cap. XXIIII.

ATTENDE QVOD *curatio apostematis hepatis est probibere ne fiat, quod si factum fuerit, eius cura uana est,& cassa, quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter ipsum hepar esse membrum principale.* Expertum *igitur est ad principium generationis apostematis hepatis, quod phlebotomia copiosa basilicæ lateris dextri*

prohibet hepatis futurum apostema, semper præmissa uentris lenitione, ut cum Caßia, uel cum clysterio lenitiuo:

Ad idem, expertum est, & secretum, quod si tertia die post phlebotomiam apperiantur hemorrhoides, citisſimum iuuamẽtum apparebit in prohibitione generationis apostematis hepatis.

Ad idem, multum ualet in prohibitione generationis apostematis hepatis post phlebotomias factas intercepta die una, dare patienti infrascriptam medicinam.

Recip. *Reubarbari electi drach.ij. spicæ gran.x. diacatholiconis unc. i. reubarbarum subtiliter incidatur cum spica, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum & fructuum q.s. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.*

Ad idem, quoniam magna pars curationis apostematis hepatis futuri consistit in apertione oppilationis ipsius hepatis, & in resolutione materiæ facientis apostema in hepate, ideo expertum est, digerere materiam cum sequenti syrupo, & eã eradicatiuè euacuare cũ sequẽti medicina, multum conferre. Syrupus digerens materiam generantem apostema hepatis est Talis.

Recip. *Syrupi de cicorea, bisantini, acetosi, diarbodõ, de endiuia completi ana unc.s. aquarum lupullorum, cicoreæ, cuscutæ ana unc.i. misce pro una uice. continuet patiens syrupum istum per quinque dies continuos, deinde eradicatiuè purget materiam ab hepate, tali pharmaco,*

pharmaco.

Recip. Electuarij de psillio, de dactilis ana drach.i. reubarbari electi drach.ij.spicae gran.x.diacatholiconis unc.s.infundatur Reubarbarum cum spica in aqua endiuiae, & modico uini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expreßio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum q.s.dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Purgato corpore cum phlebotomia, tum pharmacia, & patiens cognouerit perseuerantiam generationis apostematis hepatis, optimè expertum est, si quolibet mane in diluculo sollicitabit assumere quinque uncias infrascripti liquoris, proculdubio curabitur ab apostemate hepatis futuro.

Recip. Reubarbari optimi & electi drach.i. s. aloes hepatici drach.ij.galangae drach.i. aquae cuscutae lib.iiij. sacchari optimi unc.ij.bulliant omnia insimul usque ad cõsumptionem tertiae partis aquae,deinde coletur,& colatura usui reseruetur.

Ad idem,expertum est,quod si patiens utatur quolibet mane ante cibum per duas horas infrascripta mixtura, sanabitur ab apostemate hepatis.

Recip.Diarhodonis abbatis unc.iiij.Reubarbari electi subtiliter puluerizati drach.ij.misce cum syrupo de cicorea,fiat electuarium.dosis est drach.iij.

Ad idem, experientia compertum est, quod si patiens utatur infrascriptis pilulis, tribus scilicet ante prandium per duas horas. & tribus ante coenam,sanabitur à futuro apostemate hepatis.

Recip.

Recip. Trochiscorū de spodio sine seminibus: acetosæ, Trochiscorum de reubarbaro ana drach. ij. subtiliter puluerizentur cum syrupo bisantino, formentur pilulæ numero xx iij.

Ad idem, quoniam materia indiget resolutione, ex experientia comperimus quod sequens fomentatio cum infrascripto unguento tollit generationem apostematis hepatis.

Recip. Fœnugræci, seminis lini, seminis aneti, seminis acetosæ ana unc. s. florum camomillæ, meliloti, absinthij ana M. i. s. spodij, galangæ, spicæ, squinanti ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis deinde cum spongia madefacta in prædicta aqua tepida, mane, & uesperi fomentetur hepar, immediate uero post fomentationem ungatur regio hepatis cum sequenti unguento.

Recip. Olei camomillæ, olei spicæ, olei amygdalarum dulcium ana unc. iij. absinthij sicci, spicæ nardi ana drach. i puluerizentur puluerizanda, & cū modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem. Expertum est, quod si patienti applicetur lana succida intincta in oleo liliorum alborum, & oleo spicæ, curabitur ab apostemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum est, si patientis sequens emplastrum hepati applicetur ipsum continuè mutando per diem naturalem, bene conferre.

Recip. Emplastri de meliloto, hysopi ceroti, ana lib. s. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ, olei spicæ ana quantum sufficit ad incorporandum, & conducendum

dum emplastrum. Quod *si apostema generetur.* Tunc *debes scire, quòd, aut patiens morietur, aut trāsibit in hydropem.* Quare *de curatione hydropisis modo dictu- ri sumus.*

DE HYDROPE. Cap. xxv.

CVM HYDROPS *sit trium specierum, à spiritu scilicet flatuoso, una, ab aqua inter cutem, altera à pituitosa materia, tertia naturæ rebelli in omnibus membris concentrata.*

Quarum prima. Timpanites, *Secunda ascites.* Ter*tia uerò hyposarca nominatur.* Ideo *ad curationem hydropisis à spiritu flatuoso, compertum est, quod hepatis confortatio, & sui caloris uiuificatio eam curat.* PRIMO IGITVR *procurabis hepatis confortationem, & spiritus flatuosi resolutionem cum sequenti syrupo per septem dies continuos.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi acetosi, diarhodon, bisantini, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum Absinthij, fœniculi, lupullorum ana unc. i. misce, octauo uerò die in confortatione hepatis, & resolutione spiritus flatuosi, expertum est, sequentem medicinam plurimum conferre.*

Recip. *Anisorum, fœniculi, cartami ana drach. ij. agarici ligati in pet'a drach. iij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur & cum colatura dissolue reubarbari electi subtiliter pulucrizati drach. ij. spicæ subtiliter puluerizatæ gran. x. soldanellæ subtiliter puluerizatæ drach. ij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lu-*

cem

cem, & ex hac medicina tibi succedet optimum iuuamentum,

Ad idem, sic purgata materia, consulo, ut utaris tanquam secreto infrascripto puluere, cuius quolibet mane in diluculo drach.i.dabis patienti, dissolutam in aqua radicum sambuci, quantum sufficit.

Recip. Absinthij sicci, eupatorij sicci, soldanellæ siccæ ana drach. ij. spicæ scrup. ij. puluerizentur omnia subtilissimè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro secreto, compertum est plurimum ualere, & hydropem uentosam sanare, si euacuato corpore quotidie mane & uesperi per duas horas ante cibum dentur patiẽti tres de infrascriptis pilulis.

Recip. Trochiscorum de anisis, trochiscorum de caperibus ana unc. ij. reubarbari electi drach. iij. spodij drach.i. spicæ scrup.ij. subtiliter puluerizentur omnia & cum succo absinthij fiat pasta pilularum, dosis est, pilulæ iij. ex scrupulis.ij. confectæ.

Ad idem, & est expertum dare patienti quolibet mane per duas horas ante cibum mediam unciam infrascriptæ mixturæ multum conferre.

Recip. Succi ireos unc. iij. galangæ, zedoariæ ana drach.ij. cinnamomi, garyophyllorũ ana drach.s. soldanellæ unc.s puluerizẽtur omnia subtiliter et cũ melle dispumato quantùm sufficit fiat electuarium.

Ad idem, cõpertum est, quod si patiẽti dẽtur drach.ij. infrascripti pulueris mirabiliter cõferre in hydropisi uentosa.

Recip.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccatorum lib.s.sed antea abluantur in uino albo potenti,galãge drach.ij.anisorum drach.i.puluerizentur omnia subtilißime & modo dicto exhibeatur patienti puluis iste dissolutus in aqua decoctionis anisorum & radicis Ireos.

Ad idem,optime expertum est curare hydropem uentosam,si patienti propinetur quotidie una de infrascriptis pilulis per tres horas ante lucem.

*Recip. Reubarbari electi drach.ij.spicæ gran.x. elaterij optimi drach.i. puluerizentur omnia subtiliter & cum succo ireos fiat pasta pilularum.& aduerte, quod infrascripta pilula non detur patienti febrem neque patienti debilitatem uirtutis,quoniam elaterium seuißima inducit accidentia, ut tremoris, uiolenti uomitus, & quãdoq; epilepsiæ.*Et *mirabilem uidi effectum in curatione* Hydro*pisis uẽtosæ,si quolibet mane in diluculo detur patienti infrascriptus potus.*

Recip. Aquæ radicum ebuli unc.ij.sambuci unc. iiij. misce.continuabis sic potum istum per triginta dies cõtinuos & mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem,expertum est, immo secretum, si patiens regatur infrascripto remedio citisſime curabitur ab hydrope uẽtosa,uidelicet, si mane in ortu auroræ, capiat pilulam unam de infrascriptis pilulis unius scrup.demum post tres, uel quatuor horas applicet toti uentri tumido infrascriptum antidotum. Pilula hæc est.

*Recip. Pilularũ aggregatiuarũ scrup.ij.*Elate*rij optimi gran,iiij.misce:& fiant pilulæ numero tres. Antido-*

tus

tus talis est.

Recip. Vrinæ pueri non polluti lib.i. salis nitri præparati drach.vi. bulliant unica forti ebulitione insimul ad ignem pallearum usque ad consumptionem tertiæ partis urinæ. Deinde cum prædicta urina calida diluatur uenter seu aluus, forti semper facta frictione cum manu, & ex hoc uidebis iuuamentum optimum in hydrope uentosa.

Ad idem, præeuacuato corpore, sublime remedium est sequens.

Recip. Stercoris caprini, bouini ana lib.i. exsiccentur in furno usque adeo ne comburantur. Deinde subtiliter puluerizētur, et pulueres incorporētur cū succo absinthij, & cum oleo rutaceo quantum sufficit, adeò quod fiat simile linimento. Deniūm illius certa quantitas extendatur super pannum lineum, & calida uentri applicetur, cum ibit patiens dormitum; mane uerò sequenti diluat sibi uentrem cum sequenti uino calido.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib.iiij. saluiæ, roris marini ana M.i. bulliant insimul usque ad consumptionem, quartæ partis uini, & cum dicto uino fiat ut supra dictum est. Diluto uerò uentre statim patiens capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. aromatici rosati, Tria sandalorum, diarhodonis abbatis ana unc.s. misce cum melle rosato, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, si fomentetur aluus patientis cum sequenti sacculo calido multum conferre.

Recip. Cimini, anisorum, milij, florum camomillæ, meliloti, salis communis, ana M.i. furfuris grossi M.ij. Calefiant

fiant omnia ista in uase stagnato, demum irrorentur cum uino albo optimo, & in sacculo reponantur & dictus sacculus uentri applicetur.

DE HIDROPE ASCITE.

AD Hydropem ascitem compertum est ex experientia phlebotomiam, & quélibet aliũ modum euacuationis sanguinis ægrũ interficere. Quàpropter, cõsulo quod in Ascite, sicut neque in alia specie hydropisis medicus nõ sit audax super phlebotomiã, sed in primis cõpertum est, quod confortare hepar, & digerere materiam peccantem, & ipsam digestam euacuare est ualde conueniens, continuet igitur à principio patiens diebus septem continuis infrascriptum syrupum.

Recip. *Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum* Reubar*baro, bisantini, acetosi, diarhodon ana unc.s. aquarum cuscutæ, absinthij, capillorum ueneris ana unc.i. misce, & detur patienti calidus in aurora, & expertum est, & Medicus hoc debet benè obseruare in cura Ascitis, quòd quolibet die assumptionis prædicti syrupi stomacho ieiuno in mane sequens clystere multum conferre.*

Recip. *Soldanellæ* M.*i.s. mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana* M. *i.Anisorum, fœniculi, Carui.Dauci ana* M.*i.bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis aquæ, & de colatura.*

Recip. *Lib.i.olei rutæ unc.iij.benedictæ unc.i.electuarij de bacis lauri drach.i.uitelli oui numero. i. salis communis*

munis drach. iij. facchari rubei unc. i.s. & imponatur clyſtere, eo enim non ſolum euacuatur aqua citrina faciens aſcitem, ſed & ſoluitur uentoſitas, quæ ſemper iungitur aquoſitati, & eſt cauſa doloris ipſius hidropici, continuatis ſyrupis cum his clyſteribus per vij. dies, octauo die purgetur aqua citrina cum ſequenti medicina.

Recip. *Eupatorij, omnium florũ cordialium ana M.s. Agarici ligati in petia drach. i. s. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ cuſcutæ, uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde cũ colatura diſſolue diacatholiconis drach. vi.* Reubarbari *electi drach. ij. ſpicæ gran. x. puluerizẽtur puluerizãda, et fiat potus, qui patiẽti exhibeatur per horam ante lucem, et ſcias quod hac medicina non ſolum euacuatur aquoſitas inter cutem: ſed uirtus hepatis naturalis confortatur, et eius oppilatio tollitur, quæ ſunt neceſſaria in curatione aſcitis.* Et *aduerte quod in Aſcite, & etiam in alia ſpecie hydropiſis cauere debes à medicinis fortiter, & laborioſe euacuantibus, quemadmodum eſt ſcamonea, coloquintida, eleborus, elaterium, electuarium de pſilio, & ſimilia, quoniam euacuando debilitant multum uirtutem naturalem hepatis, quæ eſt ſatis debilitata ex ægritudine. Quod ſi plerunque fueris uſus prædictis medicinis poſt euacuationem earum completam debes ſemper attendere confortationi uirtutis hepatis cum his, quæ infra dicemus, aliter enim faciendo uirtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.*

Ad idem, poſt euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquoſitatis citrinæ expertum eſt, ſi bis in ſeptimana detur patienti Aſcitem ſequens potus, deo uolente ſanabitur:

Recip.

Recip. Aquæ ordei,decoctionis radicum ireos unc.iiij. mellis rosati unc. i. soldanellæ subtiliter pulucrizatæ drach.ij.uel. iij.secundum tolerantiam uirtutis patientis, immo usque ad unc. s. poteris dare, si præcedens dosis non complete operata fuerit, misce, & fiat potus, qui patienti detur calidus modo dicto,et attende,quod si patiens per mensem usque ad quadraginta dies continuabit dictum potum,indubitatò sanabitur, et scias quod soldanella ultra hoc quod euacuat aquam citrinã, habet proprietatem confortandi hepar.

Ad idem,ubi patiens non assumeret supra dictum potum, expertum est assumere semel in septimana infrascriptum potũ multum cõferre.

Recip. Succi ireos quantum capit media testa oui, mellicrati,unc. iiij. reubarbari electi subtiliter puluerizati drach.s misce,qui exhibeatur calidus patienti in diluculo,& uidebis mirabilem experientiam ex isto potu.

Ad idem,consulo ut alternis diebus, in quibus patiens non assumeret aliud solutiuum per duas horas ante cibum stomacho ieiuno capiat infrascriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

Recip. Pilularũ aggregatiuarum scrup.i.elaterij,reubarbari electi ana gran.i.s.misce cum syrupo bisantino, fiat pilula una,quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & est secretum, non reuelandum, nisi amicis, si bis in septimana dabitur patienti ascitem unc.s. infrascripti secreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

Recip. Eupatorij,Cuscutæ,passularum,liquiritiæ,mirabolanorum citrinorum ana unc.s.radicum appij,fœni-

culi, Capparis, agarici ana unc.i. hæc omnia grosso modo contusa, coquantur usque ad consumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis lib.s. saccari unc.iiij. iterum bulliant usque ad densitatem mellis. Deinde *adde reubarbari electi drach.i. turbith gummosi drach.ij. foliorum megereon infusorum in aceto drach.i s. diagridi correcti scrup.ij. spicæ, zinziberis ana drach. s. ex his omnibus fiat electuarium secundum artem, & aduerte benè quod maior dosis est unc.s. sed tuus consuetus modus sit minus dare, secundũ tamẽ quod uidebis ex eo debilem uel fortem euacuationẽ, & uidebis ex isto electuario mirabile iuuamentum.*

Ad idem, bonam experientiam inuenies, si quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patiẽti ascitem in diluculo tres de sequentibus pilulis, & immediate post bibat infrascriptum syrupum.

Recip. Trochiscorum de Eupatorio. Trochiscorum de absinthio ana drach.ij. Trochiscorum de reubarbaro. Trochiscorum de lacca ana drach.i. pulverizẽtur omnia subtiliter, et cum syrupo bisantino fiant pilulæ numero. 36.

Syrupus est talis.

Recip. Syrupi, de cichorea siue reubarbaro, de endiuia compositi, acetosi, diarhodõ ana unc.s. aquarum absinthij fœniculi, cichoreæ ana unc.i. misce.

Ad idem, consulo, ut quolibet mane & uesperi ante cibum per tres horas patiens capiat de sequenti electuario unc.s. & in curatione hydropisis uidebis optimum effectum.

Recip. Diacurcumæ unc.ij. diarhodonis abbatis unc.ij. s. misce cũ syrupo de endiuia fiat electuarium, imo consu

lo tanquam

lo tanquam optimum, & expertum, si detur patienti solum diacurcuma non inueniet par in ascite.

Ad idem, non debes negligere usu quotidiano confortare uirtutem hepatis cum infrascripto unguento mane & uesperi inungendo regionem hepatis.

Recip. Vnguenti sandalini unc.i.olei spicæ, olei camomillæ ana unc.s.misce.

Ad idem, expertum est ex experientia, si patiens utatur infrascripto unguento mane, & uesperi, ungendo totam aluum optimè conferre.

Recip. Vnguenti aragon, unguenti agripæ, unguenti marciaton ana unc.i.misce, & fiat unguentum.

Ad idem, ex experientia compertum est, multum conferre sequens unguentum.

Recip. Succi ireos, succi ebuli, succi radicum sambuci ana unc.i.succi ciclaminis unc.s.cardamomi, calami aromatici, ysopi ana drach.ij.pulverizētur puluerizanda, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum est, optimè conferre, si totam aluum inungamus cum sequenti oleo.

Recip. Terbentinæ lib.i.Thuris, masticis, mirrhæ ana drach.ij.laudani drach.i. nucis muscatæ, garyophyllorū, galangæ, zedoariæ ana drach.i.s.succi ebuli, succi cucumeris asinini ana unc.i. puluerizētur puluerizanda & omnia simul misceantur, & in alembico ponantur, & distilletur oleum, & est secretißimum, non solum ad tollendum tumorem uentris in ascite, sed etiam ad tumorem pituitosum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & est mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à causa frigida.

Ad idem, expertum est multum conferre sequens linimentum, si cum eo inungatur tota aluus, demùm superponatur lana succida.

Recip. *Aquæ ardentis lib.i. olei rutæ, olei distillationis Terbentinæ, olei amygdalarum dulcium ana unc.v butiri recentis unc.iij. olei de castoreo, de euphorbio ana unc.i.s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ lento igne usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde succi ireos unc.ij. succi lappatij acuti unc.i. iterum bulliat unica ebulitione, & cum eo liniatur tota aluus.*

Ad idem, compertum est optimè ualere sequens emplastrum.

Recip. *Herbæ pauarellæ lib.v. absinthij uiridis. Rutæ uiridis, camomillæ uiridis, ysopi uiridis, prassi uiridis ana lib.ij. butiri recentis lib.s. mellis lib. viij. bulliant omnia insimul lẽto igne usque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde stercoris bouini ex siccati, & subtiliter puluerizati lib.i. puluerum galangæ, zedoariæ ana drach.s. olei rutæ unc.iij. misce, et omnia insimul benè incorporentur, quousque fiat forma emplastri, quod mane & uespcri calidum applicetur toti aluo.*

Ad idem, expertum est, quod si patiens fomentetur cum sequenti fomentatione, scilicet aluus illius, multum conferre.

Recip. *Betonicæ, saxifragiæ, celidoniæ ana M.ij. cẽtaureæ utriusq;, ysopi, acrimoniæ, foliorũ megereõ ana m.i.s florum camomillæ, meliloti, anisorum, fœnugræci, seminũ lini ana M.i. bulliant in sufficienti quantitate uini albi odoriferi usque ad consumptionem quartæ partis uini, deinde igniatur lapis marchasitæ magnæ, & loco marchasitæ si non habeatur, pone spumam ferri, uel lapidis*

molendini

molendini, & tunc isto ingenio facto, ubi foramen inm fere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydrope fomenteтur aluus, & hæc de hydrope ascite etc.

DE ICTERITIA CITRINA. Cap. XXVI.

AD ICTERITIAM citrinam à principio. i. spatio quatuor dierum compertum est phlebotomiam basilicæ lateris dextri, eam optime curare, quod si ipsa antiquata foret, nullatenus fieri debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem, facta quidem phlebotomia expertum est, quod si patiens regatur sequenti digestione materiæ, sequentique purgatione, excusabitur Medicus ab ulteriori operatione.

Syrupus digestiuus in Icteritia Citrina talis est.

Recip. Syrupi bisantini, de lupulis, de Endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum, seminum communium frigidorum, fœniculi ana unc. i. misce, & cum syrupo infundatur per noctem scrup. i. Reubarbari electi, cum duobus granis spicæ, ipsis puluerizatis & in petia subtili ligatis, qui syrupus continuetur per septem dies continuos in diluculo, octauo uerò die detur patiēti per duas horas ante lucem infrascripta medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. s. electuarij rosati Mesuæ drach. i. s. Reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. electuarij de psillio drach. i. s. infundatur reubarbarum cum spica in aqua Endiuiæ, & modico uini albi odoriferi per decē horas. Deinde fiat fortis expreßio, et omnia simul cum decoctione communi f. & fr. dissoluantur & fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum

 est, &

est, & secretum, dare patienti quolibet mane stomacho ieiuno drach. i. s. infrascripti pulueris mirabiliter conferre, & Ictericiã ipsam sanare continuando per quindecim dies continuos.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccatorum prius cum uino præparatorum unc. ij. Reubarbari electi drach. i. stercoris canis exsiccati unc. s. omnia subtiliter puluerizentur & fiat puluis subtilis.

Ad idem, expertum est, & secretum, siue Ictericia proueniat à causa antecedente intrinseca, siue primitiua extrinseca, sicut contingit in utentibus fortissimo exercitio, uel nimio coitu, si ipsi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infrascriptum potum.

Recip. Marrubij unc. ij. lupulorum unc. i. radicum buglossæ, radicum enulæ, radicum eupatorij ana drach. s. Reubarbari grosso modo incisi drach. i. ligni aloes drach. i. s. bulliant omnia in lib. iij. uini albi potentis, & odoriferi, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur sine expreßione, & de prædicto uino

Recip. Unc. ij. s. sacchari albißimi drach. ij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum isto enim uidebis quam citißimè icteritiam citrinam curari, & nota quod si fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus, in aqua endiuiæ, & in eadem dosi.

Ad idem, compertum est experientia, quod si patiens mane & uesperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infrascriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

Recip.

Recip. Trochiscorum de spodio drach. iij. reubarbari electi drach. i. pulueris uermium terrestrium drach. i.s. pulerizentur omnia subtiliter, et cum syrupo de praßio fiant pilulæ numero 36.

Ad idem, expertum est, hoc quidem plurimum ualere nō solum in ictericia citrina, uerum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione dare .s. patiēti quolibet mane stomacho ieiuno, infrascriptum potum.

Recip. Vrinæ pueri non polluti, complexionis sanguineæ, & benè robusti unc. v. saccheri albißimi unc. s. misce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in ictericia, & in hydrope continuetur per mēsem, & uidebis optimam experientiam.

Ad idem, ualet, si sequens epithima mane, & uesperi Epithimabis totam hepatis regionem.

Recip. Aquæ rosatæ unc. iiij. acetosæ. hepaticæ ana unc. iij. aquæ absinthij unc. iiij. aquæ solatri unc. iij. specierum ceroti. Tria sandalini unc. i. spodij drach. i. s. spicæ scrup. s. aceti fortißimi unc. iij. misce pro hepate.

DE COLICA, ET ILIACA PASSIONE. Cap. XXVII.

CVM PLERVNQVE *colica, & Iliaca paßio sint in aliquibus morbi longi, in aliquibus uerò morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis, primū erit præseruationis à colica, et iliaca secūdū uerò cū rationis colicæ, & iliacæ actu affligentis. Quo ad caput primū compertū est ex experientia, quod si aliquis utatur bis in anno se-*

quenti digestione in materia cum infrascripto syrupo, eiusdemque materiæ purgatione cum infrascripta medicina, non cadet in passionem colicam uel Iliacam, in tempore igitur ueris, & autumni per ✝ ij. dies continuos utatur sequenti syrupo.

Recip. Radicum Galangæ, radicum Zedoariæ *ana drach.ij.radicum enulæ,radicum buglossæ, radicum boraginis ana unc.i.anisorum,carui,dauci,ana. drach.iij bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis.*Deinde colentur,& *colaturæ adde cinnamomi electi,garyophyllorum, nucis muscatæ, macis,ana drach.i.rumpantur grosso modo species,et iterum bulliant unica leui ebullitione.*Demum coletur *facta forti expreßione, & cum saccharo, uel melle dispumato quantum sufficit fiat syrupus de, quo*

Recip. *Vnc.ij. Aquarum fœniculi,absinthij,betonicæ ana unc.i.misce,octauo uero die capiat patiens infrascriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. *Benedictæ simplicis drach.ij. Diacatholiconis unc.s.electuarij de dactylis drach.i.s.electuarij de baccis lauri drach.i.misce, & fiat potus cum aqua decoctionis anisorum & fœniculi quantum sufficit.* Hac *euacuatione facta,siue uernali,siue autumnali tempore, consulo, quod patiens bis in mense in præseruatione à colica utatur tribus de sequentibus pilulis.*

Recip. *Pulpæ coloquintidæ drach. ij. scamoneæ præparatæ drach. i. aloes loti scrup. iiij.anisorum,cartami, fœniculi ana drach.ij.mirabolanorum citrinorum drach. i. s. Reubarbari electi drach. i. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana gran. vi. Turbith boni & gummosi drach. ij. s. puluerizentur omnia, & cum succo absinthij*

fiat

fiat pasta pilularum. Dosis est scrup. ij. in tribus pilulis, & experientia uidebis, quod quilibet patiens Colicam, aut Iliacam; præseruabitur à casu futuro in utranque.

Ad idem, compertum est, immo michi secretum; quod si assuetus pati colicam, aut iliacam, bis in septimana capiat in diluculo infrascriptum bolum, certè seruabitur ab illis sine dubio.

Recip. Iustini optimi drach. ij. zucchari rosati drach. i. misce, & cum saccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem; secretum est, à me benè expertum in præseruatione à colica, si patiens bis in septimana stomacho ieiuno capiat infrascriptum potum.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi unc. ij. Nucis muscatæ, garyophyllorũ ana drach. s. galãgæ drach. i. rũpantur species grosso modo, & per noctem infundãtur in uino prædicto. Demum manè cum modico sacchari albi patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum in præseruatione ab utraque affectione, si patienti detur infrascripta confectio stomacho ieiuno, de mane super bibendo haustum uini maluatici. Quod si timor fuerit de hepatis caliditate, uel febre, super ipsam bibat tantundem de aqua Endiuiæ.

Recip. Specierum aromatici rosati, specierum diagalangæ, pul. diadraganti frigidi ana drach. ij. sacchari optimi quantùm sufficit dissoluti in aqua menthæ, fiat confectio

ctio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Expertum est ad idem, & secretum, quod si patiens capiat infrascriptam confectionem stomacho ieiuno, nunquam cadet in Colicam uel Iliacam passionem.

Recip. Corticum raffani grosso modo excorticati lib. ij. mellis albi lib. iiij. bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis mellis, Deinde adde pulueris Cinnamomi, garyophyllorũ, nucis muscatæ, macis, piperis nigri ana drach. ij. misce & omnia in uase recondantur, & quolibet mane capiat patiens unc. s. de dictis corticibus.

Ad idem, expertum est optimè ualere in torsionibus intestinorum si patienti pluries detur infrascriptus potus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium recentis, iulebizati cum saccharo unc. i. aquæ ardentis drach. ij. aquæ camomillæ unc. i. misce, & detur patienti modo dicto, & reperies ipsum nunquam molestari à doloribus stomachi uel intestinorum.

Ad idem, & præsertim cum patiens fuerit in actu doloris colici, seu iliaci, compertum est sequentem medicinam mirabiliter conferre.

Recip. Electuarij de dactylis unc. s. philonij romani drach. i. s. misce & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris stomacho ieiuno. Et nota quod hanc medicinã potes exhibere patienti urgente necessitate ante digestionem materiæ.

Ad idem, stante doloris uehementia, sine aliqua reprehensione poteris exhibere infrascriptum puluerem, & uidebis ægrum ab eo subito sanari.

sanari.

Recip. foliorum mori celsi albi exiccatorum in umbra drach i.s.corticum raphani exsiccatorum in umbra drach.i.ossium nespilorum drach.i.s.misce & subtiliter puluerizentur & patienti dentur drach.ij prædicti pulueris cum uino albo odorifero, & est præsentaneum remedium, optime conferens in colica.

Ad idem, & est expertum in breuissimo tempore huiusmodi dolores remoueri, si patiēti detur infrascriptum medicamētum dissolutum in aqua mentæ.

Recip. Athanasiæ nicolai drach.i.s.pulueris confectionis elescoph drach.iij.misce & dissoluatur in uino potēti, & qualibet hora doloris detur patienti.

Ad idem, & est expertum per me, cum quo curaui repente omnes intestinorum dolores, dare.s. patienti infrascriptum bolū qualibet hora doloris, melius tamen est, si exhibeatur stomacho ieiuno.

Recip. Diagalangæ, diabuglossati ana drach. ij. philonij romani, scrup.iiij.misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, expertum in omni dolore intestinorum, sed maxime ualet in dolore renum, & à uētositate, & à calculo.

Recip. Vini albi potentis unc. viij. galangæ, cinnamomi, nucis muscatæ ana drach.s.bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis uini, deinde colētur & colaturæ adde aquæ endiuiæ unc.. ij.confectionis elescoph unc. s. & detur patienti, & nota quod si febris adesset dabis confectionē elescoph solā dissolutam in iure pulli.

Ad idem,

Ad idem, & est expertum.

Recip. Corticum raphani unc.i. infundantur in unc. vi uini albi odoriferi per quattuor horas, & cum modico sacchari patienti dabis.

Ad idem, pro secreto optimè ualet in colica, & iliaca, & est, dare patienti quolibet manè unc. vi. iuris galli antiqui sub sequenti forma conditi.

Recip. Galli antiqui trium annorum ad minus numero i. interimatur eo praecise modo, quo diximus in capite de Astmate & in uentre illius ponantur infrascripta.

Recip. Anisorum, carui, Dauci, ameos, polipodij quercini, carthami, ana drach. i. pulueris ossium nespilorum drach. i. s. enulae unc. s. galangae, radicum zedoariae ana drach. i. Tartari uini albi, unc. s. omnia insimul contundantur mediocri contusione, & bulliat gallus, eo praecise modo, quo diximus de astmate, & de praedicto iure galli detur patienti unc. vi. & unc. i. oxymelis simpl. quolibet mane in diluculo, & uidebis optimum remedium in doloribus intestinorum, & etiam est expertum

Ad idem, non existente febre, optimum remedium est dare patienti in hora doloris infrascriptum potum.

Recip. Vini maluatici unc ij. Elisir uitae drach. i. misce & detur patienti. Cuius Elisir descriptionem dabo in fine huius capitis.

Ad idem, experimentũ est mirabile, si in hora doloris absque febre detur patienti infrascriptus potus.

Recip.

Recip. uini maluatici optimi drach.ij olei uitrioli romani optimi drach.s. misce, & fiat potus.

Ad idem, expertum est, & bene confert, si patienti detur quolibet mane stomacho ieiuno infrascriptus bolus, curat enim dolorem, & præseruat ab eo.

Recip. mithridati optimi uel Theriacæ optimæ magnæ drach. i. sacchari rosati drach. ij. misce, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur in hora doloris sequens potus.

Recip. Aquæ distillationis florum ginestræ, aquæ distillationis lapularum uiridium inuentarum in frumentis ana unc.ij. sacchari optimi unc.i. misce, et detur patienti.

Expertum est. & ad idem, de quo debetis recordari in actu doloris dare infrascriptũ potũ.

Recip. Olei amygdalarum dulcium recentium unc.iiij sacchari unc. s. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ drach.i. misce, & dato patienti.

Ad idem, optimum est dare patienti infrascriptum bolum, in hora doloris, & ante, & post in præseruatione.

Recip. Terbentinæ optimæ unc.s. benedictæ simplicis drach.ij. misce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet hora doloris.

Ad idem, sequens clystere expertum est, ualere optimè.

Recip. Vini albi potentis, olei communis ana unc.v butiri recentis unc.iiij. uitelli oui numero.i. salis communis drach.iij. sacchari rubei unc.i. s. misce, & tepidum imponatur. Et nota quod ante quam te applices curæ co-

licæ

licæ uel iliacæ procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata secura & optima fit eorum curatio, cum uerò enemata non suffecerint, tunc uiam habebis ad ea quæ per os assumuntur.

Ad idem, sequens enema fortius est, & cum eo colicam sepius curaui.

Recip. *Vini albi potentis unc. xiij. butiri recentis unc. iiij. olei cõmunis unc. vi. anisorum, anethi, fœniculi, carui, dauci, ameos, cartami ana drach. ij. misce, et bulliant usque ad consumptionem medietatis uini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis rosati unc. ij. sacchari rubei unc. i.s. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere.*

Ad idem, ubi dolor esset uehemens præcedentibus alijs clysteribus expertum est, & secretum non stante febre sequens enema colicam & iliacam curare.

Recip. *Vini albi potentis lib. i.s aquæ ardentis unc. ij. bulliant simul usque ad consumptionem aquæ, deinde cum solo uino tepido fiat clystere.*

Ad idem, familiare & domesticum est sequẽs clystere quod secũdum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

Recip. *foliorum camomillæ, maluæ, mercurialis, ana M. i. anisorum, pulegij, calamenti, fœniculi, ana M. s. furfuris grossi ligati in petia unc. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, & de colatura.*

Recip. *Lib. i. olei communis unc. iij. benedictæ unc. i. hieræ pigræ unc. s. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere quacunque*

cunque hora doloris.

Ad idem, expertum est sequens clystere.

Recip. *Suprascriptæ decoctionis unc. x. electuarij de baccis lauri, electuarij de dactilis ana drach.ij.benedictæ drach.vi.olei liliorum alborum unc. iij. de reliquis ut supra fiat clystere.*

Ad idem, aliud expertum est sequẽs clystere.

Recip. *prædictæ decoctionis lib. i. hieræ logodionis drach.vi.benedictæ unc.i.olei rutæ unc.ij.de reliquis modo dicto misce, & fiat clystere.*

Ad idem, expertum est sequens clystere ubi alia non contulerint, & uehemens necessitas fuerit in sedatione doloris.

Recip. *Olei rutæ unc.viij. olei de castoreo unc.iij.philonij romani drach.ij.benedictæ unc.i.de reliquis ut supra excepto quod modicissime de sale debes imponere, ut uirtus philonij poßit in aluo morari, & fiat clystere.*

Ad idem, optimum est, & præcipuè ubi colica uel iliaca fuerit cum retentione fecum.

Recip. *Pinguedinis gallinæ unc.iiij electuarij de baccis lauri drach.iij. de reliquis ut supra misce, & fiat clystere.*

Ad idem, expertum est sequens clystere, quo semper bene me habui.

Recip. *Fustorum aliorum siccorum M.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis & de colatura*

Recip. *Lib.i.hieræ pigræ drach.vi.de reliquis ut supra & inijciatur clystere tepidum.*

Ad idem, elegantissimum remedium, & subito auferens dolorem est sequens enema.

Recip.

Recip. Aquæ termarum ex sulphure uel allumine, siue aquæ poretæ, uel de Albano lib.ij. anisorum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana M.i. bulliāt insimul usque ad consumptionem medietatis aquæ & de colatura.

Recip. Lib.i. olei camomillæ unc. iij. benedictæ unc.i. de reliquis ut supra, & fiat clystere.

Ad idem, experientia compertum est in colica, & iliaca passione, sequens unguentum mirabiliter conferre, & est apud me secretum.

Recip. Olei de castoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana unc. iij. succi althea, succi artemisiæ ana unc iiij. aquæ ardentis unc.vi. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde nigellæ, masticis, cardamomi, galangæ ana drach.i.s. piperis, garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes ana drach.i. puluerizentur hæc omnia subtiliter, et iterum lento igne bulliant, et cum modico ceræ fiat unguentum molle cum quo locus dolorosus inungatur, & lana succida tepida superponatur, et cum isto unguento uidebis mirabilem effectū

Ad idem, familiaris fomentatio conferens. optimè hæc est.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi seminum lini ana M.i. absinthij, mentæ, pulegij, calamēti, abrotani ana M.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi usque ad consumptionem medietatis aquæ. Deinde mane et uesperi fomentetur locus, quem locum fomētatum immediatè poteris inungere cum prædicto unguento, & optimum est remedium.

Ad idem, & à me sæpius expertum fomentare locum dolorosum sequenti fomentatione.

Recip.

Recip. Terbentinæ lib.i.butyri recentis lib.s.olei communis unc.iiij. croci drach.i.s. misce,& cum filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis,et in hora doloris,& in præseruatione à dolore.

Ad idem,est expertum, si locus doloris emplastretur cum sequenti emplastro.

Recip. Parietariæ uiridis lib.iij. mellis lib.ij uini maluatici lib.i. olei lib. s. bulliant insimul omnia usque ad decoctionem parietariæ. Deinde parietariam ipsam loco dolenti calidam apponito,ad modum emplastri. Expertum est etiam multum conferre,præcipuè præcedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare, & dolorem tollit. Idem quoque tibi succedet, si locum dolorosum inunxeris cum oleo de uitriolo romano. Ad idem, & est expertum ubi alia non contulerint remedia,ponere patientem ab umbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, uel minus, secundum quod æger potuerit. Deinde *ipso exeunte ex balneo fiat illi clystere immediatè ex prædicto oleo calido cum melle rosato ponderis unc.ij.cũ uno uitello oui,& salis drach.ij. Ad idem expertum est, & in omni tempore potest fieri,applicare scilicet uentosam magnam umbilico,& est de optimis remedijs in torsionibus intestinorum,*

Recepta optima,qua Põtifex maximus Clemens septimus usus fuit in sui ultima ægritudine.

Recip. Masticis,thuris masculi,macis ana lib.s.galangæ, zedoariæ ana unc.iiij.garyophyllorum, cinnamomi, xilobalsami, carpobalsami ana unc.ij.zinziberis, cardamomi,piperis longi,piperis nigri ana unc.s.turbith,aga-

rici, reubarbari ana drach. ij. radicum endiuiæ, radicum buglossæ, borraginis ana M. ij. betonicæ, iuæ, florum sticados arabici, maioranæ, saluiæ, roris marini ana M. s. omnia insimul grosso modo contundantur, & ponantur in centum libris uini albi potentis, & odoriferi, & sic per tres dies continuos stent in infusione, deinde cum forti expressione coletur uinum, quod uinum subitò ponatur in Alembico, *& distilletur aqua uitæ.* Demum

Recip. *Sanguinis humani corporis sani bene carnosi lib. i. ponatur in aqua distillationis primæ, & iterato ponatur in alembico, & distilletur aqua, & sic procede distillando usque ad nouem uices distillationis.* Demum

Recip. *Foliorũ auri finißimi et optimi num.* 100. *foliorũ argenti finißimi num.* 50. *iacinthorum, smaragdorũ, rubinorum, granatorum, utriusque margaritarum, coraliorum rub. rosarum rub. ana drach. i. s. musci optimi drach. s. misce.* Et *omnia puluerizanda puluerizentur & ponantur in aqua uitæ ultimo distillata, & stent in infusione per diem naturalem. deinde omnia ponantur simul in* Alembico, *& decima uice distilletur aqua lento igne, quæ aqua recondatur in uase uitreo grosso, bene obturato, quoniam aliter tota aqua conuerteretur in spiritũ. & exhalaret.* Q*uæ aqua ad omnes frigidas ægritudines per intus, & per extra, mirabiliter confert, si illius drachma uel guttæ. iiij. cum modico uini albi odoriferi capiantur.* Q*uod si ægritudo esset calida, & non esset febris, ut in doloribus pendentibus à materia calida, eam dabis aquæ endiuiæ permixtam, qualibet hora doloris,* Et *nota quod cum ista aqua uidebis miraculum, si in* morbis *in extremo debilitaretur ægri uirtus, si patienti talem debilitatem uirtutis dabis quinque uel sex guttas aquæ*

iii n *prædictæ*

prædictæ cum modico uini odoriferi, & statim uidebis uirtutem releuari, & crede mihi, quod in pestilentia nihil tutius est, & nihil magis hominem defensat à morbo epidimiali, quàm ista aqua: quæ si in temporibus pestilentiæ, & in locis, quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque uel sex guttas prædictæ aquæ, uel cũ uino potenti uel cũ aqua endiuiæ. uel si cum octo uel decẽ guttis per se, uel cum uino mixtis abluat quis sibi nares intus, extraque, & totam faciem, optimè à pestilentia securabitur, & cum isto auxilio in pestilentia semper benè me habui, & reperi. Valet etiam in Apoplexia, & in Epilepsia, diluendo collum, & nuccham. Et nominatur hæc aqua Elisir uitæ Benedicti.

DE FLVXV VENTRIS CHOLERICO SCILICET DIAREA CHOLERICA. Cap. XXVIII.

AD DIAREAM *cholericam expertum est, & maximè obseruandum in actu practico, quod phlebotomia basilicæ à principio diareæ cholericæ ipsam curat, existente corpore fortis roboris, benè carnosi, & densorum musculorum.*

Ad idem, expertum est sequens enema multum conferre in Diarea cholerica.

Recip. Aqua decoctionis ordei torrefacti lib.i. sacchari rubei unc.i. s. uitelli oui numero .i. misce. et fiat clystere. & recordare quod in enematibus ad fluxum uentris non conuenit ponere sal, propter eius mordacitatem & acuitatem.

Ad idem, post Enema compertum est à principio, si est fluxus cholericus sequentē medicinam curare.

Recip. Seminum plantaginis, portulacæ, seminum acetosæ, seminum endiuiæ, florum omnium cordialium ana p.s misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue reubarbari electi drach ij. diacatholiconis drach. vi. misce, & fiat potus, & detur in diluculo patienti. & nota, quod ipsi reubarbaro in fluxu non conuenit spicam imponere, quippe nec ipsum reubarbarum dabis aliter quàm in substantia, quoniam ut sic euacuando materiam cholericam relinquit uestigium stipticitatis, Capta hac medicina compertum est, digestionem in materia cum sequenti syrupo fieri. Deinde *sequenti pharmaco eam purgare, multum conferre.*

Syrupus conferens ad diaream cholericam Talis est.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc. i. syrupi de endiuia unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. & recordare tanquàm optimum remedium, quod quolibet die assumptionis syrupi patiens assumat clystere unum ueluti supradictum. Cōtinuando igitur syrupum per. vi dies compertum est ex experientia, sequentem medicinam curare fluxum cholericum.

Recip. *Corticū mirabolanorū citri unc. s. semi. plātaginis, semi. acetosæ, semi. portulacæ, sem. endiuiæ ana drach. ij florum omnium cordialium præter uiolas ana. p. s.* bulliāt *in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis: deinde cum colatura facta forti*

expreßione

expreßione,pro diuitibus dissolue reubarbari electi torrefacti drach.i .s. Diacatholiconis drach .vi .pro pauperibus reupontici torrefacti drach.ij.micletæ unc.s. pulverizetur pulverizanda,et fiat potus.cui adde syrupi rosati unc.s.

Ad idem , ex experientia compertum est, quod si patienti diaream detur mane,& uesperi,bolus infrascripti electuarij , multum cõferre.

Recip. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo sacchari antiqui rosati ana unc i.coriandrorum præparatorum unc.s.coraliorum rubeorum drac.ij.puluerizentur subtiliter omnia puluerizanda,& cum succo citoniorum fiat electuarium.

Ad idem , ex experientia compertum est, si patiens utatur infrascripto potu per duas horas ante cibum,mane & uesperi, bene conferre.

Recip. Succi citoniorum unc. vi. succi endiuiæ , succi acetosæ ana unc. iij.seminum acetosæ,seminum plantaginis ana drach. ij. coraliorum rube. seminum rosarum rubea. ana drach.i. aquæ plantaginis unc.iiij.omnia insimul bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ & succorum,deinde colentur facta forti expreßione,et cum saccharo optimo quantùm sufficit fiat syrupus,de quo patiens capiat unc.ij.modo dicto.

Ad idem,cõpertum est ex experientia.Quod quotidie assiduare sequens clystere, etiam tempore quo patiens caperet digestiua , diaream cholericam curare.

Recip. aquæ decoctionis ordei torrefacti unc.viij succi plantaginis unc.iiij.olei rosati omphacini unc.ij.uitelli oui numero i. sacchari rubei nuc.i.s. misce, et fiat clystere,&

re, & scias quod clysteria in fluxu uentris ad frigiditatem debent declinare. cum ipsum frigidum immobilitat humorem magis quã ad calidum, aut ad tepidum.

Ad idem, expertum est sequens enema curare fluxum uentris cholericum, si patiens assiduet illud quotidie.

Recip. Olei rosati omphacini unc. vi. succi plantaginis unc. iiij. uitelli oui numero. ij. misce, & fiat clystere minus quàm tepidum, ex isto enim clysteri indubitato curabis fluxum cholericum, præmissa corporis euacuatione,

Ad idem, expertum est clystere sequens Diaream cholericam curare, si quotidie patiens eo utatur.

Recip. Lactis uaccini lapidati, uel calibeati lib. i. succi plantaginis unc. iiij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. ij. misce & fiat clystere.

Ad idem, expertum est ex experientia, si quotidie cum sequenti unguento uentriculus, & aluus ungatur, quòd æger curabitur à fluxu cholerico.

Recip. Olei rosati omphacini, olei citoniorum, olei mirthini ana unc. i. rosarum rube. coraliorum rubeorũ ana drach. i. masticis, nucis muscatæ ana drach. s. puluerizẽtur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentũ molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dysenterici ideo trãseo ad curam dysenteriæ pendentis à materia cholerica corrodente, & ulcerante tunicas intestinorum.

DE FLVXV DYSENTERICO. Cap. XXVIIII.

ADVERTE *quod licet fluxus uentris à principio non sit astringendus, si tamen euenerit quod eo sanguis egeratur, excusabitur tunc medicus, si constrictioni operam dederit. est enim sanguis uitæ & naturæ Thesaurus.*

Ad dysenteriam igitur confert clystere sequens.

Recip. Aquæ decoctionis ordei torrefacti lib.i. olei rosati omphacini unc.iij. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s. misce, & fiat clystere.

Ad idem, si sanguinis multitudo effluat.

Compertum est, phlebotomiā uenæ basilicæ fluxum dysentericum curare, & sic iubeo, et consulo, ut stomacho ieiuno secetur uena basilica brachij dextri, cum extractione sanguinis, tenore uirtutis & ætatis.

Ad idem, compertum est ex experientia medicinam sequentem curare fluxum dysentericū.

Recip. Mirabolanorum citrinorum ustorum drach.vi seminum plantaginis, seminum acetosæ, seminum endiuiæ omnium torrefactorum ana drach. iij. florum quatuor cordialium præter uiolas ana. p.i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti drach ij.s. philonij persici scrup.iiij. misce, & fiat potus, & ex hac medicina uidebis optimum experimentum. quinimo excusabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, ex experientia compertum est, quod si patienti dentur tres de infrascriptis pilulis mane & uesperi ante cibum, indubitato curabitur à fluxu dysenterico.

Recip. Trochiscorum de spodio cū seminibus acetosæ, trochiscorū de carabe ana drach. ij. suffuf. de granis mirti Descriptionis Mesue in antidotario de suffu f. drach. i.s. pulucrizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & sis audax in oblatione istarum pilularum, quoniam uidebis mirabile iuuamētum.

Ad idem, expertum est, si mane & uesperi ante cibum per duas horas detur patienti unc.s. infrascriptæ mixturę multum conferre.

Recip. confectionis de corneis, confectionis de sorbis, confectionis de Nespilis ana unc. ij. coraliorum rube. seminum rosarū rub. acatiæ, hypoquistidos ana drach. s. misce cum succo citoniorum fiat mixtura puluerizatis pulucrizandis.

Ad idem, compertum est ex experientia, & in eo bene me reperi, si patienti dabitur infrascriptus puluis dissolutus cum uino rubeo stiptico in ingressu lecti, absque dubio curabitur fluxus dysentericus.

Recip. Thuris masculi, masticis ana drach. ij. boli armeni drach. i. coraliorum rube. cornu cerui usti, ana drach. s. lapidis Ematithis usti scrup. ij. pulucrizentur omnia subtiliter, & de isto puluere detur drach. i.s. ipsi patienti, stomacho ieiuno modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & in fluxu dysenterico laudatum optimè, si quolibet mane patiens masticet drach.

drach.s.reubarbari torrefacti stomacho ieiuno.

Ad idem, etiam est expertum si patienti quolibet mane detur infrascriptus potus, stomacho ieiuno.

Recip. Vini citoniorum, uini rubei stiptici ana unc. vi reubarbari torrefacti drach. i.s. boli armeni drach.i.s. coriādrorum præparatorum torrefactorum drach. iij. contundantur contundenda, & bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, et de colatura dabis patienti unc.ij.modo dicto.

Ad idem, expertum est, si dabis patienti fluxum dysentericum mane stomacho ieiuno, duo coclearia infrascriptæ mucillaginis.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum unc.iij.mucillaginis seminum acetosæ, mucillaginis seminum psilij ana unc.i. pulueris coraliorum rube. drach. ij. sacchari albißimi quātùm sufficit, et fiat ad modum loch, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, si cum dysenteria fuerit coniunctus dolor uentris, sicut plurimum contingit ob intestinorum corrosionem, compertum est, & secretum, dare patienti tribus diebus continuis infrascriptum potum, & confestim curabitur à fluxu uentris dysenterico.

Recip. Lactis caprini, uel ouini calibeati unc.iij.succi plantaginis unc.i.s. specierum aromatici rosati drach.i. misce & fiat potus pro una uice.

Ad idem, præcipuè cùm adsit dolor fortis, compertum est ex experientia infrascriptum cibum curare dysenteriā, & illius dolorē sedare.

Recip. Turturis depilati numero. i. granorū mirthi drach.

drach.ij. seminum acetosæ, seminum plantaginis ana drach. ij. thuris masculi gran.iij. ceræ nouæ citrinæ drach.ij. cinnamomi scrup ij. omnia simul in uentre turturis imponantur, & suantur. Deinde *lento igne coquantur, & detur patienti turtur ad comedendum, tribus diebus, uel quinque continuis, & sic sanabitur æger, uel ex carne turturis fiat contusum.*

Ad idem, expertum est ex experientia, quod si patienti fiat sequens clystere curabitur.

Recip. *Capitis castrati bene mundi & loti cum aqua plantaginis numero.i. foliorum plantaginis* M. *ij. ordei torrefacti* M.*i. bulliant insimul usque ad completā decoctionem capitis castrati in aqua calibeata, deinde collentur, & de colatura*

Recip. *Lib. i. succi plantaginis unc.iij. olei rosati omphacini unc.ij. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s misce, & fiat clystere, & scias quod istud est de melioribus clysteribus ac securioribus, qui possint fieri in fluxu dysenterico & cholerico.*

Ad idem, expertum est sequens clystere multum conferre.

Recip. *Aquæ ordei torrefacti unc. viij. prius tamen calibeatæ succi plantaginis unc.iiij. olei rosati omphacini unc.iij. pinguedinis* Hirci *unc.ij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc.i.s. misce, & fiat clystere.*

Ad idē sequens clystere est multū cōueniēs, & cū eo ferè semper curaui fluxū dysentericū.

Recip. *Lactis uaccini lapidati unc.viij. succi plantaginis unc.iiij. olei rosati omphacini unc.ij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc.i s. misce. & fiat clystere minus quam tepidum; & conetur patiens diu retinerē ipsum.*

sum. Quod, si cum fluxu dysenterico copuletur fortis corrosio intestinorũ, & ulceratio, Tunc aduerte, quod in omnibus præcedẽtibus enematibus addatur puluis sequẽs.

Recip. *Trochiscorum de carabe puluerizatorũ. drach. iij. & modo dicto imponatur.*

Ad idem.

Expertum est, quod præcedentibus euacuationibus dictis solicitare lotiones infrascriptas à genu infra, & à cubito infra, patienti multum conferre.

Prima lotio est hæc.

Recip. granorum mirthi, Balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, hypoquistidos ana. m. i. bulliãt in sufficienti quantitate uini nigri stiptici, usque ad consumptionem tertiæ partis. Deinde mane & uesperi ante cibum fiat lotio, si etiã alia remedia patienti applicabuntur. unde notare debes quod eadẽ die non inconuenit multa, & diuersa remedia patienti dysenteriam applicare.

Ad idem, secunda lotio hæc est.

Recip. *Foliorum nespilorum, foliorum sorbarum, foliorum citoniorum ana. M. ij. & casu quo folia non possent inueniri, tunc accipe fructus seminis plantaginis, seminis acetosæ, seminis portulace ana. unc. s. & casu quo posses habere herbas loco seminum, multo efficacius operabuntur bulliant omnia in sufficienti quantitate aceti fortissimi usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde usui reseruetur.*

Ad idẽ, lotio hæc tertia est, experta, & secreta.

Recip. *Scoriæ ferri cũ aceto præparatæ, limaturæ calidis cũ aceto præparatæ ana lib. i. bulliãt in libris x. Aceti fortissimi calibeati usque ad consumptionem medietatis, deinde mane, & uesperi per dimidiam horam patiens*

detineat

detineat plantas pedum, & uolas manuum in aceto prædicto, & uidebis effectum mirabilem immo secretum ad sistendum fluxum dysentericum.

Ad idem, experiētia optime comprobatum est, si patientis anus suflumigetur sequentibus suffumigijs.

PRIMVM *perutile suffumigium, laminam ferreā ignire debes, demum super ipsam ponere* Terbenthinæ *optimæ unc. i. & mane et uesperi sedendo super assellam, recipiat fumum ipsum, & sic continuando per tres uel quattuor dies uidebis dysenteriam curari.*

SECVNDVM *suffumigium est mirabile, & expertum.*

Recip. *stercoris asini Iuuēculi lib. ij. contudatur optimè, & in furno exsiccetur, et aduerte ne stercus uratur, demum cum portione illius pulueris, mane & uesperi, super ignitos carbones posita in assella, dum sedebit patiēs suffumigabis ipsum, & scias, quod hoc est mirabile in fluxu dysenterico puerorum, semper præcedēte euacuationē facta cum reubarbaro.*

Ad idem, optimè expertum est, si patiens suffumigetur sequenti suffumigio.

Recip. *Rasinæ pini unc. i. pone super laminam ignitam.* Et *in sub assella suffumigetur patiens.*

Ad idem, expertum est, & multū ualet ad tollendam dysenteriam, si suffumigetur patiens sequenti suffumigio.

Recip. *Laminam ferream ignitam, & super asperge acetum nigrum fortißimum, & patiens recipiat in sub assella fumum ipsum, et erit optimum.*

Ad idem,

Ad idem, sequens suffumigium est optimum & expertum.

Recip. Corticum pinearum M. ij. bulliant in lib. iiij. aceti fortißimi, & cum fumo suffumigetur patiens, & cum incipit tepefieri acetum, tunc ferrum ignitum in eo extinguetur, ut iterato eleuetur fumus, et ipsum recipiat patiens.

Ad idem, expertum est, et secretum.

Recip. Mellissæ lib. i. Taßi barbaßi M. i. bulliant in uino nigro stiptico, & aceto fortißimo, ana quantum sufficit, usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde coletur ab aceto & uino, & ponatur in sacculo oblongo, & sacculus calidus ano applicetur mane & uesperi, & sic continuabis, & uidebis optimum experimentum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & ubi alia non contulerint, & uirtute existente forti, si patienti imposueris suppositorium de litio descriptione rasis in nono ad almansorem. & recordare, quod propter uirtutem oppij existentis in eo, non permittes tale suppositorium in ano stare, nisi per dimidium horæ, uel minus, ideo debes alligare filum, ut ipsum poßis extrahere semper ad libitum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, quod si tota aluus inungatur cũ sequenti unguento, deinde puluis infrascriptus super aspergatur toti aluo inunctæ, mirabilẽ uidebis effectum in dysenteria.

Vnguentum Tale est.

Recip. Olei masticis, olei rosati omphacini, olei citoniorum

niorum ana unc.s. misce.

Et tota aluus inungatur mane,& uesperi,pul uis super aspergendus talis est.

Recip. granorum mirthi torrefacti,corticum granatorum,balaustiarum, Gallarum ana drach. ij. Masticis, thuris,nucis muscatæ,coraliorum rubeorum ana drach.s. Hypoquistidos,acatiæ ana scrup.ij.puluerizentur omnia subtiliter & usui seruetur modo dicto.

Ad idem, expertum est ; immo secretum in dysenteria,si patienti inungatur uenter cum sequenti unguento,& ipsum tene menti, quoniam omnem dysenteriam quantumcunque malam curabis.

Recip. Trochiscorum de carabe, Trochiscorum de terra sigillata ana drach.iij. galliæ muscatæ, galliæ elefanginæ ana drach. i s. coraliorum rubeorum,seminum rosarum rubearum,masticis,Thuris,ana drach.i.puluerizentur omnia subtiliter & infundantur in aceto rubeo fortissimo per diem naturalem. Deinde uel apud ignem,uel in sole ardentissimo exsiccentur. Demum iterum subtiliter puluerizentur & pulueribus adde olei citoniorum,olei rosati omphacini,olei masticis ana unc.ij. ceræ albæ quantum sufficit,et fiat unguentū molle:quod tenebis pro secreto.

Ad idem,& est optime expertum,ubi dysenteriæ iungeretur dolor uehemens intestinorum:frequentare sequens remedium,multum conferre.

Recip. Zirbi castrati numero.i.ponatur in patella, & unica frixione frixetur cum sua pinguedine, & non cum alia. Demum super ipsum asperge puluerem sequen-

sequentem.

Recip. *Tassi barbassi exsiccati unc. ij. Trochiscorum de carabe subtiliter puluerizatorum unc.ij.& ipsum calidum aluo apponito sæpius in die.*

Ad idē,ubi etiam dysenteriæ iungeretur fortis dolor.

Recip.*Emplastri diafiniconis descriptionis mesuæ,& ipsum aluo apponito mane,et uesperi ipsum permutādo, ex quo uidebis optimum effectum.*

DE FLVXV EPATICO, Cap.xxx.

FLVXVS *epaticus cognoscitur primo ex parte excrementiciæ superfluitatis,quoniam est liquida,& loturæ carnis similis. & quoniam de nocte magis affligit patientem quàm de die.ad cuius curationem expertum est digerere materiam cum sequenti syrupo,& eam euacuare cū infrascripta medicina multum conferre.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi mirthini,syrupi de cicorea,syrupi rosati de rosis siccis ana unc. s. aquarum plantaginis,cicoreæ,epaticæ ana unc.i.reubarbari electi subtiliter pulue rizati scrup.ij.misce cum syrupo per horas xxiiij.deinde in mane in diluculo totum patienti dato,etiam cum substantia Reubarbari,& sic continuabis per vij.dies continuos cum dicto syrupo,& uidebis bonum effectum.*

Medicina hæc est.

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach.i.s.puluerizentur subtiliter & dissoluantur in aqua distillationis plantaginis & detur*

patienti

patienti.

Ad idem, expertum est multum conferre in fluxu Epatico, si quolibet mane patienti detur unc.s.infrascriptæ mixtionis.

Recip. Triasandalorum, diarhodō abbatis ana unc.ij. Reubarbari electi drach.i.s.hepatis lupi drach.i. puluerizentur omnia subtiliter & cum syrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, experientia cōpertum est, quod si patiens continuet infrascriptum potū per quindecim dies, sanabitur à fluxu epatico.

Recip. Lactis uaccini calibeati unc. v. detur in potu patienti modo dicto.

Ad idem.

Compertum est ex experientia, si fluxus epaticus fuerit recens phlebotomare basilicam dextram cum extractione sanguinis unc.iiij.multum conferre.

Ad idem, experientia docet, si quolibet mane detur patienti sequens potus, multum conferre.

Recip. succi epaticæ depurati unc.iij.sacchari albissimi unc.s.misce & detur patienti, super quem aliquantulum dormiat.

Ad idem, expertum est, si patientis hepati applicetur infrascriptum cærotum, continue illud super hepar portando, curabitur patiens à fluxu epatico.

Recip. Cæroti triasandalini unc. i. extendatur super corium, & regioni hepatis apponatur, & nota quod ferè omnia remedia dicta in Capite de dysenteria competunt huic fluxui, si illi applicentur apperientia hepatis

oppilationem

oppilationem, sicut permaxime est Reubarbarum, et aduerte, quod clysteria de lacte maxime in hac dispositione conferunt.

DE TVMORE ET OPPILATIONE SPLENIS, Cap. xxxi.

ONSVLO *tanquam expertum, quod si hæ dispositiones splenis fuerint recentes, quod fiat phlebotomia basilicæ lateris sinistri, & uidebis ilico ægrum curari ab hijs, quod si dispositiones fuerint antiquatæ nullam facies phlebotomiam, quoniam tumores splenis per maximè efficerentur duri.*

Ad idem.

Consulo tanquam expertum, & in opere secretum, quod facta phlebotomia basilicæ sinistræ patientis, die sequenti aperiantur emorhoides, et ubi emorhoides haberi non possent, incidatur saphena sinistri pedis, & ex his bonum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem.

Consulo, factis phlebotomijs digeratur materia cum sequenti syrupo, & euacuetur cum infrascripta medicina.

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi acetosi, diarhodon, Syrupi de lupulis, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum cuscutæ, lupulorum, mellissæ ana unc i. misce pro una uice quem, syrupũ patiens continuet per vij dies continuos.*

Medicina hæc est.

Recip. *Diasenæ lenitiui unc. s. Diacatholiconis drach. iij. confectionis amech drach. ij. s. dissoluantur cum deco-*

ctione communi f. & f. in qua præbulita sint mirabolanorum indorum, mirabolanorum chebulorum, mirabolanorum emblicorum ana drach. i. agarici ligati in petia drach. i. s. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem, expertum est, si patiens utatur infrascripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum, bene conferre.

Recip. *limaturæ ferri præparatæ unc. s. specierum diarhodonis abbatis, specierum diacurcumæ ana drach. ij. epithimi, thimi ana drach. ij. pulverizentur pulverizãda & cum melle dispumato quãtum sufficit fiat electuariũ,* Dosis est drach. ij. pro uice.

Ad idem, expertum est, si patienti detur coclearium unum infrascriptæ mixturæ per tres horas ante cibum, multum conferre.

Recip. *succi althea depurati unc. ij. s. succi calamenti unc. ij. foliculorum senæ exsiccatorum drach. ij. misce cum melle dispumato quantum sufficit, fiat electuarium.*

Ad idem, experientia cõpertum est, quod si patiens hanc dispositionem splenis, quotidie fomentetur splen cum sequenti fomento, multum conferre.

Recip. *Radicum altheæ, radicum maluæ ana unc. ij. seminũ fœnugræci, seminũ lini, florũ Camomillæ, meliloti ana M. i. calamenti, melissæ, Cuscutæ, pulegij, anisorum, carui, fœniculi ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quãtitate aceti albi fortissimi, deinde splenis regio fomentetur, modo dicto.*

Ad idem,

Ad idem, optimũ, et expertum, & secretũ est, si quotidie mane, & uesperi splen ungatur cum sequenti unguento.

Recip. Olei rutæ, olei de capperibus, olei camomillæ ana lib. i. uini potentis albi optimi lib. s. radicum altheæ, radicum maluæ, radicum filicis, ana unc. s. triturentur optimè radices, & simul bulliant usque ad consumptionem uini, deinde colentur cum forti expreßione, & oleis colatis adde aceti albi fortißimi optimi lib. i. Ciclaminis optimè triturati & mundi unc. i. iterum bulliant forti ebulitione usque ad consumptionem aceti, & iterum colentur cum forti expreßione: quibus oleis sic colatis, adde oppoponacis, bdellij, galbani, armoniaci, ana drach. ij. dissoluãtur gummi in aceto forti, & cum alijs misceantur, & iterum una leui ebullitione bulliant, ne gummorum uirtutes euanescãt. deinde cum cæra optima citrina quantùm sufficit, fiat unguentum molle, & optimum est, & secretißimum.

Ad idem.

Expertum est, & per se ipsum solum curare tumorem splenis, si fomentetur splen cum aceto fortißimo extinctionis marchasitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipsi spleni applicare. & hæc fomentatio excusabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, expertum est, & secretum, si patiẽti splenis exhibeatur infrascriptus potus per xv. dies continuos, soluetur omnino splenis durities.

Recip. Radicum filicis unc. s. radicum cuscutæ drach. ij. misce, & bulliant iñ uncijs. viij. uini albi potentis, usque ad consumptionem tertiæ partis uini deinde coletur, &

colatura patienti detur modo dictò,

DE DOLORE, ET TVMORE ET VENTOSITATE MATRICIS, Cap. XXXII.

D DOLOREM *Matricis cum secundum plurimum ab oppilatione uiarum eius pendeat, si non fuerit cum superfluo fluxu menstruorum, fiat phlebotomia ex saphena pedis dextri. Si uerò fuerit cum præsentia uentositatis tendentis tunicas matricis, tunc prætermittatur phlebotomia tanquam obnocua ipsi matrici.* Facta *phlebotomia, ubi expedit ad dolorem matricis etiam si à uentositate esset, expertum est, digerere materiam afficientem matricem & eā euacuare peridoneum esse.*

Syrupus ualens ad dolorem matricis cum cō fortatione eius in præparatione apertionis uiarum eius, talis est.

Recip. Syrupi de matricaria unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati co. ana unc. s. aquarū arthemisiæ, fœniculi, calamenti ana unc. i. misce, continuato syrupo per vij. dies.

Medicina sequēs octaua die danda est, & multum experta est.

Recip. Diacatholiconis, diasenæ lenitiui ana unc. s. electuarij elescoph drach. ij. specierum hyeræ simplicis Galeni drach. i. misce & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialium & arthemisiæ, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta *euacuatione in sedatione doloris, compertum est, quod si mulier capiat*

quolibet

quolibet mane in diluculo infrascriptum potum, procul dubio sanabitur à dolore; & à uētositate matricis, & est secretum mulierum bononiæ.

Recip. *Aquæ arthemisiæ lib. ij. spicæ, squinanti ana unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ. deinde colentur sine expreßione.* Deinde

Recip. *Colaturæ prædictæ unc. iij. mellis rosati col. unc. s. misce, & detur patienti per nouem dies continuos, & aduerte, quod hæc potio multum utilis est, & optima ad impregnandam mulierem.*

Ad idem, expertum est, quod si mulieri patienti etiam dolorem matricis à uentositate detur infrascriptus potus per x. dies continuos, sanabitur à dolore matricis, et scias, quod est secretum memoriæ mandandum.

Recip. *Radicum matricariæ unc. i.* Dauci *unc. s. mellis albi unc. ij. misce, & bulliant bene spumando mel, usque ad mellis decoctionem.* Deinde *cum forti expreßione coletur, & prædicti mellis*

Recip. *unc. ij. iuris pullæ, decoctionis anisorum unc. iij. misce & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, expertum est à mulieribus.

Recip. *nucis muscatæ drach. i. radicum matricariæ drach. i. s. spicæ scrup. i. bulliant in uncijs. yi. uini albi potentis usque ad consumptionem tertiæ partis.* Deinde *coletur, & colaturæ adde sacchari albißimi drach. ij. & detur patienti mulieri in diluculo, & qualibet hora, qua dolor infestabit.*

Ad idem, & est expertum multum conferre, si patienti exhibeatur infrascriptum medicamentum.

Recip. *Diacimini, diagalangæ ana drach. ij. diabuglossati drach. i. misce, & detur patienti qualibet hora doloris, & immediatè bibat haustum uini albi potentis.*

Ad idem, ubi dolor uehementer infestaret mulierem, & timor esset de debilitate uirtutis futura, sequens remedium inuentum est, sedare dolorem matricis.

Recip. *Philonij romani drach. i. diacimini, diagalangæ ana drach. s. misce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.*

Ad idem, & est remedium mulierum, & optimè ualens in dolore matricis, & etiam à uentositate liberat.

Recip. *Pomum dulce euisceratum numero i. in cuius concauo ponantur infrascriptæ species.*

Recip. *Nucis muscatæ, macis, Cinnamomi, ana drach. s. garyophyllorũ scrup. s. omnibus puluerizatis cũ modico sacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appositis. Demum mulieri detur qualibet hora doloris. Quod si dolor esset tantæ uehementiæ, ut suspicaretur de uita mulieris, cum prædictis apponito gra. duo oppij, & citam uidebis sedationem doloris.*

Ad idem, & est expertum.

Recip. *Galangæ, zedoariæ, arthemisiæ ana drach i. spicæ, zinziberis, ana scrup. i. nucis muscatæ, macis, Cinnamomi, garyophyllorũ ana drach. s. sacchari albissimi unc. s. misce, & fiat puluis subtilissimus, de quo puluere quolibet mane stomacho ieiuno dabis drach. ij. cũ duobus ouis sorbilibus.*

Ad idem,

Ad idem, & est expertum dare mulieri qualibet hora doloris infrascriptum medicamentum, multum conferre.

Recip. Sem. Dauci subtiliter puluerizati drach. i. mellis rosati colati unc ij. misce. & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & est expertum, si mulieri mane & uesperi abluantur pedes cum infrascripta lotio ne multum conferre.

Recip. Calamenti, matricariæ florum camomillæ, saluiæ, roris marini ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quãtitate lixiuij, uel aquæ cineris, usque ad consumptionẽ tertiæ partis, & cum ea abluantur crura ipsius mulieris à genu infra.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factæ totis cruribus incipiendo à supremo coxæ usque ad clauiculam pedis cum panno aliquantisper aspero, conferunt etiam in eodem ca su appositiones uentosarum super coxas.

Ad idem, & est expertum, si patienti dolorem matricis assiduetur apponere infrascriptum sacculum toti regioni matricis die noctuque, conferre.

Recip. Florũ Camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, sem. lini ana M s. arthemisiæ, calamenti, pulegij, abrotani ana M. i. anisorum. fœniculi, ameos, polipodij quercini ana P. i. misce. Et contundantur grosso modo, & ex his fiat sacculus, quo patiens utatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum sequenti fomento sicco, & erit ualde utile.

Recip. Arthemisiæ, florum camomillæ, menthæ, cala mēti ana M.i. igniatur tegula, et super aspergatur uinum odoriferum. Deinde *ponantur prædictæ herbæ, super dictam tegulam, & ipse calefactæ apponantur matrici qualibet hora doloris, & aduerte, ne matrici applicentur fomentationes humidæ, quoniam humiditas multum nocua est matrici.*

Ad idem, & est secretum, et experiētia cōpertum est, si ipsius patientis mulieris interiora coxarum uersus uuluam usque quo tangamus collum matricis, inungere cum sequenti oleo.

Recip. *Olei sisamini unc.i. musci fini, gran. x. ambræ gran.iij. dissoluantur hæc in oleo prædicto, & cum eo calido ungatur, sicut dictum est.*

Ad idem, et est optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum sequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare conferre.

Recip. *Olei de cheiri lib.i. olei sambucini unc.iiij. misce, & cum eo calido fiat, ut dictum est.* Et *nota quod applicare dictum filtrum calidum madefactum in prædicto oleo uentri mulieris patientis dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores sedat.*

Ad idem, & est expertum, si mulieri patienti dolorem matricis assiduetur sequens clystere, multum conferre.

Recip. *Arthemisiæ, florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, sem. lini, anisorum ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur & de colatura*

Recip.

Recip. unc. x. benedictæ unc. i. hyeræ simpl. unc. s. olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. facchari rubei unc. i. s. salis communis drach. iij. misce. & fiat clystere. Quod si mulier patiens dolorem sit in partu sicut plerunque contingit non debes transire tale clystere, quale est infrascriptum, aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

Recip. Iuris pullæ lib. i. arthemisiæ, anisorum, florum camomillæ ana M. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis iuris, deinde colentur forti expressione, & colaturæ adde olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. facchari rubei unc. i. salis communis drach. ij. & fiat clystere.

Ad idem, & est experientia compertum, si dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infrascriptum cærotum erit multum conueniens.

Recip. Matricariæ siccæ, florum cheiri exsiccatorum ana unc. i. galiæ muscatæ mesuæ, uel alefanginæ pro pauperibus unc. s. galbani, bdelij, serapini ana drach. ij. olibani, masticis, ana drach. i. s dissoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia puluerizanda puluerizentur & cum pice, & cæra, & modico olei sisamini fiat cærotum, cuius quantitas extensa super corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.

DE RETENTIONE MENSTRVORVM Cap. XXXIII.

VM MEDICVS accersitus fuerit ab initio retentionis menstruorum, si modum curæ sequentis obseruabit, procul dubio mēstrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infrascriptus bolus in diluculo.

Recip. Cassiæ nouiter tractæ drach. x. specierum hyeræ simplicis. drach. ij. misce & fiat bolus cū sacharo, sequenti uerò die per horas tres ante prandium, ut uirtus exoneretur à materia stante sub forma causæ antecedentis, seu ab oppilatione existente in ambitu totius corporis ipsius mulieris, ordina ei phlebotomiam basilicæ brachij dextri cum extractione sanguinis unc. iiij. Deinde duobus transactis diebus per duas horas ante cœnam phlebotomiam statue ex saphena cruris dextri, cum extractione sanguinis unc. vi. demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menstruorum infrascriptus potus.

Recip. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc. viij. croci gran. iij. misce, & tepidus exhibeatur, aduerte tamen, quod hic modus curæ non fiat à medico, nisi cum mulier appropinquauerit tempori menstruorum consuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur, ubi uerò his menses non referarentur, sequenti die saphena in talo pedis sinistri secetur, & si fuerit necesse post phlebotomiam hanc aperire adhuc menstrua retenta, iubeo digestionem in materia, & illius purgationem, consuloque quod per. vij. dies continuos mulier in diluculo capiat infrascriptum syrupum

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i.de arthemisia, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum matricariæ,fœniculi, lupullorum ana unc.i. misce.octauo uerò die purgetur materia obstruens meatus matricis cum sequenti medicina.

Recip. Diasebesten lenitiui,diacatholiconis ana unc.s. agarici electi drach. ij. reubarbari drach.i.s. infundatur agaricus in oximelle simplici cum modico zinziberis,& salis gemmæ per x. horas: Infundatur quoque reubarbarum cum modico spicæ in aqua endiuiæ, & cum modico uini albi odoriferi per totidem horas.Deinde eorum omnium fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum & fructuum cum qua bulliat aloes loti ligati in petia drach. i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.Factis his purgationibus,si per eas menstrua non aperirentur,ad eorum maiorem apertionem expertum est multum conferre,si dabitur patienti infrascriptus potus in uesperi, cum mulier ibit dormitum, & in diluculo super ipsum ad minus per horam dormiendo.

Recip. Succi sauinæ unc.ij.purificetur succus, cui adde caßiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ drach.ij.croci gran. iiij. aquæ distillationis raphani unc.ij. misce pro duabus uicibus cum modico sacchari, & scias quod istud est forte aperitiuum menstruorum. quo fit,ut cauere debeas ne mulieri prægnanti ipsum dares,quoniam quecunque prouocãt menstrua,faciunt abortum.

Ad idem, est secretum, & optimè expertum in apertione menstruorum & prouocatione abortus dare mulieri bis in die in ingressu lecti & in diluculo sequentem potum.

Recip.

Recip. Aquæ pimpinellæ unc.iiij. Croci gran. ij. saccharí drach.ij.misce,& fiat potus pro una uice.

Ad idem, est secretum, & expertum in prouocatione menstruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in facilitando partum.

Recip. Boracis mineralis drach.ij. Caßiæ ligneæ scrup.ij. croci gran.iij.puluerizentur omnia subtilißime, & cum quinque uncijs aquæ matricariæ exhibeatur semel in septimana.

Ad idem, expertum est, & semper ualere in apertione menstruorum dare mulieri alternis diebus immediate ante prandium tres de sequentibus pilulis,certissime menstrua aperientur.

Recip. Aloes loti drach.ij.cum succo sauinæ fiant pilulæ numero xxx.de quibus tres dabis mulieri modo dicto & est expertum.

Ad idem,& est prouocatiuum menstruorum expertum,quod si mulier fuerit prægnans menstrua non aperiet.Si uerò non prægnans fuerit, mox menstrua aperiet.

Recip. Betonicæ,squinanti,cinnamomi, ciperi,assari, nigellæ,caßiæ ligneæ,ireos ana drach.i.ex his fiat puluis subtilis,demum cribelletur, & pars grossa,quæ remanet, ponatur in uncijs.xij.uini albi subtilis, & dimittatur in infusione per diem naturalem, deinde uinum sine expressione coletur,& diuidatur in sex partes,unicuique parti uini appones partem unam pulueris subtilis,et continuabis per sex dies in diluculo,uel(quod melius est)in uespери cum mulier ibit dormitum,sic per sex uices,& uidebis apertionem menstruorum sine nocumento.

Ad idem,

Ad idem.

Remedium domesticum in prouocatione menstruorum est, quolibet mane, et quolibet uesperi in ingressu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis, usque ad clauiculas procedere fortiter, & dolorose fricando, & si frictiones solæ non contulerint, remedium est apponere uentosas in domestica parte coxarum, & in plicatura genuum, Quod si expediens fuerit, eas scarificabis.

Ad idem.

Expertum est, si uesperi in ingressu lecti, & mane fiant infrascriptæ lotiones à coxis infra, procul dubio aperientur menstrua, si cum ipsis lotionibus in diluculo detur patienti infrascriptus potus.

Lotio hæc est,

Recip. Calamēti, pulegij, saluiæ: arthemisiæ, roris marinī. ana M. i. radicum Ireos, radicum Ebuli, radicum sambuci ana. M. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate uini albi potentis, usque ad consumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones. Potus quē debet mulier assumere in diluculo quolibet die, quo fiūt lotiones talis est.

Recip. Theriacæ antiquæ drach. i. croci gran. iij. aquæ arthemisiæ unc. ij. misce, & fiat potus. Et nota quod isto potu indubitatò aperientur menstrua, si quinque uicibus mulier ipsum capiat, super factis lotionibus prædictis.

Ad idem, & est expertum, & mirabiliter aperit menstrua, si ori matricis imponatur sequens suppositorium.

Recip. Succi mercurialis. unc. ij. salis nitri, salis gemmæ ana drach. i. fiat suppositorium longum de bombice, & ipsum madefactum in huiusmodi succo ori matricis impone, et repentinam uidebis menstruorum apertionem.

Ad idem

Ad idem, secretum est, & expertum, si mulieri in ore matricis imponatur sequens pilula.

Recip. *Theriacæ antiquæ unc.i. succi sauinæ scrup.i. misce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis imponatur ori matricis, & citißimè apparebunt tibi menstruorum apertiones.*

Ad idem, si cum traiectorio in matrice proijciatur sequens liquor, statim uidebis apertionem menstruorum.

Recip. *Succi sauinæ unc.iij. succi ebuli unc.i. croci drac.i. Aquæ matricariæ lib.s. misce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, si fuerit uirgo, cuius menstrua retineantur, uiro copuletur, & sanabitur, si uerò monialis fuerit, solicita apponere ori matricis mercurialem, & menstrua apparebunt.*

DE SVPERFLVO FLVXV MENSTRVORVM. Cap. XXXIIII.

OCCVRRENTE *tibi muliere à principio, cuius menstrua prærupta sint plusquàm oporteat, consulo, ut tui intentio primo sit ad oppositam regionem sanguinem ipsum reuellere, & istud facies, & bene tibi succedet, & pluribus uteris ingenijs. Vno phlebotomia per apertionem uenarum superiorum. sic igitur phlebotomabis primo basilicam lateris dextri, & paululum de sanguine extrahes, sed tribus continuis diebus eandem reiterabis phlebotomiam, ut & successiua continuata, & paulatina sanguinis diuersione natura assuescat ad oppositam regionem. Quod si hac phlebotomia non obserentur menstrua, consulo, ut aperiantur phlebotomo*

botomo uel alio ingenio narium uenæ. Et hæc est optima cura in retentione menstruorum superfluentium.

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, est apponere uentosam magnam supra hepatis regionem, alteramq; supra splenem, quoniam solum fiet reuulsio sanguinis à matrice, sed et in opposito loco fiet eiusdem retētio. Et nota, quod diu nō debes propinari huiuscemodi uentosam apponere supra hepar, maxime cum timor est, quod sanguis detentus ab operatione naturæ derelictus in hepate flegmonem generet. Igitur in dispositionibus hepatis, & stomachi, non debes sic apponere huiusmodi cucurbitulas, quoniam uidi multotiens apostemata generari ex his, & ideo melius est iterare appositionem earum, quam quod longo tempore in illis membris detineantur. Ad idem, & tene istud pro certo, quod deriuare sanguinem ad particulam propinquam matricis, est de his, quæ maxime astringunt menstrua, ueluti si mulieri patienti profluuium menstruorum prouocētur emorrhoides cum appositione sanguisugarum. Quod si hæc non contulerint, cōsulo, ut digeratur materia cum his, quæ sanguinem ingrossant, ut cum sequenti syrupo.

Recip. syrupi de succo plātaginis, syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis ana unc. s. aquarum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, continuato syrupo per septem dies detur mulieri patienti profluuium menstruorum infrascripta medicina.

Recip. sem. plantaginis, sem. acetosæ, sem. portulacæ ana drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. ij. s. sem. citoniorum, coraliorum rubeorum, seminū rosarum rubearum ana drach. i. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, &

colentur

colentur cum forti expreßione, & cum colatura diſſolue electuarij roſati Meſuæ drach.iij. reubarbari electi drach. ij. boli armeni ſcrup.ij. puluerizentur puluerizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. Vbi autem hæc non contulerint, uolo, ut habeas pro experto, & ſecreto, quod ſi patienti profluuium menſtruorum per ſeptem dies continuos in diluculo dabis infraſcriptum bolum, optimum tibi ſuccedet iuuamentum.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij. boli armeni ſcrup.i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem, uolo ut habeas iſtud pro ſecreto in obſerando ſuperflua menſtrua, dare patienti infraſcriptum ſuccum, optimam uidebis operationem.

Recip. *Succi Millefolij unc ij. ſacchari albißimi drac.i. miſce & detur patienti in diluculo*

Ad idem, expertum eſt, & te excuſabit ab ulteriori operatione.

Recip. *Trochiſcorum de terra ſigillata ſcrup.i. trochiſcorum de carabe drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo diſſoluti in uino nigro ſtiptico quantum ſufficit.*

Ad idem, expertũ eſt, ſi detur mulieri drach. i. ſequẽtis pulueris, citam uidebis menſtruorum clauſionem.

Recip. *Pellicularũ interiorũ corticum nucis auelanæ ſylueſtris immediatè ſuper nucleum exiſtentis unc.s. fiat puluis ſubtilißimus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menſtruorum applicetur uentoſa magna in hepatis regione continuè

tinuè per xv.dies continuos hora una, sanabitur à profluuio menstruorum.

Ad idem, expertum, si mulieri patienti diuturnum fluxum mēstruorum applicare intra duos renes cærotum sequens, & pectini mulieris patientis profluuium menstruorū, multū cōferre.

Recip. Boli armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana unc.s. thuris, masticis, mirrhæ, ana drach.ij. pillorum leporis combustorum, pillorum Talpæ combustorum ana drac.i.s. acatiæ, hypoquistidos ana drach.i. seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis citoniorum ana drach.ij.s. puluerizentur omnia subtiliter, & cum oleo rosato omphacino incorporentur pulueres, & deinde cum pice, & cæra quantùm sufficit fiat macdaleon, cuius quātitas extensa super corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per sex dies continuos, deinde reiteretur.

Ad idem, expertum est, quod si mulier per decem dies continuos, cuius fluxus menstruorum est diuturnus, capiat mane, & uesperi ante cibum unam de infrascriptis pilulis, sanabitur à fluxu menstruorum.

Recip. Olibani, mirrhæ, masticis, ana drach.i. boli armeni drach. s. puluerizentur omnia subtiliter & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero x.

Ad idem, expertum si mulier suffumigetur sequenti suffumigio multum conferre.

Recip. Vngulæ asini, uel equi, unc. i. pellis anguillæ exsiccatæ unc. s. Thuris, masticis, ana drach.ij. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ ad formam auellanæ, Deinde *mane & uesperi in*

ri in assella suffumigetur uulua mulieris.

Ad idem, expertum, si mulier quolibet uespe ri in ingressu lecti inungat sibi plantas pedum cum squenti linimento, curabitur à profluuio menstruorum.

Recip. *Succi plantaginis, succi solatri, succi semper uiuæ, ana unc. s. Coraliorum rubeorum, Thuris, masticis ana drach. i. s. coriandrorum præparatorum, seminum ro sarum rubearum ana scrup. ij. seminum iusquiami al bi: corticum radicum mandragoræ ana drach. s. aceti ni gri fortißimi unc. s. puluerizentur puluerizanda sub tiliter & omnia misceantur, & eo tepido leniantur plantæ pedum modo dicto, & optimam uidebis ex perientiam.*

Ad idem, expertum est, & secretum, si mane, & in ingressu lecti, mulier capiat tres de infra scriptis pilulis, & super bibat haustũ uini nigri.

Recip. *Trochiscorum de carabe, de terra sigillata, de spodio, ana drach. i. misce. Et cum succo cito niorum fiant pilulæ numero xviij. & capiat mo do dicto.*

Ad idem, dare mulieri per septem dies conti nuos in diluculo drach. ij. Triferæ descriptione phenonis multum ualet.

DE MATRICIS PRAEFOCATIONE Cap. XXXVI.

D PRAEFOCATIONEM *matri cis, si fuerit ex retentione menstruorum, sicut frequenter contingit, tunc curam habeas*

aperiendi

aperiendi menstrua, si uerò fuerit ex apostemate matricis curam uidebis cum loquemur de apostematibus matricis. Si uerò fuerit ex retentione spermatis curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento spermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta est, probibere spermatis generationem cum syrupis appropriatis digerentibus & cum euacuatione, de qua dicemus modo. Et aduerte, quod in præfocatione matricis à spermate retento non debes uti phlebotomia, quoniam ipsam mirum immodum infrigidat matricem, & sic ipsa magis infrigidata minus poterit resistere generationi malorum uaporum à spermate, & hoc tibi dico in actu præfocationis matricis, in præseruatione uerò ab ea, consulo, ut docet experientia, quod ipsa mulier solita pati talem præfocationem quater in anno phlebotometur, & quinquies uel sexies, secundum abundantiam sanguinis in ea, quoniam diminuto sanguine, minuetur propria materia generationis spermatis, cum uerò mulier esset prægnans non phlebotomabis eam, quia accidentia sæuiora inualescerent.

Ad idem, expertum, ubi adhuc stante fluxu menstruorum mulier esset præfocata à sola spermatis retentione, si dabitur mulieri infrascripta confectio multum conferre, immediate super bibendo infrascriptum potum.

Recip. sem. agnicasti, sem. portulacæ, sem. acetosæ ana drach. i. sem. menthæ, sem. calamenti, ana scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua menthæ quantum sufficit, fiat confectio in rotulis ij. drach pro qualibet, una quarum mane, & uesperi

ante cibum per horam detur patienti mulieri.deinde superbibat immediate infrascriptum potum.

Recip. Aquæ menthæ unc. iij. uini citoniorum unc.s. misce, & fiat potus.

Ad idem, cum fuerit à spermate retento.

Recip. Aceti fortißimi unc. ij. salis gemmæ, salis nitri ana drach. ij. misce, & in hoc liquore intingatur suppositorium magnum factum ex bombice, & matrici imponatur, ualet hoc, & bene expertum est.

Ad idem, quod si mane & uesperi abluantur crura mulieris cum sequenti lotione multum conferre.

Recip. Radicum Ireos, radicum calamenti, radicum ciclaminis ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate uini potentis usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, expertum non solum in præfocatione à spermate, sed à quacunque alia causa, ubi patiens utatur infrascripto balneo, sedendo in eo mane, & uesperi, per tempus ad minus unius horæ.

Recip. Matricariæ, florum camomillæ, calamenti, abrotani, anisorum, carui, dauci ana M. i. sem. acetosæ, sem. agni casti, coriandrorum præparatorum ana. M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem quartæ partis, deinde mulier sedeat in dicta decoctione, postquam exierit ex huiusmodi balneo inungat sibi immediate partes domesticas coxarum, cum sequenti unguento.

Recip. Galliæ muscatæ drach. i. olei sisamini drach. i. s. ceræ albæ quantum sufficit, & fiat linimentum, cum quo non

quo non solum coxas, sed & intrinsecas partes uuluæ usque ad collum matricis inunges.

Ad idem, a quacunque causa & est expertum, & secretum, dare patienti quolibet mane unam de sequentibus pilulis stomacho ieiuno, multum conferre.

Recip. *assæ fœtidæ drach. i. dauci drach. s. omnia insimul misceantur cum melle rosato, & fiant pilulæ numero v. et istud ualet in curatione, et in præseruatione à præfocatione matricis.*

Ad idem, expertum est, si detur qualibet septimana una uice sequentes pilulæ.

Recip. *Pilularum aggregatiuarum drach. s. assæ fœtidæ, castorei, ana scrup. s. misce & cum melle rosato fiant pilulæ numero iij.*

Ad idem, ualens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam, dare quotidie per tres horas ante lucem in præseruatione, & qualibet hora in curatione, infrascriptam pilulã multum conferre.

Recip. *Assæ fœtidæ scrup. i. mithridati optimi scrup. ij misce, & fiant pilulæ numero tres, quarum una detur modo dicto.*

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præseruatione à præfocatione ualet, dare infrascriptum bolum, & multum confert.

Recip. *Terbentinæ lotæ, cum aqua matricariæ drach. iij. dauci scrup. i. misce cũ modico mellis rosati fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, & à quacunque causa prouenit, secretum est, dare mulieri infrascriptum bolum

alternis diebus, & in curatione, & in præseruatione multum conferre.

Recip. Agarici electi scrup.ij. terbētinæ drach.ij. sem. dauci, assæ fœtidæ ana scrup.s. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, si dabis mulieri infrascriptum potū liberabis eam à prefocatione actuali, & præseruabis à futura.

Recip. Aquæ distillationis radicum dauci.i. pastinacæ syluestris unc. y. mellis rosati unc.i. s. misce. et huiusmodi potus excusabit te ab exhibitione aquæ balnei ipsis præfocatis.

Ad idem, si suffumigabis nares ipsius mulieris in hora præfocationis sequenti suffumigio, statim releuabitur mulier à præfocatione.

Recip. Castorei drach. ij. capillorum dictæ mulieris præfocatæ drach.i. misce cum resina pini, fiant pilulæ ad modum auellanæ, cum una quarum suffumigetur mulier modo dicto.

Ad idem.

Recip. Assæ fœtidæ, Euphorbij, castorei ana drach. i. misce, & fiat pilula ad formā auellanæ, & suffumigetur modo dicto.

Ad idem, ualet si mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infrascriptus potus.

rectius 3. *Recip. Aquæ rosatæ unc.iij. syrupi de corticibus citri unc.i. specierum aromatici rosati unc. i. s. musci optimi gran.ij. misce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua detur mulieri modo dicto.* Et de his satis.

DE EXITV MATRICIS.
Cap. XXXVII.

AD EXITVM *matricis compertum est, quod si mulier cum digitis inunctis in sequenti oleo pellatur sursum collum matricis:* Demum *imponẽdo infrascriptum puluerem in collo ipsius matricis mirabiliter conferre*

Recip. Olei masticis, olei rosati omphacini, ana unc. ij. cũ prædicto oleo impellatur matrix sursum, & puluis quo debet collum matricis super aspergi.

Talis est.

Recip. Cupularũ glandiũ, balaustiarũ, corticũ granatorũ, granorum mirthi ana scrup. i. thuris, masticis, acatiæ, hypoquistidos drach. s. misce et fiat puluis subtilißimus.

Ad idem, si regioni matricis in aluo mulieris imponatur sequens cęrotum, idem quoque ponatur in dorso mulieris de directo matricis usque ad duas anchas satis ualet.

Recip. Seminum acetosæ, seminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. Hypoquistidos, acatiæ, thuris, ana drach. i. s. gallarum, corticum granatorum, balaustiarum ana drach ij. puluerizentur omnia subtiliter, & densentur pulueres cum oleo rosato omphacino, deinde cũ cæra et pice quantum sufficit fiat cærotum. quod extensum super corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, si mulieri patienti exitum matricis quolibet mane assumpto infrascripto liquore cõfestim imponatur magna uentosa infra umbilicũ

immediate, & ipsam per horam detineat bene confert. Liquor Talis est.

Recip. succi citoniorum, succi mirtillorum ana unc. ij. coraliorum rubeorum, boli armeni ana drach. i pulverizentur omnia pulverizanda, & detur mulieri.

Ad idem, apponere cerotum factum ex galia muscata mesuae ipsi umbilico, plus tamen stomachum uersus, multum ualet.

DE APOSTEMATE MATRICIS. *Caput.* XXXVIII.

AD APOSTEMA MATRICIS, *si apostema in initio sui fuerit, phlebotomabis mulierem ex uena nigra brachij dextri, & tanto copiosius, quanto mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione sanguinis, totum exonerabitur corpus à causa antecedente ipsius apostematis, ut inde residuum materiae existētis in matrice, natura ualeat resoluere, deinde intercedente die phlebotomabis saphenam dextri pedis, & tanto plus de sanguine extrahes, quanto mulier erit sanguineae temperaturae, & abundantior erit materia in matrice.*

Ad idem.

His celebratis phlebothomijs, expertum est, quod digerere materiam facientem apostema infrascripto syrupo, & eam euacuare infrascripta medicina multū cōferre.

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, & hoc si materia apostematis fuerit frigida, sicut ut in pluribus contingit, quoniam materia generationis apostematis matricis ut plurimum*

plurimum est melãcholica. Syrupi matricariæ, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum arthemisiæ, lupulorum, buglossæ ana unc. i. misce, & utere per septem dies continuos, octauo uerò die purgetur materia sequenti medicina.

Recip. *Diasenæ lenitiui unc. i. confectionis amech. drach. ij. electuarij indi maioris drach. i. uel minoris, secuncundum fortitudinem uirtutis patientis, dissoluantur omnia cum decoctione matricariæ, epithimi, polipodij, folliculorum senæ quantũm sufficit, & fiat potus.*

Ad idem, si mulier utatur semel in septimana infrascripta potione, præseruabitur ab apostemate matricis, & curabitur ab instante apostemate.

Recip. *Succi lupulorum unc. i. s. succi buglossæ unc. s. Epithimi subtiliter puluerizati drach. ij. aquæ decoctionis polypodij, & scenæ unc. ij. & fiat potus, qui calidus patienti exhibeatur. Ad idem, si detur mulieri patienti apostema matricis bis in septimana unc. ij. succi fumi terræ cum unc. iiij. aquæ termentillæ, ipsam curabis.*

Ad idem,

Si mulier quotidie stomacho ieiuno utatur decoctione mirabolanorum indorum & emblicorum cum unc. i. succi fumi terræ, subitò proculdubio præseruabitur à futuro apostemate matricis, & à præsenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apostema matricis, quod utique terminandum est per uiam resolutionis, & non per uiam suppurationis, expertum, si frequenterit cucurbitulæ super coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in septimana cum scarificatione multum conferre. Et recordare

quod

quod in curatione apostematis matricis non debes uti frigidis repercußiuis, quoniam matrix est membrum neruosum, cui frigida admodum nocua sunt, tunc etiam quod ipsis frigidis materia magis compingitur, & apostema concrescet. Quapropter expertum est, si matricis apostemati applicetur sequens emplastrum, multum conferre ad ipsius resolutionem.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, matricariæ, foliorum maluæ cum radicibus uiolariæ, Branchæ ursinæ ana M.i. radicum altheæ minutim incisæ unc.ij. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde adde *farinæ seminis lini, farinæ fœnugræci ana M.i. butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ana unc.s. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum, & recordare quod fomentationes humidæ (ut expertum est) in ægritudinibus matricis obnocuæ sunt. Ideo in actu practico quantum potes illas caue.*

Ad idem, est expertum, si mulier assiduet sequens emplastrum, quod apostema matricis resoluetur.

Recip. *Succi camomillæ uiridis, succi matricariæ ana unc.ij. emplastri de meliloto lib.i. misce, & loco apostemato applicetur.*

Ad idem, si apostema matricis ungatur cum sequenti unguento, demum ei super aspergatur puluis sequens, illius apostema resoluetur. Vnguentum tale est.

Recip. *Succi altheæ, succi ireos, succi matricariæ ana unc ij. bdelij, oppoponacis, galbani ana drach.ij. dissoluantur gummi cum prædictis succis, & cū modico ceræ fiat*

unguentum

unguentum molle, ungatur cum isto unguento calido tota matricis regio, & statim super aspergatur ei puluis sequens.

Recip. Radicum zedoariæ exsiccatarum, galangæ, ana drach. ij. ligni aloes, macis, nucis muscatæ ana drach. i. carui, dauci, ameos ana drach. i. s. misce, et fiat puluis subtilis.

Ad idem, si mulieri applicetur sequens cærotum in loco apostematis matricis, multũ cõfert.

Recip. Diaquilonis sine gummis unc. vi. cæroti ysopi unc. i. croci drach. ij. succi matricariæ unc. i. s. cum cæra, et modico rasinæ pini, fiat cærotum, quo utere modo dicto.

Ad idem, si sequens liquor sæpius in matrice mulieris imponatur, plurimum confert.

Recip. Succi altheæ unc. iij. lactis ouini unc. ij. croci drach. i. misce, & imponatur modo dicto. Quod si apostemata matricis noluerint obedire resolutioni, sed etiam cum his alijs ad suppurationem apostemata peruenerint, tunc disrupto apostemate ijs medicaminibus, quibus utebamur ad disruptionem apostematis stomachi, curabimus matricem cum curatione ulcerum eius.

DE VLCERIBVS MATRICIS.
Cap. XXXIX.

AD VLCERA *matricis facta quidem ex suppurato, & disrupto apostemate, Primum remedium debet esse absterssiuum, mundificatiuum, lotiuum, & in hoc expertum est sequens medicamentum.*

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. ordei non excorticatĩ unc. iij. mellis rosati unc. iiij. misce, & inuicem bulliant

quousque

quousque tertia pars aquæ consumpta sit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio iniiciatur aqua ista tepida, & aduerte, quod quæ frigida sunt, non debent ad intus matricem efferri, quia matrix neruosa est, cui frigiditas nocua est: continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis sit ad consolidandum. expertum est per me sequens medicamentum multum conferre.

Recip. *Lactis mulieris unc. iiij. olei rosati completi unc. ij. tutiæ præparatæ unc. s. aloes drach. ij. omnia simul mortario plumbeo benè ducantur, quousque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua dissoluatur in aqua ordei, & pluries in die in matricem iniiciatur per collum eius.*

Ad idem confert, si sequens medicamentum in matricem mulieris iniiciatur.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei rosati unc. ij. litargirij argentei unc. i mirrhæ, aloes ana drach. ij. tutiæ drach. i. s. omnia simul in mortario plumbeo benè ducantur, quo usque fiat unguentum molle, cuius portio dissoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, & uidebis iuuamentum.*

Ad idem, ualet si matrix syringatur cum sequenti liquore.

Recip. *Vnguenti de tutia communis unc. ij. lactis ouini unc. viij. misce, & unguentum optimè dissoluatur, & cum prædicto matrix syringatur.*

Ad idem, si mulier in tempore, quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus utatur stomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infrascripto bolo satis ualet.

Recip.

Recip. Terbentinæ ter lotæ in aqua matricariæ drach. iij. ysopi sicci subtiliter puluerizati drach. i. s. mellis rosati drach. i. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ualet, si per tres horas ante cibum stomacho ieiuno mulier capiat per decem dies continuos potum infrascriptum.

Recip. Lactis ouini recenter mulcti unc. vi. mellis rosati unc. i. misce, & detur patienti ut supra. Et hæc de *ulceribus matricis.*

DE SVPERFLVO FLVXV SVPERFLVITATVM ALBARVM À MATRICE. Cap. XL.

SVPERFLVITATES *albæ, quæ solent per uiam menstruorum à matrice defluere, eorum coniuncta causa, est mala concoctio facta in ipsa matrice propter id, quod ad nutriendum matricem transmittitur non debite concoctum, conuertitur in talem albam superfluitatem, uel ad ipsam matricem per consensum à superioribus mēbris, capite uidelicet, stomacho, & hepate, confluunt superfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit resoluere, sed ipsæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in superfluitates albas, & exeunt huiusmodi superfluitates. medicus autem debet dignoscere complexionem harum superfluitatum, & ex colore maxime.* Nam *si superfluitates illæ fuerint albæ, uel albæ, & aquosæ, attestabuntur dominio humoris pituitosi in matrice abundantis, quem natura nequit regulare. Si uerò citrinæ fuerint attestabuntur dominio biliosi humoris in matrice existentis, qui defectu uirtutis*

matricis uertitur in superfluitates matricales. Si uerò fuerint nigri coloris humore melancholico attestabuntur. Quapropter secundū dominiū humoris peccātis, medicus debet curare supfluitates albas exeūtes à matrice, quoniā potius albæ dicuntur, cum ferè semper aliquid humoris pituitosi per uiā indigestionis illis misceatur, euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifestabit color illarum superfluitatū. quapropter ad superfluitates albas subrubeas effectas, sublime remedium est phlebotomia basilicæ, aßidue quidem facta semel in mense, tribus continuis mensibus. Demum uerò *rectificare sanguinis complexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut sanguis ab eo fluens, sit pro alimento idoneus, & non pro generatione superfluitatum, & quia rarißime superfluitates sanguineæ albæ à matrice nascuntur, ideo de his non tantam habebit medicus solicitudinem, quantam habebit de superfluitatibus albis à dominio cholerę, uel à dominio flegmatis cū magis cōtingāt mulieribus, obseruabis igitur.*

PRIMO, *in cura superfluitatum albarum ad choleram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.*

SECVNDO. *cōcoquas materiam facientem morbum, quæ est cholera.*

TERTIO, *euacuabis eradicando materiam illam.*

QVARTO, *confortabis membra, tam per ea, quæ intus aßumuntur, quàm per ea, quæ extrinsecus applicantur. obseruato ad hæc, quod tota tui intentio sit in uigorando facultatem concoctricem ipsius matricis.*

PRIMO *igitur, lenias uentrem mulieris sequenti medicina.*

Recip.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i.mirabolanorum citrinorum subtiliter puluerizatorum drach.ij.misce & fiat bolus cum saccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo, & septem diebus continuatis, sequenti die dabis ei infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis, syrupi mirthini, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum plantaginis, acetosæ, endiuiæ ana unc.i.misce.

Et nota, quod in syrupis cõuenietibus superfluitati albæ cholericæ ex matrice fluẽti debẽt esse tres intẽtiones.

PRIMA, quod alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

SECVNDA, quod corrigatur malitia flegmatis. quod semper peccat, etsi à subdominio sit in his superfluitatibus cholericis.

TERTIA, quod semper aliquod uestigiũ stipticitatis derelinquat in membris, & humoribus, & sic in prædicto syrupo istæ tres intentiones habendæ sunt, ut patet intuenti, octauo uerò die mulieri patienti detur infrascripta medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi.electuarij succi rosarum drach.i.s.reubarbari electi drach.i.non apponas spicam, quoniam præparat reubarbarum magis aperire, nos autem attendimus stipticitati, mirabolanorum citrinorũ drach.i.s.puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, fiat potus, & hæc pro digestione, & euacuatione causæ antecedentis superfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò, sicut plerunque contingit, superfluitates istæ matricales albæ ab abundantia pituitosi humoris initium trahant, tunc principium curæ sit primo leniendo, et uias communes

communes exonerando, Secundo digerendo. Tertio abundantiam pituitæ euacuando. Primo igitur, dabis patienti infraſcriptam medicinam.

Recip. *diaſcbeſten lenitiui drach. vi. medullæ cartami drach. i. s. miſce cum melle roſato, & fiat bolus, qui exhibeatur in diluculo. ſequenti uerò die, & per ſeptem dies continuos, dabis patienti infraſcriptum ſyrupum, & multum ualet hic ſyrupus in flegmate, & in confortatione capitis, & ſtomachi, à quibus potiſsimum oritur pituita.*

Recip. *Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis roſati collati ana unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, fœniculi ana unc. i. miſce octauo uerò die dabis patienti infraſcriptam medicinam.*

Recip, *Diarob cum Turbith unc. s. diſſolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, ſaluiæ, hyſopi, & betonicæ, & patienti detur. Si uerò tibi occurrant ſuperfluitates albæ matricales uergentes in fuſcum, liuidum, uel uigrum colorem, dijudicabis illas oriri à melãcholia, quæ diſpoſitio & ſi deterior cæteris ſit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Diaſenæ lenitiui unc. i. mirabolanorum indorũ pulueri zatorum drach. ij. miſce, et fiat bolus cũ ſaccharo, ſequenti uerò die dabis per ſeptem dies continuos patiẽti melancholicas ſuperfluitates matricis infraſcriptum ſyrupum.*

Recip. *Syrupi ſabor regis, de epithimo, de lupulis, mellis roſati colati ana unc. s. aquæ melliſſæ, bugloſſæ, lupulorum ana unc. i. miſce. octauo uerò die patienti dabis infraſcriptam medicinam.*

Recip.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. mirabolanorum indorum drach. i. s. confectionis amech. drach. ij. puluerizentur pulverizanda, & cum decoctione communi florum & fructuum, cum qua bulliant foliculorum senæ, polypodij ana drach. ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum superfluitatum albarum à matrice à quacunque causa, expertum est, sequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorum, sem. acetosæ, sem. plantaginis, sem. agni casti, ana drach. i. Terræ sigillatæ, boli armeni ana drach. s. specierum aromatici rosati drach. ij. specierum diadraganti frigidi drach. i. puluerizentur omnia subtiliter, & cum sacchara dissoluto in aqua plantaginis quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis, drachmarum. ij. pro qualibet, quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, super quam immeditate capiat haustum uini nigri stiptici, & tantundem in uesperi ante cibum.

Ad idem expertum est, sequentem confectionem breuissimo tempore ægritudinem illã curare, si patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach. ij. masticis drach. i. puluerizentur omnia subtiliter & cum sacchara optimo dissoluto cum succo citoniorum fiat confectio in rotulis, duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & est expertum, optimè curare ægritudinem istam, si detur patienti mane & uesperi bolus infrascripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & subtilißime pulueriza tæ unc. iij. pulueris Trochiscorum de carabe drach.ij. omnia subtilißime puluerizentur, & cum melle decoctionis seminis acetosæ fiat electuarium, cum quo uidebis optimam experientiam in his superfluitatibus albis.

Ad idem, & est expertum, optimè ualere immo secretum est, cum quo curaui multas mulieres ab hac dispositione, si mulieri quolibet mane stomacho ieiuno detur bolus infrascriptus per sex horas ad minus ante cibum.

Recip. albuminis oui recentis. & non cocti numero ij. Thuris masculi, boli Armeni, terræ Sigillatæ ana drach.s. puluerizentur puluerizanda, & misce, et patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum. & secretum, & cũ eo indubitato curabis hanc ægritudinem, si patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infrascriptum potum.

Recip. Vini rubei stiptici extinctionis calibis pluries in eo unc. iiij. gummi arabici, dragaganti ana drach s. misce, & fiat potus, qui detur modo dicto.

Ad idem, confert puluis sequens, si mulier patiens ceperit drach. i. in diluculo, aliam uerò drachmam in ingressu lecti dissolutam in uino rubeo stiptico.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti, cornu cerui usti, coraliorum rubeorum ana drach. i. s. misce, fiatque puluis subtilißimus.

Ad idem, expertum est, si dabitur patienti sequens puluis modo prædicto, sanabitur à superfluo fluxu menstruorum alborum.

Recip. Oßium dactylorum & subtiliter puluerizatorum unc.s. sanguinis draconis drach.i. misce, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, bene expertum est, si detur sequens puluis modo prædicto.

Recip. Oßium granorum granatorum acetosorum torrefactorum unc.ij. thuris drach.ij. misce & fiat puluis subtilißimus.

Ad idem; & est expertum, & re uera multum confert in ablatione menstruorum alborũ & est, si mulier suffumigetur in uulua sequenti suffumigio.

Recip. Aceti nigri fortißimi lib.iij. marchesitæ lib. i corticum pinearũ lib.s bulliant omnia insimul, & mane & uesperi ante cibum suscipiat mulier fumum per embotum usque ad collum matricis.

Ad idem, & istud est bene expertum, & bene ualet, si mulier mane & uesperi, abluat sibi uuluam, usque ad os matricis, cum sequenti uino.

Recip. Vini nigri stiptici lib.ij. scoriæ ferri lib.i. bulliant simul usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & cum prædicto uino calido abluatur membrum, ut dictũ est. Et aduerte, quod in quantum poßibile est debemus cauere mulierem sedere in aqua, uel in alia re frigida & humida, quoniam per ea laxabũtur ligamẽta matricis, & præcipitabitur matrix, & est peßimus lapsus.

Ad idem, & expertum, sequens unguentum bene ualere, si cum eo inungatur dorsum mulieris, & totum pecten.

Recip. *Succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantaginis ana unc.i. olei mirthini, olei rosati omphacini, olei masticis ana unc.s. coraliorum rubeorum, sem. rosarum rubearum, serici combusti ana drach.i. boli armeni, terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana scrup.ij. omnia subtiliter pulverizētur, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

DE ARDORE VRINAE. Cap. XLI.

CVM ARDOR VRINAE, *potissimum à calore pungente, uel à flegmate salso originem trahat, quo fit, ut collum uesicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corrosiuo. Ideo experientia compertum est, quod si humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem suæ euacuationis. uidelicet ad anum, optima perficieretur cura. Primo igitur detur patienti infrascriptus bolus uidelicet.*

Recip. *Cassiæ nouiter tractæ unc. i. liquiritiæ subtiliter pulverizatæ drach.i. diaprunis solutiui drach.i.s. misce, et fiat bolus cum saccharo, qui patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idem expertum est, quod digerere materiam cholericam cum sequenti syrupo remittēte acuitates humoris faciētis ardorem, multum confert. Syrupus talis est.

Recip.

Recip. Syrupi uiolati, de nenufare, ana unc. i. aquarum plantaginis, portulacæ, sem. communium frigidorum ana unc. i. misce.

Ad idem, expertum est, quod sollicitare infra scriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie, multum conferre.

Recip. Aquæ maluæ unc. iiij. syrupi uiolati unc. ij. misce. continuabis per septem dies hos potus, octauo uerò die capiat infrascriptam medicinam.

Recip. Diasebesten lenitiui unc. i. diaprunis solutiui drach. i. s. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.

Ad idem, est expertum, quod euacuato corpore si æger assiduabit per x. dies continuos infrascriptum potum proculdubio sanabitur.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. x. cicer um rubeorũ lib. i. s. bulliant insimul usque ad consumptionẽ tertiæ partis aquæ, deinde colentur, & colaturæ adde liquiritiæ rasæ, subtiliter incisæ unc. i. foliorum maluæ cum radicibus, radicum altheæ mundæ, radicum graminis, agrimoniæ, cuscutæ ana M. i. Iuiubarum, sebestẽ ana numero x. sem. mellonum mundatorum unc. ij. granorũ alchechengi M. s. granorum solatri unc. s. ossium nespilorũ contusorum drach. iij. milisolis unc. s. bulliant omnia usque ad consumptionẽ tertiæ partis aquæ, & sic utere.

Recip. Iuris prædicti colati unc. yi. sacchari duarũ coctarũ unc. i. s. misce, et detur patienti in diluculo, & super dormiat per horam.

Ad idem, & est expertum, si emorrhoides consuetę essent in patiẽte ardorem urinæ, earũ apertionem ipsum sanare.

DE GOMOREA, Cap. XLII.

AD GOMOREAM *primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppositam regionem deriuetur cum sequenti medicina.*

Recip. *floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosati drach. ij. misce, & fiat bolus cum sacharo, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum sequẽti syrupo, quæ materia, cum secundum plurimum sit cholerica, uel ad minus calida propter putredinem spermati acquisitam, conueniet syrupus digestiuus materiæ cholericæ, in quo sit facultas stipticandi uias, per quas transit semen ipsum.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi myrthini, citoniorum, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetosæ ana unc. i. misce.* Quod *si materia exiens fuerit frigida, sicut cõtingit aliquando, cum* Gomorea *sit ex aliquo spermate aquoso facto, & tunc cognosces hoc, quoniam in exitu spermatis nõ percipies caliditatem, non pruritum, non ardorẽ, non mordacitatem. immo insensibiliter ex uirga exit, tunc dabis infrascriptum syrupum.*

Recip. *Syrupi de sticados, unc. i. syrupi rosati, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ, ana unc. i. misce, & nota cum secundum plurimum materia faciens gomoream sit mixta ex subtili calida & aquosa frigida, propter hoc dabis secundum plurimum syrupos mixtos ex habentibus respectum ad aquositatem frigidam spermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiusdem. digesta igitur materia dabis patienti infrascriptam medicinam per horam ante lucem.*

Recip. sem. plantaginis. sem. acetosæ. sem. agni casti, coriãdrorũ præparatorum ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach. iij. Turbith gummosi subtiliter puluerizati & ligati in petia drach. i. bulliaut omnia in suff. quant. aquæ calibeatæ, usque ad consumptionem medietatis, & cum colatura dissolue, reubarbari electi subtiliter puluerizaii drach. ij. Diacatholiconis unc. i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomorea calida, & frigida, & plurimum ualet, cum contingit illi incendium & ardor.

Ad idem, et expertum est, quando gomorea est á materia frigida aquosa, si detur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach. ij. sequentis confectionis, statim bibendo super eam unc. ij. aquæ plantaginis, & est expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua rosata, fisticorum. sem. cucurbitæ mundatarum ana unc. s. passularum unc. i. zinziberis, cinnamomi, macis. sem. agni casti, anisorum ana drach. i. croci scrup. i. sacchari quantum sufficit, & conducatur electuarium secũdum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uerò gomorea fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infrascriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc. ij. sem. cucurbitæ mundatorum unc. i. sem agni casti, unc. s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. i. been albi, & rubei, ana scrup. ij. omnia insimul puluerizanda puluerizentur & contundantur contundenda, & cum saccharo quantùm sufficit fiat electuarium.

Ad idem, & expertum est, si gomoreæ adfuerit dolor & ardor, detur patienti infrascriptus potus per septem dies continuos, sanabitur à gomorea.

Recip. Lactis ouini unc. iij. aquæ plantaginis, uel succi eius, unc. i. boli armeni drach. i. misce. & tepidus patienti detur.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur infrascriptus potus bis in die per duas horas ante cibum mane & uesperi, procul dubio sanabitur.

Recip. Lactis ouini unc. iiij. pilorum leporis combustorum, & subtilissimè puluerizatorum drach. ij. misce, et detur patienti.

Ad idem, & expertum est, si mane & uesperi cum sequenti unguento ungantur renes, & dorsum, & ilia, & pecten, optimam curam uidebis.

Recip. Olibani unc. ij. acatiæ, Hypoquistidos ana drach. ij. gallarum drach i. laudani drach. s. olei masticini, olei spicæ, olei mirthini ana unc. s. puluerizentur puluerizanda subtilissimè, & cum cæra quantùm sufficit fiat unguentum molle, & in fine adde camphoræ scrup. s. & eo uteris, quoniam expertum est.

Ad idem.

Et est puluis mihi secretus, si eius quantitatem imposueris cum syringa usque ad collum uesicæ in uirga, cum lacte mulieris dissolutam, quater aut quinquies, & decies in die, quam breuissimè sanabitur à gomoreæ ardore, & ulceratione, si esset in uirga, & in collo uesicæ.

Recip.

Recip. Tutiæ præparatæ unc. s. sarcocollæ ablutæ, alo. epatici candi ana drach.iij.misce & fiat puluis subtilissimus, cuius drach.i.pro uice dissoluatur cum prædicto lacte,& patiens syringetur.

DE MICTV SANGVINIS. Cap. XLIII.

AD MICTVM SANGVINIS,*si fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, sicut et fluxus sanguinis narium creticè plerunque aduenit corpori humano, sicut & creticè, sanguis menstruus ex mulieribus fluit,tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius constrictio esset grauitare naturam,& ipsam præparare ad malos lapsus. Si uerò sanguinis mictus non habuerit creticum euentum sed sinthomaticum,tunc initium curæ erit sanguinem ipsum diuertere sursum trahēdo cum phlebotomia uenæ nigræ & basilicæ, paulatim,& pluries facta,ut natura melius assuescat ad oppositam regionem, & casu quo non inuenirentur hæ, ipsius cœphalicæ, & inuenta est multum conferre. Quod si patienti aliquando prouocetur fluxus sanguinis narium,optima curatio erit euacuando et diuertendo,et hoc est optimum secretum.*

Ad idem,expertum est,quod si materia subtilians sanguinem,& ipsum exacuens digeratur cum sequenti syrupo & euacuetur cum sequenti medicina,multum patienti erit utile.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis,mirthini de succo acetosæ ana unc.s.aquarum plantaginis,acetosæ,portulacæ

quousque tertia pars aquæ consumpta sit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio inijciatur aqua ista tepida, & aduerte, quod quæ frigida sunt, non debent ad intus matricem efferri, quia matrix neruosa est, cui frigiditas nocua est: continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis sit ad consolidandum. expertum est per me sequens medicamentum multum conferre.

Recip. *Lactis mulieris unc. iiij. olei rosati completi unc. ij. tutiæ præparatæ unc. s. aloes drach. ij. omnia simul mortario plumbeo benè ducantur, quousque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua dissoluatur in aqua ordei, & pluries in die in matricem inijciatur per collum eius.*

Ad idem confert, si sequens medicamentum in matricem mulieris inijciatur.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei rosati unc. ij. litargirij argentei unc. i mirrhæ, aloes ana drach. ij. tutiæ drach. i. s. omnia simul in mortario plumbeo benè ducantur, quo usque fiat unguentum molle, cuius portio dissoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, & uidebis iuuamentum.*

Ad idem, ualet si matrix syringatur cum sequenti liquore.

Recip. *Vnguenti de tutia communis unc. ij. lactis ouini unc. viij. misce, & unguentum optimè dissoluatur, & cum prædicto matrix syringatur.*

Ad idem, si mulier in tempore, quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus utatur stomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infrascripto bolo satis ualet.

Recip.

Recip. Terbentinæ ter lotæ in aqua matricariæ drach. iij. ysopi sicci subtiliter puluerizati drach. i. s. mellis rosati drach. i. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ualet, si per tres horas ante cibum stomacho ieiuno mulier capiat per decem dies continuos potum infrascriptum.

Recip. Lactis ouini recenter muncti unc. vi. mellis rosati unc. i. misce, & detur patienti ut supra. Et hæc de ulceribus matricis.

DE SVPERFLVO FLVXV SVPERFLVITATVM ALBARVM À MATRICE. Cap. XL.

SVPERFLVITATES *albæ, quæ solent per uiam menstruorum à matrice defluere, earum coniuncta causa, est mala concoctio facta in ipsa matrice propter id, quod ad nutriendum matricem transmittitur non debite concoctum, conuertitur in talem albam superfluitatem, uel ad ipsam matricem per consensum à superioribus mēbris, capite uidelicet, stomacho, & hepate, confluunt superfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit resoluere, sed ipsæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in superfluitates albas, & exeunt huiusmodi superfluitates. medicus autem debet dignoscere complexionem harum superfluitatum, & ex colore maxime. Nam si superfluitates illæ fuerint albæ, uel albæ, & aquosæ, attestabuntur dominio humoris pituitosi in matrice abundantis, quem natura nequit regulare. Si uerò citrinæ fuerint attestabuntur dominio biliosi humoris in matrice existentis, qui defectu uirtutis matricis*

matricis uertitur in superfluitates matricales. Si uerò fuerint nigri coloris humore melancholico attestabuntur. Quapropter secundũ dominiũ humoris peccãtis, medicus debet curare supfluitates albas exeũtes à matrice, quoniã potius albæ dicuntur, cum ferè semper aliquid humoris pituitosi per uiã indigestionis illis misceatur, euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifestabit color illarum superfluitatũ. quapropter ad superfluitates albas subrubeas effectas, sublime remedium est phlebotomia basilicæ, aßidue quidem facta semel in mense, tribus continuis mensibus. Demum uerò rectificare sanguinis complexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut sanguis ab eo fluens, sit pro alimento idoneus, & non pro generatione superfluitatum, & quia rarißime superfluitates sanguineæ albæ à matrice nascuntur, ideo de his non tantam habebit medicus solicitudinem, quantam habebit de superfluitatibus albis à dominio choleræ, uel à dominio flegmatis cũ magis cõtingãt mulieribus, obseruabis igitur.

PRIMO, *in cura superfluitatum albarum ad choleram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.*

SECVNDO. *cõcoquas materiam facientem morbum, quæ est cholera.*

TERTIO, *euacuabis eradicando materiam illam.*

QVARTO, *confortabis membra, tam per ea, quæ intus assumuntur, quàm per ea, quæ extrinsecus applicantur. obseruato ad hæc, quod tota tui intentio sit in uigorando facultatem concoctricem ipsius matricis.*

PRIMO *igitur, lenias uentrem mulieris sequenti medicina.*

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i.mirabolanorum citrinorum subtiliter puluerizatorum drach.ij.misce & fiat bolus cum saccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo, & septem diebus continuatis, sequenti die dabis ei infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis, syrupi mirthini, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum plantaginis, acetosæ, endiuiæ ana unc.i.misce.

Et nota, quod in syrupis couenietibus superfluitati albæ cholericæ ex matrice flueti debet esse tres intetiones.

PRIMA, quod alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

SECVNDA, quod corrigatur malitia flegmatis. quod semper peccat, etsi à subdominio sit in his superfluitatibus cholericis.

TERTIA, quod semper aliquod uestigiū stipticitatis derelinquat in membris, & humoribus, & sic in prædicto syrupo istæ tres intentiones habendæ sunt, ut patet intuenti, octauo uerò die mulieri patienti detur infrascripta medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi.electuarij succi rosarum drach.i.s.reubarbari electi drach.i.non apponas spicam, quoniam præparat reubarbarum magis aperire, nos autem attendimus stipticitati, mirabolanorum citrinorū drach.i.s.puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantùm sufficit, fiat potus, & hæc pro digestione, & euacuatione causæ antecedentis superfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò, sicut plerunque contingit, superfluitates istæ matricales albæ ab abundantia pituitosi humoris initium trahant, tunc principium curæ sit primo leniendo, et pius

communes

communes exonerando, Secundo digerendo. Tertio abundantiam pituitæ euacuando. Primo igitur, dabis patienti infrascriptam medicinam.

Recip. *diascbesten lenitiui drach. vi. medullæ cartami drach. i. s. misce cum melle rosato, & fiat bolus, qui exhibeatur in diluculo. sequenti uerò die, & per septem dies continuos, dabis patienti infrascriptum syrupum, & multum ualet hic syrupus in flegmate, & in confortatione capitis, & stomachi, à quibus potißimum oritur pituita.*

Recip. *Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis rosati collati ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, fœniculi ana unc. i. misce octauo uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam.*

Recip, Diarob cum Turbith *unc. s. dissolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, saluiæ, hysopi, & betonicæ, & patienti detur. Si uerò tibi occurrant superfluitates albæ matricales uergentes in fuscum, liuidum, uel nigrum colorem, dijudicabis illas oriri à melãcholia, quæ dispositio & si deterior cæteris sit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infrascriptam medicinam.*

Recip. *Diasenæ lenitiui unc. i. mirabolanorum indorũ puluerizatorum drach. ij. misce, et fiat bolus cũ sacchbarο, sequenti uerò die dabis per septem dies continuos patiẽti melancholicas superfluitates matricis infrascriptum syrupum.*

Recip. *Syrupi sabor regis, de epithimo, de lupulis, mellis rosati colati ana unc. s. aquæ mellissæ, buglossæ, lupulorum ana unc. i. misce. octauo uerò die patienti dabis infrascriptam medicinam.*

Recip.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. mirabolanorum indorum drach. i. s. confectionis amech. drach. ij. pulucrizentur pulucrizanda, & cum decoctione communi florum & fructuum, cum qua bulliant foliculorum senæ, polypodij ana drach. ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum superfluitatum albarum à matrice à quacunque causa, expertum est, sequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorum, sem. acetosæ, sem. plantaginis, sem. agni casti, ana drach. i. Terræ sigillatæ, boli armeni ana drach. s. specierum aromatici rosati drach. ij. specierum diadraganti frigidi drach. i. pulucrizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua plantaginis quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis, drachmarum. ij. pro qualibet, quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, super quam immeditate capiat haustum uini nigri stiptici, & tantundem in uesperi ante cibum.

Ad idem expertum est, sequentem confectionem breuissimo tempore ægritudinem illã curare, si patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach. ij. masticis drach. i. pulucrizentur omnia subtiliter & cum saccharo optimo dissoluto cum succo citoniorum fiat confectio in rotulis, duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & est expertum, optimè curare ægritudinem istam, si detur patienti mane & uesperi bolus infrascripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & subtilißimè pulucrizatæ unc. iij. pulueris Trochiscorum de carabe drach.ij. omnia subtilißimè pulucrizentur,& cum melle decoctionis seminis acetosæ fiat electuarium,cum quo uidebis optimam experientiam in his superfluitatibus albis.

Ad idem,& est expertum, optimè ualere immo secretum est,cum quo curaui multas mulieres ab hac dispositione, si mulieri quolibet mane stomacho ieiuno detur bolus infrascriptus per sex horas ad minus ante cibum.

Recip. albuminis oui recentis. & non cocti numero ij. Thuris masculi, boli Armeni, terræ Sigillatæ ana drach.s.pulucrizentur pulucrizanda,& misce, et patienti exhibeatur.

Ad idem,& est expertum.& secretum, & cũ eo indubitato curabis hanc ægritudinem,si patienti mulieri dabis per xv.dies continuos in diluculo infrascriptum potum.

Recip. Vini rubei stiptici extinctionis calibis pluries in eo unc.iiij.gummi arabici,dragvganti ana drach s. misce,& fiat potus,qui detur modo dicto.

Ad idem,confert puluis sequens, si mulier patiens ceperit drach. i. in diluculo, aliam uerò drachmam in ingressu lecti dissolutam in uino rubeo stiptico.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti, cornu cerui usti, coraliorum rubeorum ana drach.i.s.misce,fiatque puluis subtilißimus.

Ad idem

Ad idem, expertum eſt, ſi dabitur patienti ſequens puluis modo prædicto, ſanabitur à ſuperfluo fluxu menſtruorum alborum.

Recip. Oßium dactylorum & ſubtiliter puluerizatorum unc.s. ſanguinis draconis drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis.

Ad idem, bene expertum eſt, ſi detur ſequens puluis modo prædicto.

Recip. Oßium granorum granatorum acetoſorum torrefactorum unc.ij. thuris drach.ij. miſce & fiat puluis ſubtilißimus.

Ad idem; & eſt expertum, & re uera multum confert in ablatione menſtruorum alborũ & eſt, ſi mulier ſuffumigetur in uulua ſequenti ſuffumigio.

Recip. Aceti nigri fortißimi lib.iij. marcheſitæ lib. i corticum pinearũ lib.s bulliant omnia inſimul, & mane & ueſperi ante cibum ſuſcipiat mulier fumum per embotum uſque ad collum matricis.

Ad idem, & iſtud eſt bene expertum, & bene ualet, ſi mulier mane & ueſperi, abluat ſibi uuluam, uſque ad os matricis, cum ſequenti uino.

Recip. Vini nigri ſtiptici lib.ij. ſcoriæ ferri lib.i. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & cum prædicto uino calido abluatur membrum, ut dictũ eſt. Et aduerte, quod in quantum poßibile eſt debemus cauere mulierem ſedere in aqua, uel in alia re frigida & humida, quoniam per ea laxabũtur ligamẽta matricis, & præcipitabitur matrix, & eſt peſſimus lapſus.

Ad idem, & expertum, sequens unguentum bene ualere, si cum eo inungatur dorsum mulieris, & totum pecten.

Recip. *Succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantaginis ana unc.i. olei mirthini, olei rosati omphacini, olei masticis ana unc.s. coraliorum rubeorum, sem. rosarum rubearum, serici combusti ana drach.i. boli armeni, terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana scrup.ij. omnia subtiliter pulverizẽtur, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

DE ARDORE VRINAE. Cap. XLI.

CVM ARDOR VRINAE, *potissimum à calore pungente, uel à flegmate salso originem trahat, quo fit, ut collum uesicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corrosiuo. Ideo experientia compertum est, quod si humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem suæ euacuationis. uidelicet ad anum, optima perficieretur cura. Primo igitur detur patienti infrascriptus bolus uidelicet.*

Recip. *Cassiæ nouiter tractæ unc. i. liquiritiæ subtiliter puluerizatæ drach.i. diaprunis solutiui drach.i.s. misce, et fiat bolus cum saccharo, qui patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idem expertum est, quod digerere materiam cholericam cum sequenti syrupo remittẽte acuitates humoris faciẽtis ardorem, multum confert. Syrupus talis est.

Recip.

Recip. Syrupi uiolati,de nenufare, ana unc. i. aquarum plantaginis,portulacæ,sem.communium frigidorum ana unc.i.misce.

Ad idem,expertum est,quod sollicitare infra scriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie,multum conferre.

Recip. Aquæ maluæ unc. iiij. syrupi uiolati unc. ij. misce.continuabis per septem dies hos potus,octauo uerò die capiat infrascriptam medicinam.

Recip. Diasebesten lenitiui unc. i. diaprunis solutiui drach.i. s. misce,& fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.

Ad idem, est expertum,quod euacuato corpore si æger assiduabit per x.dies continuos infrascriptum potum proculdubio sanabitur.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.x.cicer um rubeorũ lib. i.s.bulliant insimul usque ad consumptionẽ tertiæ partis aquæ,deinde colentur,& colaturæ adde liquiritiæ rasæ, subtiliter incisæ unc. i. foliorum maluæ cum radicibus, radicum altheæ mundæ,radicum graminis,agrimoniæ,cuscutæ ana M.i.Iuiubarum,sebestẽ ana numero x.sem.mellonum mundatorum unc.ij.granorũ alchechengi M.s.granorum solatri unc.s.oßium nespilorũ contusorum drach. iij.milisolis unc.s.bulliant omnia usque ad consumptionẽ tertiæ partis aquæ,& sic utere.

Recip. Iuris prædicti colati unc.yi.sacchari duarũ coctarũ unc.i.s.misce,et detur patienti in diluculo,& super dormiat per horam.

Ad idem, & est expertum , si emorrhoides consuetę essent in patiẽte ardorem urinæ, earũ apertionem ipsum sanare.

DE GOMOREA, Cap. XLII.

AD GOMOREAM *primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppositam regionem deriuetur cum sequenti medicina.*

Recip. *floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosati drach. ij. misce, & fiat bolus cum sacchıro, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum sequẽti syrupo, quæ materia, cum secundum plurimum sit cholerica, uel ad minus calida propter putredinem spermati acquisitam, conueniet syrupus digestiuus materiæ cholericæ, in quo sit facultas stipticandi uias, per quas transit semen ipsum.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi myrthini, citoniorum, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetosæ ana unc. i. misce. Quod si materia exiens fuerit frigida, sicut cõtingit aliquando, cum* Gomorea *sit ex aliquo spermate aquoso facto, & tunc cognosces hoc, quoniam in exitu spermatis nõ percipies caliditatem, non pruritum, non ardorẽ, non mordacitatem. immo insensibiliter ex uirga exit, tunc dabis infrascriptum syrupum.*

Recip. *Syrupi de sticados, unc. i. syrupi rosati, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ, ana unc i. misce, & nota cum secundum plurimum materia faciens gomoream sit mixta ex subtili calida & aquosa frigida, propter hoc dabis secundum plurimum syrupos mixtos ex habentibus respectum ad aquositatem frigidam spermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiusdem. digesta igitur materia dabis patienti infrascriptam medicinam per horam ante lucem.*

Recip.

Recip. sem. plantaginis. sem. acetosæ. sem. agni casti, coriādrorū præparatorum ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach. iij. Turbith gummosi subtiliter puluerizati & ligati in petia drach. i. bulliant omnia in suff. quant. aquæ calibeatæ, usque ad consumptionem medietatis, & cum colatura dissolue, reubarbari electi subtiliter puluerizaii drach. ij. Diacatholiconis unc. i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomorea calida, & frigida, & plurimum ualet, cum contingit illi incendium & ardor.

Ad idem, et expertum est, quando gomorea est à materia frigida aquosa, si detur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach. ij. sequentis confectionis, statim bibendo super eam unc. ij. aquæ plantaginis, & est expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua rosata, fisticorum. sem. cucurbitæ mundatarum ana unc. s. passularum unc. i. zinziberis, cinnamomi, macis. sem. agni casti, anisorum ana drach. i. croci scrup. i. sacchari quantùm sufficit, & conducatur electuarium secūdum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uerò gomorea fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infrascriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc. ij. sem. cucurbitæ mundatorum unc. i. sem agni casti, unc. s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. i. been albi, & rubei, ana scrup. ij. omnia insimul puluerizanda puluerizentur & contundantur contundenda, & cum saccharo quantùm sufficit fiat electuarium.

Recip. Tutiæ præparatæ unc. s. sarcocollæ ablutæ, alo. epatici candi ana drach.iij.misce & fiat puluis subtilißimus, cuius drach.i.pro uice dissoluatur cum prædicto lacte,& patiens syringetur.

DE MICTV SANGVINIS. Cap. XLIII.

AD MICTVM SANGVINIS,*si fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, sicut et fluxus sanguinis narium cretice plerunque aduenit corpori humano, sicut & cretice, sanguis menstruus ex mulieribus fluit,tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius constrictio esset grauitare naturam,& ipsam præparare ad malos lapsus. Si uerò sanguinis mictus non habuerit creticum euentum sed sinthomaticum,tunc initium curæ erit sanguinem ipsum diuertere sursum trahēdo cum phlebotomia uenæ nigræ & basilicæ, paulatim,& pluries facta,ut natura melius assuescat ad oppositam regionem, & casu quo non inuenirentur hæ, ipsius cœphalicæ ; & inuenta est multum conferre.Quod si patienti aliquando prouocetur fluxus sanguinis narium,optima curatio erit euacuando et diuertendo,et hoc est optimum secretum.*

Ad idem,expertum est,quod si materia subtilians sanguinem, & ipsum exacuens digeratur cum sequenti syrupo & euacuetur cum sequenti medicina,multum patienti erit utile.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis,mirthini de succo acetosæ ana unc.s.aquarum plantaginis,acetosæ,portulacæ

lacte ana unc.i.& continua per septem dies octaua uerò die capiat sequente medicinam.

Recip. Reubarbari usti drach. i. s. diacatholiconis drach.vi. misce & fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantùm sufficit, digesta materia & euacuata, experientia docebit, quod si patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infrascriptus potus, sanabitur.

Recip. millefolij pulurizati unc.i.lactis ouini recẽter emuncti unc.v.boli armeni subtiliter pulurizati drach. i.misce pro una uice.

Ad idem, experientia compertum est, quod si per quatuor dies continuos detur patienti infrascriptus liquor, curabitur à dispositione mictus sanguinis.

Recip. Philonij persici scrup.iiij.succi plãtaginis unc. s.aquæ portulacæ unc.iiij.misce pro una uice, et detur patienti in diluculo.

Ad idem, & expertum est.

Recip. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo unc.i emulsionis papaueris albi unc. s. Trochiscorum de carabe drach. i. pulurizentur pulurizanda, & omnia simul benè misceantur, & mane & uesperi per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.

Ad idem, & expertum est.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti drach.i.& pulurizentur subtiliter, et cum succo plantaginis quantùm sufficit dissoluatur, & detur potui.

Ad idem, experientia compertũ est, quòd si patientis hepar epithimetur sequenti epithimate

mate mane, & uesperi ante cibum multum conferre.

Recip. Aquæ plantaginis,solatri,acetosæ,endiuiæ,absinthij ana unc.iiij.sandalorum alborum,et rub.been albi, & rub.rosarum rub.ana drach.i.s spodij drach. ij. spicæ gra.x.aceti optimi unc.iij.puluerizentur puluerizanda, pro epithimate hepatis,misce.

Ad idem expertum est,quod si sequenti unguento ungantur renes patienti, & à principio ancharum usque ad pecten totum, & radicem uirgæ,iuuamentum optimum consequetur patiens.

*Recip. Succi plantaginis, succi solatri, succi acetosæ ana unc.i.olei rosati,olei mirthini ana unc.s.*Hypoquisti*dos,coraliorum rubeorum,rosarum rubearum ana drach. i.puluerizentur puluerizanda & cum modico ceræ fiat unguentnm molle.*

Ad idem,expertum optimè est,si sequens cerotum applicetur renibus patientis.

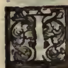
Recip. Seminum plantaginis,seminum acetosæ, seminum portulacæ ana drach.ij. gummi arabici,dragaganti ana drach.i.s.hypoquistidos,acatiæ,boli armeni,sirici cõbusti,ana drach.i.s.terræ sigillatæ,pilorum leporis combustorum ana drach.i.puluerizentur omnia simul subtiliter & cum oleo rosato omphacino,& cæra,et pice quantum sufficit fiat cærotum.

Ad idem, expertum est,& optimè ualet si pa patienti detur infrascriptus potus.

Recip.Oßium dactylorum combustorum drach.i.sirici usti drach s. puluerizentur subtiliter & dissoluantur cum uino nigro stiptico,& patienti detur.

DE CAL-

DE CALCVLIS RENVM, Cap. XLIIII.

N PRÆSERVATIONE *à calculis renum, attenta causa generationis eorum efficiente scilicet caliditate hepatis & renum, materiali uerò, et est humor pituitosus, et uiscosus.*

IDEO *in primis materias communes euacuabis à stomacho, & ab intestinis.*

SECVNDO, *Materiam prædictam concoques remittendo malam complexionem hepatis & renum.*

TERTIO, *Digestam materiã eradicatiuè euacuabis, ideo à principio in curæ generationis lapidis renum, digestio materierum sit sequens.*

Recip. *Syrupi de Iuiubis, syrupi uiolati, de endiuia ana drach. iij. syrupi de duabus radicibus drach. vij. aquarum seminum communium frigidorum. endiuiæ, capillorũ ueneris ana unc i. cõtinuato syrupo per. vij. dies cõtinuos, octaua uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. *Pulparum sebesten unc. s. medullæ cartami drach. iij. diacatholiconis, cõfectionis amech ana drach. ij. misce, & fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.*

Ad idem.

Expertum *est, si patiens quotidie ante prandium ingurgitet drach. iij. Caßiæ nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.*

Ad idem, & est expertum, indubitatò confere si patienti dabitur bis in septimana sequens bolus,

bolus, non solùm eo præseruabitur patiens à generatione calculi, immo nunquam percipiet intestinorum cholicam uel iliacam.

Recip. Iustini optimi drach. iij. sacchari uiolati drach. i s. misce. & fiat bolus.

Ad idem, & est expertum in præseruatione à calculo, si patienti bis in septimana in ingressu lecti detur infrascriptus potus, non obstante cæna.

Recip. Seminum mellonum mundatorum unc. i. succi graminis unc. s. iuleb uiolati unc. s. misce, & omnia dissoluãtur in aqua decoctionis liquiritiæ quãtum sufficit, fiat potus pro una uice.

Ad idem, in curatione lapidis renum præsentis, uel in renibus existentis, uel in poris uritidibus, quo patiens pateretur urinæ stranguriam, & optimum & expertum est, dare patienti infrascriptum bolum, quacunque hora molestetur.

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua uiolata unc. s. Benedictæ drach. ij. misce, & fiat bolus, qui detur patienti modo dicto.

Ad idem, & est expertum optime, si patienti detur totus infrascriptus puluis una sorbitione.

Recip. Nucleorum persicorum torrefactorum unc. s. oßium nespilorum drach. i. puluerizentur omnia subtilißim, et cum aqua saxifragiæ quantùm sufficit ad dissoluendum prædictum puluerem, & dabitur patienti, quà hora molestabitur.

Ad idem, & est expertum, si patienti dabis infrascriptum potum non transibunt sex horę, quod patiens proijciet lapidem.

Recip. Corticum raphani fortißimi unc. i. uini albi odoriferi unc. viij. misce & stent in infusione per xij. horas. Deinde coletur uinum, & ipsum tepidum exhibeatur patienti.

Ad idem & est expertum, si patienti dabitur infrascriptus bolus, procul dubio eijciet lapidē uel franget, uel puluerizabit ipsum.

Recip. Electuarij litontripon descriptione nicolai drach. iij. iustini drach. i. misce & detur patienti cum molestabitur.

Ad idem, et expertum est, cum patienti dabis infrascriptum puluerem.

Recip. Lapidis inuenti in capite cancrorum unc. s. torrefiat, & subtiliter pulurizetur & cum aqua saxifragiæ tepida dissoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum.

Si patiens obseruabit istum modum curæ, uidelicet cum pinguedine gallinæ, & butyro recenti mixtæ & calefactæ ungens locum à supremo ancharum directè usque ad principium uirgæ cùm forti frictione manu calida, quoniam per huiusmodi spatium deriuantur ad collum uesicæ pori uritides uersus dorsum, post in eodem spatio applicabit duas cucurbitulas uel etiam tres, illis enim attrahentibus eleuabitur et dilatabitur tunica pori uritidis, & sic teneas dictas cucurbitulas applicatas per spatium horæ unius, et subito remotis cucurbitulis, dabis patienti infrascriptum potum.

Recip.

Recip. Seminum naponum , seminum urticæ ana drach. ij. radicum graminis, radicum saxifragiæ ana drach. iij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis:deinde colentur, & colaturæ adde lactis nucleorum persicorum drach.i. & dabis patienti, post cuius assumptionem aliquantisper dormiat,& uidebis ipsum repente mingere lapidem.

Ad idem,et expertum est,et multoties in hoc bene me habui,sollicitare patienti pluries in die sequentem fomentationem.

Recip. Olei scorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararum ,Terbentinæ , butyri recentis ana lib. s. croci scrup.i. calefiant omnia in pentula simul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido, in ante dicto spatio ipsius alui apposito fomentabis.

Ad idem , & est expertum,si antedicto spatio applicetur sequens emplastrum.

Recip. Radicum altheæ minutim incisæ lib. i. paritariæ lib.s bulliant omnia in oleo scorpionum quantum sufficit,deinde adde croci drach. i.ad modum emplastri applicetur.

Ad idem.

Recip.Sãguinem hircini præparati drach.iij.dissolue cum aqua distillationis florum genestræ quãtùm sufficit, & patienti dabis.

Ad idem , expertum est , & præsertim ubi esset urinæ supresio . si hora , qua æger afficitur, potaret infrascriptum potum , multum conferre.

Recip. Olei uitrioli romani drach. i. uini maluatici unc.i.misce.

Ad idem

Ad idem, est expertum & multum ualet, si ægro in hora afflictionis detur sequens potus.

Recip. *Succi limonis immaturi unc.i.uini maluatici unc.ij.misce,et totus detur patienti.*

AD FACILITANDVM PARTVM,ET AD MITIGANDVM EIVS DOLOREM. *Cap.* XLV.

AD FACILEM *partum reddendum, consulo, quod nullus medicus se intromittat, nisi postea quam prægnans egressa fuerit lunam noni mensis suæ impregnationis. Tunc temporis expertum est,si quotidie uesperi in ingressu lecti cœperit grana septē,lauri mirabiliter in ea facilitabitur partus,quia eorum aromaticitate,& caliditate mitigabitur ipsius partus dolor.*

Ad idem, & est expertum, immo secretum singulare,dicta hora alternis diebus, si in cœna cæperit infrascriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

Recip.*Granorum iuniperi,granorum lauri ana numero.vij. Cassiæ ligneæ ana drach. s. cinnamomi integri drach.i. omnia simul ponantur in uentre turturis unius pinguis,& carnosi,deinde coquatur in ueru cum pinguedine pulli,& patienti mulieri pro esu dabis.*

Ad idem,est expertum, si quolibet mane detur mulieri in mense partus per tres horas ante cibum unc. s. infrascriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

Recip.

Recip. Succi ysopi, succi enulæ, succi altheæ ana unc.i cinnamomi electi drach.i. s. puluerizetur cinnamomum & cum saccharo dissoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, quod si mulier, mane & uesperi, inungat sibi pecten dorsum, & alkatis cum sequenti unguento, optimum præsidium inueniet in facilitate partus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i.s. succi altheæ, succi radicum maluæ ana unc.i. croci scrup. s. mucillaginis semi. caulium, mucillaginis semi. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana unc.s. misce, et cum cæra alba lota cum aqua uiolata quantum sufficit, fiat unguentum.

Ad idem, expertum est, si cum mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in sequenti liquore petiam lineam, ipsamque applicet collo matricis, miram partus facilitatem uidebis.

Recip. Butyri recentis loti cum aqua uiolata unc.iij. mucillaginis caulium unc.ij. mucillaginis altheæ, mucillaginis ficuum ana unc.s. misce, et collo matricis apponito.

Ad idem, expertum est, si semel quotidie fomentetur pecten, & uulua mulieris prægnantis sequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, florum camomillæ, uiolariæ, fœnugræci semi. lini ana M.i. foliorum caulium M.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde cum spongia madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.

Ad idem, est expertum, quod si mulier cum se appropinquet partui, abluat sibi crura uel mane, uel uesperi, semel in die, cum sequenti lotione facilitabitur partus.

Recip. Vini albi odoriferi lib. vi. calamenti, saluiæ, roris mariniana. m. s. bulliāt insimul usque ad consumptionē quartæ partis uini, & utatur hac lotione modo dicto.

Ad idem, & expertum est optimè si pluries in die prægnans sibi fricauerit collum matricis cum sequenti oleo, multum ualebit ad facilitandum partum.

Recip. *olei amygdalarum dulcium unc. iiij. seminū altheæ, seminū caulium ana drach. ij. butyri recentis unc. i. misce, & bulliant usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.*

Ad idem, & est expertum, quo non solum facilitabitur partus, uerum etiam sine dolore mulier pariet si per x. dies uel xv. ante partū alternis diebus capiat infrascriptum potum, per tres horas ante cibum de mane.

Recip. *Theriacæ magnæ scrup. i. pulueris liquiritiæ, pulueris cinnamomi ana gran. iij. uini albi pauciferi unc. i s. misce fiatque potus, qui detur modo dicto mulieri prægnanti.*

Ad idem, si mulier esset in hora partus, & cū dificultate pareret, utatur sequenti remedio, & statim pariet, & est secretum.

Recip. *Corticum raphani, mercurialis ana unc. i. croci gran. iij. caßiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ drach. i. succi sauinæ drach. ij. misce, & insimul omnia bene contundantur, & hoc totum contusum ligatum in petia subtili iungatur*

ungatur collo matricis, & statim parturiet.

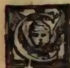
Ad idem, & est optimum & expertum, sed non dabis nisi urgente magna necessitate, uel ubi fœtus esset mortuus.

Recip. *Succi sauinæ unc.ij.boracis mineralis subtiliter puluerizati drach. i. uini albi odoriferi unc.i. misce, & potui dato, et subitum effectum dignosces.*

Ad idem, ualet sequens potus, si mulier non poterit habere fœtum uel uiuum, uel mortuum.

Recip. *Boracis mineralis drach. ij. aquæ matricariæ unc.v.misce pro una uice, & mulieri patienti dato.*

DE SVPERFLVO MICTV INVOLVNTARIO VEL DE DIABETICA *passione.* Cap. XLVI.

VM DIABETICA *passio secundum plurimum contingat à caliditate tum dilatante uias urinales, tum eliquante corporis humiditates per fluxum earum ad uias urinæ, ideo prius laudo, ut tollatur mala complexio calida hepatis, & renum cum his, quæ uirtutẽ stipticã habẽt, conferre eisdem membris,*

Primo *igitur digeratur materia, prædictorum membrorum tẽperaturam alterãdo cum sequenti syrupo.*

Recip. *Syrupi de succo acetosæ, syrupi mirthini, syrupi rosarũ de rosis siccis ana unc.s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc i.misce, laudo quoque quod cum sequenti puluere syrupus aromatizetur.*

Recip. *Mirabolanorũ citrinorum, coraliorum rubeorum ana scrup.ij.misce, & fiat puluis subtilis, qui ligetur*

in petia rara, & subtili per noctem, moram trahat in syrupo continuato uerò syrupo sic aromatizato per septem dies continuos, capiat patiens medicinam hanc.

Recip. *Florum rosarum, florum borraginis, florum buglossæ ana unc.s. seminũ acetosæ, seminũ plantaginis, seminũ portulacæ ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum unc.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis, usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde floris caßiæ nouiter tractæ drach vi. reubarbari drach.i.s. mirabolanorum citrinorũ drach.i.s. pulucrizentur subtiliter pulucrizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur duabus horis ante lucem.*

Ad idem, corpore euacuato compertum est, quod si patiens utatur per mensem continuum infrascripto electuario, sanabitur à Diabetica passione.

Recip. *Mucillaginis seminis psillij cum omni cautella benè conductæ, & confectæ, mucillaginis seminũ citoniorum ana unc.i. & aduerte, quod si cautius in cura procedere uolueris, poteris derelinquere mucillaginem seminũ psillij tanquàm timorosam, & multiplicare quantitatẽ mucillaginis seminũ citoniorum, mirabolanorum citrinorum, oßium dactilorum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. pulucrizentur pulucrizãda, & cum sacchаro quantum sufficit fiat electuarium. dosis est unc.s. mane tribus horis ante prandium.*

Ad idem, compertum est optimè ualere, si quotidie patiens capiat tres de infrascriptis pilulis stomacho ieiuno per tres horas ante prãdiũ.

Recip. *Trochiscorum de spodio cum semine acetosæ drach.iij. pulucrizentur subtiliter, & cum succo citoniorum*

rum

rum fiant pilulæ numero.v.

Ad idem,& est expertum, ubi diabetica passio plurimum infestabit,ut de nocte dormire nequeat, si patiens utatur alternis diebus stomacho ieiuno,ieiunando quippe post assumptionē huius boli sequentis,per quinque horas.

Recip. *Philonij persici scrup.iiij. sacchari rosati antiqui unc.i.misce,et fiat bolus,qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem , & est expertum , si patienti detur ter in septimana sequens potus per mensem, sanabitur à diabetica passione.

Recip. *Granorum mirthi,oßium granorum granatorum ana unc.s. balaustiarum , corticum granatorum hypoquistidos ana drach.ij.seminum citoniorum, seminum acetosæ, seminum rosarum rubearum ana drach.i.coraliorum rubeorum drach.s.been albi, & rubei ana drach.i.s. bulliāt in sufficienti quātitate uini nigri stiptici usque ad consumptionem tertiæ partis , demum coletur,&*

Recip. *Vini prædicti unc.iij. mirabolanorum citrinorum subtiliter pulverizatorum drach.i.s.misce , & detur patienti modo dicto.*

Ad idem,& est efficax,& multum conueniēs, si patiens solicitet assumere bolum infrascripti electuarij.

Recip. *Diacitonitem sine speciebus cum sacchаro,sacchari rosati uetusti,ana unc.ij.spodij drach.ij.coraliorum rubeorum drach.i.s. mirabolanorum citrinorum drach.i. puluerizentur pulverizanda subtiliter, & cum succo citoniorum quantùm sufficit fiat electuarium.*

Ad idem.

Optime expertū si patiēti quolibet mane mirabolanū

o iij unum

unum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam ægritudo hæc plurimum à mala complexione hepatis & renum prouenit, ideo consulo, ut quotidie epithimetur hepar, & renes, cum hoc sequenti epithimate prius ebulito, & post infrigidato.

Recip. *Aquæ plantaginis, aquæ rosatæ, acetosæ, solatri ana lib. s. aquæ absinthij unc. iiij. specierum cæroti triasandalini unc. i. spodij drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, seminum acetosæ, seminum plantaginis ana drach. ij. spicæ gran. x. aceti optimi unc. iij misce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expressa, epithimentur hepar, & renes.*

Ad idem, facto epithimate mox ungantur renes, & hepar, cum sequenti unguento.

Recip. *Olei rosati, olei mirthini, olei citoniorum ana unc. i. sandalorum alborum, & rubeorum, rosarum rubearum, spodij, coraliorum rubeorum ana drach. i. succi plantaginis, succi semper uiuæ ana unc. s. pulueri zentur pulue rizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & est expertum, si patienti diabeticam passionem mane stomacho ieiuno sedeat in infrascripta decoctione, & in ea moram trahat per spacium unius horæ.

Recip. *Granorum mirthi, balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pinearum, hypoquistidos, acatiæ ana M. i. spodij drach. iij. rosarum rubearum, coriandrorum præparatorum ana. M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionē tertiæ partis, deinde coletur, & colatura usui seruetur.*

DE LAPI-

DE LAPIDE VESICAE. Cap. XLVII.

AD PROHIBENDVM *lapidis generationem in uesica debet teneri corpus mundum à multitudine humoris pituitosi, ex quo, ut materia, generatur huiusmodi lapis, debet quoque alterari temperatura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare uirtutem concoctricem ipsius uentriculi, ne ex diminuta cōcoctione multiplicetur humor pituitosus, non ab re igitur consulo, ut digeratur materia prius cum sequenti syrupo.*

Recip. Oximellis simpl. syrupi de liquiritia, de duabus radicibus, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum de endiuia, betonicæ, ysopi, ana unc. i. misce post uerò septimum syrupum purgetur patiens in præseruatione à futuro lapide uesicæ sequenti purgatione.

Recip. electuarij indi Almansoris, confectionis amech ana scrup. iiij. Diasebesten lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. misce. & dissoluantur cum decoctione communi florum & fructuum, facta in aqua Eufragiæ quantùm sufficit, et detur patienti ante diluculum.

Ad idem, ut præseruetur patiens à generatione lapidis uesicæ, laudo, ut bis uel ter in mense capiat pilulas infrascriptas, per duas horas ante lucem.

Recip. Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum, cochiarum almansoris ana scrup. i. misce cum syrupo de liquiritia, & fiant pilulæ numero. v.

Ad idem, confert multum, est quę secretum, si patienti detur infrascriptus bolus, per decem dies continuos, quolibet mense mane in dilucu-

lo, super quem parum dormiat.

Recip. *Liton tripon drac.iij.amygdalarum amararum, nucleorum persicorum ana numero.x. omnia simul bene contundantur, & fiat bolus cum saccharo, qui detur patienti; & uidebis idoneum effectum.*

Ad idem, & est expertum in præseruatione à generatione lapidis mirabile.

Recip. *succi saxifragiæ unc.i. mitridati optimi drach. i.misce, & dissoluatur cum uino optimo potenti, & exhibeatur patienti semel in septimana stomacho ieiuno per tres horas ante cibum.*

Ad idem, & est expertum, & mirabile ad præseruationem generationis lapidis renum, & uesicæ, & si patienti bis in septimana detur infrascriptus potus sic cõtinuãdo per duos menses.

Recip. *Liquiritiæ mundæ radicum altheæ, radicum maluæ ana unc.i. milij solis unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ saxifragiæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura.*

Recip. *unc. iiij. oßium nespilorum subtiliter puluerizatorum drach.ij.misce, & tepidus detur patienti.*

Ad idem, & est expertum, & secretum, & bene menti tenendum in præseruatione à generatione lapidis, & in disruptione lapidis geniti.

Recip. *Terbentinæ unc. iiij. aduratur super laminam ferream ignitã donec poßit puluerizari. Deinde*

Recip. *Prædicti pulueris.drach ij.aquæ saxifragiæ unc. iiij.misce. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in septimana. quod si patiens sic continuabit per duos menses continuos, proculdubio præseruabitur à generatione lapidis uesicæ.*

Ad idem

Ad idem.

Recip. Terbentinæ nõ lotæ unc. s. liton tripon drach ij. misce, & fiat bolus, qui detur patienti, ut dictum est.

Ad idem, & est expertum optimè conferre, si detur patienti modo dicto hic bolus.

Recip. Terbentinæ decies lotæ in aqua drach. vi. & cum succo saxifragiæ fiat bolus cum modico sacchari, & detur patienti.

Ad idem, et est expertum.

Si patienti detur sanguis hirci præparati optimè, optimum uidebis iuuamentum, modus etiam exhibitionis sanguinis hirci præparati, est triplex.

Primus talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati unc. s. dissoluatur in uino albo potenti, & detur stomacho ieiuno.

Secundus modus talis est huiuscemodi exhibitionis.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. succi saxifragiæ unc. i. s. misce sanguine puluerizato, & patienti detur.

Tertius modus supradictæ exhibitionis talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. olei amygdalarum amararum, uel olei confecti ex nucleis persicis quoniam melius unc. iiij. sacchari unc. s. misce, et detur patienti, & scias, quod, & si sanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præseruatione à generatione lapidis uesicæ, plus tamen confert, ad disruptionem eiusdem, si natus est disrumpi, quod si non, tunc submittatur officio ipsius chirurgici.

DE CV-

DE CVRATIONE DOLORIS EMOR RHOIDARVM. Cap. XLVIII.

OLOR Emorrhoidarum plerunque contin git ex multiplicato ſanguine melancholico ad ipſas emorrhoidas, ut niſi ipsũ extra expiret, ſed reddantur cæcæ, & ſurdæ emorrhoides, quæ ſic dicun tur, quoniam ab ipſis nihil ſanguinis profluit, & ſic pro- pter tenſionem factam, ſanguine exire non potente, con- ducitur dolor intenſus emorrhoidarum, & hic habebis primum ſermonem noſtrum, in quo curabimus emorrhoi- darum ablationẽ doloris, cæcarum, & ſurdarum.

Primo igitur conſulo, ut occurrente tibi corpore ta- liter affecto, quod fiat clyſtere lenitiuum ſecundum ſe- quentem deſcriptionem.

Recip. Olei uiolati unc. iiij. decoctionis foliorum cau- lium unc. vij. uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc. i. s. ſa lis communis ſcrup. ij. & fiat clyſtere. Quod ſi tamen ex emorrhoidibus circulus obſeratus fuerit, ut minimè cly ſtere poßit imponi, dabis per os ipſi patienti floris caſ- ſiæ nouiter tractæ unc. s. habita ſolutione, uel lenitione, debes ſolicitare phlebotomiã baſilicæ lateris dextri, quo- niam diuertit, & euacuat fluentem ſanguinem ad emor- rhoidas. facta uerò phlebotomia, ſi adhuc perſeueret do- loris uehementia, hortor, ut die interpoſito deriuetur ſan- guis per ſaphenam lateris dextri ſectam. Qua phleboto- mia celebrata, ſi adhuc dolor infeſtat, cum ſint emorrhoi- des cæcæ, die quidem interpoſito emorrhoides aperies uel cum aſpera petia fricando, uel cum folijs ficuum, uel cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque diſrumpunt uenas pluſquàm ſit oportunum, quo fit, ut ulcera in emor

rhoidibus

rhoidibus signantur, ideo consulo securius aperiri sanguisugis bene purgatis extremitatibus emorrhoidarum appositis, & duas, uel tres, secundum quod expedict applicabis.

Et nota quod prima phlebotomia ex basilica, & secunda ex saphena debent esse abundantes, cum sanguisugis uerò non transibis quantitatem sanguinis quatuor unciarum propter debilitatem corpori acquisitam ex praecedentibus copiosis phlebotomijs, & quia sanguis emorrhoidalis crassus est, & melancholicus, ideo ea hora auferendus est, qua humores crassi, et melancholici mouentur. quapropter in curatione emorrhoidarum per phlebotomiam saphenae, uel per appositionem sanguisugarum, cōsulo sanguinis missiones in uesperi fieri debere. Quod si ad huc perseuerabit dolor materiam conducens, & sanguinem ad emorrhoidas ipsas, digerenda est, quae secūdum plurimum est materia biliosa, uel humor pituitosus satis aquosus.

Syrupus itaque digerens, est infrascriptus.

Recip. Syrupi uiolati, de liquiritia, de iuiubis, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum lupulorum, borraginis, seminum communium frigidorum ana unc. i. misce, & nota quod positi syrupi, sunt lenientes partes alui, & emolientes tunicas uenarum emorrhoidalium, hoc ideo, quoniam medicus in doloribus emorrhoidarum à tota sui intentione debet committere uentris lenitionem, & emorrhoidarum emolitionem, et his sanabitur dolor emorrhoidarum. Continuato isto syrupo per septem dies cōtinuos, corpus purgare debes cū medicina, cuius facultas sit uentrem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cum enim mundificabitur ab his sanguis, dolorem nō causabit

in emor-

in emrroboidibus.

Medicina talis est.

Recip. *Diasenæ lenitiui drach.vi.pulpæ sebesten unc.s diacatholiconis,medullæ cartami ana drach.ij. confectionis amech drach. ij.misce, & dissoluatur in decoctione communi pectorali quantùm sufficit, & fiat potus,qui patienti detur per duas horas ante lucem. Facta corporis purgatione consulo, ut bis uel ter in die ungantur emorrhoides cum sequenti unguento : quod plurimum ualet in doloris sedatione. & aduerte quod dicendum unguentum non habet par,in sedatione doloris emorrhoidarum in mulieribus prægnantibus,quæ propter retentionem menstruorum ferè semper molestantur emorrhoidibus satis dolorosis.*

Recip. *Olei uiolati loti cum aqua uiolata, butyri recẽtis loti,ana unc.i.uitelli oui numero.i.olei de seminibus lini unc.i.ceræ quantúm sufficit,& fiat unguẽtum molle.*

Ad idem, & expertum est, si assidue cum sequenti oleo ungatur circulus,& lana succida madefacta in tali oleo intus ponatur ad locum emorrhoidarum.

Recip.*Olei de semine lini,olei de chrysomelis ana unc. iiij. porcellionum, uermium terrestrium ana unc. i. bulliant insimul,usque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expreßione, & usui seruetur.*

Ad idem,& est expertum,si infrascriptus sacculus calidus frequenter hemorrhoidibus, uel ano applicetur.

Recip. *Taßi barbaßi bene triti, mellegæ ana M.i.bulliant in uino albo potenti usque ad consumptionem medietatis uini,deinde ponatur in sacculo oblongo ad similitudinem*

litudinem uirgæ, & facta forti expreßione à uino, ano apponatur. sic reiterando sæpius in die, optimum uidebis effectum.

Ad idem multum confert sequens emplastrum, si eius applicatio ad anum solicitetur.

Recip. Medullæ panis furfurei lib.i. lactis ouini, uel uaccini, uel caprini. lib. ij. bulliant insimul usque ad consumptionem duarum tertiarum lactis, deinde adde pinguedinis renum caprarum unc. ij. pulueris uermium terrestrium unc. i. bene misceantur omnia, & calidum ano applicetur.

Ad idem, & est optimum, & mirabile, si patiēs bis in die mane scilicet, & uesperi ante cibum sedeat in infrascripto balneo calido.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, radicū altheæ, bis maluæ, uiolariæ, brasicæ, florum taßi barbaßi, camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini ana M.i.s. bulliāt omnia in sufficienti quantitate aquæ fluminis, uel alterius aquæ dulcis, usque ad consumptionem medietatis, demum in die patiens moram trahat per spatium temporis unius horæ modo dicto.

Ad idem, & est aliud balneum, quo multotiens bene me reperi in sedatione doloris emorrhoidarum.

Recip. Olei oliuarum lib. xxx. radicum altheæ unc. iij. bulliant insimul usque ad consumptionem quartæ partis olei, deinde patiens sedeat bis in die in dicto oleo per horam, cum uerò exierit balneum statim lanam succidam oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, simul & femori, & dictam lanam ad minus per duas horas loco dicto tenere conetur applicatam, statim quoque cum

exierit

exierit balneum prædictum, capiat patiens infrascriptum bolum confectionis, & non comedat, neque cibum aliquem accipiat, nisi transactis duabus horis sequentibus.

Recip. *Succi radicum taßi barbaßi unc. iiij.penidiarum unc.iij.pulueris liquiritiæ unc. s.facchari quantum sufficit & fiat electuarium,* Et *aduerte,quod secundum plurimum in doloribus emorrhoidarum cæcarum aluus obstructa est,ideo consulo,ut eo ipso tempore, quo alia medicamenta exercerentur, alternis diebus ad minus, patiens utatur sequenti clysterio. reperiet enim in ipso non solum alui lenitionem,quin imo & certam doloris ablationem.*

Recip. *Olei oliuæ, decoctionis radicum altheæ ana unc.v.*Butyri *recentis unc.iiij.succi foliorum porrorum unc. i. s. facchari unc. ij.uitelli oui numero i. salis communis drach. ij.* Et *nota quod si emorrhoides essent ulceratæ,nullatenus debes apponere sal in clysterio.*

Ad idem, & est istud ualens in eadem intentione.

Recip.*Florum taßi barbaßi,foliorum caulium,foliorum maluæ,uiolariæ.fœnugræci,sem.lini ana M.i.furfuris großi ligati in petia M.i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad cõsumptionẽ medietatis,deinde colentur,& de colatura*

Recip. *Vnc. x.olei oliuæ unc.iij.butyri recentis unc. ij.succi appij unc.i.s.uitelli oui numero i.salis communis, & facchari ut expedit,& fiat clystere.*

Ad idem, & est medicamen in cuius experientia ego edoctus sum, si triginta diebus continuis sequentem liquorem calidum per

circulum

circulum in loco emorrhoidarum cum ſyringa, uel lana ſuccida bis in die applicabis, procul dubio ſanabitur dolor emorrhoidarũ.

Recip. Succi porrorum unc. ij. ſucci appij unc. i. butyri uaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiæ ana unc. i. s. olei raphani unc. i. ſepi renum caprarum unc. i. s. omnia ſimul in mortario bene ducantur, & totum uſui ſeruetur.

Ad idem, & eſt unguentum optimum, & à me expertum, quo emorrhoides dolentes ſanantur ubi adhuc eſſent ulceratæ, ſi cum dicendo unguento ſæpius in die emorrhoides ungantur.

Recip. Succi Corticum medianarum ſambuci unc. ij. ſucci apij unc. i. ſucci celidoniæ unc. i. s. butyri recentis, ſepi renum caprarum ana unc. i. maxillarum lucci exſiccatarum, porcellionum, qu i à Galeno dicuntur ouici terreſtrium exſiccatorum, uermium terreſtrium exſiccatorum ana unc. i. olei decoctionis cataputiæ unc. s. pulueri zentur pulueri zanda ſubtiliter, & cum modico ceræ albæ fiat unguẽtum molle, cuius portio cum lana ſuccida loco emorrhoidarum ponatur, & in lacte uaccino diſſoluta, anus ſyringetur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi emorrhoides, dato etiam quod eſſent ulceratæ, ſequenti unguento ungantur, & ſi eo patiens utatur frequẽti uſu: indubitato ſanabitur.

Recip. Succi celidoniæ, pinguedinis colli inuli, ubi extant crines ana unc. iij. miſce, & eius portio uel cum ſyringa uel cum lana ſuccida loco patienti imponito. Et nota, quod ſi tanti uigoris eſſet dolor, qui iam ſupraſcriptis

ptis medicamentis solui non posset, timore non afficiaris, si unicuique unguentorum eorum gran. iiij oppij apponantur cum gra. iij. croci.

Ad idem.

Et est expertum, multum conferre patienti, si frequentet sessionem super tabula calida bene tersa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem assequemur effectum. Et omnibus his remedijs celebratis, ubi dolor solutus fuerit, omni ingenio debes praeseruare, ne iteratò patiens cadat in talem affectionem emorrhoidalem, ob quam rem, consulo, ut homo praeseruandus alternis diebus quolibet mense per tres horas ante prandium capiat infrascripti electuarij immediate superpotando unc. iiij. iusculi cicerum rubeorum.

Recip. Mirabolanorum indorum, Belliricorum, emblicorum electorum ana drach. s. cum aqua buglossae abluendo, ab his amaritudo remoueatur. radicum tassi barbassi drach. yi. ameos, spicae, squinanti ana scrup. i. zinziberis, cinnamomi, galãgae, nucis muscatae ana scrup. ij. scoriae ferri praeparatae drach. yi. penidiarum unc. iiij. sacchari quantùm sufficit, fiat electuarium.

Secundum uerò propositorum principalium erat succurrere fluentibus emorrhoidibus plusquam oportet, & dolori iuncto illi fluxui.

Plerunque tamen uolo, ut habeas menti, quod emorrhoidibus fluentibus non omnes obseruandae sunt, sed cum ab illis totum corpus expurgetur à feculentis, & turbidis humoribus maximè obnoxijs toti corpori, ideo semper unã de emorrhoidibus apertam seruare debes, iuxta illud Hippocratis, antiquas emorrhoidas sananti, si non unam dimiserit, aut in hydropẽ, aut in ptisim, aut in maniam

maniam corpus conducet.

In obſeruatione igitur emorrhoidarum fluentium, conſulo primo, ut hæc obſerues ingenia.

PRIMO, *phlebotomabis baſilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem ſanguinis extrahendo, ut melius natura aſſueſcat ad ſanguinis euacuationem oppoſitam.*

Et ideo primo die educes à baſilica ſanguinis quantitatem unc ij. uel. iij. ad plus, ſequenti uerò die iterato ex eadem uena ſanguinem mittes, pondere unc. ij.

Et Tertia die ſimili modo ſanguinem mittes ex eadem uena.

Secundum ingenium eſt.

Quod in ſubito, ac in ſuperfluo fluxu non dante moram ipſi medico in ſui operatione eſt, quod ſub dextra mamilla in loco hepatis apponatur uentoſa magna, fiet enim tunc temporis retentio, et diuerſio fluxus ſanguinis emorrhoidalis, iuxta illud hippocratis: emorrhoidibus plurimum fluentibus ſitia magna hepati appoſita ægritudinem ſoluit.

Tertium ingenium in plurimo fluxu ſanguineo emorrhoidarum eſt.

Si fluxũ ſanguinis ex naribus promouebis, non quidem una uice ſimul multum de ſanguine educes, ſed ſucceſſiuè, & pluribus miſſionibus parum de ſanguine pro uice educendo, intentum tuum adipiſceris, ſic enim natura melius aſſueſcit ad oppoſitas euacuationes.

Quartum ingenium eſt.

Ingroſſare ſanguinem, ne ita impetuoſe ſui ſubtilitate fluat ad ipſas emorrhoidas. His igitur celebratis ſan-

guinis mißionibus æquetur materia sequenti syrupo, quē patiens bis in die, uidelicet in diluculo, & in meridie assumat.

Recip. *Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc. i. de succo acetosæ, mirthini, ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, portulacæ, ana unc. i. sumptis decem de his syrupis, sequenti die iube patientem capere infrascriptam medicinam, duabus horis ante lucem.*

Recip. *Seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis endiuiæ ana drach. ij. rosarum rubearum, florum borraginis, florum buglossæ ana M. s. bulliāt omniā insimul in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dißolue diacatholiconis drach. vi. reubarbari electi drach. ij. subtiliter pulverizetur reubarbarum & fiat potio. Facta purgatione expertū est, quod si manè et uesperi epithimetur hepar sequenti epithimate multum conferre.*

Recip. *Aquæ solatri, rosatæ, absinthij, acetosæ, Endiuiæ ana unc. v. specierum cæroti triasandalini drach. vi spodij drach. i. s. spicæ gra. x. aceti optimi unc. iij. misce pro epithimate hepatis.*

Ad idem, consulo, ut qualibet uice, facto epithimate ungantur hepar, & renes cum sequenti unguento frigido.

Recip. *Vnguenti sandalini, infrigidantis galeni ana unc. i succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantaginis, ana unc. s. seminum rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. i. acatiæ drach. s. puluerizentur pulverizanda subtiliter, & cum modico cæræ, & olei mirthini, & citoniorum, fiat unguentum molle.* Quod si

emorrhoides multum fluant, ut prædictis medicamentis fluxus sisti non posit, consulo, quod ipsis emorrhoidibus fluentibus. i. orificijs earum apertis, sequens unguentum applicetur.

Recip. *Aloes epatici, mirrhæ, Thuris, sanguinis draconis, boli armeni ana drach. s. pulverizentur subtiliter. & cum albumine oui, & modico olei rosati omphacini incorporentur pulueres, & cum bombice madefacto in dicto liquore ungantur orificia emorrhoidarum.*

Aduerte tamen.

Quod earum una semper remaneat aperta, ut dictum est, quod si neque isto medicamento fluxus prædictus amoueatur, ultimo deuenire poteris ad cauterium actuale, cauterizando orificia aperta emorrhoidarum, unam semper derelinquendo. Et aduerte tanquam notatu dignum, quod si una tantùm emorrhoidalis uena fuerit aperta conducens multum sanguinem fluentem, quem natura non posset tollerare consulo, ut omnibus prædictis ingenijs orificium illius uenæ obseretur, et quoniam illius obseratio timorosa est propter dictum Hippocratis, *consulo, ut altera uena emorrhoidalis confestim aperiatur apposita sanguisuga, quoniã tũc modestè sanguis euacuabitur emorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum ægritudinum, & superfluus fluxus tolletur, cum quo est timor de casu uirtutis,*

Ad idem, & est expertum in præseruatione à superfluo fluxu sanguinis emorrhoidalis, si patiens quolibet mane per tres horas ante cibum, capiat rotulam unam infrascriptæ confectionis.

Recip. seminum acetosæ, seminum plantaginis, seminum portulacæ, seminum rosarum rubearum, acatiæ, hypoquistidos ana drach. i. reubarbari electi scrup. iiij. mirabolanorum citrinorum scrup. ij. pulverizentur omnia subtiliter, et cum saccharo albißimo dissoluto in aqua plantaginis, uel rosata quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. Quod si multum solueret uentrem, tamen bis in septimana patiens eam assumat.

Ad idem, expertum est, si patiens omni uesperi ante cœnam per horam unam capiat de infrascriptis pilulis multum conferre, & in mane, unam de supradictis rotulis, ut dictum est.

Recip. Trochiscorum de carabæ drach. i. s. fiant pilulæ numero viij. cum syrupo myrthino.

DE DOLORIBVS, ET TVMORIBVS TESTICVLORVM, Cap. XLIX.

CVM TESTICVLORVM *tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipsos ortum habeant.*

Ideo laudo, cum influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quod prius totum corpus mundetur phlebotomia, quapropter considerabis materiam ipsam fluentem, siquidem in fluxu sit, quantuncunque pars aliqua illius sit fluxa.

Consulo, ut utaris phlebotomia diuersiua, secabis igitur uenam mediam dextri cubiti cum extractione sanguinis

nis unciarum quinque.

Quod si cognoueris materiam ut plurimum fluxam esse ad testiculos, quod ostendet tibi dolor, tumor, & grauitas.

Tunc utere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur saphenam malleoli dextri, cum extractione sanguinis unciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quod si patiens tumorem in testiculis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nullatenus uti debes phlebotomia, propter ipsam esse causam maiorem inducentem duritiem in ipsis testiculis, ipsos tamen curabis modo infra dicendo.

Materia igitur faciente tumores testiculorum calida existente his phlebotomijs factis consulo, ut precedente semper lenitiuo clysterio, quatuor cucurbitulas super nates imponere de directo ad ipsos testiculos, eas quoque scarificabis, & sanguinem extrahes. Quibus factis, confestim debes materiam digerere cum sequenti syrupo, in quo est uirtus prohibitiua fluxus materierum ad testiculos. Alteratiua etiam male complexionis calida, & confortatiua uirtutis hepatis, & testiculorum, æquat iuaque materiæ etiam confluxæ ad testiculos.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc.i.de endiuia portulacæ ana unc.s.aquarum, lupulorũ plantagiis, cicoreæ ana unc.i.misce sumpto syrupo per sex dies continuos, consulo, quod purgetur materia cum sequenti medicina.

Aduerte tamen quod in ægritudinibus testiculorum, & ani, non debes uti medicinis laboriosis, & scamoneatis, quoniam illorum membrorum situs deorsum est, ad

quem confluunt omnes euacuandæ superfluitates.

Scamoneata enim medicina multam superfluentium humorum quantitatem sui forti attractione ad testiculos, & ad anum conduceret.

Quo fit, ut prædicti tumores concrescant, & accidentia sæuiora efficiant. sit igitur medicina talis.

Recip. *Diascbesten lenitiui, quod multum ualet in his tumoribus unc. i.* Reubarbari optimi *& electi drach. ij. spicæ gra. vij. misce, & cum decoctione pectorali fiat potus, & attende, quod non blassemarem, si in medicinis pro tumoribus testiculorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cum sit medicina securitatis, neque laboriose euacuans, cum scamonea sit in eo bene consolata, & eius uirtus non transcendit hepar.*

Præterea consulo, ut pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens utatur clysterio lenitiuo, uel ante cibum capiat medullam caßiæ recenter tractæ pondere drach. iiij. diuertetur enim uel deriuabitur plurimum materia ad anum, & uirtus testiculorum quotidie reddetur ualidior ad resolutionem materiæ facientis tumorem, his factis remedijs procedere debes ad tumorem, et dolorem testiculorum.

Remedium expertũ est sequens.

Recip. *Olei liliorum alborum; olei rosati completi, ana unc. ij. ysopi humidæ unc. i. s. & in eo liquore madefiat lana succida, & calida testiculis applicetur, soluitur enim tumor, & dolor testiculorum isto remedio.*

Ad idem, est que expertum conferens multum tumori indurato.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum unc. iij. farinæ ordei, farinæ cicerum alborum ana unc. ij. farinæ fœnugræci, farinæ seminũ lini ana unc.s. mellis unc. i .s. omnia simul bene misceantur, & in mortario contundantur, & calida testiculis applicentur.

Ad idem, & est expertum, si ipsis testiculis applicetur sequens cærotum, & continuè feratur.

Recip. Mucillaginis seminis althex, mucillaginis seminis fœnugræci ana unc. i. mucillaginis ficuum unc. i. s. farinæ fabarum unc. s. croci scrup. ij misce omnia, & cũ oleo camomillæ .s. modico, & cæra, & pice quantùm sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & est aliud cærotum multum confe rens in eadem dispositione.

Recip. Gummi arabici, draganganti ana drach. ij. galbani, armoniaci ana drach i. s. farinæ fabarum, cicerum alborum ana unc. i. dissoluantur gummi in oleo amygdalarum dolcium, & modico aceti, deinde omnia simul bene misceantur, & cum pice, & cæra quantùm sufficit fiat cærotum.

Ad idem ualet fomentatio sequens, mane, & uesperi facta.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate uini albi usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde cum filtro infuso in dicta decoctione calida fomententur testiculi, statim uerò facta fomentatione applicetur ipsis tumidis testiculis sequens emplastrum.

Recip. *Radicum maluæ, altheæ, ireos, ana unc. i. florum camomillæ M. ij. prius bulliant radices unica forti*

ebullitione,deinde adde ebullitioni flores camomillæ,& bulliant usque ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde *adde farinæ fabarum,farinæ fœnugræci ana p.i.croci drach.i.mellis unc.ij.olei camomillæ,olei amygdalarum dulcium ana quantùm sufficit ad impinguãdum emplastrum.*

Ad idem,& est unguentum multum conferẽs in tumoribus testiculorum.

Recip. *Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i.cimini drach.ij.laudani,galbani,ana unc.i.dissoluantur gummi in aceto forti, & puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle, in quo lana succida intincta applicetur testiculis.*

Ad idem,& est expertum,si patienti applicetur sequens emplastrum,die noctuque.

Recip. *Cicerum alborum lib. i. bulliant in uino albo odorifero, usque ad completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur,& adde farinæ camomillæ unc.ij. croci drach.i.olei liliorum alborum unc.ij. misce, & calidum testiculis applicetur.*

Ad idem, & est expertum, si die, noctuque patiens portet sequens medicamen testiculis applicatum.

Recip. *Pulueris radicum ireos exsiccati unc.s.cinnamomi pulucrizati anethi puluerizati ana drach.ij.croci scrup. i. omnia subtiliter puluerizentur,deinde accipe petiam unam de scarlato madefactam in uino albo potenti calido, deinde eam super asperge de prædicto puluere, & petiam calidam sic testiculis applicato.*

Ad idem

Ad idem, & est expertum, si testiculis applicetur sequens medicamentum, mane & uesperi.

Recip. Theriacæ antiquæ unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. croci drach. s. uini albi potentis unc. i. misce, & cum dicto liquore intinges lanam succidam, & testiculis applicato. Et si testiculi ad tantam duritiem ducantur, ut sui duritie inobediant resolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipsis medicamenta emollientia, quemadmodum sequens medicamentum.

Recip. Mucillaginis seminum caulium lib. s. mucillaginis ficuum unc. ij. mucillaginis seminum maluæ unc. i. olei sisamini unc. i. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. misce, & cum lana madefacta in dicto liquore calido testiculis applicato per modum fomenti, quod si aliqualem mollitiem factam cognoueris in testiculis, statim applicabis ei sequens medicamentum.

Recip. Absinthij uiridis M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.

Deinde adde mellis unc. ij. farinæ cicerum rubeorum unc. i. croci drach. i. olei camomillæ unc. i. misce, et calidum testiculis applicetur.

Vbi uerò neque medicamentis resolutiuis iam dictis, neque mollientibus, testiculi obedire noluerint, tunc dispone ipsos ad manum chirurgici, & si uidebis folliculum eius aqua plenum esse, ipsum perforabis, & exibit aqua. Si uerò neque aquam uideris, sed solum materiam grauitantem testiculum, & ipsum apostemantem, procuret chirurgicus saniationem, & apostematis disruptionem, Demum curet ipsum curatione ulcerum. Quod

si pa-

si patiens sanitatem non adipiscatur, remedium est, incisione conuenienti testiculum extrahere, & in posterum illemet testiculis non dolebit.

DE CVRA DOLORIS SCIATICI, Cap. L.

CIAS QVOD *secundum plurimum dolor sciaticus fit à materia pituitosa cui permiscetur aliquid humoris biliosi calidi, quo iuuatur motus pituitæ usque ad sciam, quapropter dolor iste prouenit à materia existente ad intra uenam sciæ, à cuius multitudine humoris replentis uenam illã, eiusdem extensione dolor causatur.* Laudo igitur *ut primo uenter leniatur cum exhibitione caßiæ pondere unc. i. s. uel cum clysterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorum maluæ, uiolariæ, blitis, furfuris großi ligati in petia, addendo quantum sufficit dictæ decoctioni caßiæ uel mel rosatum, oleum uiolatum, & saccharum, sal, & uitellum oui secundum quod expedit, deinde facta uentris lenitione absque dubio phlebotometur sciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis syluestris eiusdem cruris dolentis, & extrahe sanguinis quantitatem unciarum v. & nota quod hæc phlebotomia multoties excusat medicum ab ulteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem sciaticum.* Secundum plurimum à principio

Secundo uerò facta phlebotomia consulo ut digeratur materia cum sequenti syrupo.

Recip. *Mellis rosati colati, oximellis simplicis, syrupi de* Betonica *ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, cico-*

reæ ana unc.i.misce, continuato syrupo per septem dies in diluculo sumpto, capiat patiens sequenti die per tres horas ante lucem sequentes pilulas.

Recip. Agarici præparati, pilularum de hiera nicolai, aurearũ nicolai ana scrup.i.misce cũ syrupo de sticados, fiãt pilulæ nume. v.facta hac leui purgatione sicut debet in principio doloris sciatici, infestante quippe dolore.uolo, quod iterato fortiori purgatione, atque fortiori materiæ pituitosæ concoctione. Aeger sic medicetur: quiescat igitur æger per duos dies sequentes ad assumptionẽ pilularum dictarum, in quibus quolibet mane ante cibum per tres horas, capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Conseruæ saluiæ, sacchari rosati ana drach.ij. misce pro una uice. Tertio uerò die sequenti per vij.dies continuos capiat infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de sticados sine speciebus, syrupi rosati, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum betonicæ, saluiæ, cicoreæ ana unc. i. misce, octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum almansoris scrup. ij. de Hermodactilis, aurearum nicolai ana scrup.i.misce cum syrupo de sticados, fiant pilulæ numero.v.

Et nota eo tempore quo assumit syrupos, si molestaretur uehementia doloris sciatici, ad doloris sedationem utatur sequentibus ingenijs, primo apponantur quatuor uentosæ super nates cum scarificatione, & sanguinis extractione. Secundo quolibet mane stomacho ieiuno, uel alternis diebus utatur sequenti clysterio.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini, florum sticados arabici ana M.s.foliorum maluæ, mercurialis, furfuris grossi ligati in petia ana M.i.

bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. *Vnc.x. benedictæ, hieræ simplicis ana unc.s. mellis rosati unc.iij.olei communis unc.iij.salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i.sacchari rubei unc.i.s.ex his imponatur clystere.*Tertium *ingenium est, fomentare locum doloris, dato etiam, quod esset totum crus dolens, isto sequenti sacculo.*

Recip. *Florum camomillæ, milij mundi, furfuris ana M.iij.salis M.i.s.* *Quod si adhuc dolor perseueret, laudo, ut fiat tertia humorum peccantium digestio, et eorum exquisita euacuatio, & maxime à loco dolente, quiescat igitur patiens duobus diebus post prædictas pilulas assumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipiat infrascriptam mixturam.*

Recip. *Conseruæ acori, conseruæ sticados, sacchari rosati ana drach.i.s.misce pro una uice.*Tertia *uero die capiat sequentem syrupum per.vij.dies continuos.*

Recip. *Syrupi de iua nicolai, de sticados, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum iuæ, betonicæ, cicoreæ ana unc. i.misce, octaua uero die capiat infrascriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum de* Hermodactilis*, pilularum fœtidarum, pilularum cochiarum ana scrup. i. misce cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero.v.*

*Et nota quod eisdem diebus, quibus capit syrupos infestante dolore, utatur supradictis ingenijs, uel altero eorum.*Iterum *nota quod in casu ualentiores sunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in stomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, sicut oportet.* His *omnibus exactis*

exactis purgationibus expertum est, si patiens utatur tribus diebus alternatis tribus sequentibus clysterijs, procul dubio sanabitur à dolore sciatico.

Primum clystere tale est.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci, ana M.i. florum sticados arabici, maioranæ, betonicæ ana M.s. absinthij, menthæ ana p.i. agarici ligati in petia drach.ij. bulliant in sufficienti quātitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura*

Recip. *lib.i. olei rutæ, mellis rosati, ana unc.iij. benedictæ, hieræ compositæ ana drach. vi. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s. salis communis drach.iij. misce, & imponatur clystere, conetur patiens retinere plusquàm sit ei possibile, & uoluat se super latus doloris moram contrahendo, & plusquàm potest super illud latus quiescat, sequenti uerò die assumat per tres horas ante prandium, sequentem mixturam.*

Recip. *Conseruæ saluiæ, conseruæ acori, ana drach.ij. Tertia uerò die, eadem hora stomacho ieiuno ante prandium capiat sequens clysterium.*

Secundum clystere.

Recip. *Florum Camomillæ, meliloti ana M.s. pulegij, calamenti, abrotani, florum sticados arabici, betonicæ, sansucci, iuæ, herbæ paralisis ana M.i. agarici, pulpæ coloquintidæ, ligentur in petia ana drach.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura*

Recip. *Lib.i. olei de cheiri unc.iij. mellis rosati unc.ij. hieræ compositæ, hieræ logodionis ana unc. s. salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s. misce,*

misce. & imponatur clystere, quiescat sequenti die, et stomacho ieiuno de mane capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Conseruæ *iuæ drach. ij. sacchari rosati drach. i. misce, sequenti uerò tertio die patiens capiat tertium clystere tale.*

Tertium clystere.

Recip. *Prædictæ decoctionis ultimæ lib. i. electuarij indi maioris, hieræ, logodionis, hieræ ruffini ana unc. s. olei rutæ, unc. iij mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. misce, & fiat clystere, his equidem clysterijs, ut expertus sum, & euacuationibus præmißis, proculdubio patiens sanabitur à lore sciatico.*

Et nota quod medicus neque patiens terreri debent, si ex illis clysterijs aliquando conducatur dysenteria, quoniam signum est optimæ euacuationis, operationisque clysteriorum. Vbi uerò perseueraret dysenteria, statim eam curabis sequenti clysterio bis in die facto.

Recip. *Lactis uaccini lib. i. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. olei rosati omphacini unc. ij. misce, & fiat clystere.*

Ad idem,

Recip. *Decoctionis ordei torrefacti lib. i. succi plantaginis unc. ij. olei rosati omphacini unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere.*

Quod si his remedijs exactis adhuc dolor sciaticus perseueraret, sublime remedium est, balneare patientem sequẽti balneo, ipsumque medicari sequentibus remedijs. Primum remedium erit balneum tale.

Recip. *Florum Camomillæ, meliloti, fœnugreci, anethi, seminis lini. ana M. ij. absinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani*

ti,abrotani,iuæ, florum ſticados arabici.Betonicæ, *maiorange, herbæ paraliſis, ſaluiæ,roris marini,camedrios, Camepitheos, ana* M.i.s.*Bulliant in lib.* 2 0 0. *aquæ fontis claræ, uſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiusmodi colatæ adde ſulphuris uiui lib. s.* Nitri *præparati unc. iiij.ſalis gemmæ unc.iij. iterum bulliant unica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur. ſic quod quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur* Tinam *huiuſcemodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus unius horæ bene copertus,excepto capite,poſt uerò exiens ex balneo, totoque corpore bene abſterſo ingrediatur lectum calidum, & ſtatim capiat infraſcriptam mixturam.*

Recip. *Theriacæ magnæ. drach.i. ſacchari roſati unc. i.s.miſce.*Demum *quieſcat, & dormiat in lecto per duas horas pānis bene copertus.ſudabit multū,abſtergatur bene à ſudore illo,et immediate inūgatur ſibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha uſque ad malleolum ſylueſtri lateris ipſius cruris, cum ſequenti unguento calido.*

Recip.V*nguenti marciaton,unguenti agrippæ,unguē ti aragon ana unc. i. miſce,& ſic continuet patiens cum omnibus prædictis ingenijs, ſcilicet cum balneo & cum unguento per octo dies cōtinuos, proculdubio ſanabitur à dolore ſciatico.Si uerò medicamentis præcedentibus patiens non ſanetur à dolore ſciatico, conſulo, ut omnino ſubmittatur cauterio,cauterium enim ſit actuale, & non potentiale.ſi poßibile fuerit,cum ipſum ſit magis exſiccatiuum, & membri confortatiuum, locus etiam cauterij ſit crus dolens in parte illius ſylueſtri infra genu per quatuor digitos,intra duos ibidem muſculos apparentes,iſto*

enim

enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extra, & à toto corpore ad locum ipsius cauterij. Quam ob rem consulo, nullatenus cauterium dimittendum esse, alijs non conferentibus. Et hæc dicta sufficiant de dolore sciatico.

TRACTATVS DE AFFECTIONIBVS QVÆ CVTIM AFFICIVNT.

DE FLEGMONE. Cap. I.

VM FLEGMON *sit sanguineum apostema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam. et in quacũque corporis initium capiet flegmon, ad oppositam partem trahendo, sanguinem mittes, ut si in dextra, in sinistram, si sursum, in deorsum, & in alijs sic procede, nisi apostema fuerit pestiferum. Facta phlebotomia diuersiua, attenta quidem semper uirtute, & etiam ætate, phlebotomabis patientem ex eadem parte lateris flegminantis, ut humor quidem iam ad particulam patientem, fluxus est, ea phlebotomia deriuetur uel euacuetur, his sanguinis mißionibus peractis, uentris lenitione semper præcedente, Considera, si flegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc nõ debet fieri curatio cum his, quæ ipsã materiam repellunt, ut cum fuerint flegmones in emunctorijs cerebri, uel sub asellis, in illis quidem timere debes de reuulsione materiæ ad cerebrum, in istis ad cor, uel ad hepar. Caue quoque quantum poßibile sit, ne in emunctorijs testiculorum, & in inguinibus in initio curæ flegmonis, uti repellentibus, quoniam testiculi membra sunt principalia*

cipalia, facile ad ipsos materia posset duci, ob quam rem si apparuerit flegmon in alijs membris nostri corporis longè distantibus à principalibus, secure uti poteris à principio repellentibus, & tanto securius, quanto si sanguinis mißiones præcesserint.

Medicina reuulsiua materiæ erit talis.

Recip. *Succi solatri, plantaginis, semperuiuæ ana unc i. rosarum rubearum mirtillorum ana drach. ij. pulueriazentur pulverizanda subtiliter, misceantur, et cum petijs lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.*

Ad idem, poteris repellere cum sequenti medicamine.

Recip. *Aceti optimi unc. iij. albuminis oui unc. i. aquæ rosatæ unc. i. s. rosarum rubearum subtiliter pulverizatarum drach. s. misce. & petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis,*

Ad idem, & est remedium materiæ optimum fluentis ad flegmonem.

Recip. *Vnguenti de cærusa unc. ij. succi plantaginis, succi semper uiuæ ana unc i. aquæ rosatæ unc. ij. misce, & cum petijs lineis medicaberis.*

Ad idem, & est expertum, & optimè ualet in repellendo materiam.

Recip. *Laminam plumbeam subtiliter conductam quantum expedit magnitudini flegmonis, cui asperges puluerem istum.*

Recip. *cærusæ unc. s. rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. misce, & fiat puluis subtilis.*

Ad idem, & est expertum quod non solum repellet, immo si quid resoluendū est, resoluet.

Recip. Vrinæ pueri masculi citra decem annos lib.i albuminis oui,numero.iij.Aceti albi fortißimi lib.s.aquæ rosatæ unc.ij.misce, & cum petijs madefactis in dicto liquore,uel(quod melius est)cum placellis de stupa lini locum medicaberis sæpius in die. & aduerte quod si opus reuulsionis materiæ frustraretur,quod sic dignosces,quoniã ex applicatione repellẽtiũ in prima die uel secũda naturali ipsius flegmonis,nullũ apparebit indiciũ abolitionis ipsius flegmonis,tũc uti debes alijs ingenijs,et sunt simul repellere atque resoluere. applicabis igitur illi primo remedium sequens, quod est expertum in probibitione augumenti ipsius apostematis.

Recip. Olei camomillæ, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana unc.ij.hysopi humidæ drach.i. succi plantaginis unc.i. s. rosarum rubearum puluerizatarum drach.ij.misce,& cum lana succida infusa in dicto liquore calido locum patientem medicaberis, & aduerte quod cum sola tui intentio sit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis,quia frigido actu & potestate reuellimus, si uerò tui intentio erit resolutio, tunc medicinas actu & potentia calidas applicare debes; cum resolutio fiat ab utroque calido,& in effectu, & in potestate, & scias quod non debes intromittere te ad curationem flegmonis,uel reuellendo,uel resoluendo,nisi factis phlebotomijs,& sufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet præcedere peccantis materiæ digestio. Et ideo laudo,quòd post sanguinis mißionem euacuetur primo corpus medicina purificante sanguinem, non expectando eius digestionem, quoniam natura flegmonis est, quæ digestionem non expectat,dabis igitur primo medicinam sequentem.

Recip.

Recip. Caßiæ nouiter tractæ drach.x. reubarbari electi drach.i.s. spicæ gran.x. misce, & dissoluantur cum decoctione communi florum et fructuum quantum sufficit, & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo. Et cum intentio curationis flegmonis sit sanguinem ipsum purificare, & maximè cum cholera sanguini permisceatur, ideo est apponendum reubarbarum cholerae euacuatiuum, & sanguinem mundificatiuum, & ad eandem intentionem potes admiscere ipsi caßiæ diaprunem solutiuum, uel electuarium rosatum mesuæ, uel electuarium de succo rosarum nicolai, si uerò cognoueris per indicia quod flegmon generetur ex sanguine cum permixtione pituitæ, uel atræ bilis, ut docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam appones caßiæ, uel turbith, uel electuarium de dactilis, uel indum, uel pulueτem hieræ simplicis Galeni, quoniam euellunt omnes superfluitates à toto corpore, uel pro atra bile appones elleborum nigrum, polypodium, uel puluerem scenæ, uel confectionem amech. mundato itaque corpore sic, & ex præcedentibus phlebotomijs poteris aggredi audacter magis intentionem reuulsionis, et resolutionis, & eo quidem tempore residuum materiæ remanentis digerere procurabis, & digestiua erunt appropriata materiæ peccanti, ut si materia fuerit sanguinea choleræ admixta, syrupi sint digerentes choleram, ut est talis.

Recip. Syrupi de succo endiuiæ, syrupi de succo acetosæ. Syrupi rosarum ana unc.s. aquarum endiuiæ, acetosæ, cicoreæ ana unc.i. misce. Si uerò fuerit admixtio flegmatis cũ sanguine, digeratur materia cum oximelle simplici, cum syrupo de duabus radicibus, cum melle rosato colato addendo aquas fœniculi, capillorum ueneris, & hysopi.

Si uerò permixtus fuerit humor melancholicus non prætermittes syrupum Sabor regis. Syrupi de epithimo, de thimo, de lupulis, de fumo terre, et melle rosato, cũ aquis buglossæ, borraginis, lupulorum, melissæ, fumi terræ, & huiusmodi, & eo quippe tempore, quo materia digeritur & factus est transitus flegmonis ad statum, tunc relictis ipsis repellentibus, cum resoluentibus, & maturantibus ipsum flegmonem procedes, primo tamen augumentabis resoluentia ipsis maturantibus minoratis, quia flegmonis cura est resoluere ipsam materiam sanãdam à principio, igitur statum flegmonis medicamento sequenti medicaberis.

Recip. *radicum altheæ mundæ. unc. ij. florum camomillæ meliloti anethi ana M. i. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci. seminis lini. ana unc. i. farinæ* Tritici. *unc. s. olei* Camomillæ, *amigdalarum dulcium ana. quantum sufficit ad impiguandum emplastrum.* Et *aduerte, & tene menti quod in quolibet medicamento quantumcunque resolutiuo ipsi flegmoni semper addere modicum de oleo uiolato, & de oleo rosato completo, propter id de calido, quod semper secum flegmon conducit. & hoc quidem emplastrum flegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.*

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. *mucillaginis seminis altheæ, mucillaginis seminis maluæ, et mucillaginis seminis fœnugræci. mucillaginis seminis lini, ana unc. i. succi altheæ unc. ij. olei amygdalarũ dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ, ysopi humidæ, ana. unc. s. olei uiolati unc. i. misce, & cum lana succida*

cida in prædicto liquore madefacta, flegmonem medicaberis, et scias, ut sit minus fastidium patienti flegmonem, poteris applicare parti patienti cærotum, quod optime conficeretur ex prædictis rebus una cum cæra, et modico rasinæ, quantum sufficit ad faciendum cærotum, quod extensum supra corium flegmoni applicabis. Et *scias quod ex eisdem rebus, ex quibus factum est supradictum emplastrum in uia maioris resolutionis, poteris flegmonem ipsum fomentare cum spongia uel filtro madefacta in aqua decoctionis dictarum rerum, & facta quidem fomẽtatione, mox applicabis dictum cærotum.* Aduentãte *uerò secunda parte status, ubi cognosces resoluentia non cõplere opus suum, statim debes solicitare ipsius flegmonis suppurationem, quam utique complebis cum sequenti emplastro.*

Recip. radicum maluæ cum folijs, uiolariæ ana m.i.s. radicum altheæ mundæ, & minutim incisæ unc.ij. radicũ liliorum alborum unc. i. s. Bulliant omnia usque ad consumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis seminis caulium. unc. i. s. farinæ frumenti. unc. s. fermenti. unc. i. pinguedinis porci, butyri recentis, lactis mulieris ana unc. i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantũ sufficit ad impinguandum emplastrum, quod calidum loco patienti apponatur, & aduerte ne calida multũ emplastra apostematibus applicentur quoniã partes materiæ subtiles resoluerentur, & grossum petrificaretur, quod esset impedimẽto maturationis, eadem quoque emplastra frigida minimè apponantur, quoniam sui frigiditate materiam compingerent, & maturatio probiberetur.

Ad idem, optime maturat, & ad suppuratio-nem conducit, hoc sequens emplastrum.

Recip. *Lactis uaccini à quo non sit extractum butyrum lib. i. medullæ panis subtiliter trituratæ lib. i. succi caulium unc. iij. croci drach. s. olei liliorum alborum unc. iij misce, & calidum flegmoni applicetur.*

Ad idem, optimè maturationem conducit sequens medicamentum.

Recip, *Diaquilonis sine gummis. unc. iij succi caulium unc. i. s.* Croci. *drach. i. ceræ citrinæ quantum sufficit ad incorporandum unguentum satis densum. quod extensum super corium per unum uel duos dies continuos patiens poterit portare, & bene erit.*

Ad idem, & est optimum, cum apparuerint signa maturationis in flegmone, applicare ei ter uel quater in die permutando sequens medicamentum.

Recip. *farinæ tritici lib. s. olei rosati completi unc. iiij. aquæ fontis claræ. unc. iij.* Croci *drach. s. misce, & omnia simul apud ignem benè ducantur, quousque fiat ueluti unguentum.*

Ad idem, & est expertum in maturatione flegmonis, si ipsi applicetur sequens medicamentum repente suppurabit.

Recip. *Tritici benè masticati, & stomacho ieiuno cum saliua bene permixti lib. s. olei rosati completi unc. ij. croci drach. i. misce, & loco patienti cum assidua permutatione applicetur, maturato uerò flegmone, cuius indicia erunt mollities cum undositate apparens, carentia doloris, febris remissio, & loci tensionis priuatio. Tunc temporis debes præparari ad illius disruptionem, quod si patiens*

tiens ferro uel igne tereretur, disrumpatur flegmon sequentibus ingenijs.

Recip. *Diaquilonis simplicis unc. ij. fermenti unc. i. olei amygdalarum dulcium unc.s.misce,& grosso modo extendatur supra petiam uel corium, & in medio pone stercoris columbini subtiliter pulverizati drach. i. & flegmoni hoc applicabis stercore ipso columbino apposito in loco in quo habilior erit flegmonis disruptio.*

Secundum ingenium est, si applicetur flegmoni maturato sequens ruptorium, eo in loco maxime, quo facilius disrumpetur flegmon.

Recip. *fermenti unc.s.salis communis drach. i. aceti optimi drach.ij.pulueris cantaridarum scrup. iiij.omnia simul bene misceantur, & in mortario bene conducantur quousque fiat pasta,cuius drach.s.uel secundum quantitatem flegmonis disrumpendi applicabis ipsi apostemati, super posito cæroto prædicto maturatiuo,uel emplastro supra dicto.*

Tertium ingenium est, & est maxime ualidum in disrumpendo apostemata maturata, si in loco, in quo tentabis disruptionem ; tres uel quatuor guttas infrascripti liquoris apposueris, eodem quippe cæroto suprapositο.

Recip.*Vitrioli romani unc.ij.arsenici unc ij.sublimati unc.s. succi uitis albæ unc. vi.cantaridarum bene triturатarum drach.ij.omnia simul bene misceantur, & ponantur in alembico,& distilletur liquor,qui erit ad modum olei, de quo duas uel tres guttas cum baculo loco disrumpẽdo applicabis,disrupto apostemate,et etiam cũ ferro debes cautellam obseruare,ne euacuetur totum apo*

stema à sanie ipsa, quia cum sanies ipsa dicatur esse multum spirituosa ad similitudinem spermatis, uirtus membri, & totius, tantum debilitaretur, quod esset timendum de casu eius. Quapropter euacuato apostemate à parte saniei, statim ipsum à principio disruptionis, sic medicaberis.

Recip. *Albuminis oui numero ij. salis drach. ij. boli armeni drach. i. madefiant placellæ stupeæ in dicto liquore, & per diem naturalem loco disruptionis apostematis eas applicabis, ubi uidelicet timeres fluxum multi sanguinis ad locum incisum.* Vbi *uerò non haberes hunc timorem, sicut in suppuratis apostematibus ferè hoc nunquam est timendum.* Ideo *talia apostemata sic secundum plurimum medicaberis à principio suæ disruptionis.*

Recip. *Terbentinæ unc. ij. uitelli oui numero i. & optimè agitentur, quousque fiat forma unguenti, de quo unguento tentam factam ex petia, uel ex filis eius ad quantitatem foraminis effecti, extendes, & foramini impones.* Demum *uerò ipsum unguentum extendes supra petiam, & totum apostema teges.* Factaq; *idonea ligatura non multum quidem stricta, ne prohibeatur euentus spiritus, & caloris ad membrum, & materiæ residuæ maturatio, sic continuabis per tres dies, quoad materia fuerit sufficienter euacuata, & labia uulneris optimè digesta, mundificato uerò apostemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem, & abstersionem, & sic appones unguentum sequens, & tentam intinctam in sequenti unguento, foramini apostematis ab extremis ad fundum usque attingentem, & non cum extremis acutis ledentem.*

Recip.

Recip. Terbentinæ unc. ij. mellis unc. i. misce, & usui seruato, semper super ponendo unguentum digestiuum prius factum.

Mundificato uerò flegmone quemadmodum poteris uidere ex priuatione generationis saniei, & ex alterius malæ materiæ currentis ex ulcere, tunc curabis cum abstersione & mundificatione, & cum tunc indigebit uulnus carnis generatione, & ulceris consolidatione, ideo cum sequenti unguento procedes.

Recip. Terbentinæ unc. ij. mellis unc. i. s. thuris, mastícis, mirrhæ, aloes ana drach. i. sarcocollæ drach. s. pulue-rizentur puluerizanda, & omnia in mortario benè ducantur, & agitentur quousque fiat unguentum, & sic continuabis usque ad ueram ipsius consolidationem.

Demum uerò, si ex inobedientia ipsius ægrotantis, aut medici ignorantis, sequeretur fraudulentum ulcus et putridum, ex ipso iam disrupto flegmone, illius curam relinquo prudenti chirurgico.

DE HERISIPELLA, *Cap. 11.*

AD HERISIPELLAM, *si fuerit cum tumore, tunc eius cura est sanguinis mißio ex basilica. & aduerte quod si tumor in Herisipella fuerit edema, sicuti contingit hydropicis, quorum crura edemate afficiuntur, tūc caue à phlebotomia, quoniam citißime corpus deduceretur ad hydropem, uel ad eius confirmationem, & esset causa perditionis ipsius ægrotātis.*

Si uerò Herisipella fuerit absque tumore, ut sit simplex apostema adhærens pilis, tunc temporis debes caue re phlebotomiam, indicatur enim ex hoc choleram potius

tius peccare, sanguine quidem pauco permixto. Quod si sanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur, quo fit, ut adaucta materia choleri ca ulceretur herisipella, quod maxime cauendum est in cura herisipellæ.

Primo igitur ad Herisipellam sine tumore, euacuabis totum corpus sequenti medicina.

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosarum nicolai drach. ij. s. misce, & dissoluatur cum aqua endiuiæ quantùm sufficit, & exhibeatur patienti in diluculo.*

Et aduerte quod apparente Herisipella sine tumore non oportet expectare digestionem in materia ante fien dam euacuationem, quoniam materia peccans est cholera subtilis facile mobilis, & per sui naturam facile euacuabilis est, digestione non expectata, ut uoluit Galenus in de quando et qualiter euacuare oportet.

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digestionem materiæ, sed tantum ad alterationem, qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur sequentem syrupum dabis.

Recip. Syrupi rosati, de succo endiuiæ, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, rosarum ana unc. i. misce, & aduerte quod tua intentio in Herisipella non tantum sit remittere acuitatem materiæ, quantùm est cum exhibitione stipticantium prohibere cursum Choleræ ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per syrupum rosarum de succo acetosæ, per syrupum myrthinum cum prædictis aquis, ob quam rem, consulo, ut, facta euacuatione, cum his, quæ extra applicantur, medicemur Herisipellam, his quidem diebus, quibus

bus caliditas materiæ remittitur, cum ſyrupis dictis infrigidantibus, & totum regimen conſiſtit in ablatione uini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, et ab ouis, & à pluribus alijs, quæ habent ſanguinem, & choleram augmentare, & humorem exacuere poſſunt, de quibus eſt uſus maximè coitus, & forte exercitiũ inflamans, & uſus rei piperatæ aliorum, cœparum, & ſimilium, & ualet à principio ſequens medicamen.

Recip. *Succi plantaginis, ſolatri, ſemper uiuæ ana unc. vi. aquæ roſatæ unc. iij. miſce, & cum petijs infuſis in prædicto liquore heriſipellæ medicaberis.*

Et aduerte: quod in his ſuccis non debet permiſceri aliquid, quod ſua humiditate emolliat, ſicut eſt ſuccus foliorum maluæ, lactucæ, & huiuſmodi, quoniam ſui emollitione timendum eſſet, ne hæriſipella ad ſuppurationẽ uerteretur, quæ eſt uia ad ulcus, quapropter ſẽper à principio ſtipticis uti debes, & obſerua cautellam hanc, quod cum dilutæ petiæ ſuper membrum heriſipellatum incipiant calefieri, ſtatim eas amouere procurabis, ne ab illis reuerberata caliditate ad membrum concreſcat heriſipella.

Caue quoque, ne calore membri attrahente ad ſe petiam illam, & eam exſiccante, petia illa adhæreat ipſi heriſipellæ. quoniam in ipſius ablatione t poſſet heriſipella ulcerari, quod magnopere timendum eſt.

Ad idem ualet ſequens medicamentum.

Recip. *Atramenti lib. s. per ſe ipſum ſolum ualet ab eo intincta heriſipella, & hoc propter ingredientia eius compoſitionem frigida eſſe, & ſtiptica.*

Ad idem

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. Vnguenti de cærusa unc. ij. totum, uel illius pars extendatur supra petiam, & herisipellæ apponatur.

Ad idem, & est efficacius.

Recip. Vnguenti de cærusa unc. vi. succi plantaginis unc. ij. aquæ rosatæ unc. i. misce, & eo extenso supra petiã herisipellæ apponatur.

Ad idem, in augumento, & principio status ualet sequens medicamentum, & est expertum, quo statim curabitur herisipella.

Recip. Lithargirij argentei unc. vi. succi plantaginis unc. iij. olei rosati unc. ij. aceti optimi unc. i. misce & omnia in mortario plumbeo bene ducantur, quousque fiat unguentum participans de colore plumbi, de quo unguento extenso supra petiam ad quantitatem sufficientem, appones ipsi herisipellæ, hæc quidem permutando mane & uesperi, & secundum quod oportet solicitabis quidem hæc dicta remedia, quousque eris certus de augumento herisipellæ, & de statu eiusdem, cum autem herisipella cœperit declinare, quod cognosces ex mutatione coloris ad album colorem uel ad subrubeum. Tunc temporis siste gradum ab applicatione frigidorum, quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, uel ad carnis mortificationem, ubi appareret color ipsius rubeus, obscurus, & sic esset periculum, ne cum infrigidantibus ipsis, Herisipella ad hestiomenum conduceretur, ob quam rem laudo derelictis tunc infrigidantibus ipsis, apparente altero illorum colorum, mane & uesperi fomentetur locus cum spongia madefacta in sequenti liquore.

Recip.

Reci.p. floris camomillæ,meliloti,fœnugræci ana M. i.foliorum maluæ,rosarum rubearum ana M. s. bulliant in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem medietatis,deinde colentur,& colatura usui seruetur.

Facta uerò quotidiana hac fomentatione cum petia madefacta in dicto liquore,laudo,ut abluatur locus cum modico uini albi odoriferi calidi,hoc enim est,quod pro hibet futuram membri mortificationem ex Herisipella.

Si uerò color membri cœperit albus apparere siste (ut dixi)ab infrigidantibus, applicatione enim eorum frigiditas neruis applicata,esset & foret causa tremoris,uel alicuius spasmi ipsius membri,cũ frigidum inimicum sit neruis.

Si uero herysipella fuerit ulcerata,uel ex me dici imprudentia,uel malo patientis regimine,uel ex malitia materiæ,quæ corripi non potuit à uirtutibus medicinarum, ei applicabis unguentum sequens, & proculdubio sanabitur ab ulcerata herisipella.

Recip.Lithargirij unc.iij.unguenti populeonis,cærusæ ablutæ,infrigidantis Galeni ana unc.s.olei rosati com pleti unc. i.misce,& omnia in mortario bene ducantur, quousque fiat unguentum,quod in opere continuabis usque ad consolidationem herisipellæ.

Et hæc de Herisipella dicta sint.

DE EDE

DE EDEMATE. Cap. III.

VM EDEMA fiat maxime ex materia pituitosa cũ paulo choleræ admixta, credendum est, quòd maxime fiat in membris frigidis, & longe distantibus à fonte caloris corporis animalis, ut sunt crura, & pedes, cum tamen & in alijs membris propinquis fonti, & radici caloris contingere poßit, aut propter natiuã caliditatem membrorum affectorum corruptam esse, aut ad minus uitiatam, quamobrem, cum tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedatque digitis illud prementibus, cum remanentia cauitatis, & uestigij impreßionis, proculdubio dices membrum tale edema pati. quo fit, ut edematis causam dignoscere ualeas ipsam esse pituitosam materiam, quam, & principalium caliditas infrigidata, & particularium membrorum uirtus concoctiua defecta progignunt, ob quam rem, cum omnis curatio suo medicetur contrario, commune præceptum obseruabis, curationem scilicet edematis consistere in applicatione calefacientium, & exsiccantium.

In initio igitur curæ ipsius edematis materiam ipsam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitosæ, uerum etiam & membra ipsa confortantia, & innatam caliditatem augumentantia. Detur igitur infrascriptus syrupus per nouem dies continuos.

Recip. oxymellis simplicis unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati colati aua unc. s. aquarum saluiæ, betonicæ, buglossæ ana unc. i. misce. demum, quibusdam apparentibus

apparentibus signis concoctionis, nonquidem complete, quoniam hoc fieri non potest, propter materiam hãc rebellem esse concoctioni, & propter uitiatam caliditatem concoquentem principalium membrorum, purgabis cum sequenti medicina.

Recip. *Diacatholiconis unc.s. agarici optimi, & electi drach.i.s. electuarij indi maioris scrup. iiij. electuarij de succo rosarum drach. i. & recordare, quòd cum qualibet medicina euacuatiua flegmatis permiscere debes aliquod euacuatiuum cholerae, cum de se flegma non moueatur ad membra, nisi eo subtiliato, & promoto à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & salis gemmae in oximellite quantum sufficit per.x. horas. deinde facta forti expressione, omnia simul dissoluantur in aqua decoctionis ysopi, saluiae, betonicae, & quatuor florum cordialium quantum sufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si uerò edema fuerit uitio corruptae caliditatis hepatis non bene sanguificantis, sicut in hydrope accidit, ut crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta sint, purgabis corpora post exhibitos syrupos sequenti medicina.*

Recip. *Diacatholiconis unc.s. reubarbari optimi, & electi drach.ij. spicae gran.x. agarici praeparati, scrup.ij. electuarij de dactilis drach. s. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per. x. horas, & facta forti expressione omnia simul dissoluantur cum communi decoctione florum & fructuum quantum sufficit, & fiat potus, qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quod omnes medicinae, quae à nobis in capite de hydrope fuerũt dictae, eaedem conferunt in edematica passione hydrope coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum*

dicta euacuatione, laudo, ut iterato digeratur materia, & euacuetur; quoniam diuturnæ ægritudines maximè pendētes à pituita, paulatina indigēt digestione, paulatinaq; & successiua euacuatione, replicabis igitur syrupum sequentem per nouem dies continuos.

Recip. *Syrupi de iua* Nicolai, *quòd si ei iungatur timor de hydrope, dabis syrupum de cicorea cum reubarbaro nicolai, mellis rosati colati, ana unc.s. aquarum ysopi, iuæ, capillorum ueneris ana unc.i. misce, apparente concoctione, & si non completa in materia, dabis patienti per duas horas ante lucem sequentem medicinam.*

Recip. Diacatholiconis *unc.s. pulueris bieræ simplicis* Galeni *drach.s. pulueris turbith boni & gummosi scrup. iiij. pulueris reubarbari scrup. ij. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana gran.iij. omnia simul misceantur, & cum decoctione communi florum & fructuum, quantùm sufficit, dissoluantur, & fiat potus.*

Et aduerte, quod post purgationem materiæ procurabis unà simul procedere cum remedijs per intus exhibitis, & per extra applicatis, ut his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ caliditatis uigentia reddantur, laudo igitur, ut quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ *unc.i. triasandalini drach.s. diatriō pipereon drach.ij. diarhodonis abbatis unc.i.s. misce, cum syrupo de duabus radicibus fiat mixtura, eisdem quoque diebus mane & uesperi diluantur membra edemata cum sequenti decoctione, uel cum spongia madefacta in prædicta decoctione locus fomentetur.*

Recip. *Saluiæ, roris marini, florum sticados montani, maioranæ, florum camomillæ, iuæ ana M.s. salis nitri, salis gemmæ*

gemmæ, alluminis ana drach. ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ cineris, siuè lixiuij, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colẽtur, & colatura usui seruetur. Vbi uerò crura essent edemata, eorum fiat lotio cum prædicta decoctione, uel sequenti.

Recip. Aquæ cineris lib. xx. florum camomillæ, radicũ ebuli, ana. M. i. salis communis lib. s. aceti albi optimi unc. iiij. misce, et bulliant usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem ualet sequens lotio, & est multum experta in terris maritimis.

Recip. Aquæ maris lib. xx. aceti optimi lib. ij. bulliant insimul usque ad consumptionem quartæ partis, deinde ipsa dicto usui seruetur.

Ad idem, scias quod conferunt omnes aquæ Termarum calidæ, sapientes naturam uel salis, alluminis, uitri, & salis gemmæ. quod si patiens assiduum usum frequentet in dictis balneis, proculdubio ab edemate, & præcipuè in cruribus existente, sanabitur. Quòd si prædictis non sanabuntur membra edemata, laudo, ut his ingeniјs sequentibus patiens gubernetur.

Primum est, cauterizare mẽbra huiusmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipso enim nedum extrahetur aquositas pituitosa talem progignens affectionem, uerum etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentũ melius concoquere ualeant, et superfluũ secernere.

Secundum ingenium est, ut membrum tale taliter affectum: siccetur cum applicatione sequentis emplastri, positi supra corium ad quantitatem conuenientem, &

positum supra edematam partem membri affecti.

Recip. *Fermenti unc.vi,cantaridarum subtiliter pulverizatarum drach.i.salis communis drach.iij. aceti fortissimi quantum sufficit ad incorporandum uelut unguentum quoddam, quod extensum supra corium modo dicto membro applicetur, ipsumque non amouebis à membro per spatium decem horarum,quo eleuato apparebunt tibi uesicæ aqua plenæ, supra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & sic mane,& uesperi foliũ mutabis;et uidebis copiam aquositatis facilè exire à membro edemato.quod si mẽbrum tale ad ulcerationẽ cõducetur,nimio quidẽ calore adurente apparẽte in mẽbro,mox eleuato folio caulis apponere debes sequens unguentum.*

Recip. *Vnguenti de cærusa unc. i. s. litargirij unc.ij. succi plantaginis unc.i.olei rosati unc.s. omnia simul misceantur,& in mortario ducantur, quousque fiat unguentum: quod usui seruetur. eo quippe unguento ulcera corrigentur,& aquositas pituitosa extrahetur,& edema sanabitur. Quod si hæc non contulerint, hoc remedium sequens debes edemati applicare.*

Recip. *Saluiæ siccæ, roris marini, betonicæ ana unc.s. carui,dauci,anisorum,fœniculi ana drach.ij.puluerizẽtur omnia subtilißime,& prædictus puluis super aspergitur spongiæ siccæ ad quantitatem membri edemati, eamque illi superalligabis,& sic mane, & uesperi continuando, uidebis dissolutum edema,& hæc de edemate.*

DE SCA-

DE SCABIE. Cap. IIII.

VM SCABIES *secundum plurimum fiat ab humore per uiam adustionis sanguinis, uel choleræ, uel melancholiæ, uel per uiam salsi flegmatis de super redundantis ad totum corpus, laudo, ut apparente pruritu, & rubedine in membris totius corporis scabie afflictis, quod fiat phlebotomia secundum diuersos situs per responsum ad materiam peccantem, ut si fuerit ex sanguinis adustione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, ut diximus, tunc fiat phlebotomia ex basilica dextri lateris, & extrahatur sanguis in pondere unciarum. vi. consentiente robore, & ætate. Si uerò scabies ex adustione choleræ fuerit, cuius indicium, est temperatura ægri cholerica uehemẽs, & acutus pruritus, & citrinitas tum loci scabiosi, tum etiam exeuntis à pustulis scabiosis.* Tunc *remittatur ebulitio in cholera, & phlebotometur eadem basilica brachij eiusdem, cum sanguinis extractione pondere unciarum. vi.* Quod *si flegma salsum scabiei causa fuerit, cuius indicium, est uiolentus, & intollerabilis pruritus sine apparentia rubedinis, uel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia satis minuta ex eadem basilica usque ad tres uncias sanguinis ad plus in pondere.* Quod *si adustione melancholiæ scabies trahat originem, cuius indicium, est carentia fortis pruritus, & liuiditatis apparentia in colore membri scabiosi, & pustulati, cum exitu sorditiei liuidæ uergentis in nigrum, tunc temporis phlebotomabis saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere unciarum vi.* Quod *si patiens consuetus sit pati emorrhoidarum fluxum, ea-*

Recip. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ cum radicibus ana. M. ij. bulliant in sufficiēti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, et cum colatura diluat se patiens in omnibus membris scabiosis. Apparentibus uerò post signis digestionis in materia purgetur patiens cum sequentibus pilulis, si pilulæ sibi sint magis familiares, uel cum sequenti medicina in forma boli, uel in forma potionis ad libitū patiētis.

Recip. pilularum de fumoterræ scrup. ij. aurearum nicolai, fœtidarum, ana scrup. .s. misce, & fiant pilulæ numero. v. Vel sic.

Recip. diacatholiconis. unc. i. cōfectionis amech. drach. s. electuarij succi rosarum scrup. iiij. misce, & fiat bolus cum sacharo, uel fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit, cum qua bulliant folliculorum senæ, polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana drach. ij. & detur patienti duabis horis ante lucem. Et aduerte quod cum hæc sit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, uel ante syruporum assumptionem, recordare debes de lenitione precedente cum Cassia fistula, uel cum diaprunis non solutiui, uel cum tamarindis, uel cum trocíscis de uiolis sine scamonea, quæ omnia multum leniunt euacuando humores adustos, his euacuationibus tum phlebothomia, tum pharmatia factis, poteris audacter trāsire ad unctiones in scabie conuenientes.

Ad scabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præcessit euacuatio propter ætatem non consentientem, plurimum ualet sequens unguentū sine aliquo timore.

Recip. olei rosati.unc.iiij.salis cōmunis drach.i.s.butyri recentis loti unc.i omnia simul bene misceantur, & in mortario benè ducantur,donec fiat unguentum molle.

Ad idem,& ualet in pueris, & in sequentibus ætatibus,& ante euacuationem,& post euacuationem, & est expertum bene. si quotidie ante ingressum lecti propè ignem subtilissime membra scabiosa, uel totum corpus inungatur sequenti unguento.

Recip.Terbentinæ lotæ in aqua rosata.unc.iiij.succi limonis unc. i.s.Butyri recentis unc. i.uitelli oui numero i. salis comunis.drach.ij. olei rosati.unc. ij misce,& diu omnia agitētur in mortario donec fiat unguentū pro scabie.

Ad idem, ualet sequens unguentum non nisi præcedente digestione, & totius corporis euacuatione, & ubi scabies esset plurimum crassa.

Recip. succi lapacij acuti, & succi fumiterræ, succi plantaginis ana unc.i.litargirij argentei.unc.iiij.Terbentinæ lotæ cum aqua rosata.unc. ij. Cerusæ ablutæ, butyri recentis loti ana unc.i. s. succi limonis unc. ij. uitelli oui numero.ij.salis communis unc.i.olei rosati unc.i. s. misce, & omnia simul in mortario plumbeo bene ducantur, uel agitentur,donec fiat unguentum.

Ad idem,& est aqua mirabilis, cum qua patiens debet scabiem inungere.facta forti, & subtili dilutione,

Recip. Aquæ distillationis lapacij acuti lib. ij. succi plantaginis unc. iiij. aquæ rosatæ unc. iij. succi limonis unc.ij.litargirij unc .vi.cerusæ unc.s,sublimati unc.i.s.salis communis unc.s.sulphuris uiui dracb. iij.puluerizentur

*tur pulverizanda subtilißimè, & cum aquis misceantur, & in infusione maneant per diem naturalem.*Demum po*nantur omnia in alembico,& lento igne aqua distilletur. Et scias, quòd prædicta aqua non solum confert scabiei, sed etiam ad delendum crustas morbi gallici.& enim non solum tolluntur crustæ morbi gallici,sed etiam earum ue- stigia delentur, & scias,quòd quemadmodum præcedens aqua multum cõfert ad scabiem sanandam,ita plurimum conferunt aquæ termarum sulphureæ,ueluti de poreta,de* Abano,de Petriolo,*& huiusmodi,euacuato enim corpore & à superfluis bene mundato, si in prædictis balneis pa- tiens balnectur,uidebis super hoc iuuamentum præstans.* Et *unum tibi dico, sicut experientia compertum est,si ad huc uehementi, & seua scabie totum corpus occupante quis molestaretur,si peteret pisanas termas de aquis,quæ balnea in comitatu pisarum sic dicta sunt, certe uidebis miraculum,cum non tantum à qualitate manifesta, quan tum à proprietate sua possunt huic conferre.*

Ad idem.

Consulo,ut eo tempore quo patiens scabiem inunctio- nem fecerit,semper de mane apparente luce, consulo,uel laudo, ut utatur sequenti balneo calido in toto illius cor- pore, mox exiens è balneo ingrediatur lectum calidum, dormiat,& sudet.

Recip.*Foliorum lapacij acuti,foliorum fumi terræ. foliorum maluæ cum radicibus,foliorum borraginis ana* M.*iij.furfuris ligati in petia* M.*ij.siliginis* M.*iij.bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ, usque ad consum- ptionem tertiæ partis,deind e colentur, & colatura usui seruetur.* Et *hæc de scabie.*

DE MORPHEA, Cap. v.

D MORPHEAM, & alias cutis de-fœdationes originem habentes ab humore melancholico, consulo, ut purgetur materia peccans cum sequenti medicina.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. i. Caßiæ nouiter tractæ unc. s. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij quercini, Epithimi, Thimi, & aliorum fructuum, & florum omnium communium, & demum digeratur materia, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam augeret causam Morpheæ cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de fumo terræ. de Epithimo, de Thimo, de Endiuia ana unc. s. Aquarum borraginis, melissæ. fumi terræ, ana unc. i. misce, continuato isto syrupo per septem dies continuos. purgetur materia sequenti purgatorio duabus horis ante lucem.

Recip. Diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis anech. drach. ij electuarij succi rosarum drach. i. misce, & fiat potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione, laudo, quod ungantur omnes corporis partes morphea affectæ cum sequenti oleo calido uesperi cum ibit dormitum.

Recip. Olei de tartaro, uini albi potentis unc. iij.

Ad idem, ualet sequens unguentum.

Recip. Olei de Tartaro unc. ij. olei amygdalarum amararum unc. i. succi lapatij acuti unc. i. s. ceræ quantum sufficit, et fiat unguentum, quo inungatur morphea modo dicto.

Et aduerte, quod cũ uesperi fiet dicta unctio, de mane

continuè diluatur locus affectus morphea cum sequenti aqua.

Recip. Aquæ distillationis lapatij acuti lib. iij. interiorum mellonum cum seminibus lib. ij. ouorum hirundinum numero decem, salis nitri unc. s. Tartari uini albi optimi unc. ij. omnia simul misceantur puluerizatis puluerizandis, & ponantur in alembico & distilletur aqua, & usui seruetur,

DE COXIS, ET PVSTVLIS APPARENTIBVS IN FACIE, Cap. VI.

CVRATIO PVSTVLARVM *apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur* Dieta, *& ab initio sic ordinanda est.*

*Primo, inungatur patientibus dieta non multiplicatiua sanguinis cholerici, uel flegmatis salsi, cum secundum plurimum eorum materia immediata sit sanguinis acuti, uel choleræ multitudo, uel ipsius salsi flegmatis, caueat igitur ab omnibus cibarijs calidis, quemadmodum sunt carnes, & cuiuscunque condimenti commixtæ, multus usus ouorum quantuncunque recentium, omnesque res salsæ, & ex salsis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt. ita & omnia piperata. i. condimēta facta ex pipere, quibus associatur Zinziber, cinnamomū, garyophyli, macis, & huiusmodi, caueat quoque patiens à coitu, tanquam à re admodum obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiāt tunc ma*teriæ

teriæ præparatæ ad generationes talis affectionis, principiū igitur euacuationis erit capere infrascriptum bolum per duas horas ante prandium.

Recip. Floris *caßiæ nouiter tractæ unc. i. carnium* Tamarindorum *unc.s. misce, & fiat bolus cum sacbaro, sequenti uerò die consulo, sanguinis mißionem ex* Epatica *cubiti dextri cum extractione sanguinis quinque unciarum, sequenti uerò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo sequentem syrupum.*

Recip. *Syrupi de succo acetosæ, de succo* Endiuiæ, *ana drach. vi. de fumo terræ unc. s. aquarum seminum communium frigidorum, lupulorum, fumi terræ, ana unc. i. misce, captis tribus de prædictis syrupis, laudo quòd iterato patiens phlebotomet saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere unciarum iiij. cõtinuet uerò patiens syrupos usque quo septimum ceperit syrupū, octauo uero die apparente signo concoctionis in materia purgetur sequenti purgatorio.*

Recip. *Seminis acetosæ, plantaginis, endiuiæ ana drach. ij. quatuor florum cordialium ana* M. *s. tamarindorum unc. s.* Iuiubarum, *sebesten, ana numero decem,* Carnium *prunorum damascenorum, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *cum colatura dißolue floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. electuarij succi rosarum drach. i.* Confectionis *amech. dia prunis solutiui, ana scrup. ij. & fiat potus. quiescat tamen patiens post purgationem per duos, uel per tres dies.*

Demum

Demum post meridiem faciat uenarum emorrhoidarum apertionem, cum extractione sanguinis pondere unciarum iiij. precedente tamen clysterio lenitiuo.

Peractis uerò his euacuationibus, tum cum farmatijs, tum cum phlebotomijs uesperi cum patiens ibit dormitum, uolo, quod inungãtur ei loca affecta ab illis pustulis cum sequenti unguẽto mane uerò totam sibi faciem cum infrascripta aqua.

Vnguentum tale est.

Recip. Nucleorum persicorũ torrefactorum, & subtiliter puluerizatorum unc.i. succi plãtaginis, semper uiuæ ana unc.s. cerusæ ablutæ drach.i.s. cum cæra quãtùm sufficit fiat unguentum molle.

Ad idem, & est unguentum expertum. & ad modum ualet uesperi. inuncta facie.

Recip. Succi citri unc. ij. cerusæ unc. s. sarcacollæ drach. ij. salis communis drach. i. olei rosati unc. s. lithargirij argentei drach. vi. omnia simul in mortario benè ducantur. demum superaddendo modicum aquæ rosatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.

De mane uerò abluatur facies cum aqua dicenda.

Recip. Aquæ rosatæ lib. s. aquæ distillationis lapatij acuti, lib. ij. Coraliorum rubeorum, margaritarum ana drach. ij. camphoræ drach. i. puluerizentur puluerizanda et omnia simul bulliant unica ebullitione; deinde colẽtur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, & est expertum, & secretum, si patiẽs ter uel quater in die abluat sibi faciem cum infrascripta aqua, quæ hæc est.

Recip.

Recip. Camphoræ drach.ij. cerusæ ablutæ unc. i. cicerum rubeorum lib. s. interiorum mellonum lib. i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum drach. ij. seminum bombacis drach. iij. salis communis drach. ij. succi limonis unc. iiij. tartari uini albi unc. s. pulverizentur pulverizanda, & contundantur contundenda, & infundātur omnia insimul in lib. x. aquæ distillationis lapatij acuti per duos dies naturales.

Demum omnia insimul ponantur in alembico, & distilletur aqua, qua utatur patiens modo dicto, proculdubio sanabitur ab huiusmodi affectione.

FINIS.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI DOCTRINALIS EMPIRICA DE FEBRIBV.

DE QVIDDITATE, ET MODIS FEBRIS IN GENERALIS, *Caput primum.*

EBRIS A' FERVORE *dicta est, quia nostra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphorismorum commento 16. Febris est calor naturalis mutatus in igneum, & quoniam non potest in igneum mutari, nisi corpus ex toto afficiatur. Ideo dicimus febrem esse affectum & caloris naturalis, & totius corporis humani, ob quod princeps in prima quarti dixit, febrem esse totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem cõsueuimus eam appellare.*

PRIMO, *quia eius nocumentum communicatur toti corpori.*

SECVNDO, *quia communicatur calori naturali per totum corpus expanso. quod non contingit alijs morbis afficientibus corpora nostra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, ut in primo de febribus ad Glauconem Galenus scripsit: & secundum numerum trium partium existentium in corporibus humanis tria sunt ipsius febris genera. Sunt enim membra,*

bra,humores,& spiritus, necessaria ad esse humani corporis. Quoniam ut scribitur à Principe prima fen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus resultat. Quòd si feruor hic primo uel successiuè sit in his membris, nocumentum manifestum causans in actionibus naturæ ipsorum.

VNVM genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica,quasi habitualis facta,& affixa. Si uerò idem feruor in humoribus tanquam in subiecto primo consistat impediens actiones consuetas naturæ, ipsius humoris,uel totius corporis,humoralem febrem nuncupabimus. Et est alterum genus febris. Quòd si calor ebulliens in spiritibus fuerit ipsos impediens in actionibus naturæ:uel actiones naturæ impediens per ipsos calefactos spiritus,erit tertium genus febris,quam Ephemeram dicimus,unius diei duraturam tantum, ab Ephemero animali dicta:de cuius uita meminit Aristoteles in vi.de animalibus.Scias tamen quòd febris sumit diuersitatem generum solum diuisione rerum corporalium existentium in corpore humano. Cum & alia plura ibi sunt, à quibus non possunt genera febrium distingui,ut accidentia,& uirtutes,& Complexiones. Ab harum enim diuersitate ut pote in corpore,febres non distinguuntur. Quare dicam febrem esse corporis affectionem: siue membra,siue humores,siue spiritus affecti fuerint. Quoniam autem febris Ephemera breuis terminationis est,& à toto genere salubris, ideo in præsenti modicam habebimus solicitudinem de ea. Remittens me ad ea,quæ à principe scripta sunt in quarto Canone. & à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. Et quoniam aliorum duorum generum scilicet putridæ

& Ethicæ

& Ethicæ i. habitualis. Febris putrida sæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noster processus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam sunt acuti morbi, quædam uerò non acuti, sed Cronici, iuxta Sermonem Galeni in secunda particula aphorismorum commento 19. Ideo noster processus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, Demum ad curationem reliquarum ueniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam sunt continuæ. Quædam interpollatæ.

Primo de cura febrium putridarum continuarum sermonem tractabimus compendiosè. Deinde de alijs.

DE QVIDDITATE FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE, ET acutæ in generali, Cap. VII.

OLENTES acutam continuam febrem cognoscere, dicamus cùm Galeno in secunda particula aphorismorum commento 19. Quòd febris acuta continua est, quæ cum uelocitate sui finis est magna, etenim ob materiam eius factam esse subtilem & mobilem cum uelocitate finem suum attingit. qui est uel salus, uel mors. Et quoniam ex ueloci motu materiæ subtilis hinc inde male afficiuntur membra nostri corporis, et eorum uirtutes. Ideo in ipsis seua fiũt accidentia, ideo dixit quòd est magna iuxta etiam tenorem uerborũ Galeni in prima particula pronosticorum dicentis: Magnitudinem morbi debere metiri iuxta sæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum uelocitate sui motus, in ea est timor, ut ait

Galenus

Galenus in loco præallegato, propter enim uelocem motum materiæ currētis de membro ad membrum, et idem in aphorismo præallegato acutorum morborum &c. Ait, uirtutes corporum in tantum molestantur, ut terrentur, ut etiam ipse patiens, & medicus, & aßidentes ipsi de futura timeāt morte. et ideo dixit in ea est timor, Et propter hoc habetis duo.

Primum quod medicus omni solecitudine, & prudentia debet se præparare ad Curationem febrium acutarum continuarum.

Secundo, modum pronosticationis in generali in febribus acutis. Semper scilicet timorem in ipsis pronosticari.

DE CAVSIS CONTINVAE ACVTAE FEBRIS IN GENERALI

Cap, III.

ET FEBRIS *continuæ acutæ in generali adsunt causæ: quas Medicus debet cognoscere antequàm ad curam accedat, ut est dictum Galeni, in primo regiminum acutorŭ, cōmento tertio, ostendentis. Neminem debere febrem curare, nisi nouerit causam, Item, primo de febribus ad Glauconem dicit Galenus. Quòd oportet Medicum ægritudines, & causas, & tempora earum cognoscere. Sic igitur huius febris Tria erunt genera causarum, iuxta modum determinationis Galeni in tertio tegni, & in libro de causis pulsuum: causæ scilicet antecedentes coniunctæ, & primitiuæ. Quæ ad nostrum modum loquendi consuetum secundum Galenum, ad duo poßunt reduci, scilicet ad genus causarum*

causarum intrinsecarum & extrinsecarum. Causæ igitur coniunctæ huius febris continuæ in genere, est ipsa putredo, quæ licet multotiens non iungatur cordi per se, per putridam tamen effumationem ad cor ipsum attingit, ut dicam putredinem cum effumatione putrida esse causam coniunctam febris. Quapropter cum intentio Curatiua ex tertio tegni sit causam remouere ægritudinis, rectè considerabis hanc febrem non posse amoueri, nisi amota putredine unà cum putrida effumatione ad cor. Cuius causæ coniunctæ aliæ etiam sunt non multum distantes ab ea, quas uulgus medicorum appellat etiam causas coniunctas: ut est probibita transpiratio, & euentatio humoris, qui in nostro corpore nõ potest euentari, qui afficitur calore extraneo, & ita putrefit, iuxta illud Aristotelis quarto metheororum: Putredinem esse corruptionem innati caloris ab aliena caliditate in uno quoque humido. Huius autem probibitæ transpirationis causa est, humorum coartatio in uenis. Nam cum ipsi coartantur & ingrossantur ibi, prohibetur eorum euentatio. Cuius coartationis humorum causa est oppilatio. Quapropter si omnes has rerum causas coniunctas uelimus dicere, immediatiorem tamen causam cæteris, dicemus esse putredinem ipsam cum effumatione putrida ad cor. Quare ipsius Medici intentio curatiua in ipsa erit, solicitare remotionem oppilationis, coartationis humorum, probibitæ transpirationis, et putredinis cum sua effumatione putrida. Causæ uerò antecedentes continuæ febris acutæ, erit multitudo humorum existentium ad intra uenas grossorum & uiscosorum, qui dicuntur esse causæ obstructionis meatuum corporum, & inde probibitæ transpirationis, & ita putredinis, & post pu-

tridæ effumationis, & ipsius febris. Quare medicus in actu practico solers in præseruando ab hac febre, debet suis temporibus solicitare æquationem grossorum, & uiscosorum humorum (qui utique dicuntur esse obstru-ctionis meatuum corporis) & eorum à corpore eua-cuationem.

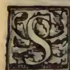
Secunda causa antecedens, potest esse siccitas quædam magna reperta in uenis corporis humani, ut contingit in inflamatiua æstate, propter quod natura cogitur ad uenas trahere multitudinem humorum, & præcipue ca-lidorum; quia habiliores sunt ad motum, à quorum cali-ditate uelut ab extraneo, humores in uenis supercalefa-cti putrefiunt, & febres faciunt. Causa uerò primiti-ua, est causa extrinsecus operans, quæ primitiua dicitur, quia primum mouet antecedentes causas scilicet & cō-iunctas. Coniunctæ autem & antecedentes eam mo-uere non possunt, sicut est aeris intensa caliditas, à qua non solum spiritus inflammantur, sed & humores. Et sic à calido extraneo putrefacti humores febres causant: ut plerunq; contingit in æstate ualde calida.

Secunda causa primitiua, potest esse mala qualitas im pressa aeri, ut in locis pestiferis, in quibus aer mala il-la, & pestifera qualitate affectus, ingrediens corpora, hu mores nostri corporis afficit, & sic putredinem quan-dam causat, quam pestilentiam dicimus, de qua infra ser monem habebimus.

Tertia causa primitiua potest esse uehemens frigidi-tas aeris, à qua serrantur porositates corporis, ut inde fu mi mali exhalare non queant. Et quasi per Antipe-ristasim supercalefacit eos humores. Et tanquam à calido extraneo putrefiunt, & febres putridas acutas causant,

causant. ut plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis. Aliæ autem primitiuæ possunt esse causæ à cibo, & potu secundum diuersitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus possunt humores in corpore putrefieri, & febres causari. Et hæc pro causis generalibus prædictæ febris.

DE SIGNIS CONTINVARVM, ET ACVTARVM FEbrium in generali. Cap. IIII.

IGNA, *quibus febrem continuam acutam dignoscemus, generaliter sunt. Capitis dolor, materia enim febris cum sit in continua ebullitione à superfluo putrido calore mali effumant uapores, qui attingentes pelliculas cerebri malitiam complexionis causant in eis, & extendendo solutam continuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.*

Secundo, capitis calor, & totius corporis, quoniam cum materia faciens hanc febrem dicatur esse in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt. ideò caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in alijs febribus non acutis.

Tertio, febris intensio, quoniam cognoscitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius est subtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuò augetur.

Quarto, caliditatis penetratio ad interiora manus tangentis cum caliditate mordaci. cuius causa est materia febris subtilis, & facile penetrabilis, uehementi caliditate fundata potius in sicca materia. Ideo caliditas manum tangetis facile penetrabit. Cuius oppositum contingit in febre Ethica. Cum enim calidum sit in humido membrorum, potius ad lenitatem quandam, & anodinam caliditatē declinat.

Quinto, uigiliarum instantia, cum enim uapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & sicci, sint natura ignei: apti sunt sua caliditate resoluere cerebri humiditates, & uigilias inducere. fit enim somnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, angustia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ subtilis est, et mobilis, et hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur. ut hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in uno situ quiescere, nec totum corpus.

Septimo, sitis intollerantia, & uehementia. Cum enim à minera putredinis facientis hanc febrem continuam acutam, eleuentur uapores calidi, & sicci, ad superiores partes: ut ad orificium Stomachi, ad Meri, ad linguam, & ad palatum, efficiunt caliditatem, & siccitatem in membris illis.

Octauo, Ariditas, & ardor linguæ, & palati, propter eandem dictam causam.

Nono, pulsus uelocitas. Cum enim febris sit calor extraneus in corde accensus, quanto febris maioris fuerit acuitatis, tanto intensiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tunc maiori euentatione indigebit, propter quam pulsus uelocitatur: & quia motus

tus anhelitus sequitur motum pulsus: ideo uelocitatur anhelitus, & uelocior redditur.

Decimo, *urina rubea, tincta aliquando multa citrinitate, quia rubedo & citrinitas caloris affectus sunt, & quanto est gradus rubedinis, uel citrinitatis maior, tanto ab illo dijudicabis maiorem calorem. & sic à minera febris contingit signum inseparabile rubedo urinæ, similiter tinctura citrina.* Nec *mireris si in primis diebus non appareat rubea, uel citrina: quia materia peccans non bene permixta adhuc sanguini est.* Et *hoc modo nisi in primis duobus, uel tribus diebus, urina sic apparuerit: non debetur phlebotomia in febre continua in primo die, uel secundo: quia materia non bene adhuc sanguini permixta est.* Quòd *si talis permixtio prima die apparet, fiat phlebotomia eadem die.* Verum *cum permixtionis signa non nisi in secunda uel tertia die apparent: consulo, ut eodem quoque tempore phlebotomia fiat.*

Vndecimo, *præter hæc, quæ dicuntur à* Galeno *in primo ad* Glauconem, *est etiam apud eum carentia horripilationis, uel rigoris, uel typi.* Dixit *enim in secundo de differentijs febrium:* Proprium *est ipsarum continuarum non horrere. huius dicti causa est: quia rigor,* Typus, *seu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, sparsa ad lacertos, & corporis musculos.* Considerate *tamen, quòd in acuta continua potest esse rigor: ut in casu, quo multa esset materia ad intra uenas cum uirtute expulsiua forti: ut eius pars expellatur ab intra uenis ad extra ad musculos faciens rigorem: permanens autem materia in uenis putrida multa, continuam faciet febrẽ.* Et *sic in continua simul apparebit rigor: sed non est ri-*

gor interpollata: quoniam non seruat ordinem periodi-tionis.

Duodecimo, *est tempus mensurans febrem continuam acutam comparatione ad interpollatam: quia in hac febre non inuenitur terminus 24. uel minus horarum, ut in interpollatis inuenitur. Sed continua afflictio usque ad totum tempus status inclusiué. Quòd si cum omnibus his signis cognoueris materiam cholericam peccare in hac febre, eueniet tibi febris magnitudo, & intensio. Et ideo si uideris febris intensionem cum accidentium comitantium sæuitia, iudicabis hanc febrem continuam esse à cholera.*

Decimotertio, *paraphrenesis, & in somno loquutio frequens: somnia terribilia. Quum enim à materia putrida faciente febrem eleuentur uapores calidi, & sicci: qui afficientes spiritus animales in cerebro, promouēt eos ad deseruiendum uirtutibus animalibus ad operationes naturæ suæ contrarias: & sic loquuntur nescientes se loqui. Et nota quòd hæc signa dicta plenius uerificantur: si cætera illis proportionata concurrent: ut ætas iuuenilis, & æstas, regio calida, & sicca, præteritum regimen. Quòd si prædicta omnia signa reperiantur in corpore iuuenis: in tempore æstatis, in regione calida, & sicca, cum præterito regimine calido, & sicco, iudicium tuum efficietur certius; Quòd illa febris erit continua acuta. Et hæc de signis.*

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE IN generali,per uictus rationem, Cap. V.

FEBRIS, ueluti re magis alterante corpora,indiget aere declinante ad frigidum,& humidum, quia contrariatur causæ facienti febrem acutam:& febri ipsi,quæ est caliditas, & siccitas. Et ideo exponatur æger febriens ad aerem naturalem frigidum,& humidum:si naturaliter talis nõ est, artificialiter talis fiat:& disponatur cum folijs salicis, nenufaris,uitis,cannarum,& similium irrorata Camera cum aqua rosata; & hæc omnia per totum cubiculum spargantur,& manibus æger ea tractet,& odorans, ex his remittetur caliditas febris acutæ,& humectabuntur spiritus, & calor naturalis ad intra, obseruandi tamen sunt duo canones in tali herbarum applicatione.

Primus, quòd hæ herbæ collectæ sint ante solis ortum:ne humiditas,& frigiditas nocturna,caliditate solis remittantur.

Secundus canon est,quòd in principio paroxysmi non applicentur herbæ ægro:neque per cubile spargantur. Tunc temporis enim calor naturalis retractus ad intra,extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxysmi produceretur. Similiter alteretur aer cameræ per irrorationem factam frequenter cum aqua rosata,uiolata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis:in quibus plerunque apponantur Sandali, camphora. Hæc enim ultra hoc quòd infrigidant, & humectant,etiam cor confortant. Potest quoque fieri

pomum,quod patiens post paroxysmi principium odorando manibus tractet.

Recip. *Florum nenufaris,florum rosarum, uiolarum ana M.i.contundantur, & cribellentur. Demum adde sandalorum alborum & rubeorum: ana drach. ij. Camphoræ drach.s.puluerizentur,& cum modico aquæ rosatæ incorporentur,& fiat pomum.*

Fructus etiam laudantur,non ut edantur,sed ut manibus tractentur.cuius generis sunt citonia. Limones,& similes ad frigidum,& humidum declinantes: fugiat autem quantum potest, ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris:quia tunc calor naturalis incipit expandi ad exteriora, & forte frigiditate percepta iterum concentraretur,& paroxysmus prolongaretur. Et reprehendendi sunt illi.qui nedum in principio paroxysmi ægris balnea ad pedes,& manus adhibent cũ aqua frigida,sed etiam in augmento: quia in augmento dubium est de concentratione caloris naturalis,& paroxysmi prolongatione. In declinatione etiam,quum natura calorem putridum ad extrema dispensare conatur; impedietur ab eo opere cum aqua frigida. Tamen irregulariter operando suadeo, si in febricitante cauma fuerit,et dubitamus uirtutem deficere, in cura tunc non prohibemus irrorationem factam cum aqua frigida: ut aqua rosata,uiolata,Nenufaris,& balneationem extremitatum in ijsdem. Imo & potum eiusdem aquæ concedemus:quia maius iuuamentum est: quod euenit ægro in custodia uirtutis, & securitate à morte, quàm nocumentum, quod proueniret ex aliqua morbi prolongatione.

D ecibo

De cibo autem dico,quod indicatione sumpta à morbo constante uirtute,in principio ex toto debemus auferre cibum.Et ideo si uoluerimus regulariter gubernare acute febrientem. Si uirtus ægri constet indicatione sumpta à morbo, nihil cibi dabimus:quia morbus semper indicat de sui ablatione,cum sit res præter naturam. Morbi uerò conseruatio est ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita,& ad uirtutem constantem,nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris usque ad quartum hoc modo, si cognoueris per accidentium sæuitatem, quòd crisis in quarta futura sit :ut sit capitis dolor fortißimus,febris intensio uehemẽs,sitis,uigiliæ,inquietudo.paraphrenesis,usque ad quartam diem exclusiue,& inclusiue nihil dabimus: exclusiue,quia diuerteretur natura conuertens se ad cibum à morbi pugna: inclusiue, quia est dies Crisis,& si improprie,in quo respectum habemus & ad cibum dandũ, & ad medicinam. Quòd si times uirtutem à sinthomatibus sæuis debilitari, erimus contẽti solo potu aquæ hordei, dispensando secundum horas comestionis consuetas,ut horis prandij, cœnæq; sumat aquæ hordei unc. x. & blandiendo siti in medijs horis possumus unc. iiij. aquæ prædictæ exhibere. Si uerò in ægro cognouimus consuetudinem fuisse multi cibi:& quòd tale corpus resolutioni accõmodum est,ut sunt cholerica corpora,tunc possemus uenire ad ptisanæ collatæ exhibitionem. Quòd si æger & aßidentes conqueruntur de cibo pauci,& exigui nutrimenti,poterimus dare ptisanam non collatam. Et sic in his diebus usque ad quartam, ubi crisim impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta,uel peracuta,his cibis contenti erimus. Sed uetularum iurgia,

& opprobria

& opprobria uitãtes, ægrũ hac dieta regemus usque ad quartã. Primo inceptionis morbi die nihil comedat, Sequenti die enemate præcedente, quod uentrem mundet et intestina à fecibus abstergat, demus medullam panis loti decocta in aqua communi sine sale. Vesperi, idem ferculum exhibeatur, & cum istis continuet usque ad quartam. Quòd si uideris uirtutem non sustentari cum prædicto cibo, consulo, ut detur panis in iure pulli decocti, & macri, & sic procedendo usque ad quartam, transacta quarta die, in qua Crisis non apparuit, quia accidentia non fuere tantæ sæuitatis ante quartam, ut in ea potuerit crisis apparere, usque ad septimam æger diætandus est diæta grosiori, et sic suaserim dari bordeum fractum decoctum uel in simplici aqua, uel in iure pulli sine sale, secundum uirtutis tollerantiam, una cum lacte quatuor seminum communium frigidorum, & maiorum, uel cum lacte amygdalarum dulcium. Quòd si timor esset de repletione capitis propter amygdalas, cõdiãtur amygdalæ sic. primo depillẽtur, deinde ponãtur in aqua calida per v. uel vi. horas: et in prædicto tẽpore quinquies aut sexies agitẽtur cũ baculo: sic enim euacuabuntur à uiscositate, qua febri inimicabantur, et capiti, et exhibeantur tunc, et consulo, ut procedamus mane, & uesperi, sic cibando usque ad septimum. In septimo cum sit dies crisis, à cibo abstineto, & à medicina. Post septimam, si crisis ad undecimam, uel quartamdecimam prolongatur, cibandus est æger grosiori diæta. Et sic conueniens eius diæta erit assumere secundum horas consuetas cibandi; ferculum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoque lactucam, endiuiam, decoctas in eodem iure, uel in aqua simplici, cum modico aceti, uel cum uino granatorum, nisi

nisi pectoris mala dispositio uetet. Quare si æger tolerare potest, usque ad undecimam binam cibationem mane & uesperi, ex ferculo hoc facto, uel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, sic procedes. Si uerò ægri uires hanc diætam sufferre nequeant, exhibe pulli carnium contusarum liquorem ad pondus unc. v. semel tantū in die in iure dissolutarum, unà cum ferculo facto ex lactucis, & endiuia. uesperi autem contentetur solo bordeato cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalino. Quòd si expediens sit, & urgeat necessitas maioris cibationis, detur mane & uesperi contusum pulli; uesperi tamen in minori quantitate quàm mane, ne uirtus noctu à materia morbi in concoctione facienda, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota. Quòd carnes semper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & similibus, ut endiuia, acetosa, plantagine, spinachijs, uel cum seminibus communibus frigidis maioribus, uel cum buglossa. Quod si uirtus ab undecima usque ad quartādeciniam bene constabit: tunc diætam subtiliorem præcedentem eliges, ratione status, in quo silentium habere oportet. Quare constante uirtute laudarem, ut æger solo bordeato semel in die, aut pluries uescatur, secundum uirtutis tenorem, uel cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalarum, secundum quod expedit uirtuti.

Aduentante uerò quartadecima, quæ dies est crisis radicalis, si uirtus non reclamat, nihil cibi dandum est. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod si in quartadecima uirtus fuerit alleuiata à materia morbi, iudicabimus terminum illius febris saluum esse. Sin accidentia aucta fuerint, indicatis

timorem

timorem ægri. Deinde in offerendis ægro cibis, considerandum est, quod cibaria, quæ in talibus febribus concedantur, non sint summæ frigiditatis: quia cum digestio calido celebretur, à summè frigidis impedietur, & humor incrudabitur, & digestioni minus obediens reddetur. & ideo non conuenit in digerenda materia febris aqua cucurbitæ, citruli, cucumeris. Plerunque enim contingit cum febre ipsa uirtutem debilitari, & tunc si darentur summè frigida, calor naturalis debilis ab intensa frigiditate obtunderetur. Itaque cum solis frigidis febres non curantur, consulo, ut remissè frigida permisceantur frigidis, ut causæ febrem facienti repugnemus: remissè uerò frigidis uirtutem digerentem iuuemus. Si igitur endiuiam, uel lactucam febrienti concesseris, non inconueniens erit aliquid buglossæ permiscere, uel borraginis, intentione habita ad solam herbarum alterationem, ubi uerò indigeremus maiori apertione aliter fiet, ut postea dicemus.

Secundo considerabis, ne cibaria febrienti dulcia exhibeantur, indicatione sumpta à causa febris acutæ continuæ. Quum enim ipsa sit cholera, uel humor alius calidus. Dulcia uerò in choleram, uel humorem calidum facile conuertantur, ideò prohibebis dulcia. Et per hoc reprehendo eos, qui saccharũ exhibent febrientibus acute, quum saccharum ipsum declinet ad choleræ conuersionem, Mel quoque indicatione sumpta à febre, & eius causa, febrientibus non est concedendum, tum quia calidum, tum quia dulce, nec in cibis solum à melle, sed etiam syrupis digestiuis abstinere debemus. Vnde stante caliditate in ætate, complexione: regione, & tempore, ægritudine, & causa eius. non dabis mel rosatum

tum collatum.

Tertio considera, quod cibaria putredini parata acute, & continue febrientibus dari minime debent, ut sunt fructus, poma, pira, Melones, citruli, etiam olera, quæ facile putrefiunt, quia sua humiditate putrescibili febris causam augerent. Ideo recordare, si aliquando concedere uelis poma, pira, & similes fructus coctos: non facias hoc cibi gratia, sed appetitus excitandi causa, olera autem à nobis concessa in febribus non expectant in stomacho putrefactionem.

Quarto considerabis, ne cibaria stiptica febrienti acute exhibeantur, ut sunt fructus stiptici, citonia, carnes tostæ, quia omnis febris materialis cum ab opilatione pendeat, stiptica magis opilant, & cum in omni febre, curæ nobis sit, uiarum apertio, Stiptica uerò uias obstruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quòd cibus in acutis continuis febribus conuenientissimus est ptisana colata; uel non colata. has itaque primo exhibeatis ægro.

De potu in febre continua acuta loquor. Vinum porrò auferri uolo, quia calidum: febris autem calida est, & omnis complexio distemperata suo simili augetur. secundo quia uinum ad caput euaporat. In acuta autem febre continua, uapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur simul à duobus uaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, ut capitis dolor, paraphrenesis, Vigiliarum instantia, quia à uaporibus calidis quãdoque humiditates resoluuntur resolutione ad uigilias præparante. Quòd si id corpus uino assuefactum est, detur uinum aquosum, & imbecille, multa aqua dilutum, & album. Si uerò febri coniungeretur uirtutis debilitas: Cum propter simboleitatem, quam habet uinum cum spiritu, & sanguine humano:

ne humano, est de bonis, & citissime restaurantibus uirtutem. Quare tunc admittas uinum album, odoriferum, aromaticum, quia maius iuuamentum est, quod euenit ægris in restauratione uirtutis prostratæ, quàm est nocumentum, quod ex aliquali augmento febris accidit, ut Galenus docet. primo ad Glauconē, in curā febris Sincopalis. cap. 13. & 12. methodi cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia consequentur, inspicere oportet, quod eorum sit fortius. Si enim sincopis fortior esset febre, uinum concedemus. Sin febris fortior sincopi, à Vino abstinendum est, quia febrem augeret, quæ mortis occasio esse posset. Summatim autem dico, quod ubi in aliquo tēpore febrium putridarum uirtus esset admodum resoluta & accidentia febris essent quieta, ita ut non timeremus de maiori resolutione uirtutis propter accidentia ipsa, tunc expertum est, uinum dare in omni tempore febris esse satis cōueniens, quoniā semper Medicus debet esse sollicitus de eo, quod magis suspectum est. & est resolutio uirtutis, & tunc confortabimus uirtutem, non adaugendo accidentia, quæ quietant. quòd si ex uini potu tunc etiam accidentia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod eueniet in restauratione uirtutis, quàm sit nocumentum eueniens ex aliqualiter auctis symptomatibus, ubi uerò in febribus putridis accidentia ægrum inquietarent, adhuc stante debilitate uirtutis uinum nō dabo: ab eo etenim in tantum possent accidentia concrescere, ut æger necaretur. Quod si illi debilitati uirtutis cum sæuitate accidentium uolueris succurrere, alia inueniemus ingenia paulo infra dicenda. Potus igitur febricitantium febre putrida conueniens sit aqua ordei non multæ decoctionis, uel aqua decoctionis seminum endiuiæ, Seminū lactucæ cum uino

granatorum

granatorum,uel Iulep uiolato,quod si in huiuscemodi febribus adhuc uirtus sit resoluta. cum sæuitate accidentium: Laudo potum iuris pullæ macræ, Cuius decoctio non dicatur esse multum longa: eo enim iusculo alterabitur mala complexio calida, & uirtus confortabitur nutrimento æquali.

Potus autem febrientis, ubi febris fortior est sincopi, quod ex pulsu uehementi discernes.est uinum granatorum cum aqua buglossæ succus de ribes. succus acetositatis citri,quæ & caliditatem remittunt,& cordialia sunt. Potus uerò conuenientißimus in febre acuta continua, est aqua hordei:et ideo laudo,quòd iste potus nõpermutetur. Aquæ uerò hordei est multiplex decoctionis,ideo non approbo ut febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis,quia hæc cibum corrumpit multa hordei uirtute Aqua uero hordei,quæ cum cibo,et extra cibum conceditur continue febrienti sit paucæ,uel mediocris decoctionis, quia tunc et sitim sedat,& totum corpus refrigerat atque humectat.Potus etiam febrientis conueniens est uinum granatorum medij saporis, nisi obstante pectoris ægritudine, aut stomachi debilitate:quia tunc possumus dare aquam Endiuiæ cum iulep uiolato,aut alio potu conuenienti uti possumus,ut est sequens.

Recip.Seminũ Endiuiæ,plantaginis, acetosæ, lactucæ ana.drach.iij.Bulliant in quatuor lib.aquæ limpidæ usque ad consumptionẽ medietatis, deinde coletur & colaturæ adde uini granatorum unc. iij. Iulep uiolati unc.ij.iterum lento igne bulliant quousque elongetur iulep.

Neque turberis,si quipiam concedant in febre quotidiana,uel quartana uinum esse idoneum,quoniam hoc est abusiuum:cum & ipse febres sint,et putredinem habeant

Ideo

Ideo in eis uino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

Recip. *Radicum fœniculi, petroselini, buglossæ, Endiuiæ ana unc.i. bulliant in lib.v. aquæ currentis claræ usq; ad consumptionem medietatis.* Deinde *coletur, & colaturæ adde succi pomorum dulcium, uini granatorum dulcium ana unc.ij. cinnamomi electi drach.s. & iterum lento igne bulliant cum sacchаro usque quo fiat iulep longũ maxime cõueniens in febribus, cuius causa est materia frigida, ut pituitosa, uel melancholica, & hæc de potu febricitantium in generali dicta sint.*

DE SOMNO.

N HORA *paroxismi principij particularis expertum est. somnum febrienti admodum nocuum esse.* Et *ideo ab eo tunc cauendum est.* Ratio *est, quoniam in principio paroxismi, retrahitur calor ad interiora, & materia submergitur: in somno uerò idem calor retrahitur, & ad interiora uertitur.* Quo *fit, ut duæ sint causæ submersionis caloris naturalis: Vna somnus: Altera principium paroxismi, ex quo facile principium paroxismi prolongaretur: & timor esset, ne calor naturalis propter multos modos submersionis eius in principio paroxismi suffocaretur.* Ideo *tunc omnino cauendus est somnus, in augumento uerò particulari paroxismi febris, simpliciter probibendus est somnus. ratio est, quoniam in hora augumenti fit expansio caloris ad exteriora: in somno uerò fit retractio caloris ad interiora, & sic ex somno, in augumento posset reddi principium paroxismi.* Dico *hoc uerum fore, quando uirtus*

do uirtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi *uerò natura prauos humores in febre uicerit, tunc in augmento, & maxime in ultima parte augmenti, poteris somnum concedere febrienti, & in statu similiter.* Et *hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixerit, & forte apud statum non nocet.* Et *hanc sententiam uoluit Galenus in secundo aphorismorum Commento primo illius aphorismi, in quo morbo somnus laborem prestat. etc.* Vbi *ait: quòd si fuerit uirtus uicta à prauis humoribus in augmento, & statu paroxismi, non concedes somnum, cum ex eo mala sequantur symptomata, ut erunt, dolor capitis, inquietudo, uertigo, & mentis alienatio:* Vbi *uerò dixit Galenus: in eisdem temporibus uirtus prauos uicerit humores concedatur somnus: quoniam tunc uirtus fortis benè concoquet prauos humores, in declinatione uerò Somnus conuenit, iuxta illud principis: & in declinatione somnus plurimum iuuatiuus est, hortor igitur uos, quod in febribus, in quibus praui humores uirtutem obtinebunt in temporibus particularibus febriũ principij augmenti, & status, non cõcedatis somnum: in declinatione uerò non inconueniet somnus.*

DE VIGILIA MAXIME ATTENDERE DEBETIS.

DICIMVS *quod in temporibus uniuersalibus febris, non sinatis uigilias ipsas adaugeri: quoniam propter uigiliam superfluam admodum debilitantur spiritus animales: quo fit, ut illi non rectè deseruiant uirtuti animali: et sic in febribus ex superflua uigilia plerunque contingunt deliria, & paraphreneses,*

tum etiam quoniam in uigilia spiritus sunt in continuo motu ex motu uerò calefient, & inflamabuntur: quo fit, ut humores eadem inflammatione inflammentur, & incendium addetur augmento febris.

DE EXERCITIO.

DICIMVS *quòd cum corpus febriens localiter moueri non possit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat aũt hoc, nisi corpore præeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facilè ex frictionibus agitabuntur humores, & materia febris, & febris, & symptomata augmentabuntur.*

DE INANITIONE, ET REPLETIONE.

CERTVM *est, cum febris putrida sit ægritudo de repletione, quòd inanitio ipsam curabit; ex* Hippocrate *secundo aphorismorum aphorismo xxij.* Hortor igitur uos, *quòd in omni tempore febris, corpus teneatur euacuatum, seu inanitum: quia omnis tunc eius repletio est mala, cum ægritudo de repletione adaugeatur repletione.*

DE ACCIDENTIBVS ANIMAE.

GAVDEAT *æger, et non tristetur, gaudeat cum gaudentibus, præcipuè cum medico, offerendo sibi crebrò pecunias, quoniam citius sanabitur.*

DE CVRA

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER MATERIAE *concoctionem.* Cap. VI.

NVM *obseruabis in hac cura, quod si morbus fuerit continuus, acutus: et furiosus: quod ex accidentium sæuitate, & uehementia, dignosces, ut ex capitis dolore, siti intollerabili, inquietudine, & totius corporis fastidio, & illis multum auctis irregulari curatione materiæ digestionem non expectamus immo morbi, uelocitate materiam euacuabimus. Secundo considerabis, dato quod materia non esset furiosa, sed ex modo suæ substãtiæ cum facilitate educi posset: tunc ante digestionem euacuare licebit, ut cõtingit in materia subtili ad motum apta. Quam sententiam, & Auicenna, & Galenus sequuti sunt in libro. Quando, & qualiter euacuare oportet, in materia igitur furiosa non præcedente digestione sequenti pharmaco utere.*

Recip. *Mannæ granatæ electæ unc. ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach. vij. reubarbari optimi, & electi drach. ij. spicæ gran. x.* Diaprunis *solutiui scrup. iiij. Infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ cum modico uini albi odoriferi ad x. horas.* Deinde *fiat fortis expreßio, & omnia simul dissoluãtur cum decoctione communi florum, et fructuum quantum sufficit cum qua bulliant* Tamarindorumu *unc. s. et fiat potus.*

Quòd *si ægritudo non fuerit furiosa, & materia ex modo substantiæ suæ obediens erit euacuationi, & non rebellis, non expectata digestione euacuabimus eam sequenti pharmaco.*

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij.uel caßiæ nouiter tractæ unc.i.electuarij ros.Mesuæ drach.ij.misce, & fiat bolus cum saccharo,uel dissoluātur cum aqua decoctionis Tamarindorum,ac florum ac fructuum quantùm sufficit.

Quod si materia non fuerit furiosa, & non obediat, & ex modo suæ substantiæ det nobis indutias ad digerendum,cōsulo,ut præcedēte enemate lenitiuo,incipias materiam ipsam digerere.Enema lenitiuum tale est.

Recip. hordei non excorticati, ut melius abstergat: foliorum maluæ, uiolariæ ana M.ij.bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad cōsumptionem medietatis. Deinde de colatura

Recip. Lib.i.sacchari rubei unc. ij. olei uiolati unc.iij. uitelli oui numero.i.salis communis drach.ij.misce.& fiat clystere. Postea uerò digeratur materia.& moneo,ut in digerendo materiam consideres substantiam materiæ peccantis,et qualitatem eiusdem.Si enim substantia materiæ fuerit subtilis:quod ex urinis ad citrinitatis, et subtilitatis gradum tendentibus cognosces, per uisus penetrationem per omnes partes urinæ. Tūc procedemus cum syrupis ingrossantibus,ut syrupo uiolato,iuiubino,de endiuia gentilis.i.syrupo composito,syrupo de succo endiuiæ,cum aquis appropriatis,ut plantaginis,endiuiæ,acetosæ. Si autem materia fuerit substantiæ grossæ, cum syrupis materiam subtiliantibus,ut oxizaccara,syrupo acetoso simplici,syrupo de endiuia, qui ualet in utraque materia,Secundo considera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans est calida, immo semper syrupi sint infrigidatiui,non ultima infrigidatione, quia prohiberetur resolutio, & digestio per incrudationem humorum, sint ergo frigidi,non tamen ultimo frigidi. Tertio considera, quod

quòd in digerenda materia in febribus istis, attendere debes ad confortationem principalium membrorum, hepatis maxime, quod est minera generationis humorum, & cordis, quod fundamentum, & radix est uitæ. Vbi igitur materia subtilis esset, & calida, ualet syrupus sequēs:

Recip. Syrupi uiolati, syrupi de Endiuia, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum buglossæ, cicoreæ, acetosæ, ana unc. i. misce. syrupus uiolatus remittit acuitatem caloris præternaturalis, et est cordialis. Syrupus de Endiuia remittit caliditatem præter naturalem, & hepar confortat, syrupus de succo acetosæ ualet pro corde, & mire prodest in febribus incensiuis. Syrupus in materia febrili ad grossum declinante is est.

Recip. Acetosi simplicis, syrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum buglossæ, cicoreæ, endiuiæ ana unc. i. misce. Tempore uerò eo, quo fit digestio in materia, consulo, ne uenter ægri stipticus seruetur: sed quotidiè si natura non est mollis alui, tamen arte lenitio custodiatur. Clysteria autem sint lenitiua solum, & præparantia ad euacuationem materierum existentium in uijs latis: non autem attractiua sint à longinquis. Quia cum materia existens in uenis sua subtilitate sit ad motum parata, ex hisce acutis clysteribus agitata materia ad periodum moueri posset. In clysteribus itaque non ponatur hiera nec simplex, nec composita, nec electuarium aliquod solutiuum, nec olea multum attractiua, & calida, nam ultra hoc, quod attrahendo, materiam agitant, totius etiam corporis calorem augent. Sint uerò enemata ex decoctione rerum lenientium tantum, ut de herbis, Malua, Bismalua, Violaria, Blitis, Spinachia, caulis, & similia ad frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus caßiam, si fortis

fuerit stipticatio, neque mel uiolatum, neque rosatum. Sed si uenter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere saccharum duarũ coctarum, oleum uiolatum, mel uiolatum, cum uitello oui, & sale, secundum modum prius dictum. Hoc autem *enema quotidie fiat, nisi aliunde uentris lenitio fiat, quia scimus quòd superfluitates primæ digestionis fouent causas febris, & coniunctas, & antecedentes.*

Quod si patiens enemata abhorret, alio ingenio conducamus uentris lenitionem: Et *sic consulo, ut omni mane ante cibum capiat infrascriptam decoctionem, ad quantitatem unc. iij. quolibet mane.*

Recip. *Iuris pulli sine sale, & sine aliqua pinguedine unc. vi. carnium prunorum damascenorum numero. v. passularum enucleatarum unc. s. bulliant simul usque ad medietatem iuris: deinde coletur sine expreßione, exhibeatur ante cibum per unam horam.* Vel *fiat etiam hoc.*

Recip. *Aquæ claræ unc. vi. Caßiæ fistulæ cum toto cortice, & medulla unc. s. frangatur caßia per portiones bulliant in prædicta aqua ad tertiam partem, coletur, & colatura tepida exhibeatur modo prædicto.*

CONSIDERANDVM, *quòd præsens digestio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, uel à die Secũda post euacuationem minoratiuam usque ad septimam diem. Quòd si urgeat neceßitas euacuationis, non habebis excusationem in sexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam. Quòd si neceßitas non urget, caue ab exhibitione pharmaci in sexta. Quia posset materia moueri ad crisim in sexta, & tunc forte impediretur motus crisis, quem natura intendit in septima, et tunc ab exhibito pharmaco tantum natura debilitari*

tari posset, quòd aduentante crisi in septima, uirtus non sustineret pugnam morbi. Neque in septima euacuare debes: quia est dies crisis, in qua nihil agendum. In *octaua uerò præparabis te ad euacuationem materiæ, apparentibus signis digestionis, cum quibus & qualibus, dicam postea, euacuatione facta, si uideris multum materia indigestæ relictum fuisse: propter quod febris suum acumen continuaret: iterum præparabis te ad digestionem iteratam. Syrupi secundæ digestionis sint non solum alteratiui complexionis calidæ, & siccæ, sed & aperitiui uiarum, et oppilationum remotiui, à quibus febris ipsa fouebatur per fomentum putridum.*

in die crisis nihil agendum:

Syrupus conueniens in digestione est talis.

Recip. *Syrupi dinarij scilicet bisantini, syrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum absinthij, in quacunque febre cronica, et acuta, post septimam appone absinthium, quia stomachum confortat, et hepar, & choleræ acuitatem remittit, buglossæ, cicoreæ ana unc. i. misce.* Et *sic cōtinuabis hanc secundam digestionem in materia faciente febrem acutā, obseruatis his, quæ prius dixi, scilicet quod uenter quotidie leniatur.* Neque *patiens in digerendo materiam sit solicitus, ac cupidus in comestione alicuius rei uel in potu impediente digestionem, ut succi fructuum scilicet cucumeris: melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia probibent resolutionem, & materiæ digestionem impediunt.* Apparentibus *autem signis digestionis facta euacuatione in octaua, consulo, nisi urgentißima fuerit necessitas euacuationis eradicatiuæ, quòd ipsa nō fiat nisi post decimam quartam, urgente neceßitate euacuationis fiat in duodecima, quia non est dies periculosa.* Quòd *si dies duodecima maioris inquietudinis esset, et co-*

actus esses eradicatiue euacuare, nolo desistas, sed consideres horam aduentus acerbationis per septem horas ante, eodem die euacuare poteris, uel in fine duodecimi diei, hæc sunt pro intentione digestionis. Quòd si coactus esses ultra prolongare digestionem secundum ordinem prolongationis febris, intentio magis sit ad aperiendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melancholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigidatione. Et sic syrupi tui erunt, syrupus de duabus radicibus, syrupus de quinque radicibus, syrupus de lupulis, syrupus de pomis compositis, et similes aperitiui syrupi, cũ aquis appropriatis, aqua fœniculi, appij, lupulorum, semper addendo aquam buglossæ, ratione cordis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER EVACVATIONEM *materiæ.* Cap. VII.

ET NON *te lateat, quòd euacuatio in huiuscemodi febribus fieri potest duplici ingenio, aut phlebotomia aut pharmatia. Bene igitur considera, si in huiusmodi febre continua acuta conueniat phlebotomia, & quia in pluribus in principio ægritudinis fieri debet, quia euacuatio est uniuersalis, Moneo ubi uocatus es. ut signa phlebotomiæ consideres, & est ætas iuuentutis, complexio sanguinea, Tumor faciei, ac oculorum inflatio cum rubedine, uenæque in oculis tumentes, & apparentes, caliditas in toto corpore, consuetudo ad phlebotomiam. si horum plura signa adsint cum urina rubea grossa, febrientem phlebotoma ex basilica lateris dextri*

dextri cum extractione sanguinis tenore uirtutis obseruato. Dato quod urina non esset grossa, rubea, uel citrina attestans dominio cholerae, considera si corpus sit iuuenile, musculosum, sanguineũ: tũc nõ obstãte dominio cholerae, phlebotomare poteris, nõ tamẽ copiose, ac si solus peccaret sanguis, uel cholera sanguini permixta. Vnum tamen dico. Si febriens continua acuta tibi occurrit, aetate, & uirtute consentiente, à principio ipsum phlebotomando non peccabis, quia minera intra uenas est, & uenae sectio à uenis non sanguinem solum, sed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur generale sit praeceptum, quod in febre acuta cõtinua, à principio, & maximè in tertia die phlebotomabis aegrum, quia tunc materia peccans bene permixta est sanguini. Quòd si sanguis peccaret uel per se, uel cum alio humore, copiosè phlebotomare audacter potes: facta phlebotomia digestionem incipies secundum modum dictum, aduentante die euacuationis primae iam dictae, dabis febrienti medicinam sequentem, praecedente lenitiuo enemate, uel uentris lenitione, uel alio ingenio celebrata. Quia corpora quae euacuare uelis, oportet fluxa facere.

Recip. Carnium prunorum damascenorum numero. x. tamarindorum unc. s. iuiubarum, sebesten ana numero xv. passularum enucleatarum unc. s. quatuor florum cordialium, buglossae, borraginis, rosarum, uiolarum ana drach. ij. liquiritiae mundae drach. iij. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, cum colatura dissolue Mannae electae unc. ij. uel florum cassiae nouiter tractae drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. spicae gran. vij. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per nouem horas: diaprunis solutiui,

ui, electuarij de dactilis ana drach.i. dissoluantur omnia & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, dormiat super ipsum per duas horas, uel unam cum dimidia. Deinde *usque per totum tempus vi. uel vij. horarum maneat uel in lecto, uel in camera deambulando, si potest clausis fenestris, finita ac completa actione medicinæ, quòd ex siti, et somni aduentu dignosces, dabis ei lotiuum aquæ hordei unc. v. uel iuris pulli sine sale cũ modico sacchari abstersiui. i. sacchari duarũ coctarũ, lotiuo sumpto per horã dormiat, quia somno corroborãtur uires corporis euacuatione debilitatæ, postea sumat prandium secundum modum superius dietæ ordinatæ. Sequenti die per tres horas ante cibum fiat sequens enema lotiuum tale.*

Recip. *Aquæ hordei unc. xv. sacchari duarum coctarũ unc. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere. Quòd si medicina exhibita, non absoluatur patiens à febre, accedes ad secundam digestionem residui materiæ peccantis, ut diximus, dando Syrupos appropriatos. Apparentibus uerò signis digestionis in materia, consulo, ut iterum purgetur materia sequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis *drach. vi. electuarij rosati mesuæ drach. ij. agarici electi scrup. iiij. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana gran. iij. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. v. infundatur agaricus cũ suis correctiuis in oximelle simplici per nouem horas. Similiter reubarbarum infundatur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi quantùm sufficit per totidem horas.* Deinde *fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantùm sufficit, dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, modo assumptionis medicinarum ante, &*

post

post supradicto.

Si uerò ab hac secunda digestione, & euacuatione materiæ, patiens à febre non absoluatur, cõsulo, ut tertia uice digeratur materia suis syrupis prædictis. Deinde purgetur *materia sequentibus pillulis, ut*

Recip. *pilularum aggregatiuarum scrup. ij.* Agarici *trociscati scrup. i. reubarbari electi scrup. s.* Diagridij *grana. i. misce cum syrupo uiolato. fiant pilulæ numero v.* Exhibeãtur *mane per duas horas ante lucẽ.* Et *scias quòd hæ pilulæ conferunt in febrium declinatione uniuersali: quia sunt magis euacuatiuæ humorum grossorum, qui per incinerationem facti sunt*. Quòd *si his pilulis adhuc non liberatur æger à febre, credatis michi, quòd materia non solum peccat qualitate, sed etiam modo substantiæ: scilicet quia materia ex processu febris erit incinerata. & ingrossatum est, & ueluti in cinerem redactum, quoddam caloris putredinalis fomentum*. Et ideo *consulo, ut in processu utamur aperitiuis fortibus, non negligentibus tamen extinctionem putredinalis caloris*. Præterea *cum longo, diuturnoque tempore febris præterito, æger uehementer debilitatus est. rectè procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando*. Idque *cum cibis medicinalibus, quibus notabilis uiarum apertio fit: & conducetur materia ad uias urinæ, uel sudoris, uel alterius cuiusdam euacuationis insensibilis*. Quòd *si illis præparetur materia ad uiam secessus leui quadam medicina: si non semel, pluribus tamen uicibus facilem uiam habebit ad euacuandum*. Consulo *igitur, quolibet mane æger ante diluculum capiat sequentem potionem, per septem, uel nouem dies continuos.*

Recip.

Recip. Radicum fœniculi: radicum petroselini: radicum apij: radicum Buglossæ: radicum Endiuiæ ana unc.s. Cicerum rubeorum unc.i. Bulliant omnia in sufficienti quantitate iuris pulli ad medietatis consumptionem. Deinde colentur, & colaturæ adde de syrupo cicoreæ cum reubarbaro unc.i. si reubarbarum abhorret, loco eius exhibe syrupũ bisantinũ, uel syrupũ de duabus radicibus. Quo iure hausto, statim pãnis se cooperiat, ut dormiẽdo, si poßibile est, sudor prouocetur. si sudor nõ prouocetur notabilẽ operationẽ per uias urinæ uidebis. Assumpto hoc iure, si ad secessum materiæ declinent, exhibeto pilulas sequentes.

Recip. Pilularum aggregatiuarum, agarici trociscati ana scrup.i. diagridij gran. i.s. misce, cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero.iij. Nota agaricus tardæ operationis est, & aliarum medicinarum, quibus admiscetur, operationem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem operationis remouet. Hæc pro secunda intentione euacuationis dicta sint.

DE HIS QVAE CONFORTANT MEMBRA PRINCIPALIA, ET HIS SERVIENTIA. Cap. VIII.

RO HEPATE *confortando consulo, post euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacuationibus: cum in eo relicta sit mala complexio calida, quòd hæc auferatur ex epithemate extrinsecus applicato, & per unctiones. Pro quo diligentißimè obserua, quòd à principio earum febrium pendentium à materia, ipsa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo modo applicanda sunt. Errant igitur, qui hunc modum*

sequuntur

ſequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quod facit ad maiorem præparationem indigeſtionis, & maiorem oppilationẽ. Interdum uerò, *ſi à principio iſtius febris fuerit cauma humorum, ut ab intenſiſsimo calore uirtutem deficere timeas, excuſaberis, ſi à principio epithimata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentum eueniet in conſeruanda uita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.*

Epithima hepatis tale eſt.

Recip. *Aquarum roſatæ, epaticæ, ſolatri, endiuiæ, acetoſæ, ana unc.v. aquæ abſinthij unc.iij. ſpecierum cæroti triaſandalini unc.i. ſpicæ gran.x. ſpodij drach.i.s. aceti optimi unc.iiij. puluerizentur puluerizanda, miſce pro epithemate hepatis, quod epithema ſic conficiatur, primo unica forti ebullitione bulliant, ut medicinarum uirtutes ingrediantur aquas.* Deinde *infrigidatis omnibus madefiat petia linea in iſto liquore, & manu compreſſa teneatur fortiter donec caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur.* Et *tam diu ſtet, nec diutius, donec calefieri cœperit, & iterum remoueatur, & ſic mane, & ueſperi ante cibum hoc epithema applicetur.* Vnguentum *quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.*

Recip. Vnguenti *ſandalini, infrigidantis* Galeni, *olei ſpicæ ana unc.s. miſce.* Et *nota quod renes, quum comitentur hepar per uenas magnas ab hepate uenientes, eadem caliditate etiam renes epithimentur magis, tamen conſuetum eſt, & obſeruandum, ut ſolo dicto unguento renes inungãtur.* Porrò *cum hepar non modo per exterius applicata confortetur, ſed etiam per ea, quæ interius ſumuntur, ob eam rẽ laudo, quod patiens in declinatione febris infraſcripta utatur mixtura.*

Recip.

Recip. Diarbodonis abbatis, uel descriptione communi triasandalorum ana unc. i. diabuglossati unc. s. misce cum syrupo bisantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, grossæ castaneæ quantitatē sumito.

Cordi uerò succurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra sumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, Epithemata cordi applicare non esse peccatum. Quia cor est uitæ fons, & origo. tum quod in corde non est materia humoralis faciēs febrem, quæ ratione frigiditatis Epithematis possit compingi intus, ut erat in hepate. Nota etiam quod cordis Epithemata non debent esse multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intensa frigida non patitur. quia ultra hoc, quod malam complexionem calidam corrumpit, periculum esset de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora Epithemata hepati per calidum lapso magis conueniunt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati sola intensa frigida applicare conducet. Ideo in Epithmeate hepatis posui aquam absinthij, & spicam, ut aliorum frigiditatem frangerent, hepatisq; substantia magis confortaretur.

Epithema cordis tale est.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ buglossæ, aquæ acetosæ, melissæ, endiuiæ, ana unc. v. florum buglossæ, florum Borraginis, rosarum rubearum ana drach. i. s. sandalorum albo. & rubeorum ana drach. i. Been albi, ossis de corde cerui ana scrup. ij. Camphoræ, si fortis est inflammatio, gra. vi. Croci scrup. i. uini maluatici, aceti optimi ana unc. iiij. puluerizentur puluerizanda, misce pro Epithemate cordis.

Pro

Pro pauperibus hoc ſequens unguentū erit conueniens,

Recip. *Olei Nenufaris citrinæ unc.iij. pulueris florum nenufaris citrinæ drach.ij. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum. Seminum acetoſæ ana ſcrup.i. Margaritarum, ligni aloes. oſsis de corde cerui ana ſcrup. s. camphoræ gran.iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenufaris citrinæ quantum ſufficit, pulverizatis pulverizandis, & cum modico ceræ albæ fiat unguentum pro corde ante cibum. Valet in omni anxietate cordis, fit quoque cordis confortatio cum his, quæ intra ſumuntur. Conueniunt autem conditum acetoſitatis citri, Syrupi de ribes. Sacchari roſati, ſacchari uiolati, diabugloſſati, diaborraginati, conficiendo electuarium tale.*

Recip. *Diaborraginati, diabugloſſati, ſacchari roſati ana unc. s. conſeruæ acetoſitatis citri unc.i. ſpecierū aromatici roſati drach.i.s. miſce, cum ſyrupo de ribes fiat electuarium, cui adde foliorum auri numero s.*

Confortamus ſimiliter hepar, & cor cum infra ſcripto electuario.

Recip. *Diabugloſſati, ſacchari roſati ana drach. i. s. ſpecierum diarbodon abbatis, ſpecierum triaſandalorum ana drach. i. s. miſce, cum ſyrupo acetoſitatis citri fiat electuarium. Cui adde foliorum auri numero v. poterimus loco electuarij, exhibere confectionem in rotulis.*

Recip. *Specierum aromatici roſati, ſpecierum triaſandalorum, diarbodonis abbatis, ana drach.i.s. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata, & bugloſſæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis. Confortantia ſtomachum, & inteſtina ſunt, quæ interius ſumuntur, & ex*

tra applicantur. Quæ intra sumuntur in causa frigida confortantia stomachum, non declinent ad intensiorẽ gradum caloris propter febrem, ut diacitonitem cum saccharo et speciebus. Mellis rosati colati, syrupus de mẽta in quo non est multus gradus caliditatis. Quòd si timemus caliditatem rei exhibitæ, temperabis cum aliquo syrupo frigido, ut syrupus de citonijs. Confortatio in causa calida stomachi non debet esse cum summè frigidis, ne impediatur concoctio, ut.

Recip. *Dacitonitem sine speciebus cum saccharo, sacchari rosati ana unc. i. misce, cum syrupo de menta fiat electuarium.*

Si cognoueris febrilem calorem remissum: quia sumus in declinatione febris manifesta, nõ malum est prædicto electuario miscere drach. i. specierum aromatici rosati. De *quo electuario assumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ castaneæ. Quòd si ob caliditatẽ stomachi à calore febrili corruptam, stomachus multiplicat superfluitates multas: & in intestinis, quo fit, ut continuò in flatum conuertantur. bonũ erit, relicto priori electuario uti infrascripto.*

Recip. *Specierum diagalangæ, specierum aromatici rosati. puluerum diadragãti frigidi ana drach. i. sacchari quantùm sufficit, dissoluti in aqua mentæ, fiat confectio in rotulis drach. ij. pro qualibet. Eadem confectio prodest doloribus stomachi, & intestinorum, qui plerunque contingunt in febrium declinatione, & immediate post eius assumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis anisorum. Quòd si dolores stomachi & intestinorum superuenerint non stante febre, post ipsam confectionẽ, modicum uini maluatici bibere prodest.*

Per exterius confortant stomachum, uel inunctiones, uel fomentationes, fomentatio stomacho debilitato conferens, & uentoso in febrium declinatione, & stante adhuc febre si urgeret necessitas talis est.

Recip. florum camomillæ: rosarum rubearum: Mentæ *siccæ, absinthij ana* M.i. *super calefiat tegula, & irroretur cum optimo uino albo, & odorifero: deinde madefiat herbæ super ipsam, & sic stomacho applicetur mane, & uesperi remouendo ante cibum.*

Vnguentum confortatiuum stomachi stante febre, & post, tale est.

Recip. Olei *spicæ, olei masticis, olei citoniorum, olei absinthij, ana unc.i. nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorũ, macis ana drach. s. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach.i.* Cinnamomi *electi, scrup. ij. musci fini, gran. iij. puluerizentur pulueriza̅da cum modico ceræ fiat unguentum molle: quo calido inungatur stomachus mane, & uesperi ante cibum.*

Et *hæc de curatione febrium continuarum acutarum.*

AD SVCCVRRENDVM ACCIDENTIBVS FEBRIS CONTINVAE ACVTÆ, Cap. IX.

VONIAM *secundũ plurimum in omni febre putrida acuta, cõtingunt accidentia sæua, plerunque trahentia ad se curam. Ideo est utile plurimũ & ægrotanti, & medico, illis accidentibus succurrere.*

Ad sitim clamosa.

Primo quippe febriens quãdoq; siti clamosa infestatur, ideo expertum est, si febriens crebrò bibat duos, uel tres haustus sequentis iulep, sitis ipsa sedabitur, cum hoc etiam ipsi febri iuuamentum præstabit.

Recip. Seminum endiuiæ, Acetosæ, plantaginis ana drach. ij. seminum citoniorm drach. iij. quatuor seminum communium frigidorum ana drach. i. Bulliant *omnia in sufficienti quantitate aquæ fontis claræ, usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *coletur sine expreßione, & colaturæ adde uini granatorum acetosorum unc. i. s. succi acetositatis citri, sacchari candidi, ana unc. i. s. Iterum lento igne bulliant & fiat iulep longum.*

Ad idem, multum expertum est conferre, si febriens in ore teneat lambendo frequenter de sequenti mixtura.

Recip. Mucillaginis seminum citoniornm unc. ij. mucillaginis seminum maluæ unc. i. puluerum diadraganti frigidi, sacchari candi ana drach. ij. sacchari albißimi quãtùm sufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum est, & optimè ualens in tussi, & difficultate anhelitus, si febriens ferè continuò teneat in ore frustum sequentis liquiritiæ sensim masticando ipsum.

Recip. Liquiritiæ mundæ, & bene rasæ, & per frusta diuisæ unc. ij. passulàrum enucleatarum unc. i. seminum Citoniorum *mũdatorum unc. s. sacchari cãdi unc. i. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis, demum usui reseruetur modo dicto, ex iisdem quoque rebus potes conficere cũ saccharo albißimo loch molle. de quo patiens portiunculas teneat*

in ore lambendo.

Ad idem, expertum est dare patienti de infra scripta mixtura.

Recip. succi costarum lactucæ, succi semperuiuæ, succi limonis ana unc. ij. mucillaginis seminum citoniorum, sacchari candi ana unc. i. & cum saccharo albißimo fiat loch molle.

Ad idem expertum est.

Si fuerit sitis ualde clamosa sicut in causone inflammatiuo contingit; quod patienti febrem cum siti illa clamosa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obseruatis conditionibus recitatis à Galeno In primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obseruare, ut dixit Princeps, quòd febricitantis uentriculus in uirtute concoctiua nõ sit imbecillis admodum.

Ad idem expertum est.

Si totum guttur extrinsecus inungatur cum sequenti oleo.

Recip. Olei de floribus salicum: de floribus cucurbitæ, uiolati ana unc. ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & sæpius in die eodem inungatur guttur, ut dixi. Attende, quòd cum omnibus his dictis semper potus ægrotantis sit, uel aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua cocta cum succo granatorum, & omnino parcat uino.

Item ad idem, & est expertum.

Si patienti mane & uesperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubitu infra, cum aqua dulci simplici & calida, fiet enim nedum euaporatio humidi uaporis ad superiora, uerum & tractus uaporum calidorũ

à superioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maximis sedãtibus sitim in febribus est, euacuare causam sitis, quæ secundum plurimum est in stomacho, defluxa tamen ab hepate. Et ideo hortor uos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condonetis ægrotanti modicum floris caßiæ, uel tamarindorum, uel Mannæ. quorum uirtus est euacuatiua tantum materiæ existentis in uentriculo. Attende iterum, quòd ad sedandam sitim in febribus utile remedium est, si frigida continuo coquantur cum suis cibarijs, ut est lactuca, plantago, portulaca, semina mellonum, & alia semina communia frigida: condianturq; secundum plurimum cibaria cum succo granatorum, uel agreste, uel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum sitis, est succus Acetositatis citri. Quandoq; ipsi febri iungitur aliud accidens satis horrendum, quod est instantia uigiliarum, propter quam spiritus resoluuntur, & uirtus debilitatur: ex qua instantia uigiliarum plerunq; febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem, & ad mortem. Ideo hortor uos, ut procuretis abolitionem omnino instantiæ uigiliarum, primo quippe incipiendo à debilioribus prouocantibus somnum, ut uirtus melius assuescat ad fortiora, & sic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationem, & post, expertum est, lotiones extremitatibus admodum ualere, maxime factas uesperi post cibum, his enim lotionibus uapores frigidi, & humidi cum uaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eisdem quoque sua caliditate actuali diuertuntur uapores calidi, & sicci, qui à minera putredinis ascendebant ad cerebrum, & somnum prohibebant, eius causam auferentes.

A d uigiliarum instantias. [handwritten margin note]

Lotio igitur erit ſequens.

Recip. Florum camomillæ, anethi, Nenufaris, uiolarum ana M. ij. capitum papaueris albi numero decem, foliorũ lactucæ, uitis, cannarum, ſalicum ana M. i. & hoc ſi folia iſta inueniri poterint, ſi non, ſis contentus prædictis, bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ currentis uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colẽtur, & colatura uſui ſeruetur. Vbi uolueris decoctionem iſtam fortificare. Adde ſeminum Iuſquiami albi unc. s. corticum radicum mandragoræ unc. i. s. hortor ſemper uos, ut in prouocatione ſomni primitus tentetis ea, quæ per exterius applicantur, quoniam prouocatiua ſomni per interius non ſunt ſine timore.

Ad idem expertum eſt, quod quacunque hora non poterit aliquis dormire, cum ſequẽti unguento inungantur tempora, & ſub naribus, & pulſus manuum, & pedum cum plantis eorum.

Recip. Vnguenti populeonis, olei Nenufaris ana unc. s. croci, oppij, ana gran. iij. miſce, & fiat linimentum.

Ad idem, expertum eſt, & mirabile in prouocatione ſomni, ſi patienti inſtantiam uigiliarũ, diluantur aures, & maxime pulpę earum, & nares cum ſequenti uino.

Recip. Vini albi dulcis unc. vi. ſeminum Iuſquiami albi drach. ij. Bulliant uſque ad conſumptionem medietatis uini, cum quo inungantur aures, & nares, & æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum eſt non potenti dormire, ſacculus iſte ſequens naribus applicetur.

Recip. Seminum lactucæ, seminum nenufaris, seminum papaueris albi, seminum Iusquiami albi ana drach. ij. corticum radicum mandragoræ drach. i. contundantur, & ponantur in sacculo. & Bulliant in aquæ lactucæ, aquæ nenufaris, uini albi odorferi ana unc. iiij. certe si patiens huius sacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

Recip. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaceolum, seminum iusquiami albi unc. ij. misce, & conficias plumaceolum, super quod æger capite cubet.

Item ad idem, expertum est, quod post cœnam, cum patiens cubare uoluerit, imponantur per nares quatuor guttæ sequentis olei, & dormiet.

Recip. Olei de seminibus papaueris albi, olei uiolati ana unc. iij. oppij gran. i. s. Bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis olei, imponatur oleum (ut diximus)& certe dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur non contulerint in prouocatione somni, hortor, ut per interius applicentur ea, quæ somnum habent prouocare: dum tamen obseruetur generalis regula: quòd à somniferis non inducentibus stuporem, incipiamus. Et ideo compert um est, sequẽs remedium utile esse, & expertum.

Recip. Medullæ panis unc. s. Infundatur in uino cocto, seu sapa, & sic madefacta post cibum, cum æger dormire uoluerit, exhibeatur.

Ad idem & est expertum, & familiare, si post cibum febricitanti patienti instantiam uigiliarũ exhibeatur sequens potus.

Recip.

Recip. Succi lactucæ, succi nenufaris, succi uiolarum, ana drach. ij. misce, & cum modico uini albi odoriferi exhibeatur ut dictum est. Si uerò per hæc febricitans non dormierit, laudo, q; secundũ maiorem uel minorem necessitatem stupefacientia ægrotanti exhibeantur, obseruabis primo præceptum principis in quarta primi dicentis, & si necesse fuerit stuporem inducere non transcẽdas tale, quale est papauer album, quoniam cum suo stupore est domesticum.

Ideo expertum est, si patienti instantiam uigiliarum exhibeatur per horam post cœnam, sequens potus, omnino dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana unc. ij. misce & patienti exhibeatur. Et *scias quod hic potus cum hoc, quòd inducit somnum maximè confert febri.*

Ad idem, si hic potus non contulerit, consulo, ut deueniamus ad opiata incipiendo semper à debilioribus, primo dabimus sequentem bolum post cibum in uesperi patienti instãtiam uigiliarum.

Recip. *De requie opiata scrup. ij. sacchari uiolati drach. ij. misce pro una uice, quòd si istud non suffecerit, cum eodem saccharo uiolato, uel nenufarino adde scrup. ij. attanasiæ. Quòd si fuerit oportunum ascendere, adde saccharo nenufarino scrup. ij. philonij romani, & adhuc si fuerit tui intentio magis somnum prouocare, cum eodem sacchoro adde triferæ magnæ drach. s. Quòd si cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte suis astantibus.* Et *hæc de instantia uigiliarum. Quãdoque uerò ipsi febricitanti iungi-*

 tur

Ad capitis dolorẽ:

tur dolor capitis satis intensus, quoniam huiusmodi dolor prouenit à uaporibus eleuatis à materia faciente febrẽ, qui attingẽtes pelliculas cerebri, ultra hoc, quod causant malam complexionem, extendendo causant malam compositionem in cerebro, & inde dolorem inferunt & plerunque easdem pelliculas pungendo, dolorem pũgitiuum capitis conducunt. Ideo succurrendum est illi dolori. Primo cum omni genere diuersionis à capite. Laudo igitur, ut fiant primo lotiones, quibus uapores illi ascendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri debent ante cibum mane, & uesperi, quia tunc non permiscebuntur illi uapores fumis cibi, ut reddantur ad diuertendum difficiliores.

Lotio talis est sequens.

Recip. Florum camomillæ: rosarum rubearum, florum sticados arabici, betonicæ, calamenti ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ currentis usque ad consumptionem medietatis, cum qua fiat lotio cruribus, à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotione apponuntur calida, & si ægritudo fuerit calida: quoniam ipsius calidi proprium est attrahere. Secundo cum aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, sit caliditatis alicuius pungentis, & mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, uidelicet caliditate actuali aquæ, et potestatiua,

Secundum remedium est, mane & uesperi frictiones fieri à superioribus spatulis incipiendo usque ad pedes.

Tertium remedium est, appositio cucurbitularum sine scarificatione, incipiendo à spatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd si expediret scarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad superiora:

riora;neque turberis si Galenus dicat in libro de cucurbitula;quod cucurbitulæ non debent apponi nisi in corpore prius inundato: hoc intelligitur, si tui intentio fuerit euacuare tantum per cucurbitulas. Si uerò fuerit tui intentio,trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi possunt sine ulla euacuatione præcedente, laudo quoque quòd ubi prædicta non contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum cōfectum ex oleo rosato, aqua rosata,& aceto,quoniam intentio tui est repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Scias tamen quòd Elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris est tale, uidelicet.Clysterium factum ex rebus diuertentibus à capite,ut

Recip. Foliorum *maluæ,uiolarum, florum Sticados arabici,betonicæ,furfuris grossi ligati in petia ana M.i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis,deinde colētur,& de colatura*

Recip.*unc.x.olei uiolati unc.iij.hieræ simplicis drach. vi.mellis rosati unc.ij.salis communis drach. ij. uitelli oui numero.i.misce, & fiat clysterium, consulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout est accidens febris,quòd bis in die,mane & uesperi, inungantur tempora, et frons tota cum unguēto alabastrino,* Cuius *descriptionem habetis in* Empirica *nostra de curatione morborum à capite usque ad pedes,in capite de dolore capitis.Vbi uerò hæc dicta non contulerint, consulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur uenæ emorrhoidales cum phlebotomo,uel hyrudinibus,per eas enim uenas emorrhoidales apertas ne dum euacuatur materia febris,uerum & uapores unà simul euacuabuntur,*

ualentes

uiolentes attingere caput, & istud remedium in febribus quantūcunque intensiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intensione febris frequenter solet contingere. Et ideo cum his, & cum dicendis succurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod est delirium, uel paraphrenitis cuius medicatio uel prohibitio futuræ phrenitidis, consistit in omnibus auxilijs conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende quòd curatio paraphrenitidis, quæ est à solis uaporibus mineræ febris ledentibus cerebrum, debet esse solicitare, ne uapores in materiā uertantur, et fiat uera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit uana, solicitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuersiones, quas numerauimus ad succurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appositione uentosarum, cum scarificatione, et sine, cum mißione sanguinis diuertendo à capite. Quòd si prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium est, apponere sanguisucas post aures, quoniam est diuersio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipsam. Postea uerò præsentaneum remedium est, ad prohibendam futuram phrenetidem, aperire uenas narium, uel cum phlebotomo, uel setis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hyrudinibus uenis narium applicitis Hortor quippe quòd ubi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus solicitet diuersiones cum clysterijs, quoniam ultra hoc, quòd clysteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes existentes in uijs latis, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clysterium sequens est maximi iuuamenti.

Recip.

Recip.Mercurialis,florum camomillæ,betonicæ,sticados arabici,maluæ,uiolariæ, furfuris grossi ligati in petia ana M.i. *bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis,deinde colētur, & de colatura*

*Recip.unc.x.olei rutæ unc.iij.bieræ simplicis.*Et *si uolueris fortificare magis clysterium.bieræ logodionis.*Et *si adhuc magis fortificare uolueris bieræ* Ruffini *drach.yi. mellis rosati unc.ij.salis communis drach.ij.uitelli oui numero.i.misce,& fiat clystere ieiuno stomacho.* Et *hæc de phrenitide,& de paraphrenitide ex febre dicta sunt,cum de his latius diximus in de medicatione* Empirica.

Vbi uerò cum febre iungeretur somnus profundus,qui secundum plurimum causatur in febribus à uaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum, qui sui caliditate cerebri humiditates pituitosas eliquant; quæ eliquatæ confluunt ad uentriculos cerebri,& eos oppilāt, et somnum inducunt,ideo ad prohibendum huiusmodi accidens, ne in subethicam transeat dispositionem, hortor, ut primo fiat sequens clysterium.

Recip. Agarici *optimi drach. ij. pulpæ coloquintidæ drach.i.s.betonicæ, florum sticados arabici, camomillæ, calamenti,mercurialis,ana* M.i.Agaricus, *& coloquintida ligentur in petia,ne eorum substantia hæreat intestinis:propter quod timendum esset de* Diarea, *uel dysenteria.*Et *omnia simul bulliant in sufficienti quātitate aquæ usque ad consumptionem medietatis,deinde colētur, et de colatura*

Recip.Vnc.x.*olei rutæ unc.iij.bieræ logodionis drach. yi. sacchari rubei unc.i.* s. *mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero.i.salis communis drach.ij.misce,et fiat clysterium*

post

post clysterium non negligat patiens omnia genera diuersionum cum lotionibus uidelicet supra dictis, cum ligaturis fortibus, cum appositione cucurbitularum, & cum appositione hyrudinum emorrhoidibus, & non negligat etiam appositionẽ oxyrbodini fronti, et temporibus appositi, non negligat quoque medicus remedium à me expertum, & probatum in profunditate somni, et subetica dispositione, & est assumere drach. ij. capillorum patientis, & ipsos uri, urentesque ipsos extinguere cum aceto fortissimo, & abrasa commissura coronali, prædicti capilli calidi applicẽtur, et sic permutẽtur de tribus horis in tribus horis, & apparebit remedium præstans, & subitum in abolitione somni, non etiam medicus negligat continuam appositionem fortissimi aceti in naribus, & oculis, & temporum; et cum eodem aceto madefactionem, his enim fit repercussio uaporum eleuatorum à minera febris, quibus materia eliquabatur, & somnus conducebatur. Vbi uerò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodum febriẽtem molestantes. Remedia sunt hæc sequentia.

Expertum est, quòd si lingua aspergatur, & bene fricetur cum saluia, uel maiorana infusa in oximelle simplici, uel in melle rosato, uel in aqua bordei, & aceto, post modũ ipsi linguæ imponatur sequens mixtura, sublime remedium est, si post lãbendo supra linguam ipsa teneatur.

Recip. Aquæ bordei multæ decoctionis, ut melius sit abstersiua unc. ij. mellis despumati drach. ij. sacchari candi unc. i. s. misce, & unica forti ebullitione insimul bulliant, & usui seruetur. Item.

Ad idem, expertum est, si frequenter supra linguam patiens teneat de sequenti mixtura.

Recip.

Recip. mucillaginis semi.citonioru͂,mucillaginis semi. psilij,seminum maluæ ana unc.s.sacchari candi unc.i. mellis rosati unc.s.sacchari albißimi quantùm sufficit,et fiat loch molle. Vbi uerò cum febre iungeretur inquietudo die noctuq;,hortor, quòd cum talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente per totum corpus, & non relinquente ægrum, neq; membra sui in eodem loco, & situ quiescere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam,ut natura reddatur potentior supra residuum materiæ cum medicinis securis,& sine molestia euacuantibus, derelinquentibusq; uestigium digestionis in residuo materiæ remanentis, cuiusmodi est electuarium rosarum Mesuæ, electuarium de succo rosarum nicolai,electuariu͂ de Dactilis.Hæc enim electuaria cum hoc,quod euacuant minorando materiam facientem febrem, sunt secura sine nocumento. Et ideo dato quòd essemus in primis diebus,ubi iungeretur hæc inquietudo die noctuque,consulo, ut sine timore minoretur materia sequenti pharmaco.

Recip.Floris caßiæ nouiter tractæ drach.vi.electuarij de dactilis,uel electuarij de succo rosarum Mesuæ drach. ij.s. Quòd si cum his adderetur aliquid reubarbari in utraque materia,calida scilicet & frigida, non da͂narem istum modum euacuandi cum reubarbaro,euacua͂do enim corpus,confortat membrum à quo euacuat, facta ista euacuatione quoniam admodum attendendum est huic inquietudini,hortor, ut uesperi antequàm cibu͂ inglutiat, cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totum corpus à spatulis usque ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem,& motum factum aperiuntur porositates corporis,

poris, & materia præparatur ad perspirationem, & inquietudo tolletur. Item ad idem expertum est, & uos maxime obseruabitis remedium sequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadã unctione frigida idẽ corpus totũ ungatur sic. Recip. Olei de seminibus cucurbitæ, olei de floribus salicis, olei uiolati quantùm sufficit, ubi uerò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quiesceret, hortor uos, ut fiant frictiones totius corporis cum appositione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas scarificando. Deinde ad coxas procedendo, super ascendendo ad spatulas, fiet enim his euacuatio materiæ per cutim et tractus ab intimis eiusdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidẽtibus cõtingentibus febribus putridis dicta sint.

DE FEBRE CHOLERICA PVRA A' PVRITATE CHOLERAE. Cap. x.

DEVS AVERTAT quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura uehementis caliditatis, & siccitatis existat, cuius caliditas aliena re non refrangitur, accidentia ita sæua ab ipsa procedunt, ut æger sæuitate accidẽtium, et magnitudine morbi illico deficiat. nichilominus poßibili posito in esse q; aliqua febris sit à puritate choleræ. Remedium generale est, citißime & uehementer infrigidare, iuxta illud principis in quarta primi, & est dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconẽ dicẽtis: ad febrẽ uehementis

mentis caumatis uehementer debemus infrigidare: & quoniam quælibet euacuatio, quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & simul spiritus ipsos. Ideo ex parte sui corpus ipsũ infrigidat, ideo hortor uos. In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non eua cuet puram choleram, Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet, & hoc est quod dixit princeps in Doctrina *de phlebotomia, quòd tunc phlebotomia rapiet bonum, & derelinquet malum, quo fit ut ex phlebotomia in tali casu citius æger moriatur, expertum igitur est, quod si à principio euacuetur cholera pura cum sequenti medicina, est egro maxime utile, ut*

Recip. Diaprunis *non solutiui unc. i.* Electuarij *succi rosarũ. drach. ij. s. misce, & cum saccharo fiat bolus, post cuius boli acceptionem in aurora in potu ægrotanti dabis unc. iij. uel iiij. aquæ cucurbitæ, uel citruli, uel cucumeris, non mireris si hæc medicina sit eradicatiua, quoniam ægritudo pendet à materia turgente, cognosces autem febrem esse à puritate choleræ, primo ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, sitis est clamosa,* Dolor *capitis intensus, inquietudo, instantia uigiliarum, & citrinitas apparens maxime in oculis.* Quòd *si egestiones citrinæ igneæ fuerint, & urinæ similiter cum abundante subtilitate in modo substantiæ,* Iudicium *tuum efficietur certius quòd sit febris à puritate choleræ, in qua febre cum intensiuis debes infrigidare corpus: facta prædicta euacuatione digerere debes materiam cum sequenti syrupo.* Cuius *uirtus est ingrossare choleram puram, quæ subtilis est, & eam infrigidare.*

Recip.

Recip.syrupi de succo limonum,de succo granatorum ana. drach.vi. aquarum seminum cõmunium frigidorum, solatri ana unc. i.s Continuabis syrupum febrienti bis in die,in aurora scilicet & in meridie, & attende quòd in tempore,quo materiam istam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, spinachijs, cucurbita, citrulo, & cucumere;quoniã & si sui frigiditate intensa inimicentur calori,& spiritibus humanis,ingrossant tamen materiam illã turgentẽ,et furiosam,quo fit,ut febris, & accidentia remittantur. Et Attende quòd cũ hæc materia sit uehementis acuminis, & secundum plurimum existat in locis propinquis cordi,uel citißime,idest ante septimam,ægrũ interficiet,uel beneficio primæ euacuationis,& alteratio nis factæ,æger liberabitur, & ideo in his non expectabis signa concoctionis. Cum non det ægritudo inducias ad concoquendum, sed solum ad alterandum. Ideo non eris solicitus ad secundã euacuationem fiendam expectatis signis digestionis præcedẽtibus. Et hæc est febris illa,quam causonem incẽssuum, & mortiferum Medici appellant. Ideo in ea sermonem non prolongabimus, cum uel nunquam,uel rarißimè huius febris curã attingemus.& ideo de his febribus, quæ secundum plurimum in humanis corporibus sunt uagantes,dicemus in sequentibus.

DE FEBRE CHOLERICA INTERPOLLATA, *Cap.xl.*

ATTENDENDVM EST, *quod febris cholerica,ut ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur,duplex est,una continua, de qua iam meminimus, Altera uerò interpollata: quæ & si ab eadem*

ab eadem materia ortum trahant: una tamen à cholera putrida facta ad intra uasa dependet: quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem supra posuimus, & ponemus, cum loquemur de cura Causonidis. Altera uerò à materia putrefacta ad extra uenas, originem trahit. Et hanc interpollatam, seu intercidentem uocamus. Cuius duo sunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius sermonē iam habuimus. Alius uerò est interpollatæ febris cholericæ nothæ, idest spuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, sed à uitio alterius humoris cum cholera permixti, ueluti flegmatis, aut melācholiæ. Et huius duo sunt modi. Vnus qui fit ex mixtione flegmatis crassi, uel tenuis, & aquosi, & hic est modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam ut in pluribus sic accidit, ut choleræ permisceatur pituita. Alter uerò modus est, cum choleræ admiscetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniā ut in paucioribus euenit, quòd febris sit de cholera admixtione melancholiæ, & hæc diuisio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter uariam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæ febres à medico exquisitæ in malitia, & duratione paroxismorum non cognoscuntur. Est enim pituita, uel melancholia humor ineptus concoctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cum igitur febris huiusmodi conditionis erit. Cum fueris primo accersitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, si adsit uentris lenitio. quòd si non, sis contentus altero duorū, uel exhibitionis floris cassiæ recenter tractæ. ut

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ drach.x. cum puluere liquiritiæ fiat bolus, & patienti exhibeatur per horam ante cœnam uel prandium. quòd si patiens cassiæ assumptionem abhorreat, fiat ei sequens clysterium, ut

Recip. Aquæ hordei, uel aquæ decoctionis maluæ, uiolariæ, uel blitis unc. x. olei uiolati unc.iij. cassiæ tractæ unc.i. sacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i. salis communis drach.ij. misce, & fiat clysterium. Deinde considera urinam, & corporis habitudinem in ægrotis, ubi æger fuerit carnosus, & facies plena, cum rubedine, & urina rubea, illico ægrum phlebotomabis, ex basilica lateris dextri tantus sanguis extrahatur, quantum tollerat robur uirtutis, & ætas. His uerò non apparentibus ex parte habitudinis totius, et ex urina, non facies phlebotomiã, quoniam est timorosa, nisi ægrotanti iungeretur fortis dolor, & in forti dolore alijs non apparentibus signis phlebotomiæ, conuenit phlebotomia. ut in prima particula aphorismorum tetigit Galenus dicens, nullam medicinam esse meliorem in fortissimo dolore ipsa phlebotomia facta phlebotomia si expediet, uel non facta, si non apparebunt signa phlebotomiæ, cum ægritudo det nobis inducias propter humorem pituitosum permixtum choleræ hebetantem actiuitatem choleræ, laudo, ut medicus digerat materiam hanc febrem facientem. Consideret autem in hac digestione fienda medicus qualitatem materiæ peccantis, & modum substantiæ eius, & digerat per applicationem contrariorum, quia etenim materia hec est calida propter dominantem choleram, ideo indiget frigido digerente. Et quoniam materia peccans est cum admixtione flegmatis uiscidi, et hærentis. Ideo indiget abstersione. Et quoniam omnis febris materialis pendet ab

oppilatione

oppilatione,ideo et digerentia sint oppilationum aperientia,magis tamen sint à principio alterãtia,quàm aperientia, Et ideo expertum est,in digestione materiæ sequentem potionem multum ualere.

Recip. *Hordei mundi,& non excorticati.p.i.scariolæ, borraginis ana* M.s. *Aceti drach.ij. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis,deinde colẽtur, & de colatura quolibet mane exhibeatur unc.vi. ipsi patienti cum modico sacchari, & sic eam continuet in aurora, quousque appareant signa concoctionis materiæ*. Vbi *uerò patiens decoctiones abhorreret,detur ei ad digerendum causam facientem hanc febrem iuxta Auicenna in prima quarti,sequens syrupus.*

Recip. *Syrupi Acetosi simplicis,Endiuiæ,mellis rosati colati ana unc.s.aquæ sacchari unc.iij.misce pro una uice, in syrupo acetoso simplici inuenitur uirtus infrigidatiua ratione aceti,& sacchari,et uirtus incisiua, meritò aceti, etiam uirtus hepatis confortatiua, et alteratiua propter syrupum de endiuia, & uirtus abstersiua meritò mellis rosati,continuet syrupum istum tot uicibus in aurora, quotiens signa concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre,habendo respectus hos.*

Primus est ad materiam peccantem,si fuerit cholerica uel pituitosa, uel ex his permixta,quoniam tunc debemus euacuare cum medicina respiciente humores peccantes.

SECVNDA *est ad mineram generationis humorum, quæ est hepar;quoniam in euacuãdo generaliter debemus custodire naturalem uirtutem hepatis,dando medicinam hepatis confortatiuam.*

TERTIVS *est ad uirtutem cordis,ne exhibeamus,si poßibile est, in euacuando medicinam irritantem, &*

perturbantem uirtutem uitalem,sicut est scammonea.

QVARTVS *est, respicere consuetudinem ægrotantis in euacuando.Vbi enim æger non assuetus fuerit euacuationi,benigniorem medicinam, & tenuiorem ei conferre debemus. Si uerò assuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiorem dandum medicinam, quoniam assueti assuetos ferunt labores.*

QVINTVS *respectus est, ubi materia est euacuanda per secessum,exhibeatur medicina secessiua.Si uerò per uomitum,uomitiua.*

SEXTVS *respectus est, ut in euacuando nunquàm contribuamus medicinam uiolentantem uirtutem stomachi,sicut erunt elaterium,scammonea simplex, coloquintida, & huiusmodi. His igitur omnibus obseruatis respectibus in præsenti febre,eo quòd peccat materia mixta ex cholera & flegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuã flegmatis,et choleræ cõdonabimus,ut reubarbarũ:q̃d euacuat cholerã,deinde flegma.ut dicit Mesuæ,uel electuariũ de succo rosarũ,uel electuariũ rosatũ mesuæ cũ pmixtione certæ quãtitatis electuarij de dactilis,uel electuarij indij,si materia esset putrefacta in locis longinquis à corde,uel electuarium de psilio, cuius uirtus est euacuatiua choleræ,et flegmatis,quæ omnes medicinæ cum hoc,quòd euacuant materiam propriam febris, confortant hepar,& quia sunt medicinæ securæ,in quibus confortatur scãmonea,uirtus cordis confortatur etiam & roboratur, & quia in ipsis medicinis dictis quædam mitis caliditas inuenitur.Ideo erunt & ipsius uentriculi confortatiuæ, ipsumque roborantes. Post igitur primam materiæ digestionem in hac febre tertiana notha maioris famæ conueniet sequens medicina apparentibus signis concoctionis.*

Recip. Mannæ electæ unc.ij.pro diuitibus,pro pauperibus,floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi pro diuitibus drach.i. s. pro pauperibus uerò.reupontici drach.ij.infundantur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi,reubarbarum uel reuponticum cum.x. granis spicæ, demum fiat fortis expreßio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum, quantum sufficit,dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem.Vbi uerò ægrotans prædicta facta concoctione, & euacuatione non præualuerit,more principis in quarta primi,iteratò debes materiam concoquere, & eandem euacuare. hortor igitur, ut secunda digestione digeratur materia cum sequenti Syrupo.

Recip. Syrupi acetosi de radicibus unc. i. de endiuia, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum absinthij,multum ualet absinthij decoctio in his febribus post septimam, ut princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam stomachi confortatiuam,& oppilationum aperitiuã:cicoreæ,buglossæ ana unc.i.misce pro una uice,& recordari debes in omni tua administratione de buglossa propter cor, q; in omnibus febribus admodum quæritur. Quoniam febris est paßio cordis. Sequatur autem patiens prædictum syrupum quousque fiat digestio in materia,quæ remansit post primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multum experta.

Recip. Diacatholiconis,est enim electuarium benedictum,& lenitiuum, quod est conueniens basis omnium medicinarum solutiuarum unc. s. Mannæ electæ unc. i. reubarbari electi scrup.iiij.spicæ gra.vij.electuarij de dactilis drach.ij.electuarij succi rosarũ drach.s. Infundatur

reubarbarum eo modo, quo diximus. & omnia cum decoctione communi florum & fructuum dissoluantur, et fiat potus. Sed attende quòd ubi cum febre iungeretur aliqua ipsius toracis mala dispositio, tunc dissolue medicinam cum decoctione communi pectorali, & exhibeatur patienti modo dicto. ubi uerò sub iudice adhuc lis esset, scilicet quod febris continuaret, tunc iterato materiam concoque, & cum syrupo magis aperitiuo, & si minus alteratiuo, quia in statu uniuersali febris maiori indigemus apertione et minori alteratione. Detur igitur *infrascriptus syrupus.*

Recip. *Syrupi bisantini cum aceto, nisi fuerit mala pectoris dispositio, tunc enim sine aceto exhibeatur syrupi de endiuia compositi, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum capillorum ueneris, cicoreæ,* Buglossæ *ana unc. i. misce pro una uice. continuet autem patiens syrupum, usque quo apparuerint signa concoctionis, deinde purgetur cum sequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis *unc. i.* Reubarbari *electi drach. i. s. spicæ gran. vij.* Agarici *optimi & electi, scrup. iiij zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit mala pectoris dispositio, ana gran. iij. electuarij de dactilis drach. i. s. infundatur reubarbarum ut dictum est, infundatur quoque agaricus cum suis correctiuis in oximelle simplici quantum sufficit per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio omnium, & cum decoctione communi florum & fructuū quantúm sufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur modo dicto.* Vbi *uerò patiens fuerit à medicinis fastiditus. Consulo, ut loco medicinæ ei exhibeantur sequentes pilulæ multum ualentes in declinatione febrium uniuersali. ut*

Recip.

Recip. Pilularum aggregatiuarum scrup. iiij. fiant pilulæ cum syrupo uiolato numero vij. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, si expediet, in minori dosi acceptis, poteris addere uel reubarbarum, uel agaricum, uel pilulas aureas, uel pilulas de Hyera Nicolai, *& eas patienti exhibere.* Vbi uerò ex præhabitis *æger non præualuerit, signum est, corpus febriens indigere maiori apertione, simul cum paulatina euacuatione. Ideo uersus declinationem uniuersalē febris consulo, ut quolibet mane in diluculo patiens capiat unam de infrascriptis pilulis immediate potando sequens* Apozima. *Pilulæ sunt.*

Recip. Agarici electi. Aloes loti, Reubarbari electi *ana drach. i. masticis, zinziberis, salis gemmæ ana grana v. spicæ gran. vij. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo absinthij fiat pasta pilularum, dosis est, numero i. scrup. unius.*

A pozima uerò post ipsam pilulā bibēdū est.

Recip. Radicum fœniculi petroselini ana drach. ij. cicerum rubeorum unc. i. capillorum ueneris drach. i s. Bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde colentur, *& de colatura.*

Recip. unc. v. Syrupi acetosi diarhodon unc. i. misce, & detur modo dicto.* Vbi uerò *stante tanta morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, consulo, quòd duobus diebus continuis prouocetur sibi uomitus, per hoc enim significatur, quòd cum tot fuerint factæ euacuationes per secessum, remansit materia in stomacho euacuanda per uomitum. primo igitur die à debiliori uomitiuo incipiendo per v. uel iiij. horas ad minus ante cibum celebretur uomitus sequens.*

Recip. *Aquæ hordei calidæ unc.viij. syrupi acetosi simplicis, uel oximellis simplicis unc.iij. misce, et detur patienti, retineat uomitiuum in stomacho patiens per quartam partem unius horæ,* Deinde *cum penna intincta oleo prouocet uomitum: sequenti uerò die eleuet uirtutem uomitiui sic.*

Recip. *Assaræ bacchare cum radicibus unc.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur facta forti expreßione, & de colatura*

Recip. *unc.vi. oxymellis simplicis unc.ij. misce & detur patienti: stet autem patiens cum prædicto uomitiuo in stomacho per duas tertias horæ: deinde potet iusculum pullæ tepidum ad quantitatem unius scutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet uomitum.* Quòd *si non euomat, aliam iusculi scutellam usque ad quartam superbibat. Si enim materia illa uomitu non eijceretur, certè excerneretur per secessum.* Et attendite. Quòd *in his febribus non laudo fortiora uomitiua, &* Excellentiora, *quoniam multam ad uentriculum attraherent materiam, & forte materia febris moueretur ad iteratam indigestionē.* Et *tūc in declinatione febris uniuersali, morbus reuocaretur ad principium.* Vbi *uerò cum prædictis æger non sanaretur:* Laudo *tanquam expertum, & bene probatum, quòd quolibet mane apud diluculum inungatur ei tota spina dorsi usque ad caudam cum sequenti unguento: & immediate post unctionem bibat sequens* Apozima.

Vnguentum tale est.

Recip. Mucillaginis *seminis citoniorum, mucillaginis seminis psillij, olei uiolati loti,* Butyri *recentis loti ana unc.i.*

unc. i. Ceræ albæ quantum sufficit, & fiat unguentum molle pro spina dorsi. Et attendite. *Quòd istud unguentum mirabiliter ualet in febribus eorum, qui non possunt, uel non ualent medicinas assumere, ut euenit in pueris, & in senibus, & ferè semper bene me reperi.*

Apozima tale est.

Recip. *Summitatum absinthij benè recentium drach. ij. cicerum rubeorum unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *colëtur, et de colatura dëtur patienti unc. iiij. immediatè post unctionem, & uidebitis mirabile iuuamentum: ubi uerò cum prædictis non sanaretur æger.* Remedium *expertum apud me est sequens, ante aduentum paroxismi per v. horas nullo cibo præcedente, detur patienti infrascriptus potus, quo assumpto immediate ligetur sequens mixtura pulsibus manuum, & temporum, & pedum.*

Potus erit talis.

Recip. *Vini granatorum, uel succi eorum unc. ij.*

Mixtura hæc est.

Recip. *Vnguenti populeonis unc. i. Telæ aranearum drach. ij. misce, & fiant pilulæ ad quantitatem unius scrup.* Et *una cuilibet pulsui superligetur, easque patiens detineat, usque ad tempus, quo timor paroxismi iam præterierit, & certè sanabitur, & si non sanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aere in aerem, & præualebit, si deo placuerit.*

DE CAVSONIDE. Cap. XII.

DICITVR Causon à caumate seu incendio. Quare dicitur febris Causon, febris incensiua, hanc sententiam habemus ab Hippocrate, & Galeno in quarta particula aphorismorum, cuius febris Causonidis curationē, et si ex supra habitis facile haberi poßit, nil minus pro eius curæ cōplemēto præsentē sermonē faciemus. Debes igitur recordari de eo, quòd diximus. Quòd ubi ægritudo secundum acumen extremos habuerit labores, tenuißima oportet uti diæta: quod in Causonide usque ad quartam, confidendo quòd uirtus poßit perdurare usque ad statum, æger permaneat sine cibo, uel quod æger sola aqua hordei utatur. Quòd si cognoueris tu in tempore illo uirtutem ægri indigere cibo, dabis ptisanam hordei colatam. Quòd si hæc non suffecerit ad manutenēdum uirtuti, dabis ptisanam non colatā. Quòd si hæc adhuc non sufficerit, eris excusatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam ludabile est, medicum aliquando aliquantisper uirtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere, obseruata igitur hac tenui diæta, medicus applicet se curationi Causonidis, supposita uirtute forti, & distinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, pensitet medicus supra uehementiam febris, & supra corporis habitudinem, & supra urinam. Quòd si fuerit febris uehementißimi incendij cum habitudine corporis sanguinea, & urinæ rubor cum craßitie appareat, illico æger est phlebotomandus consentiente ætate & robore. Et incidatur media uena i. communis, uel Basilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicentis: Et

caue ne deducas ægrum ad calidorum humorum ebullitionem, quoniam signa extant missionis sanguinis. Vbi uerò hæc sanguinis signa non apparuerint, illico à principio æger euacuandus est, medicina hac soluente humores acutos, et calidos, irruentes sua turgentia de membro ad membrum.

Medicina hæc est.

Recip. Carnium prunorum damascenorum numero decem, florum Borraginis, Buglossæ, uiolarum ana M.s. Tamarindorum unc. s. Bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue Cassiæ fistulæ nouiter tractæ unc. s. reubarbari electi secundum artem infusi, additis gran. x. spicæ, drach. i. s. diaprunis solutiui, uel electuarij succi rosarum drach. ij. misce, cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum. Facta hac euacuatione præparetur residuum materiæ remanentis ad concoctionem; quia materia est multi incendij. Ideo indiget multa infrigidatione. Detur igitur patienti syrupus sequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.

Recip. Syrupi de succo endiuiæ, de succo plantaginis, de succo portulacæ ana unc. s. aquarum Endiuiæ, plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, apparētibus signis cōcoctionis post assumptionem syruporum hortor, ut propter febris uehementiam, & incendium magnum, liberè ægrotanti concedatis potum multæ aquæ frigidæ: iuxta dictum principis prima quarti, & Galeni in xij. methodi curatiuæ, obseruatis cōditionibus sequentibus, ne error in medicando contingat.

Prima

Prima est, quod æger non sit decrepitus, quoniam à multa frigiditate aquæ paucitas natiui caloris ipsius decrepiti necabitur.

Secunda, ut in membris corporis non sit apostema, quoniam præ frigiditate aquæ, materia apostematis magis compingeretur, & inde in Apostemate *augmentum fieret.*

Tertia, ne uirtus totius corporis dicatur esse debilis, quia à frigiditate aquæ; facile posset debilis calor necari.

Quarta, ut dixit Galenus *xij. methodi, quòd materia sit digesta, & non cruda, à frigiditate etenim aquæ. humores crudi ad maiorem mouerentur indigestionem,*

Quinta, quòd febris non sit de causa frigida, quia à frigiditate aquæ adaugeretur causa faciens febrem.

Sexta, ut nõ sit oppilatio manifesta in toto, à frigiditate enim compinguntur, & ingrossantur materiæ faciẽtes augmentum oppilationum.

Septima, ut sit sitis uehementia, quoniam non complebitur actus, nisi stante uehementia appetitus aquæ frigidæ. Modus *dandi aquam talis sit, aqua actu ualde frigida offeratur, ut incendium facile extingui posit,* Demum *ut crescat appetitus ægrotantis ad ipsam, sit hæc medici cautella, aliquando promittere sibi potum aquæ frigidæ, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam si tibi concederem? quòd si patiens affirmet quòd sic, deneget ipsam medicus, & inde ad modicum dicat, pur si concederem tibi aquam, sicut esset mei intentio, biberes ne? Quòd si æger promiserit bibere aquã, detur multa aqua ex frigidißimo puteo*

extracta, & tantum de aqua patienti tribuatur, quantum uno haustu solo bibere poterit, hinc uerò ad quartã unius horæ partem, siti reuertente, iterum & secundum haustũ aquæ medicus febrienti concedat, demum tertium haustũ, & sic procedendo quousque patiens aqua frigida saturatus fuerit: post quod sequetur alterum duorum, aut quod æger incipiet sudare, & tunc benè cooperiatur pannis, & sudet, & liberabitur, uel mouebitur uehementi motu stomachus per uomitum, iuuetur patiens cum remedijs supra dictis, & liberabitur, uel fluxus uentris excitabitur, & cum clysteribus patiens iuuetur, & sanabitur, et hæc sunt experta in curatione causonidis, cũ his quæ in prædictis capitibus dicta sunt.

DE SINOCHA ET SINOCHO. CAPVT. XIII.

SCRIBITVR à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. & in 9. methodi, & in secũdo de differentijs febrium. Quòd sanguis in corpore nostro potest abundare sui multitudine, et quãtitate, absque quòd putrefiat, et ex sola sui quantitate, & multitudine prohiberet sui ipsius expirationem. Quo fit ut prohibita euentatione ab eo, ad ipsum cor ascẽdant uapores mali calidi, & caliditatem præter naturalẽ accẽdãt in corde, et ab eo ad alia mẽbra corporis pmeent et febrẽ procurẽt, q̃ febrẽ authores sinochã appellãt, quæ est de sanguine non putrefacto, sed sola sui quantitate peccante: & hanc febrem solam putauit Galenus esse de sanguine, ubi uero sanguis in nostro corpore putrefieret, adhuc

adhuc seruata sanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam sinochum appellant. scias tamen horum nominum, scilicet sinocha & sinochus discrimen uti à posteris, à Galeno tamen nõ curatur, et uno pro alio utitur, asserens, sinocham uel sinochum utrũq; cum febris sit continua dici dupliciter, scilicet cum putredine & sine putredine; ut uidere poteris secundo de differẽtijs febriũ cap. secundo, ubi eas, nomine sinochæ febris, appellat, in nono uero methodi cap. secundo, tertio, & quarto, nomine sinochi. Est igitur Sinochus *febris de sanguine putrefacto seruata sanguinis natura, licet ad Galeni scopum in secundo de Crisibus Capite* XII. & XIIII. *hoc assentire non debemus, quoniam ut ipse fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum sanguis incipit putrefieri, non est amplius sanguis, sed in naturam cholerae uertitur, propter quod secundum Galenum, non datur febris de putredine sanguinis, quoniam cum sanguis incipit putrefieri, & febrem facit, eam quippe facit de genere cholerae uel atræ bilis, & sic curatio febris sinochi si est cum putredine, ad* Galeni *mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua supra diximus, secundum autem* Auicennam *prima quarti, et fere omnes alios authores, febris de putredine sanguinis datur, ad mentem* Galeni *uerò utrum detur, uel non detur, non est præsentis negotij. Primo igitur curabimus nos sinocham febrem, & dicemus, quòd cum sanguis sua multitudine peccet, æger à nobis primo regi debet diæta attenuante. ratio est, quoniam cũ talis febris pendeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate uitiati, sed sola quantitate.* Ideo *tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & istud fit* Diæta tenuissima, *igitur caueat patiens à cibis multiplicantibus sanguinem*

Non

Non dabitis Carnes, non oua, parcat patiens totaliter uino, quoniam hæc sunt, à quibus sanguineum procreatur nutrimentum: Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi sola aqua hordei, uel ptisana. Quòd si fuerit oportunum coactè dare plus de cibo, ei detur panatella decoctionis herbæ semperuiuæ, uel plantaginis, uel portionum cucurbitæ, uel seminum eius. hoc ideo non quia sanguis sit mala qualitate affectus, sed quoniam sui prohibita traspiratione calesit, & hæc sua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquisiuit sanguis ex probibita euentatione, & non sit audax medicus quispiam istis febribus uinum admittere. quoniam sui familiaritate & occulta conuenientia, quam habet cũ spiritu & sanguine, plurimum sanguinis generatiuum est, obseruato igitur debito regimine in tenui diæta. Consulo quòd in his febribus stante uentris stipticitate, uel alui strictura cum sequenti clysterio leniatur uenter.

Recip. *Pullæ paruæ numero .i. foliorum maluæ, uiolarum, semperuiuæ, uirgæ pastoris, solatri ana.* M. i *Bulliant hæc in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis. Et Attende, quod hæc debent esse eleuata in gradu frigiditatis, quoniam uapores, qui eleuantur à prohibita euentatione sanguinis, sunt admodum calidi, ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura*

Recip. *Vnc. x. cui adde cassiæ tractæ unc. i. olei uiolati, uel de floribus cucurbitæ, si potes ipsũ habere, unc. iij. saccari rubei unc. i. s salis communis drach. ij. uitelli oui numero .i. misce, & fiat clystere, facto clysterio lenitiuo, consulo, ut indubitato fiat phlebotomia ex uena media, seu communi, cum ipsa euacuet à superioribus, & inferioribus*

ribus corporis; & sanguis sua quantitate peccat in toto corpore, & non derelinquas hanc phlebotomiam consentiente ætate, & robore, quoniam cum sui multitudine sanguis peccet, phlebotomia est multitudinis euacuatiua. Ideo phlebotomia omnino est necessaria, sit autem huiusmodi ferè usque ad sincopim deductiua, quoniam multus sanguis peccans sola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipsa phlebotomia, quæ phlebotomia cum sit huius febris potissima curatio, sit ferè usque ad sincopim stante robore, & ætate. Et ideo dicit Galenus: quòd curatio huius febris non est apud negligentem medicum, quoniam propter sanguinis multitudinem, & prohibitam euētationem facile posset uerti in putredinem in effectu, & sic alius fieret morbus deterior, qui esset iuxta Galenum febris continua de cholera, ubi cholera esset genita ex putredine sanguinis, facta phlebotomia, statuat medicus pro certo, quòd materia peccans non est pharmacia educenda, quoniam sanguis non educitur pharmacia. Statuat quoque medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digestione materiæ, quoniam sanguis non expectat digestionem. Ideo si in hac febre medicina exhibeatur sit medicina euacuans à uijs latis tantum ut à stomacho, & ab intestinis, quoniam, & si non euacuatur materia peccans sua quantitate ad intra uenas, quæ est sanguis, euacuantur tamen materiæ illæ, quæ fouebant uapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipsius sanguinis oppilantis sui multitudine. Et ideo medicus non transcendat cassiam, mannam, tamarindos, uiolas, & huiusmodi, quoniam ipsis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipsius sanguinis; & ipse refrigerabitur facta

phlebotomia

phlebotomia demum in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem quoque sanguinis ipsi sanguini acquisitam, propter prohibitam transpirationem, quod si solam ipsam alterationem, digestionem appellare uoluerimus, in hac febre conueniunt digestiua.

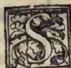
Syrupus conueniens erit hic.

Recip Syrupi de succo limonum, de succo granatorum ana drach. vi. aquarum acetosæ, rosatæ, plantaginis ana unc.i. Et *attende. Quòd in his alterantibus, nedum debet esse uirtus infrigidatiua, sed etiam stiptica, quæ reuellant, uel prohibeant uapores, ne ad cor ascendāt.* Et *expertum est, quòd alteratio per syrupos nedū iuuat in hac febre, uerum, & alteratio quæ fit in cibarijs in communi esu, ipsis iuuat ægrotis.* Et *ideo cum plantagine, cum sumach, cum acetosa, iusculum ægrotantium sunt paranda. Quòd si his æger non curabitur, certè uertetur materia sanguinea peccans sola multitudine in putrefactionem.* Et *quia dixit* Galenus *in Secundo de crisibus. Quòd cum sanguis putrefit, statim in choleram uertitur.* Ideo *fiet febris tertiana continua à cholera ex putrefactione sanguinis, cuius curā habuistis supra, cum loquuti fuimus de cura febrium cholericarum, secundum tamen sententiam principis, uertetur febris hæc in febrem pendentem à sanguine putrefacto, adhuc stante in forma sanguinis, qui sanguis sic putrefactus, secundum sententiam* Galeni *in secundo de crisibus, potest aliquando putrefieri putredine irrecuperabili, aliquando recuperabili. Quòd si fuerit multa putredo, secundum Auicennam, quæ reduci non poßit, proculdubio æger morietur hac febre sanguinis.*

Si uerò putredo sanguinis non fuerit tanta, ut medicus poßit eam reducere, tunc febris erit curabilis:, curetur

primo per phlebotomiam, ut diximus, secundo per digestionem in materia, non per digestionem sanguinis, sed per digestionem illius humoris fouentis sanguinis putredinem, qui humor maxime cholericus est, et idem euacuetur, quoniam his digestiuis, & euacuatiuis cholerae, relinquetur sanguis suae naturae, per quam non impediente alterò, reuertetur ad sui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digestiuis cholerae, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

DE FEBRE QVOTIDIANA. Cap. XIIII.

SCRIBITVR *à Galeno primo artis curatiuae ad glauconem de febre quotidiana, quam ipse amphimerinam nuncupauit, quòd febris quotidiana omni die corpus affligit, pendens à materia pituitosa putrefacta ad extra uenas. Quòd si talis materia putrescens fuerit in locis longinquis cordi, tepidior erit febris illa, & manifestam quietem ostendet. Si uerò fuerit putrescens haec materia pituitosa in locis ualde propinquis cordi, febris ualidior erit sine quiete media, cum unus paroxismus intret alium, quo fit, ut potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quamquàm non sit à materia putrefacta ad intra uenas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianae esse propter ingressum paroxismorum ex loco putredinis ualde propinquo cordi, et non tantum ex materia putrefacta ad intra uenas, licet uerius sit, quotidianam continuam fore tantum à materia intra uenas putrefacta.*

putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoſcemus primo ex pulſu, propter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientem à uirtute pulſatili, pulſus à principio tardior, & rarior erit, quàm in febre cholerica, et dixi in principio, quoniã in augmento, & ſtatu, propter adauctam putredinem acquiritur materiæ maior caliditas, ubi augetur neceſsitas euentationis, & pulſus inſpiſſatur, & uelocitatur. Ideo ſi febrientis ſic pulſus erit talis à principio, in augmento uerò, & ſtatu, in illis diſpoſitionibus adauctus, ſpiſsior, et uelocior erit.

Ab urina ſignificatur febris quotidiana, quoniam ipſa eſt alba in principio, in ea nullum ſignum concoctionis apparens. quia enim materia eſt frigida, & frigiditas eſt cauſa albedinis, ideo eſt, quod in principio urina alba, uel ſubalba exiſtit, in augmento uerò uerſus ſtatum propter adauctam caliditatem ex putredine urina fit ruffa, uel ſubruffa, ob quam rem ſi ex parte urinæ apparuerit in febre à principio alba, demum uerò ſubruffa, quotidianam febrem iudicabimus, ex parte quoque horæ euentus paroxiſmorum iudicabimus febrem quotidianam, cum poſt meridiem paroxiſmus ægrum inuaſerit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in ueſperi. Cum igitur prouentus paroxiſmorum in febre hunc ordinem tenuerit, ſcilicet quòd ægrum paroxiſmi inuaſerint poſt meridiem, iudicabis febrem ipſam quotidianam fore, ex parte quoque accidentium eandem febrem dignoſcere poteris, quoniam non adeſt ſitis ualida, non inquietudo multa, non dolor capitis intenſus, non paraphrenitis, hæc enim ſequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam eſſe materiam, & huius febris

bris quotidianæ,cum causa dicatur esse pituita ipsa, & pituita generetur,ut dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquando propter diminutam concoctionem factam in sanguine,cum flegma sit sanguis diminutè concoctus,ideo attendendum est, quòd si febris fuerit à flegmate dulci,quòd est sanguis diminutè concoctus,putrefacto tamen, aderunt non nulla signa attestantia naturam sanguinis.Si uerò fuerit quotidiana à flegmate uitreo,uel acetoso,quæ supremum gradum in latitudine flegmatum obtinent,ut frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorem attestantia, erunt intensiora. Quòd si à flegmate salso hæc ægritudo prouenerit, certè sapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi scire debes, quòd plerunque in febre quotidiana accidit, ut una pars flegmatis remaneat in intimis corporis,altera uerò in exterioribus,quæ pars in exterioribus corporis existens, cum non dum putrefacta sit,detinet in se frigiditatem illam, quæ flegmati conuenit,propter quòd exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permãsit, cum ipsa facilè putrefiat,in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, ut si febris quædam phlegmatica tibi occurrat,qua corporis exteriora frigeant, interiora uerò caleant,hanc febrem epialam nuncupabis,ab epi quod est supra,& algor frigus; quasi frigus supra sit in exterioribus partibus corporis.Si uerò contra acciderit,scilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant,exterius uerò caleant, significabitur quòd peccat phlegma crassum,& uitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus uerò peccat phlegma salsum, de facili calefaciens exteriora corporis membra.

membra. Et hanc febrem ubi interiora frigent, et ext er iora calent, lipiriam appellamus. Harum igitur febrium pendentium à phlegmate putrefacto, curam sic habeto.

Cum curatio uniuersalis ex canonibus medicinæ, quia euacuat multitudinem humorum, præcedere debeat particularem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum, ideo hortor medicum bene perpendere si in febre quotidiana, si etiam continua foret, sanguinis mißio expediat, consideret igitur si pituitosa materia peccet sine sanguinis permixtione. quòd cognoscimus ex urina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit, & ex remißione incendij, & aliorum accidentium febris, & sic mißio sanguinis omnino prohibenda est, quoniam ex tali sanguinis mißione humores frigidi magis incrudabuntur, et ægritudo prolongabitur. Item quoniam sanguinis mißio bonum rapiet, & malum derelinquet, rapiet enim sanguinem thesaurum uitæ, & derelinquet pituitam, quæ ex maiori sui copia & abundantia natiuam infrigidabit caliditatem, neque turberis de dicto Galeni in undecimo methodi cap. quartodecimo. Quòd in omni febre putrida continua conueniat phlebotomia, quoniam istud uerum habet, cum materia fuerit sanguini permixta, uel aliter dicere poßumus. Quòd Galenus in loco dicto solam indicationem assumpsit à putredine, quæ cum semper addat caliditatem materiæ propter prohibitam euentationem, meritò eius phlebotomia conueniet, cum sit infrigidatiua, quia tamen indicatio assumpta à materia plerunque maior est indicatione aßumpta à putredine. ideo tunc mißio sanguinis non est adhibenda, si igitur non erunt indicia indicantia de mixtione sanguinis cum pituita, non eris audax supra phlebotomiam fiendam, propter dictũ prin-

cipis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebullitionem, uel ad frigidorum incrudationem. Quòd si apparuerint indicia permixtionis sanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, sit autem parca, & non copiosa phlebotomia illa, secundum quòd humores frigidi permiscentur sanguini, qui non egent euacuatione per sanguinis mißionẽ.

Facta igitur, uel non facta sanguinis mißio in quotidiana febre, debes præparari ad materiã peccantem corrigendam. Vbi enim materia pituitosa adhuc in principio febris existens, esset crassa, & multa, propter cuius crassitudinem timeremus, ne uirtus posset perdurare usque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ crassæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitosam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & uirtus tunc reddetur potentior supra residuum materiæ remanentis ad concoquendum, uel ad facilitandum eius expulsionem, ut docuit Galenus in commento illius aphorismi. Cum morbi incboant etc. & hanc sententiam uoluit princeps in quarta primi, capite tertio, cum dixit. Et ubi non fuerimus securi, quòd uirtus poßit durare usque ad tempus completæ maturationis. & per hæc uerba innuit princeps. Quòd si materia in febre quotidiana fuerit crassa, & multa, non erimus excusati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum scire craßitiem, & subtilitatem materiæ. Quòd si materia craßa fuerit, eam debes subtiliare antequàm euacues. Si uerò crassa fuerit, & multa, ut innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes euacuare, si non, contra, & per hoc habemus mentem principis fuisse, quòd

in alio

in alio casu, quàm in furiosa materia, ante maturationem debemus euacuare. Quòd si materia ipsa fuerit furiosa eius euacuatio à principio sit electiua uel eradicatiua. Vbi uerò materia non fuerit furiosa, & à principio indigeat euacuatione, sit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicetur eradicatiua, uel medicina, non quia unà uice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere, sed quoniam est eius natura totam illam materiam à membro euellere, & in hoc uerificamus sententiam illius aphorismi hippocratis primæ particulæ. cum dixit, Concocta medicari, et nõ mouere cruda. etc. Quoniam cum materia fuerit turgens, eam cum medicamento purgante, soluenteque eradicatiuè euacuare debemus. Et ideo dixit hyppocrates, medicari oportere digesta, & non mouere cruda, neque his duabus partibus scilicet concocta medicari, & non mouere cruda. Idem intellexit hyppocrates, neque idem replicat, sed censuit, secundam fore rationẽ uerificantem primam, ut dicere uelit, oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda, nisi materia fuerit turgẽs. Quòd si fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare conuenit, & à principio morbi. Et adde tu. Et ubi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cum sit plerunque ad intra uenas, à quibus non euacuant clysteria, minorabis materiam, euacuando partem illius, iuxta præceptum Galeni in commento illius aphorismi. Quum morbi inchoant. Et hæc est uera hyppocratis mens, & si ornatè loquentes aliter dicant à ueritate cadentes. Vbi uerò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ, & crassæ materiæ, consulo, quòd statim non expectata maturatione cum sequenti bolo fiat materiæ minoratio.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. specierum Hyeræ simplicis Galeni drach.ij.misce,& fiat bolus, neque reputarem ego inconueniens,si loco Hyeræ, in minoratione materiæ pituitosæ adderetur drach.ij. Electuarij de dactilis:quoniam & si in eo ingrediatur scammonea, ipsa tamẽ est ita consolata,ut eius uirtus nõ transcendat hepar. quare partem materiæ peccantis,solũ euacuabit uel in forma pilulari, eandem materiam poteris minorare,ut cum scrup. iiij. pilularum elefanginarum,uel cum pilulis, quæ & si sint eductiuæ,meritò naturæ sui ipsius phlegmatis minorando dosim pilularum transibunt in materiam medicinæ minoratiuæ, uerbi gratia,si pilulæ cochiæ in dosi quatuor scrupulorum erunt . euacuatiuæ materiæ pituitosæ eam eradicando,earum tamen si dentur scrup.ij. transibunt in naturam medicinæ minoratiuæ,quia partem materiæ peccantis euacuabunt.Et ideo non damnabitur medicus ille , qui in quotidiana febre minorabit ipsum flegma cum duobus scrup. pilularum cochiarum,& similium. demum considerato dicto Galeni in commento illius aphorismi:inchoantibus morbis. &c.

Cum facta minoratione in materia uirtus reddita sit potentior supra residuum materiæ remanentis ad euacuandum,uel concoquendũ,& materia reddatur habilior ad concoquendum.

Laudo,ut præparet se medicus in febre quotidiana ad digestionẽ materiæ pituitosæ, obseruato præcepto supra dicto.quia enim materia pituitosa crassa est. ideo indiget subtiliatione,quia uiscida,& hærens indiget incisione,& abstersione. Et quia hepar febre uitiatum est,propter ipsum esse mineram generationis humorum,ideo indiget confortation

confortatione, & remißione caloris febrilis cum his, quæ ultra hoc, quòd confortent hepar, tollant etiam oppilationem ipsius, quæ propriè est mater febris quotidianæ. Consulo igitur, ut à principio detur sequens syrupus.

Recip. *Syrupi acetosi simplicis, conuenit enim in utraque materia calida, & frigida, & est incisiuus, syrupi de endiuia compositi, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem, mellis rosati colati, benè abstergit pituitosam materiam hærẽtem, & confortat uentriculum, qui est lacuna flegmatum ana unc.s. aquarum* Betonicæ, *ultra enim hoc, quòd confortat caput, obstat materiæ pituitosæ, fœniculi, buglossæ ana unc.i. misce pro una uice, continuatis syrupis istis quousque signa concoctæ pituitæ apparebunt, detur infrascripta medicina.*

Recip. *Quatuor florum cordialium ana drach.ij. polipodij quercini, seminum cartami, ana drach.ij. seminum fœniculi, seminum* Dauci *ana drach.i.s. iuiubarum, sebesten, ana numero decem, passularum enucleatarum, liquiritiæ mundæ ana unc.s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue* Caßiæ *nouiter tractæ unc.i. uel diacatholiconis drach.vi.* Reubarbari *optimi et electi, quoniam etiam euacuat flegma, præsertim cum exhibetur in substantia patienti drach.i.s. spicæ gra.vij. electuarij indij drach.ij.s, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucem, more exhibitionis medicinarum.*

Vbi uerò in diebus, quibus concoctio celebratur, patiens haberet aluum strictam, consulo, ut quotidie, uel ad minus alternis diebus fiat ei clysterium, in quo sit uirtus

incisiua

incisiua flegmatis, & eductiua materiæ pituitosæ existentis in intestinis,á qua in uenis fouetur materia faciens febrem.

Clysterium erit sequens.

Recip. *Violariæ, foliorum maluæ ana* M. s. *mercurialis,* Betonicæ, *Anisorum ana* M. *i.furfuris crassi ligati in petia* M.*ij.bulliant in suff.quant.aquæ usque ad cōsumptionem medietatis & de colatura*

Recip. *unc.x.benedictæ drach.vi.*Hyeræ *simplicis* Galeni *unc.s. mellis rosati unc. i. s. olei communis unc. iij. salis communis drach.ij.sacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero i.misce, & fiat clysterium, quoniam autem in ægritudinibus pendentibus á materia pituitosa; quæ secundum plurimum diuturnam causat ægritudinem. Ideo consulo,ut ex præcepto principis in prima quarti. Quòd medicus paulatinè cōcoquat,et paulatinè euacuet. Ideo post primam in febre quotidiana digestionem.*

Laudo,medicum aggredi secundam concoctionem cum syrupis magis respicientibus materiam pituitosam fortius incidentibus,& abstergentibus,& oppilationem remouentibus.

Detur igitur pro secunda digestione sequens syrupus.

Recip. *Syrupi acetosi de radicibus unc. i. de endiuiæ compositi, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum absinthij.fœniculi.appij,uel hysopi ana unc.i.apparentibus signis digestionis in processu,purgetur materia sequenti purgatorio, cum prædicta decoctione dissolue turbith boni,& gummosi subtiliter puluerizati drach.ij.agarici electi infusi secundum artem drach i.s.* Reubarbari *electi scrup ij.zinziberis, salis gemmæ, spicæ ana gran. iij*

& fiat

& fiat potus pulverizatis pulverizandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.

Vbi uerò paroxismi continuarent motum & ordinem suum, tunc cognoscemus residuum materiæ remansisse, quod euacuatione indiget, & digestione.

Digeratur igitur materia cum sequenti Syrupo.

Recip. *Oxymellis diuretici, syrupi de quinque radicibus, syrupi de endiuia compositi ana unc. s. aquarum absinthij, fœniculi, betonicæ ana unc. i. misce, deinde apparentibus signis concoctionis, purgetur materia cum sequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum de* Hyera Nicolai, *pilularum indarum p. aggregatiuarum ana scrup. i. turbit subtiliter pul uerizati scrup. s. misce, & cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero v.*

Vbi uerò adhuc paroxysmi prosequerentur, significatur mihi. Quòd oppilatio est uehemens, & membrorum facultates satis imbecilles. ideo laudatum & expertum est in aperiendo oppilationes, & in confortando uirtutes membrorum, maxime naturalium, quòd exhibitio quotidiana sequentium Trochiscorum *est admodum utilis, ut*

Recip. *Trochiscorum de absinthio, Trochiscorum de* Eupatorio *ana drach. ij. Trochiscorum de reubarbaro drach. i. pulverizentur subtilißimè, & cum syrupo bisantino fiant pilulæ numero xxx. Dosis est numero iij. apud diluculum, supra quas immediate patiens bibat apozima sequens.*

Recip. *Iusculi cicerum rubeorum unc. vi. radicum fœniculi, petroselini, asparagi ana drach. ij. bulliant insimul*

usque

usque ad consumptionem tertiæ partis Iuris. Deinde coletur & modo dicto exhibeatur. Ex his enim pilulis cum suo apozimate, sensibilis fiet apertio, & insensibilis euacuatio: Et sic continuet patiens per decem dies continuos huiusmodi dictos Trochiscos. Quòd si adhuc uestigia febris remanserint in ægrotante, sicut huius febris consuetudo est, laudo, ægrum post complementum dictarum euacuationum manè in diluculo ingredi balneũ aquæ dulcis calidæ. Præparabitur enim materia ad perspirationem per porros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ. Demum exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abstergatur, deinde immediatè capiat infrascriptum bolum.

Recip. Theriacæ antiquæ, uel mithridati optimi drach. i. sacchari rosatì drach. i. s. misce, post quẽ bolũ bibat haustum iuris cicerum rubeorum, et ingrediatur lectum benè pannis coopertus, dormiat, & sudabit. Et febris in spatio trium dierum euanescet.

DE FEBRE EPIALA, *Cap. XV.*

ATTENDENDUM EST, *quòd cum pendeat hæc febris maximè à flegmate uitreo. Quod flegma frigidius est cæteris.*

Ideo in eius cura debemus uti magis calefacientibus. Verum est, quòd oportet obseruare communem canonem medicinæ. Quòd à debilioribus semper inchoandũ sit, ut uirtus assuescat.

Ideo facta una trium digestionum ex præcedentibus. dictis in hoc capitulo, cum sua purgatione, consulo, ut in digerendo flegma uitreum iterato perueniamus ad syrupum

pum de calamento.

Recip. Syrupi de calamento unc.ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc.iiij.misce,& patienti dato in Aurora. Continuet autem patiens prædictam potionem per decem dies,quoniam flegma uitreum indiget longiori tempore suæ concoctionis:& ideo post euacuetur tale flegma cum hyeris magnis, ut cum hyera Ruffini, & hyera logodionis,& hyera composita Nicolai sic.

Recip. Diacatholiconis unc. s. hyeræ logodionis, uel ruffini, uel nicolai drach.ij.ad consolandum uerò hyeras adde Reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. i.spicæ gran.vij.& fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum,& quoniam in hac febre stomachus est maxime fastiditus propter flegma uitreum in eo maxime collectum.

Ideo consulo,quod post cibationem ægrotantis ei donentur drach. ij. Diacalamenti, uel diatreum pipereon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes uentriculum, uerum & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in processu uniuersali, ut diximus,ea conferunt in hac febre Epiala.

Ideo si expediet ad illam decurres curationem.

DE FEBRE LIPIRIA, Cap.xvi.

VM PENDEAT ipsa febris à flegmate permixto choleræ, iunge intentiones Curatiuas quotidianæ intentionibus curatiuis Tertianæ,ut supra diximus. Et curabis lipiriam. Quare.etc.

DE FE-

DE FEBRE QVARTANA, Cap. XVII.

QVEMADMODVM *colligitur ex Galeno in secundo de differentijs febrium. Febris Quartana est febris procedens à Melancholia extra uenas putrefacta, affligens ægrum de quarto in quartum, pro quo attende, quòd melancholia ipsa aliquando potest putrefieri ad intra uenas, & tunc faciet continuam quartanam, & quia hoc rarißime contingit, ut dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana.*

Ideo diximus quartanam esse interpollatam febrem.

Item attende. quòd febris Quartana, quæ pendet à melancholia putrefacta ad extra uenas, habet motum sui periodi de quarto in quartum, non nisi ex natura & forma specifica humoris Melancholici. Et dicant quid uolunt alij, & maxime Galenus in secundo de differentijs febrium. Et hæc Melancholia inuenitur duplex. Quædam naturalis, quæ uerè fex sanguinis est, quæ cũ exijt naturam sui, & putrefit, generat quartanam de melancholia ab adustione sanguinis. Altera uerò melancholia est non naturalis, genita ex adustione aliorum humorum, ut dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd si naturam traxerit melancholicam ex adustione choleræ: dicetur quartana cholerica. Si uerò flegmatis, quartana flegmatica. Si melancholiæ, quartana melancholica. Et ideo attende.

Quòd si cum quartanario periodo apparuerint signa sanguinis, & rubedo, & craßities urinæ, habitudo corporis sanguinea, regimen præcedens sanguinis multiplicatiuum

tiuum, iudicabis febrem quartanam esse pendentem à melancholia genita per adustionem sanguinis, ut dixit Galenus in secundo de differentijs febrium, & in undecimo methodi. Quòd cum sanguis exit naturam suam, eius subtile uertitur in choleram, & spissum in melancholiam. Si uerò cum eodem periodo quartanario apparuerint signa choleræ, flegmatis, uel melancholiæ, certe iudicabis hanc febrem quartanam sapere, quid choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ. Et *secundum hoc uiam habebis ad curationem omnis speciei quartanæ.*

Et *Attende, quòd & si quartana febris sapiat naturam sanguinis, uel choleræ, tamen ægritudo frigida est, quoniam adustio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem.* Cuius *febris quartanæ curatio in duobus stat ingenijs: in diæta uidelicet & in administratione medicinarum.* In Di*æta quippè obseruabis diætam febris quartanæ semper uergi ad calidum, & ad humidum, quæ diæta sit lata satis, & abundans, strictior tamen, quàm conueniat corpori tempore suæ sanitatis. comparatione igitur ad diætam acutorum, minus subtiliamus diætam in quartana.* Comparatione *uerò ad obseruãtiam corporis sibi ipsi sani, diætam magis subtiliamus. ut ex prima particula aphorismorum habemus à Galeno & ab Auicenna in quarta primi, ubi dicit, quòd in* Cro*nicis morbis subtiliamus comparatione ad sanum corpus, minus tamen quàm in acutis subtiliamus.* Conueniunt *igitur in quartana, & si à principio fuerimus.* Carnes *laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis. ut est caro Gallinarum, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, fasianorum.* Hædi, Vituli Lactantis, *& ouium,*

Auium

Auium in arboribus degentiuum. ptisana conuenit, oua sorbilia, & bibere uinum odoriferum. Cum enim *ægritudo diuturna sit, & medicus debet ægrum cibare in ordine ad statum, qui status cum ualde longinquus sit, ut possit uirtus perdurare usque ad ipsum, lautius ægrum cibare debemus.* Lactuca, Borrago, *buglossa, fœniculum, petroselinum. omnia hæc benè conueniunt in febre quartana, quoniam cum humor terrestris sit uias admodum obstruens, ideò ei conueniunt, quæ humectant, & uias aperiunt.* Quantum *uerò ad administrationem medicinarum scire debes, quòd si apparuerint signa permixtionis sanguinis cum melancholia, non denegabimus sanguinis missionem, primo ex basilica sinistra, secundo uerò post tres dies saluatella sinistra phlebotomatur, hæ enim sanguinis missiones humores adustos euacuant, præsertim cum multi fuerint in corpore, euacuantque principaliter à receptaculo humoris melancholici, uidelicet à splene.* Et *attende quod his peractis phlebotomijs uidi ex experientia; quod si post sex dies apponantur hyrudines emorrhoidibus ægrũ liberari à quartana.* Quòd *si signa sanguinis non apparuerint, neque permixtionis sanguinis cum melancholia, blasfemanda est sanguinis mißio: quoniã peccantem humorẽ magis infrigidabit, & ægritudinẽ prolongabit.* Ideo *ad medicinarum exhibitionem tunc temporis trãsire oportet, et quoniam hæc ægritudo sui diuturnitate dat inducias,* Ideo *consulo, ut prius materia digeratur, nisi timueris tu, quòd à principio materia peccans adeò imulta sit, ut propter sui multitudinem in tantum aggrauetur natura, ut digerentia ad actum reduci non poßint: quo fit, ut perdatur facultas digerentis, & morbus prolongetur.* Quapropter *tunc*

temporis

temporis conuenit medicum rectè operando minorare materiam peccantem, dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum sequens.

Recip. Diasene lenitiui. unc. i. Epithimi subtiliter puluerizati. drach. i. s. *Vnde attende quòd hæc medicina euacuando partem materiæ peccantis, in residuo eius relinquit uestigium concoctionis, & ideo puto medicos illos male sensisse, qui in multitudine materiæ à principio negant medicinam minoratiuam, quoniam non cognoscunt medicinam minoratiuam adeo consolatam fore, ut post euacuationẽ partis materiæ residuum eius ualeat concoquere, post uerò ipsius materiæ minorationem, uel ipsa minoratione non præcedente, digeratur à principio materia sequenti syrupo.*

Recip. *Syrupi* Acetosi *de radicibus. unc. i. oximellis simplicis. unc. s. aquarum melissæ,* Cicoreæ, *Buglossæ ana unc. i. misce pro una uice.* Eo uerò *interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationẽ materierum communium fouentium materias proprias, sicut cũ clysterio alternis diebus facto, ut*

Recip. Foliculorum *senæ, polypodij quercini ana* P. s. *borraginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana* M. i. *bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura*

Recip. *unc. x. confectionis amech non solutiuæ unc. i. hyeræ simplicis* Galeni *unc. s. olei communis unc. iij. salis drach. ij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. s. misce & fiat clysterium.*

Vbi *uerò patiens non obediret clysterijs, consulo, ut ante prandium per horam detur patienti alternis diebus*

sequens potus.

Recip. *Iuris decoctionis passularum unc. vi. diasenæ lenitiui, uel* Amech *non solutiui unc. s. misce, & patienti exhibeatur, apparentibus signis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cum in quartana non ita citò appareant signa concoctionis, euacuetur materia sequenti pharmaco, ut*

Recip. *Florum quatuor cordialium ana M. s. corticum mirabolanorum indorum unc. s. foliculorum senæ, polypodij quercini ana drach. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde facta forti expreßione coletur, & cum colatura dißolue diasenæ lenitiui.* Diacatholiconis *ana drach. iij. amech solutiui drach. ij. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. reubarbarum cum spica subtiliter pulverizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & sic omnia dissolue, & fiat potus, facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus est, ideo consulo per quinque dies continuos, ut patiens per duas horas ante cibum mane capiat sequentem potum.*

Recip. *Succi borraginis depurati unc. iij. sacchari albißimi drach. ij. misce, & patienti detur tepidus, deinde iterato medicus sequatur ulteriorem materiæ concoctionem cum sequenti syrupo in uirtute magis eleuato ad concoquendum materiam melancholicam.*

Recip. *Syrupi de epithimo, syrupi de thimo, de lupulis de endiuia ana unc. s.* Aquarum *lupulorum, borraginis, cicoreæ ana unc. i. misce pro unà uice, continuet autem patiens syrupum istum, usque quo appareant signa alicuius digestionis, deinde purgetur cum sequentibus pilulis.*

Recip.

Recip. Pilularum indarum, de lapide lazuli ana scrup. i. pilularum aggregatiuarum drach. s. misce, & cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero. v. & per duas horas ante lucem patienti exhibeantur. facta hac secunda materiæ euacuatione, consulo, ut procedamus ad huius febris quartanæ abollitionem cum his, quæ per me sunt experta, & tolletur febris deo fauente. Hæc autem sunt.

Primum experimẽtum est, quòd omnibus his peractis, si apud lunæ coniunctionem, idest in coniunctione secetur saluatella manus sinistræ, curabitur æger à quartana.

Secundum experimentum est, quòd omnibus præcedentibus actis, si uenæ emorrhoidales secentur sublimè remedium est in tollendo quartanam.

Tertium experimentum est obseruandum in die paroxismi. Quòd per v. horas ante aduentum paroxismi, patiens ponatur in balneo aquæ dulcis calidæ, in quo per horam moram trahat, & in exitu balnei corpore eius benè absterso immediate capiat sequentem bolum.

Recip. Mitridati optimi drach. i. diaborraginati drach. i. s. misce, post cuius assumptionem æger dormiat in lecto per horam. Quòd si sudor in eo promoueatur, bonum est, & sanabitur æger, & sic continuet per vij. dies ante aduentum paroxismi, ut dixi

Quartum experimentum est, & certè inuentum utile, & expertum, quoniam febris quartana cum eo non transibit decem paroxismos.

Recip. Aquæ uitæ optimæ ex optimo uino distillatæ quater uel quinquies unc. v. pulueris garyophyllorũ electorum drach. i. misce, & in uase benè obturato ponatur, & stet infusio ista per xxiiij. horas, quousque fiat residentia grossi, et fœculenti ab aqua clara, et limpida, quæ co-

lorem uini acquiret,deinde côletur subtile,et limpidum à crasso,et sic utere in die paroxismi per v.horas ante eius aduentum nullo cibo præcedente ante paroxismum.

Recip. *Aquæ uitæ prædictæ unc.s.uini albi dulcis unc. i.misce, & patienti exhibeatur,de parte uero craßa, & fæculenta mixta cum oleo anethino calido eadem hora inungatur tota spina dorsi, & sic continuando uidebis certè febrem quartanam non transire decimum paroxismum.* Quintum *experimentum est.*

Recip. *Succi borraginis depurati unc. iiij. polypodij quercini,epithimi ana drach.i.bulliant hæc omnia insimul unica forti ebullitione,deinde facta forti expreßione coletur,& de colatura*

Recip. *drach.ij.uini albi odoriferi unc.s.misce,et exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxismi, & est expertum. Sextum experimentum est.*

Recip. *Succi summitatum absinthij drach.ij.theriacæ magnæ drach.i.uini albi potentis unc.s.misce,et patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxismum. Septimum experimentum est.*

Recip. Epithimi,*thimi.polypodij quercini,foliculorũ senæ ana drach.i.s.puluerizẽtur omnia subtilißime, et cũ succo borraginis reformetur pasta pilularum, & ante aduentum paroxismi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius pastæ in dosi unius drachmæ.* Octauum *experimentum est, & est per me expertum.* Quòd *ante aduentũ paroxismi per duas horas patiens capiat drach. i.*Trochiscorum *ad quartanam descriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario suo.* Nonũ *experimentum est,cum sequenti unguento ante aduẽtum paroxismi per duas horas ungatur tota spina dorsi ex opposito ignis*

deinde

deinde immediate ingrediatur lectum.

Recip. Olei costi, olei laurini ana unc. ij. olei castorei unc. i. aquæ uitæ optimæ unc. ij. misce, & bulliant omnia usque ad consumptionem aquæ, & ipsum usui reserua. Et hæc de quartana dicta sint.

DE FEBRIBVS COMPOSITIS. QVAE EMITRITEI DICVNTVR. Cap. XVIII.

SCRIBITVR ab Auicenna in prima quarti. Quòd febres diuersificantur ex modo suæ consistentiæ. Quedā enim simplices sunt, quæ ex dominio unius humoris putridi tantum procedunt. Et ob hoc Galenus in secundo de Crisibus, in Capite x. xi. xii. non nisi tres singulares, & simplices febres constituit: uidelicet ex putredine choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ, quoniam cum sanguis putrefit, perdit formam sanguinis, & eius subtile conuertitur in choleram, & crassum in melancholiam. Quare iuxta sententiam Galeni, febres putridæ ex modo suæ consistentiæ singulares non erunt, nisi tres, uidelicet tertiana, quotidiana, et quartana. Et attende quòd humores prædicti uel putrefiunt ad intra uenas, & causant continuam febrem, uel putrefiunt ad extra uenas, et causant interpollatam, erit igitur singularis febris uel continua à putredine ad intra uasa existente, uel interpollata à putredine existente ad extra uasa. Cum autem simplicia coniuncta causant compositionem, non erit dfficile inuenire omnes species febris compositæ ex cognitione febrium simplicium in unum coeuntium. Erit igitur febris continua alteri continuæ

febri iuncta aliquando, ut febris Tertiana continua cum quotidiana continua, uel cum quartana continua. Et quia hoc rarißimè contingit, & si contingerit, ferè semper est mortalis febris. Ideo de tali febre composita sermonem non faciemus, quoniam deplorati solis pronosticis sunt relinquendi. Aliquando uerò iungitur Tertiana interpollata cum quotidiana continua. Et hæc est prima species febris compositæ, quam nos appellamus paruum Emitriteum, quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & materiam pituitosam putrefactam ad intra uenas, in hac febre non possunt esse sæua accidentia, propter quod dicitur paruus Emitriteus quia paruæ malitiei est. Aliquando uerò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius Emitriteus. Cum enim in ea materia cholerica sit putrefacta ad intra uenas, & pituitosa ad extra uenas, sæuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris composita erit uigentior prima. Et ideo dicitur medius Emitriteus. Aliquando uerò Tertiana interpollata iungitur quartanæ continuæ, uel econtrà, & hæc febris est tertia species compositarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à sæuitate accidētium prouenientium. uel ex melancholia putrefacta ad intra uenas, uel ex cholera ad intra uenas putrefacta. Quarta uerò species febrium compositarum, quæ non uerus Emitriteus appellatur, est cum Tertiana interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præsenti Capite. Attende tamē quòd signa ducentia te in cognitionem earum febrium compositarum sunt sequentia. Si enim fuerit paruus emitriteus propter mateteriam cholericam putrefactam ad extra uenas, & pituitosam

tosam putrefactam ad intra uenas refrangentem acuitatem cholerae, accidentia febris erunt remißiora, ut sitis, inquietudo, acuitas caloris, paruus rigor, & terminus ipsius febris excedet terminum durationis febris Tertiane singularis, & minuetur à termino febris quotidianae singularis.

Secundum signum est, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra uenas, omni hora percipietur febris in aegrotante. Quòd si de tertio in tertium rigor apparuerit, & si tepidus certe iudicabis febrem Tertianam interpollatam iūctam esse continuae quotidianae.

Tertium signum est. Quòd assumitur ex pulsu, quoniā ex pituita peccante ad intra uenas minuitur acuitas cholerae, ideo pulsus erit minus celer, & minus frequens, cum pituita merito suae frigiditatis tardet pulsum, cholera uerò celerem pulsum conducat.

Quartum signum, est caliditas percepta in toto, quoniam minus intensa inuenitur, quàm in tertiana singulari, & magis intensa, quàm in quotidiana singulari. Quòd si benè haec omnia signa perpendes, cognosces primam speciem febris compositae, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque uia, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognosces.

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis in emitritea febre.

Quòd si signa cholerae magis uigentia erunt, remißiora uerò signa pituitae, medium iudicabis emitriteum. Vbi uerò ipsius melancholiae indicia magis uigebunt, maiorem melancholiae quantitatem indicabunt, & sic maiorem emitriteum dijudicabis, sequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, nō nego tamen

quin aliquando æqualia possent esse indicia apparentia, & pituitæ, & choleræ, ut eam innuamus sententiam, quam quidam tenent quartam esse emitritei speciem ex humoribus æquè permixtis æqualia indicia mouentibus. et hæc de signis. Curatio uerò febrium compositarum seu febrium emitritearum per sequentia cognoscetur. Attende igitur primo. Quòd febris emitritea difficilis est curationis, ut dixit Galeni primo artis curatiuæ ad glauconem, quoniam peccans materia crassa est, et inobediens concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti capite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari usque ad vij. menses, quo fit, ut meritò suæ diuturnitatis inducentis debilitatem in uirtute, dicamus emitriteam febrem periculosam esse. Iterum attende. Quòd febris emitritea est febris mali modi, & similis febri epidimiali, eò quia uirtus molestata à malitia duarum febrium admodum debilitatur. Et ideo secundum plurimum accidunt emitriteæ febres tempore pestilentiæ, ob quàm rem hortor uos. Quòd in febre emitritea custodiam cordis sollicitetis. Et cum his quæ per intus assumuntur, et extra applicantur confortantibus uirtutem cordis, de quibus sermonem faciemus, cum loquemur de febre pestilentiali. Item attende, quòd febris emitritea quia composita est, indiget cura composita. Hāc sententiā habes à Galeno in primo de differētijs febriū capite viij et in. iij. de simplici pharmaco, distinctione tertia, capite tertio, ideo sicut materia peccans in emitriteo est composita ex diuersis materijs, ita & medicinæ ei condonandæ sunt compositæ ex simplicibus diuersis, uel compositis diuersis, respicientibus diuersitatem humorum in emitritea febre peccantiū. Item attende, quòd cum materia febris emitriteæ dicatur

esse

esse merito sui modi substantiæ, uidelicet crassitudinis inobediens concoctioni, & euacuationi, hortor uos, ut non una euacuatione tantum sitis contenti totam materiam emitritei euacuare, sed paulatine digerere oportet, atque euacuare paulatine. Et *ideo primitus digeramus materiã, & non expectando signa completæ digestionis euacuabimus partem peccantis materiæ, sic enim faciendo securabimus ægrum à debilitate uirtutis, sine molestia materiã euacuando. Item attende. Quòd febris emitritea habet quinque tempora sui paroxismi, sicut poteritis uidere à* Galeno *in libro de temporibus particularibus paroxismorum, taceant igitur illi, qui dicunt declinationem non esse partem paroxismi, quia tunc non essent tempora particularis paroxismi nisi tria, et dicit* Galenus, *ea esse aliquãdo, quatuor, aliquando quinque, ea autem tempora emitriteæ febris sunt iuxta* Galenum *principium, anomalia, augmentum, status, & declinatio, et intelligo per tempus anomaliæ inæqualitatem motuum materierũ, qua neque principium, neque augmentum dijudico, sed propter diuersitatem illam motuum apparentium in emitritea febre, tunc non iudicamus eße principium, neque augmentum.* Et *hoc accidit ex diuersis naturis diuersorum humorum peccantium in emitriteo, parui igitur emitritei cura est, ut materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra uenas est putrescens, cholera uerò ad extra, ideo peccatum in maiori quantitate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo.* Q*uare iuxta unum documẽtum datum, digestiuum debet esse compositum ex digerente pituitam secundum magis, & digerente choleram secundum minus, syrupus igitur patienti sequens exhibeatur, ut*

Recip. Syrupi bisantini,uel syrupi de duabus radici- bus unc.i.syrupi de endiuia pro cholera,oximellis simpl. ad incidendum materiam crassam ana unc. s. aquarum fœniculi, buglossæ ana unc.i.s.endiuiæ unc.s.misce, pro una uice. Continuetur autem syrupus præsens per se- ptem dies continuos,quia materia non cito obedit con- coctioni,eo tamen tempore quo digeritur materia. & si simus in principio morbi,hortor uos ad cordis conforta tionem,cum hæc febris sapiat naturam Epidimialis fe- bris,in qua uirtus cordis læditur à duplici febre.uideli- cet à continua de flegmate, & ab interpollata de chole- ra,patienti igitur quotidie applicetur epithema cordia- le,et exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus cũ loquemur,de febre pestilẽtiali, apparẽtibus igitur si- gnis cõcoctionis,et si nõcõpletè,dico nõ cõpletè,quia pro pter materià esse crassam cõcoctioni inobedientẽ,nõ debe mus expectare cõpletã digestionẽ,sed sæpius digerere & sæpe euacuare.dico sæpe euacuare,quoniã propter diutur nitatem temporis,in quo eleuãtur multi uapores oppositi & à pituita uidelicet, & à cholera petẽtes cerebrum fa cile in patiente emitriteum posset apostema cerebri gigni. Et ideo ut medicus prohibeat illius genera- tionem,solicitet euacuationem magis quàm alterationem per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum sape- re naturam febris pestilentialis,cum nedum uirtus cor- dis debilitatur, uerum & cerebri apostema gignitur. Sunt enim hæc Symptomata comitantia pestilentiam.di- geramus igitur ante euacuationem, quia materia est crassa, cum syrupo dicto,euacuemus uerò non expectan tes completam digestionem,ne fiat quod dictum est,medi cina igitur euacuatiua talis est in emitriteo p aruo.

Recip.

Recip. Betonicæ pro capite, fœniculi, absinthij ana M.i. & pro flegmate, sint in maiori quantitate, rosarum, florum uiolarum ana M. s. hæc pro cholera in minori quantitate. florum buglossæ, borraginis ana P.i. & hæc pro corde, bulliant omnia in sufficiēti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Caßiæ nouiter tractæ unc. s. pro lenitiuo, turbith boni, & gummo si pro flegmate in maiori quantitate drach. ij. zinziberis gran. v. Reubarbari electi, pro cholera in minori quantitate drach. i. spicæ gran v. Attende tamen quòd cum in emitriteo paruo peccet materia crassa, quia flegmatica, pone Reubarbarum in substantia, quoniam sic magis crassos euacuat humores, & aduerte, quòd loco turbith, & reubarbari simul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de Diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias & ægroto dabis, modo exhibitionis aliarum medicinarum, completa euacuatione per medicinam, iterato materiam concoquere debes, & si simus in paruo emitriteo, & eleuare digestiua in eadem compositione, & in maiori uirtute ad concoquendum pituitam, deinde choleram. propinetur igitur sequens syrupus patienti.

Recip. *Syrupi de quinque radicibus unc. i. oxymellis compositi, endiuiæ ana unc. s. aquarum Absinthij, fœniculi, cicoreæ, ana unc. i. misce pro una uice. apparentibus signis concoctionis dabis medicinam iam præscriptam excepto, quòd minoretur tertia pars turbith, uel diaturbith, & addatur drach. i. agarici electi in oxymellite simplici infusi, & uidebis uigorosiorem medicinæ operationem in eductione pituitæ & choleræ, medij uerò emitritei curam habebis, si causas facientis ipsius compositionem*

ſitionem conſiderabis.ſit enim ex cholera putrefacta ad intra uenas, & ex pituita ad extra, quare cum maior humor ſit putreſcens ad intra, quàm ad extra uenas, à maiori quantitate choleræ pendet medius emitriteus, & à minori flegmate. quapropter & digeſtiua, et euacuatiua in eo magis atteſtabuntur choleræ, quàm pituitæ.

Attende tamen, quòd cum in medio emitriteo maior ſit timor de generatione apoſtematis cerebri propter putreſcentem materiam cholericam ad intra uenas, medicus debet eſſe ſolicitus in euacuatione illius materiæ, nõ enim tantam expectat digeſtionem choleræ propter ſui ſubtilitatem, quantam expectabat pituita in paruo emitriteo. primo igitur digeratur materia cum ſequenti ſyrupo, ad quem laudo præcedere uentris lenitionem uel cum manna, uel cum caßia, & tamarindis.

Recip. *Syrupi de endiuia, de ſucco acetoſæ ana drach. vi. mellis roſati colati unc. s. aquarum cicoreæ, endiuiæ, bugloſſæ, ana unc. i. miſce, in iſto enim ſyrupo magis uigent reſpicientia choleram, minus uerò pituitam, & ſic exigit medius emitriteus. quinque aſſumptis de ijs ſyrupis, laudò, ut non expectet ulteriorem digeſtionem: ſed vi. die in diluculo ſequentem ægrotanti condonabis medicinam.*

Recip. *florum quatuor cordialium ana* M. *s. tamarindorum, corticum mirabolanorum citrinorum ana drach. ij. agarici ligati in petia drach. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue* Diacatholiconis *drach. vi. reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. turbith boni & gummoſi drach. i. zinziberis gran. v. infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ cum*

modico

modico uini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio,& fiat potus,& quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur materia crassa, Ideo consulo,ut paulatinè digeras,& paulatinè euacues. dispone igitur ad iteratam digestionem cum syrupis eiusdem conditionis,uidelicet magis respicientibus bilem, minus uerò pituitam,& non recedas apparentibus signis concoctionis à medicina data. Vnum tamen aduerto: quòd in medio Emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, Betonicæ, & rosarum,manè scilicet & uesperi, ut diuertantur uapores à cerebro, quibus in medio emitriteo facilè potest cerebri apostema procreari,laudo quoque ut fiāt frictiones propter eandem causam. Quòd si in medio Emitriteo iungeretur dolor capitis,uel delirium aliquod,laudo appositionem hyrudinum emorrhoidibus:cum ipse etiam diuertant,& euacuent uapores,& humores à capite. Maioris uerò emitritei cura solicitari debet.neque in ea medicus debet esse negligens, & hoc ideo, quoniam maior emitriteus periculosißimus est,ab eo pauci euadunt, & hic est,qui secundum plurimum apparet in pestilentia. quia enim maior emitriteus pendet à melancholia putrescente ad intra uenas,& à cholera ad extra uenas in eo apparēt accidentia horribilia,cum uterque humor maximè rebellis sit omnibus uirtutibus membrorum principalium corporis nostri, considerabis igitur in maiori emitriteo maiorem quantitatem materiæ melancholicæ putrescentis ad intra uenas,& minorem cholerae putrescentis ad extra,sint igitur eius digestiua,& euacuatiua magis respicientia melancholiam, minus uerò choleram, syrupus igitur conueniens præcedente uentris lenitione

cum

cũ diaſene lenitiuo, & caßia erit ſequens.

Recip. Syrupi de Epithimo unc.i.de bugloſſa, de endiuia ana unc.s.aquarum meliſſæ, borraginis, cicoreæ ana unc.i.miſce, aſſumptis tribus, uel quinque de his ſyrupis, euacuabis cum ſequenti medicina.

Recip. Confectionis Amech non ſolutiuæ unc.i.Epithimi ſubtiliter puluerizati drach.ij.Reubarbari electi drach.i.ſpicæ gran. v. Reubarbarum ſubtiliter pulurizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum ſenæ, & polypodij quercini, & tamarindorum diſſoluantur, & fiat potus. Quòd ſi in maiori emitriteo adhuc malignitas uigeat, ueritatem aſtantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his, quæ dicemus de cura febris peſtilentialis: et hæc de febribus compoſitis dicta ſint.

DE FEBRE ETHICA, Cap. XIX.

DIXIT GALENVS in ſecundo de criſibus, capite decimotertio, & primo de differentijs febriũ capite nono. Quòd ethica dicitur ab affixione. Eſt enim ueluti qualitas affixa, & habitualis de difficili remouibilis à ſubiecto. de qua loquens Galenus ſecundo prædictionum dixit, ipſam eſſe continuã, quæ propriè in nocte augmentatur. Et in libro de inæquali diſcraſia dixit, ipſam à principio curare difficile eſſe, in fine uerò nequaquam. Cuius ethicæ curam modo expediemus. de qua loquẽs princeps prima quarti dixit: ethicam

ethicam esse febrem continuam in duris particulis corporis existentem, consumentem humiditates omnes membrorum & totius corporis. Cuius duæ sunt species. Vna quæ dicitur Ethica *febrilis, altera uerò marasmus. sicut dixit* Galenus *in his, quæ scripsit de tabe.* Nos *igitur primo* Ethicam *expediemus febrilem. secundo uerò marasmum.* Et *attende, Quod cum* Ethica *febris sit totius corporis humiditatum consumptio, imaginari debes de humani corporis humiditatibus, sicut de illis repertis in lucerna, quæ sunt tres.*

Prima est, oleum circundans totum lychnium ueluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio, Secundum est, humidũ intrinsecatũ substãtiæ lychnij, quo immediate fouetur flamma lychnij, tertium est humidum radicale lychnij, quo tenentur partes ipsius lychnij substantiales ad unum. Docet *etenim experientia, oleum ex flamma continuè consumi, consumiturque humidum oleaginum ad intra lychnium consistens. consumitur quoque & substantia ipsius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniuntur humiditates, quas princeps in prima primi, doctrina de humoribus.* Duas *appellauit humiditates,* Vna *est* Ros. *et, est humiditas ex primis humiditatibus genita, circundãs omnia membra corporis nostri, ueluti oleum lychnij substantiam circundabat, qua membra irrorantur, & ipsa uertitur in intrinsecum nutrimẽtum ipsorum membrorũ.*

Extat *secunda humiditas intrinsecata porris, & meatibus membrorum, quæ de proximo transit in membri substantiam, ueluti nutrimentum in effectu, & dicitur cambium, quoniam immediatè cambiatur in substantia membri.*

Tertia

Tertia uerò humiditas, quæ est quarta de secundis apud Auicennã, est, qua membrorum partes tenentur, & dicitur Glutem, *quia glutinat, & adunat partes membri.* Ex *quibus dictis attendere debes. Quòd tres sunt species* Ethicæ. *Cum enim* Ethica *sit consumptio omnium humiditatum membrorum corporis nostri, si fuerit consumptio* Roridæ *humiditatis, erit prima species* Ethicæ, *similitudine consumpti olei in lucerna.* Et *hæc est difficilis cognitionis, & facilis curationis, licet dicat* Galenus *in de inæquali discrasia.* Quòd *quælibet species* Ethicæ *à principio est difficilis curæ, quoniam in se quælibet species* Ethicæ *antequam noscatur magis affigitur, & habituatur. quo fit, ut à principio cuiuslibet speciei* Ethicæ *in se propter esse principium difficile cognoscibile. id idem erit difficile curabile. Cum autem quælibet species ethicæ à principio non curetur, eadem species in processu sui ipsius nequaquam curabitur, & hoc uoluit* Galenus, *comparatione uerò* Ethicæ *primæ speciei ad alias* Ethicæ *species à principio. i.* Ethica *primæ speciei, facilioris erit curæ, & sic dixit* Auicenna. *Si uerò fuerit consumptio cambij, seu humiditatis imbibitæ membris ad similitudinem consumptionis olei imbibiti in substantia lychnij.* Erit *secunda species ethicæ, quæ est facilioris cognitionis quàm prima, & difficilioris curationis, Si uerò fuerit consumptio humiditatis* Glutinis *ad similitudinem consumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia species ethicæ, quæ facilis est cognitionis et difficillimæ curæ.*

Et *attende. Quòd indicia, quibus facile poteris cognoscere hanc ethicam febrilem sunt hæc.*

Primum

Primum assumitur ex modo caliditatis præter naturalis apparentis in toto, quoniam uniformis est, et æqualis, non plus affligens uno die, quàm altero, quantum est ex parte qualitatis caliditatis Ethicæ, & *dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ægrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte dispositionis membri & rei, ei extrinsecus contingentis. & propter hoc est secundum signum ethicæ, quod paulo post cibum ethicum corpus magis manifestè inflammatur, & ratio est, quoniam cum membra ex caliditate ethica, facta sint calida & sicca, humidum nutrimentale ex cibo acquisitum superincendit talia membra, sicut cum humidũ aqueum superaspergitur calci calidæ & siccæ.* Docet *enim experiẽtia,* Quòd *ab illo humido aqueo supra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aerem calefacientes. ita & humidum cibale attingens membra ipsius* Ethici, *est hæc causa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.*

Et ideo tertium signum febris ethicæ, quòd post refectionem rubescunt maxillæ, quia maxime uapores illi uergunt ad faciem,

Q*uartum indicium ethicæ febris est, quòd caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua, ratio est, quia caliditas ethicæ est concentrata in membris & duris particulis.*

Ideo *longius distat à sensu tactus.* Q*uòd si tactus perseueret in processu, apparebit calor magis acutus et mordicatiuus.* Cuius *oppositum cõtingit in febribus putridis, à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.*

Quintum uerò signum assumitur ex parte pulsus. est enim Pulsus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem uirtutis pulsatilis, durus uerò inuenitur hic pulsus propter duriciem arteriæ, quoniam caliditas ethicæ inuenitur in solidis particulis.

Sextum signum assumitur ab urina, oculi enim oleagini apparent in urina ipsa, quia significatur consumptio humiditatis, quæ fit in omni specie Ethicæ.

Septimum signum sumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continuè corpus exsiccatur propter consumptio nem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen. Quòd ea, quæ dicta sunt indicia ethicæ sunt solius Ethicæ, & non ipsius commixtæ cum putrida febre, si enim putrida iungitur Ethicæ confunduntur signa. Quare oportet te benè perpend ere cuius putridè commixtæ ethicæ sint indicia, an tertianæ, an quotidianæ, an melancholicæ. Et secundum hoc habebis uiã ad curationem putridæ iunctæ ethicæ, quæ propter esse periculosiorem non dantem nobis inducias, ueluti dat ethica, curationi putridæ prius debes attendere, non neglecta tamen cura Etihcæ, ex dictis quoque signis facile poteris deuenire in cognitionem causarum Ethicæ. Cuius sunt causæ procatarticæ, seu primitiuæ. Et sunt quæcunque extrinsecus contingẽtia corpori humano nimium supercalefaciunt, sicut fortis calor solis, & fortis calor balnei, & comestio rerum ualde calidarum, & exsiccantium, sicut sunt piperata, ab his enim in membris totius coporis figitur caliditas, & siccitas concrescit. Quo fit ut corpus tabidum remaneat. Quapropter quæcũque corpori humano extrinsecus adueniunt. In summa nimium

mium calefacientia, & exsiccantia illius membra, sunt ethicæ febris causæ procatarticæ, causæ uerò Ethicæ præcedentes aliæ sunt, & sunt quæcunque intrinsecus corpori contingunt calefacientia,& exsiccantia totum corpus,sicut febris ephimera,quæ est caliditas, & siccitas maxime humidum consumens.Cum enim in ea spiritus incenduntur,permeantque spiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facile consumere possunt.& hoc est,quod facile ex ephimera fit ethica,febris quoque putrida potest esse causa ethicæ præcedens, cum etenim diuturno tempore perseuerauerit putredinalis calor in humoribus humidum consumit,et ut idem calor conseruetur, uertit eius operationem in humidum membrorum,quo dissoluto,fit Ethica,causa uerò coniuncta, quam contentiuam appellat Galenus, est caliditas existens in particulis solidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipsorum membrorum ipsum exsiccat,& totũ corpus tabidum reddit.Curatio uero Ethicæ febrilis sic habetur.

Primo attende,Quòd si ethicæ febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primo debes attendere putridæ non derelinquendo ethicam. Ratio est,quoniam medicus debet attendere ei, quod magis suspectum est. Cum autem putrida sit magis suspecta: quoniam ethica dat moram,& inducias,quam non dat sic putrida.

Ideo primo debes putridæ attendere, & recordari de auxilijs,quæ diximus in suis capitibus proprijs.

Item attende,Quòd medicus in ethica simpliciter nõ debet attendere euacuationi humorum,quoniam peccatũ est in membris non in humoribus.

Ideo debet solis alteratiuis caloris Ethicæ, *& humectatiuis siccitatis membrorum contentari.* Igitur *cum cura* Ethicæ *consistat in infrigidando, & humectando. primo expedit, ut cures ethicam cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.*

Et *attende, Quòd ubi esses coactus uti calidis in* Ethica, *sicut uino uel aqua carnis, & huiusmodi, fac, ut præcedant infrigidatiua, et ideo uinum absolutè ethicis denegandum est, nisi ei iungeretur uirtutis debilitas.* Si igitur *uinum dare* Ethicis *esses coactus, recordare ipsum limphare cum aqua seminum communium frigidorum: et sit uinum pauciferum, ferè in omnibus dispositionibus aquæ aßimilatum, de quo uino loquitur* Galenus *tertio de ratione uictus in acutis commento primo, Quòd si sine uino ethicum ipsum poteris sustentare, eius potus sit aqua hordei nō multæ decoctionis, uel sequens potus facile ethico exhiberi poterit.*

Recip. *Aquæ seminum communium frigidorum, uiolatæ endiuiæ, lactucæ ana lib. i. seminum endiuiæ, scariolæ, portulacæ, ana drach. ij. iuiubarum sebesten ana numero xx. bulliant omnia inuicem in sufficienti quātitate aquæ, deinde coletur, & cum saccharo quantum sufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat sine misericordia, cibaria uerò ipsius ethici similiter sint frigida & humida, ueluti est ptisana.* Est *enim cibus admodum conueniens ipsi ethicæ, infrigidat enim & humectat, et licet hordeum dicatur esse siccum, ipsum tamen propter elixationem fit humidum, & maxime conuenit ipsis* Ethicis *tempore uespertino, cum in somno calore naturali intrinsecato agente in ipsum melius disseminetur per omnia membra corporis nostri ad ea magis humectanda.*

Secundus

Secundus cibus sit assumere paruam pullã, & ipsam depilatam, & euisceratam diluatur cum aqua seminum communium frigidorum, & uiolarum in qua aqua stet per 6. horas pulla infusa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponantur folia lactucæ, endiuiæ, scariolæ, seminum papaueris ana p. s. decocta uerò pulla, patiens illius carnes comedat, uel densas, uel contusas. ferculum uerò eius sit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinæ amidi, farinæ hordei ana p. s. sacchari albißimi unc. s. lactis amygdalarum dulciũ unc. i. sine sale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipsius ethici est talis.

Recip. Succi cucurbitæ, uel cucurbitæ optime contusæ unc. iiij. lactis amygdalarum dulcium unc. ij. farinæ amidi unc. s. sacchari optimi unc. i. misce, & coquantur omnia in iure paruæ pullæ, & patienti ethicam exhibeatur mane, & uesperi.

Quartus cibus est, ut accipiatur medulla panis, & infundatur uaccino, uel caprino per 6. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarum dulcium quantum sufficit, addendo emulsiones seminum papaueris albi, & seminum communium frigidorum ana unc. s. et cum saccharo fiat ferculum sine sale.

Quintus cibus est, assumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte uaccino per 6. horas, deinde in lacte eodem concoquere huiusmodi caudas, cui adde lac amygdalarum dulcium, emulsiones seminum papaueris, & seminum communium frigidorum ana unc. s. & cum saccharo quantum sufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus est, capere Testudinem nemoralem, & cum aqua calida eam separare ab oßibus suis extrinsecus

cis, deinde eam euiscerare cum aqua uiolata & seminum communium calidis bene diluere. demum in lacte uaccino infundatur per noctem caro dictæ testudinis. post uerò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte uaccino coquatur, & cum saccharo quantùm sufficit, fiat condimentum, patiens uerò comedat carnem testudinis, & cũ lacte decoctionis dictæ testudinis conficiat ferculum.

Septimus cibus est, capere limacias, & eas benè diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte uaccino, & cum lacte amygdalarum dulcium et saccharo fiat condimentum, & recordare, quòd lac in omni administratione est conueniens Ethicis, *& lac præcipuè à quo extractum est butyrum, cum butyrum facile inflammet. Laudo igitur ad modum galeni in quinto methodi curatiuæ lac humanum pro cibo ipsis ethicis. Conuenit enim & præcipuè cum sugitur ex mammilla mulieris nutritæ ex cibis infrigidantibus, & humectantibus ut ex lactucis, ex hordeo, ex lacte seminum mellonum, et ex carnibus alteratis cum his, post uerò lac asininum multum ethicis ualet, infrigidando, humectando, & nutriendo, dũ sit lac recenter mulctum & cum sua caliditate bibitũ. Quòd si febris putrida ethicis iungeretur non ita laudo lactis exhibitionem in ethicis propter putridam, cui inimicatur lac, iuxta illud* Hippocratis: *lac dare caput dolẽtibus, & febrientibus malum, contentetur igitur ethicus cum putrida febre, ptisana, & alijs cibarijs dictis, in quibus non administratur lac.*

Octauus cibus talis est

Recip. *Pulparum caponis carnosi, & non pinguis numero ij. infundatur in lacte uaccino per diem, deinde optimè contundatur caro, & cum aqua seminum communium*

nium frigidorum; cui misce farinæ ordei p. s. lactis amygdalarum dulcium unc.i. emulsionis seminum papaueris drach.ij.sacchari quantùm sufficit, & fiat condimentum. Laudo quoque ratione humectationis. Quòd ethicus comedat,uel deglutiat succum fructuum frigidorum,& humidorum, sicut sunt poma,quorum pomorũ succum deglutiat propter intentionem dictam,& cucurbitæ conuenit,& citruli,si stomachus tollerabit,& succus cucumeris, de mellonibus autem res est suspecta, quia cito acetosantur in stomacho.

Post diætam,quam magnopere debet medicus obseruare in cura ethicæ.licet aliquando ipsi ethico condonare syrupos infrigidatiuos & humectatiuos,sicut est syrupus de papauere, uiolatus,de nenufare, de endiuia, de portulaca,& huiusmodi:

Expediet enim ethicum frequentare sequentem syrupum.

Recip.Syrupi de papauere,uiolati,de endiuia ana unc. s. aquarum seminum communium frigidorum,lactucæ, uiolarum ana unc.i.misce,& quoniam huiusmodi syrupi nõ contribuuntur ethico merito digestionis materiæ, sed solum merito infrigidationis,& humectationis habituatæ materiæ calidæ, & siccæ acquisitæ membris ipsius ethici,Ideo post syrupos non tentabit medicus euacuationem per pharmacum,neque in ethico expectamus apparentiam signorum digestionis. Si tamen ex inordinato uictu Ethicus pateretur uentriculi et intestinorum plenitudinem, quæ & foueretur mala natura habituata ipsi ethico, tunc consulo medicum posse euacuare à uijs latis cum manna,uel Cassia. Quòd si non contentetur de his dictis,procuret medicus impositionem clysteriorum

rum,in quibus sit uirtus nutritiua, & alteratiua male complexionis calidæ, & siccæ. Quorum unum Tale est.

Recip. Iuris pullæ paruæ benè carnosæ unc. x. in quo bulliant, seminum papaueris, florum nenufaris, uiolarum lactucæ, maluæ ana M.i.deinde coletur, & colaturæ adde olei uiolati unc.iij.sacchari albißimi unc.ij.mellis uiolati unc.i.s.salis communis drach.i.s.uitelli oui numero i.& conficiatur clysterium.

Item, expertum est, sequentem mixturam multum conferre ethico, si eam pluries in die capiat.

Recip. Conseruæ uiolarum, conseruæ nenufaris, conseruæ portulacæ ana unc.i.amidi, dragaganti ana drach. i.misce, & cum modico sacchari albißimi fiat mixtura.

Item, sequens mixtura multum laudatur Ethicis.

Recip. Emulsionis seminis papaueris albi, emulsionis seminum communium frigidorum ana unc.ij succi lactucæ depurati, succi endiuiæ, scariolæ ana unc. s.ponantur ad ignem lentũ, & cum sacchato albißimo quantum sufficit fiat mixtura.

Item ex experientia compertum est, sequens unguentum sanare ethicos febrientes, cum quo tota spina dorsi, & dorsum, & thorax, & utrũque latus hypocundriorum ungatur.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, seminum psillij, seminum maluæ ana unc.i.lactis mulieris puellam lactantis & parturientis unc.i.s.gummi arabici, dragaganti ana drach.i.butyri recentis sine sale loti, olei uiolati loti ana unc.i.s.ceræ albæ quantum sufficit & fiat unguen-

unguentum molle.

Item compertum est, quod in ethica multum attenuante corpus humanum, sequens balneum stomacho ieiuno multum confert.

Recip. *Gallinarum pinguium depilatarũ, & euisceratarum numero iij. capitum castratorum pinguium numero ij. uiolariæ, lactucæ,* Endiuiæ *ana* M. i. *florum nenufaris* M. ij. *capitum papaueris albi numero xx. bulliant omnia in* 200. *lib. aquæ usque ad consumptionem carnium gallinarum, & capitum castratorum. deinde coletur & sic procede, pone aquam illam in tina non multum calidam, sed infra tepiditatem, ne calore balnei incendatur caliditas ethici, & siccitas concrescat.* Deinde *ingrediatur ethicus* Balneum *dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingressum immediatè leues ipsi ethico fiant frictiones, ut balnei humiditas facilius ingredi possit usque ad solida membra, post uerò exitũ à balneo immediatè inungatur totum eius corpus cum oleo uiolato, ut sui unctuositate claudat porrositates exteriores corporis* Ethici, *ne humidum intus acquisitum exire ualeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei uiolati, & à detento humido intus ipsius balnei, & quoniam ultra humectationem indiget ethicus febrius restauratione totius corporis, & omnium membrorum.*

Ideo expertum est, sequens electuarium multũ ethicis ualere, si bis in die mane, & uesperi unã comedat unciam.

Recip. *Carnis pulparum caponis, carnis testudinis nemoralis, ana lib. s. optimè coquantur, & contundantur, & dissoluantur cum aqua uiolata quantum sufficit,*

deinde

deinde adde gummi arabici, amidi, dragaganti ana drach. ij. lactis amygdalarum dulcium, lactis seminum mellonum ana unc. i. s. seminum endiuiæ, lactucæ, portulacæ, seminum citoniorum ana drach. ij. seminis cucurbitæ, cucumeris, citruli ana unc. i. succi liquiritiæ ana drach. i. s. contundantur semina contundenda, & pulueri zentur pulue rizanda, & cum saccharo albissimo fiat mixtura.

Item recordari oportet, quòd patiens ethicam sollicitet potum lactis, uel mulieris, uel asinini, uel caprini, ouinum quoque lac & uaccinum non sunt praua in curatione ethicæ, cum in omnibus his lactibus sit intentio infrigidationis & humectationis. Et hæc de ethica febre.

DE MARASMO, *Cap. xx.*

DIXIT GALENVS *in libro de marasmo. Quòd marasmus interpretatur tabefactio, uel arefactio, seu consumptio totius corporis propter malam complexionem frigidam & siccam acquisitam membris totius corporis, & ideo ad hanc similitudinem dicitur marasmus ethica senectutis, cum temperatura senis sit frigida & sicca naturalis. Vnde sicut in sene uiget frigiditas, & ferè totus calor naturalis deficit, cuius caloris naturalis defectus est propter consumptionem humidi ipsius senis. ideo & humanum corpus dicetur marasmatum, quando uigebit frigiditas, ferè propter totam consumptionem caloris naturalis, & augebitur siccitas ex consumptione humidi radicalis, & propter hoc corpora patientia Ethicam senectutis semper ad tactum frigida apparent, & ipsamet frigiditas in toto corpore percipitur. apparente quippe in eis arida siccitate,*

& ex

& ex his poteris cognoscere causam contentiuam ipsius marasmi, quoniam est mala temperatura frigida, & sicca in toto corpore percepta sine febre, aßimilata temperaturæ naturali senis. habes quoque magnam difficultatem curationis marasmi, cum aßimiletur complexioni senis frigidæ & siccæ, propinquæ morti.

Ideo si marasmus curari poterit, curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipsius marasmi, procurabis igitur in cura marasmi administrationem calidorum, & humidorum, calidorum quippe, quoniam in marasmo dominatur frigiditas: humidorum uerò, quia in Marasmo dominatur arida siccitas.

Summa igitur curationis rerum ipsius marasmi est per nutrientia, quæ nutrientia per os exhibentur, sicut optimæ carnes boni nutrimenti, & facilis concoctionis, ut sunt carnes caponum, fasianorum, perdicum, francolinorum, uituli lactantis iuuenis, cuniculi, hædorum, & his similes, non negligendo potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patiens marasmum, nedum per ea, quæ assumuntur per os, uerum per ea, quæ imponuntur per clysteria.

Et ideo hortor uos in curatione marasmi, Quòd bis in die mane & uesperi stomacho ieiuno imponatur sequẽs clysterium.

Recip. Iuris caponis benè pinguis, uel cuiusuis alterius animalis boni nutrimenti lib. i. uitelli ouorum numero ij. sacchari albißimi unc. i. s. sine sale, & sine speciebus aromaticis acutis imponatur clysterium, sal enim, & species irritant uirtutem intestinorum ad expellendum, & hoc non expedit, ubi tentamus nutritionem cum clysterio: attrahent enim intestina succum ipsius clysterij per

mescrai-

mesaraicas suas, per quas portabitur nutrimentum illud usque ad hepar, & nutriet in tantum, quòd uidi ex experientia marasmatum maxime saluari & restitui cum clysteribus istis, laudo quoque ut ferè omnia condimenta marasmato cum lacte condonentur. & præcipuè potagium sequens, quotidie in diluculo ipsi marasmato exhibitum.

Recip. *Lactis ouini, uel caprini, uel uaccini quomodo haberi poßit lib. i. uitelli ouorum numero iij. Vini albi dulcis unc. iiij. misce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur, & ad lentum ignem coquantur semper miscendo ne oua densentur, & ægrotanti marasmato totum exhibeatur, præter hæc ex experientia compertum est, quod Balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidie ingrediatur est admodum conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingressum humiditais nutritiuæ per porrositates totius corporis.*

Balneum est tale.

Recip. *Capones pingues, & pingues gallinas, & capita castratorum pinguium numero ij. pinguedinis castrati propè renes existentis lib. ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ pro balneo totius corporis usque ad consumptionem carnium dictorum animalium & capitum castratorum, deinde coletur & stomacho ieiuno in tinam ingrediatur corpus marasmati, immediatè uerò post exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infusi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipso exsiccato leuiter, & non multum fricato, ne unctuositas auferatur à cuti his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cum somnus supra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem, laudo quoque, quod marasmatus*

tus quotidie mane & uesperi sugat lac à mammillis pulchræ puellæ. sanguineæ temperaturæ, Iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibis calidis, & humidis per modum dictum, & hæc de marasmo dicta sint.

DE FEBRE PESTILENTIALI, Cap. XXI.

DE FEBRE *pestilentiali sumus dicturi in præsenti capite, quæ propter magnitudinem morbi et symptomatum sæuitatem indiget magno studio, & magna medici sollicitudine & prudentia, quæ febris à principe prima quarti appellatur febris mali modi, cum latenter ægrum percutiat, & ipsum necet.* Dixit *enim princeps, febrē hanc exterius corpus quietare, interius uerò admodum ipsum perturbare, & in ea, corpora ægrotantia secundum plurimum perdunt.*

Attende *igitur primo, quòd apud authores inueniuntur hæc nomina, pestilentia, epidimia, & undemia.* Est *enim pestilentia corruptio aeris propter prauam & occultam qualitatem, qua accidunt diuersæ ægritudines in diuersis, & uarijs indiuiduis, & si diuersorum generum, inuenitur igitur pestilentia, & in hominibus simul & in generibus animalium brutorum.*

Epidimia *uerò est corruptio aeris ob prauā & occultam qualitatem, qua plures contingunt ægritudines in indiuiduis solius unius generis, et sic* Epidimia *uel erit in indiuiduis humanis tantū, uel in alijs indiuiduis animalium bruttorum unius generis solius.* Et *hic morbus apud* Galenum *cum contingit indiuiduis humanis morbus appellatur uulgaris, quoniam ex contagio per uulgū*

uagatur

uagatur.

Vndimia uerò est corruptio aquæ, & terræ ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & attende, quòd licet propriè ista nomina sint diuersa à Galeno tamen, & ab Auicenna pro nominibus synonymis capiuntur, ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum pestilentialem, & epidimialem, & undemialem. quoniam morbus pestilentialis simul in pluribus indiuiduis plurium generum inuenitur ex corruptione aeris ob prauam, & occultam qualitatem. Et attende quòd in pestilentia & si aer corrumpitur, non corrumpitur tamen secundum sui substantiam, sed corrumpitur per qualitatem ei iunctam. Et ideo dicitur pestilentia, uel Epidimia aeris corruptio qualitatiua, & non substantialis, & per hoc attende. Quòd pestilentia amoueri poterit, quia aeris qualitas amouebitur, & non substantia, morbus uerò Epidimialis est morbus in indiuiduis unius generis tantum inuentus ob aeris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinsecus operatur, et occultè animal interficit. Morbus uerò undemialis animantibus acquiritur uel simul plurium generum, uel unius generis tantum, propter aquæ, uel terræ corruptionem ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & ex his facile scire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus, esse triplicem. uidelicet pestilentialem, epidimialem, & undemialem. nos autem de his febribus loquentes, sub nomine febris pestilentialis, de eis loquemur ad modum Galeni in primo de differentijs febrium Capite secundo, & tertio, & quarto, & quinto.

Attende igitur, quòd febris pestilentialis est duplex, una quæ immediatè pendet à pestilentia, quoniam occulta, & praua qualitas acquiritur ex aere ipso taliter affecto humiditatibus ipsius cordis, propter quam cor patitur febrem pestilentialem ab ipsa pestilentia immediatè quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aeri acquisitus, & hæc febris propriè dicitur pestilentialis, & est illa, quam nos nominamus febrem pestilentiæ, quoniam uagatur eo tempore, quo uiget pestilentia. Alia uerò est febris pestilentialis in nostris humanis corporibus inuenta, quæ mediatè pendet à pestilentia, ueluti si mala qualitas aeris iungeretur alicui febri, deinde illa mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis, causaretur tunc temporis non immediatè ab affecto corde à qualitate aeris occulta sed mediate, et dicitur febris pestilentialis mediatè pendens à pestilentia, quæ eadem febris progigni potest ex prima omnium humorum corporis humani affectione à qualitate occulta aeris, ipsos humores primò inficiente. humores enim sic affecti, & mala putredine corrupti, malos & prauos uapores effumant ad cor facientes febrem, quam pestilentialē appellamus, sed attende, quòd etiam unum genus febris potest hominibus contingere, quam dicimus pestilentialem per similitudinem ad ueram pestilentialem febrem. contingere enim potest aliquem humorem in nostrò corpore existentem aliqua mala, & occulta qualitate in eodem corpore genita affectum esse, non pendentem ab influxu, & ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati similis, quæ ferè omnia simptωmata conducet, quæ etiam mala, & occulta qualitas ipsius aeris producere posset. & propter hoc quidam medici imperiti uidentes hoc genus

nus febris pronunciant eam esse ueram pestilentialem credentes malam esse in aere factam qualitatem occultã. Nos autem dicemus *istam febrem non debere ueram appellari pestilentialem, sed potius febrem mali modi, & sic febris mali modi erit in plus. quàm febris pestilentialis: cum omnis febris pestilentialis sit mali modi, & non econtra. quas febres* Galenus *appellauit male morigeratas.* Et iterum attende, *quod loquendo de febre pestilentiali, quæ mediatè pendet à pestilentia, cuilibet generi febris potest contingere, ut ephimeræ, & sic dabitur* Ephimera *pestilentialis, quoniam ipsi febri ephimeræ potest iungi illa praua & occulta aeris qualitas, propter quam dicitur ephimera pestilentialis, simili modo dabitur tertiana pestilentialis, & interpollata, & continua, & quotidiana pestilentialis, & quartana, & sanguinea.*

Expertus *enim fui multas harum febrium præcessisse in tempore pestilentiæ, quæ à me pestilentes, nunquàm dijudicatæ fuerũt, & in processu praua & occulta qualitas aeris fuit eis iuncta, propter quàm factæ fuerunt pestilentiales, & febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere, quòd licet in corporibus nostris plerunque tempore pestilentiæ appareant apostemata non pestifera, in processu tamen illis potest iungi occulta aeris qualitas, qua pestifera effecta sunt. memoriæ enim teneo ego, quòd tempore pestilẽtiæ* M.D.XXVII. *fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ scarificatæ, & paulo post illi scarificationi iuncta fuit illa praua, & occulta qualitas. & ipsa scarificatio apostemate pestifero effecta fuit, & breui æger moriebatur.*

Ex his

Ex his uerò quæ diximus facile possumus uenire in cognitionem causarum pestilentiæ, et febris pestilẽtialis.

Attende igitur quòd pestilentia potest habere radicem à superioribus, & etiam ab inferioribus, à superioribus quidem, quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione, uel in aere alicuius determinati loci, influxus quidam iungitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus pestilentia dicitur, est enim aeris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica, & ex his habes duo, primo causam generalem pestilentiæ, & est dictus influxus, habes secundo diffinitionem pestilentiæ, & est corruptio aeris qualitatiua occulte operans, & humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus uerò causam pestilentiæ habemus, & est corruptio qualitatiua terræ uel aquæ occultè operans, & inimca naturæ humanæ, quæ corruptio aliquando est terræ nascentium, aliquando uerò ab intimis ipsius terræ pergignitur, illis enim omnibus quãdoq; iungitur mala qualitas, ob quam mali eleuantur uapores propter putredinem eisdem acquisitam, qui corporibus hominum contingentes, inspiratione aeris, uapores illi attingunt cor, magnum cordis nocumentum procreantes, quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernosum multo tempore clausum aperierunt, & in apertione hinc ad modicum eorum duo mortui fuerunt. fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occultè operans, & inimicata naturæ humanæ, omnes illos necauit, & ex hoc habere potes, quod undemia est causa pestilentiæ, quia ex uaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aer ipse, quapropter erit in aere corruptio ex mala & praua

qualitate ueniente ab aqua, uel à terra. Et sic habes alterã causam pestilentiæ propriè, quæ est ab aqueis uel terrenis uaporibus. Et ex his poteris habere causam febris pestilentialis propriè. quoniam est uel mala quaa litas occulta aeris communicata cordi, qua putrefiunt cordis humditates, quibus putrefactis super incenditur caliditas præter naturalis ipsi cordi, & febrem causat, & eodem modo contingit de mala, & praua qualitate aquea, uel terrena attingente cor. et eodem modo febrem progignente.

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum est, quòd aliquando potest hominibus contingere febris ex putredine sola, reperta in humoribus corporis eorum, quæ febris non propriè pestilentialis dici debet, sed similis ipsi pestilentiali, quoniam in effectu, qui est mors, & in symptomatibus febri assimilatur pestilentiali. & hoc benè docti sumus post penurias multa hominum uidelicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas pestilentiales medicorum uulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chimi; qui facillimè putredini erant parati. Vnde ex his generabantur in eis putredines malæ, & uenenosæ, quæ ad intra eorum corpora operabantur occultè, & ea interficiebant, & hæ febres propriè pestilentiales non sunt, sed similes illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putredine & qualitate occulta humorum tantum interius corpora turbabant, & exterius eadem quietabant. signa uerò demonstratiua ipsius febris pestilentialis, facilè ex dicendis poteris habere.

Considera igitur primo si sis in tempore, in quo uigẽt morbi pestilentiales, uel febres pestilentiales, & tunc facile

cile poteris iudicare hanc esse febrem de numero febrium pestilentialium: si tibi tale corpus febriens offeretur, & iudicium tuum efficietur certius, si ipsi febrienti iungeretur magnum cauma, & incendium, magnaque nocturna inquietudo. cum enim in febre pestilentiali humiditates cordis corruptæ sint & putrefactæ propter earum præsentiam in corde. magnum & in eo, & in toto corpore incendium causatur, nocturna uerò inquietudo erit, quia de nocte uapores recluduntur ad intra cor ipsum admodum inquietantes omniumque membrorum facultates. Item apparet linguæ nigredo cum ariditate, & siti clamosa. hoc ideo accidit, quoniam cum magnum sit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cordis expirando mali uapores ascendunt ad os exsiccando, & per ulteriorem eius actionem denigrando: quo fit ut sitis uehemens sequatur est enim sitis appetitus frigidi, & humidi propter præsentiam caliditatis & siccitatis ab illis uaporibus in ore productis. Item & nausea apparet, quoniam cor offensum à putredine suarum humiditatum conatur eam expellere propter propinquitatem oris stomachi ad ipsum, nocumentum enim communicatur ipsi stomacho, & per hoc insurgit nausea. Item instantia uigiliarum adest, quoniam à putrene cordis humiditatum, mali superaccenduntur uapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditates exsiccant, & per hoc deficit causa somni, quæ est abūdans ipsius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, uidelicet dolor capitis, quoniam ab eisdem uaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit ut patiantur & solutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item Pulsus frequens & uelox propter necessitatem euentatio-

nis adauctam à uehementi caumate ipsius cordis, paruus uerò, & debilis, quia uirtus cordis admodum oppressa est à putredine humiditatum eius, non potens magnificare, neque pulsum ipsum fortificare. Item urina apparet turbulenta propter magnam putredinem, & ebulitionem cordis communicatam toti massæ humorali, liuidæ quoq; Vrinæ appārēt propter debilitatem caloris non potentis regulare humiditates cordis. Item egestiones fetidæ sunt, malum expirātes odorem propter putredinem magnam. Item apparent plerumque pustulæ, botor, & carbunculi & apostemata, quoniam cum magna dicatur esse putredo in humiditatibus cordis magna etiam fit putredo in uenis & in toto corpore, quo fit, ut tantum de materia putrida in pestilentia uel in febre pestilentiali abundet, quòd natura nō potest eam regere, et gubernare ob quàm rem exijt synthomaticè ad debiliora loca materia, progignens pustulas, & apostemata. Item apparet sudor admodum fœtidus, & in multa quantitate, & frigidus, fœtidus propter fœculentam putredinem, multus uerò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, ut ille sudor syntomaticus dicatur, et omnis syntomatica euacuatio mala est, frigidus uerò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem febre iungentur, proculdubio iudicabis ipsam esse febrem pestilentialem, uel febrem mali modi, huius autem febris pestilentialis curam ex sequentibus dicendis habebis. In primis attende cum offertur tibi corpus febriens hac febre pestilentiali, considera, quòd cum phlebotomia sit uniuersalis euacuatio si eam præmittere debeas. ubi enim adsunt signa sanguinis, sicut est rubedo urinæ cum crassitiæ.

[handwritten margin note:] óis syntomatica euacuat. mala [illegible]

stitie, et aliquali opacitate, & habitudine corporis sanguinea, & regimen multiplicatiuum sanguinis praeterierit, illico phlebotomiam facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre pestilentiali phlebotomiam contemnunt, contradicunt enim Galeno uolenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennae cum inquit, cum uides urinam rubeam, & crassam illicò phlebotoma, neque locum ueritatis habet id, quod dicunt, quòd ideò in febre pestilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia uirtus debilitatur, & quoniam sanguinis mißio auget debilitatem in uirtute, ideo timendum est (ut dicunt) ex sanguinis mißione uirtutem tantum debilitari ne poßit illi tantae debilitati resistere. Nos autem dicimus primo quòd non est credendum, quòd in principio morbi tam subitò uirtus debilitetur, quòd non poßit phlebotomiam sufferre, ut inquit Hyppocrates secundo aphorismorum: inchoantibus morbis si quid mouendum est moue etc.

Secundo dico, quòd apparentibus indicijs sanguinis credendum est sanguinem supra alios dominari humores. quo fit ut à principio morbi uirtus potius sit debilis per aggrauationem, quàm per uiam resolutionis, & sic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quae reddetur potentior supra residuum materiae malignantis. Quare hortor uos, ut à principio febris pestilentialis consentientibus robore, & aetate, & apparentibus signis phlebotomiae, non praetermittatis ipsam, si enim omissa fuerit, cum iam peccatum sit in sanguine, & non in alijs humoribus, & sanguis non expectet digestionem certè in breui aeger deficere poterit. Attende tamen, quòd cum febris pestilentialis pendeat à malignitate materiae, qua

Secchouens

uirtus facile debilitari posset ideo hortor, quòd ubi etiam sanguinis mißio fuerit necessaria, non exquisitè ipsam facere debes, quia ex exquisita sanguinis mißione per resolutionem spiritus, & caloris naturalis, uirtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna est, & uenenosa directè uirtutem opprimens. eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & si putabis eam non sufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cum propter timorem de uirtutis debilitate, melius est, & securius partire euacuationem, quàm una uice totum simul euacuare, sicut dixit Galenus *primo artis curatiuæ ad glauconem distinctione tertia, capite sexto, ob quàm rem iubeo, quòd etiam euacuando per sanguinis mißionem in febre pestilentiali à principio utamur minoratione, cum enim materia peccans dicatur esse multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit ualde utile.* V*bi uerò indicia sanguinis non aderũt in principio febris pestilentialis, nequaquàm sanguinis mißionem committes, tunc enim peccatum est in alijs humoribus à sanguine, neque ipsi sunt permixti sanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet. quo fit, ut materia magis malignetur, et repente ægrum interficiat, sicut docuit me experientia, quòd eodem præcisè tempore, & eadem hora, qua pestilentiatus phlebotomabatur, moriebatur.* E*t ideo uituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre pestilentiali committunt sanguinis mißionem, immo in febre pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis, caue à phlebotomia sicut à* Diabolo. *Si uerò apparuerint signa sanguinis cum robore, & ætate consentientibus, si tu non phlebotomabis, sanguis iustus erit super te, & filios tuos.* V*bi uerò phlebotomia à prin*

cipio

cipio non fuerit necessaria, scias quòd omnino febrientem febre pestilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non sit eradicatiua, quoniam cum illi iungitur imbecillitas uirtutis, euacuatione eradicatiua, timendum est, ne uirtus ad maiorem ducatur debilitatem; & æger moriatur. sed dices tu, materia in febre pestilentiali est turgens, seu furiosa, & turgente materia à principio debemus euacuare iuxta præceptũ hyppocratis aphorismo uigesimosecũdo primæ particulæ. Hinc dico uerum esse, quòd turgente materia uti debemus illius eradicatione, nisi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis uirtutis. Et ideo cum in febre pestilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum est maximè. ideo generaliter in principio febris pestilentialis cum necessarium sit euacuare si per medicinam euacuabimus, sit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd ubi in principio huius febris cognosceres uirtutem esse fortẽ, & optimè resistentem malignitati materiæ, cum materia dicatur esse furiosa, poteris à principio uti eradicatione, usque tamen ad terminum quem natura sufferre poterit. non apparentibus igitur signis sanguinis, à principio minorabis materiam in febre pestilentiali. Attende quòd cum in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit uirtutem cordis. Ideo iubeo, quod in omni euacuatione per pharmacum tam minorando quàm eradicando, ipsi medicinæ addantur, quæ cor confortant, & eius uirtutem roborant, & malam, et occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur, quo fit, ut in euacuando, uirtutem cordis uitalem sustentemus, erit igitur minoratiuum in febre pestilentiali pendente à putredine choleræ sequens.

cũo minoratiua

Medic. minoratiua cholerae:

Recip. Margaritarum, iacintorum, smaragdorum ana scrup. i. radicum ualerianæ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana M. s. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana drach. s. hæc omnia infundātur per noctem bene trita, & in petia ligata in æquis portionibus aquarum endiuiæ, buglossæ, tormentillæ, & dictami albi, deinde unica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione dissolue Mannæ electæ unc. ij. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more assumptionis aliorum pharmacorum, uel potes minorare materiam cum sequenti pharmaco.

Alia:

Recip. mānæ electæ unc. ij. uel floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. trifere persicæ, quæ admodum cordialis est drach. ij. cum prædicta decoctione dissolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholerica licitum est residuum materiæ remanentis digerere cum sequenti syrupo, semper obseruando quòd ipsis digerentibus materiam cholericam permisceantur quæ habent uirtutē cordis cōfortare, et manus tenere.

Syr. digens cholerae:

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi acetositatis citri, de endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum, acetosæ, borraginis ana unc. i. misce.

Item.

Recip. Margaritarum, coraliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana drach. s. pulueriz ētur subtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in syrupo, facta uero leui expreßione puluerum patienti in diluculo exhibeatur syrupus, uel fiat hic syrupus magistralis sequens.

Recip.

Recip. Aquæ endiuiæ, acetosæ, borraginis ana unc. iiij. Aquæ tormentillæ unc. iij. boli armeni orientalis, coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, margaritarum, omnium fragmentorum, seminum citri ana drach. ij. misce, & omnia insimul bulliant unica forti ebullitione, colentur, deinde adde uini granatorum unc. vi. succi acetositatis citri unc. iij. succi limonum unc. ij. Iterum lento igne bulliant, & cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus, qui syrupus sic exhibeatur patienti. Syr.^s magistralis.

Recip. prædicti syrupi unc. iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicum endiuiæ syluestris ana unc. ij. misce pro una uice, apparentibus signis digestionis ex multiplici assumptione alterius horum syruporum, eradicetur materia cholerica cum sequenti pharmaco.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. electuarij succi rosati drach. ij. Reubarbari electi drach. i. s. infundatur reubarbarum secundum artem in aqua endiuiæ, & tormentillæ cum modico spicæ per. x. horas: deinde fiat fortis expressio, cui adde triferæ persicæ drach. i. s. & cum alijs omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi uerò materia peccans in febre pestilentiali fuerit pituitosa à principio non debes negligere minorationem illius materiæ cum his quæ pituitosam habent euacuare materiam, ut Med.^a eradic.^a cholere

Recip. Agarici optimi, et electi scrup. iiij. turbith subtiliter puluerizati drach. i. zinziberis, salis gemmæ ana gran. iij. floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. infundatur Agaricus in oximelle simplici cum suis correctiuis per x. horas, deinde fiat fortis expreßio, & cum superiori decoctione cordialium dissoluantur, & fiat potus, minorata uerò materia pituitosa, præpara te ad residuum illius materiæ concoquendum, dabis igitur sequentem syrupum Med.^a minor. pituite:

quo

quo usque signa digestionis apparuerint.

Recip. *oximellis simplicis, syrupi de duabus radicibus, syrupi de corticibus citri ana unc.s. aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana unc.i. misce, & hic syrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, uel fiat sequens syrupus magistralis.*

Recip. *Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana unc.iiij. been albi, & rubei, oßis de corde cerui, utriusque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum mirabolanorum indorum, corticum citri, seminum citri ana drach.ij. pulverizentur omnia pulverizanda subtiliter, et bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde succi granatorum dulcium unc.vi. succi pomorum dulcium unc.v. iterum bulliant lento igne unica ebullitione, & cum sacchararo quantum sufficit fiat syrupus, qui sic patienti exhibeatur.*

Recip. *prædicti syrupi unc.ij. aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana unc.i. misce, pro una uice. Apparentibus uerò signis digestionis consentientibus robore, & ætate sequentem medicinam eradicatiuam dabis patienti.*

Recip. *Diacatholiconis unc.s. electuarij indij drach.ij. agarici electi scrup.iiij. zinziberis, salis gemmæ ana gran. iij. Triferæ persicæ, turbith gummosi ana drach. i. infundatur agaricus ut supra, & cum decoctione prædicta cordialium, fiat potus pulverizatis pulverizandis, si uerò in febre pestilentiali materia melancholica maxime peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum sequenti pharmaco, ut*

Recip. *Diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis amech drach.ij. floris caßiæ nouiter tractæ drach. iij. misce, & dissoluantur cum aqua melissæ, & fiat potus, qui apud*

diluculum

diluculum patienti exhibeatur, & quoniam derelictum est residuum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipsum admodum infestantis, illud concoquatur cum sequenti syrupo.

Recip. *Syrupi sabor regis, syrupi de fumo terræ, de Endiuia ana unc. s. aquarum radicis tormentillæ, radicis ualerianæ, radicis borraginis ana unc. i. misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi, & corticum citri, uel sic digeratur materia eadem.*

Recip. *syrupi de pomis cõpositi, de lupulis, de endiuia ana unc. s. aquarum tormentillæ, lupulorum, buglossæ ana unc. i. misce, uel sic digeratur materia cum syrupo sequenti magistrali.*

Recip. *Epithimi, thimi, polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana M. s. corticum citri, radicum ualerianæ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana unc. s. been albi & rubei, ligni aloes, oßis de corde cerui ana drach. ij. serici crudi, limaturæ auri ana drach. s. iacintorum, granatorum, zaffirorum, smaragdorum, utriusque margaritarum, ana scrup. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ tormentillæ, usque ad cõsumptionem medietatis, deinde adde elebori nigri præparati drach. i. succi pomorum dulcium unc. iiij. syrupi de fumoterræ unc. iij.* Iterum *bulliant lento igne, & cum sacharo quantùm sufficit fiat syrupus, de quo*

Recip. *unc. iij. aquæ tormentillæ unc. ij. aquæ radicum ualerianæ unc. i. s. misce pro una uice.* Et *attende quòd in febre pestilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digestionem propter malignam materiam, quæ continue agit in humores cordis, ideo sumptis duobus uel tribus de prædictis*

syrupis

ſyrupis hortor,ut euacuetur materia faciens febrem pe ſtilentialem cum ſequenti medicina eradicatiua.

Recip. Thimi, Epithimi, *polypodij quercini, foliculorum ſenæ ana* M. i. *florum* Borraginis, *bugloſſæ ana p. i. corticum mirabolanorum* Indorum *unc. s. omnium fragmentorum ana. drach. i. radicum ualerianæ, radicum* Tormentillæ, *radicum dictami albi ana unc. s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquarum lupulorum, fumiterræ,* Tormentillæ, *ana uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue* Diaſenæ *lenitiui. drach. vi. agarici electi. drach. i. s.* Zinziberis, *ſalis gemmæ ana gran. iiij.* Cōfectionis *amech.* Triferæ *perſicæ ana drach. ij.* Infundatur *agaricus cū ſuis correctiuis in oximelle ſimplici quantū ſufficit per nouē horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expreßione.* Et *attende quod febris peſtilentialis non ſolum ex uno ſimplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere poteſt, uerum & ex permixtione plurium humorum quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem peſtilentialem progignit, & hæc eſt illa ſpecies* Emitritei *peſtilentialis, quæ ſecundum plurimum in peſtilentia apparet. rarò enim ſolus humor unus afficitur in corpore noſtro, quo fit, ut ſecundū plurimū plures afficiātur humores in ipſa peſtilētia, et procreatis febribus cōpoſitis pernitioſißimus conducitur* Emitriteus. Iterum *attende quòd in peſtilentia, & in febre peſtilentiali magis uitiatur ſanguis praua & occulta qualitate, quia cum peſtilentia, & febris peſtilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor ſanguineus abundat in corde quàm alius humor, quia cor eſt lacuna ſanguinis.* Ideo *eſt, quòd et malæ, & prauæ affectiones magis contingunt ſanguini, &*

ni, & propter hoc dico uobis, quod & si non semper in principio illarum dispositionum fiat phlebotomia secundum plurimum tamen coacti sumus eam celebrare, post uerò sanguinem magis in humore cholerico aduenit illa pestilentialis affectio, cum post sanguinem magis abundet cholera in corde quàm flegma & melancholia, tertio uerò in flegmate, quarto autem in melancholia, pestifera hæc affectio contingit. Ideo ex hoc patere potest febrem pestilentialem in omnibus humoribus posse incendi magis in sanguine, secundo in cholera, tertio in flegmate, & ultimo in melancholia, & in uno quippe simplici humore, & in pluribus mixtis, quo fit, ut detur febris pestilentialis composita eo precise modo, quo supra narrauimus in capite de febribus compositis, cui pestilentiali febri iunguntur symptomata offendentia aliquando membra principalia & illis deseruientia, quibus prudens medicus succurrere debet, cum ea nõ sint aliquo pacto negligenda. Primum uerò symptoma, cui admodum medicus attendere debet, est uirtus uitalis offensa, cui in febre pestilentiali succurrendum est, sic primo per sequentem mixturam pluries die noctuque ipsi ægrotanti exhibitam.

Recip. aquæ rosatæ lib. s. uini albi odoriferi unc. iiij. boli armeni orientalis drach. ij. misce, propinetur aũt ipsi patienti, quoniã ultra hoc, quòd uirtutem cordis habet roborare, etiam præseruat, ne quis in pestilentia cadat, ratione enim aquæ rosatæ remittitur Cauma & incendium in febre ista, ratione uini confortatur uirtus uitalis existẽs in corde, ut ipsa confortata renuat materiam malignam cor ipsum turbantem, ratione boli armeni à proprietate confortatur cor, ultra hoc quod sui stipticitate prohibet transitum uaporum uenenosorum ad ipsum cor, & ideo

laudo

laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exibbeatur patienti, licet etiam possit istud ipsis sanis condonari in præseruatione à febre pestilentiali. Secundum remedium in confortatione cordis est sequens.

Recip. Aquæ distillationis florum borraginis, florum buglossæ, radicum ualerianæ, radicum endiuiæ syluestris, rosatæ muscatæ ana lib.s. iacintorum, smaragdorum, granatorum, margaritarum ana drach.i. ossis de corde ceruі, sandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana scrup.ij. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde succi acetositatis citri, succi limonum, pomorum dulcium ana unc.ij. uini granatorum unc.iiij. Iterum bulliant unica forti ebullitione usque ad consumptionem quartæ partis, deinde cum sacchαro quantum sufficit fiat iuleb longum, quod aromatizetur ut infra.

Recip. Ambræ optimæ scrup.i. musci fini gran.x. cinnamomi electi, macis ana drach.s. coraliorum rubeorum, seminum citri ana scrup.i. puluerizentur omnia subtilissime, & ligentur in petia linea subtili, & ponantur in syrupo, & sic stet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum syrupum ei exhibendo unc.i. uel ij. pro uice, debilem enim cordis uirtutem restaurat, & à febre pestilentiali, et pestilentia hominem præseruat.

Tertium præsidium in cordis cõfortatione est seques.

Recip. succi acetositatis citri, succi limonum, succi pomorum dulcium ana unc.iiij. florum buglossæ conditorum cum sacchαro, florum borraginis, ana unc.ij. radicum ualerianæ conditarum cum sacchαro, radicum buglossæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ syluestris. ana unc. i. omnia simul contundito, quibus contusis adde ambræ op

timæ

timæ musci optimi ana drach. s. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui, ferici crudi ana unc. s. pulueris unicorni, boli armeni Orientalis *optimi ana drach. i. sacchari optimi quantum sufficit, & fiat cõfectio, de qua æger quotidie capiat drach. ij mane & uesperi, per duas horas ante cibum,* Roborat *enim cordis uirtutem, & facit crementum operationum uitæ, et præseruat. ne corpus in pestilentiam, uel febrem pestilentialem cadat.*

Q*uartum remedium in uirtute uitali confortanda est sequens.*

Recip. *Aquæ borraginis, ualerianæ,* Tormentillæ, *rosatæ muscatæ, cicoreæ ana unc. iiij. sandalorum alborum, & rubeorum, oßis de cordis cerui, been albi, & rubei, ana drach. ij. corticum citri exsiccatarum, corticum limonum ana unc. s. canforæ, croci ana grana. v. uini albi optimi odoriferi, aceti optimi ana unc. iij. misce, & unica leui ebullitione bulliant unà simul, deinde quotidie epithimabis cor patienti febrem pestilentialem: sui enim uirtute benigna confortat cor, propellitque omnem uenenositatem, quæ cordi potest accidere.*

Q*uintum præsidium in rehabendo cordis uirtutem ualde resolutam, & in resoluendo malas putredines in corde inuentas, & in repellendo uenenosos fumos ad cor ascendentes.*

Recip. *Theriacæ magnæ optimæ unc. i. succi acetositatis citri, succi limonis ana unc. s. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. s. canforæ, croci ana grana. iij. misce, & omnia simul benè ducantur donec fiat linimentum, quo manè, & uesperi inungas ægri totam cordis regionem: supra quam inunctionem pone etiã*

petiam

petiam de serico cremisino, & certè sublime remedium est in praeseruatione à pestilentia, & in cordis confortatione, et quoniam in febre pestilentiali cor malignitatem acquisitam ab hac febre consentit cerebro.

Ideo & in ea cerebrum confortandum est. confortetur autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, sicut cum aqua rosata, cui aliquid canforae permisceatur, cum qua balneetur tempora, nares, et aures, sed optimũ cerebri confortatiuum est sequens.

Recip. *Succi acetositatis citri, succi limonis ana unc. s. margaritarum, fragmentorũ omnium ana drach. i. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatae, macis, folij, ligni aloes, sandalorum alborum et rubeorum ana scrup. iiij. ambrae optimae drach. i. s. musci optimi scrup. i. laudani perfecti unc. s. omnia insimul bene agitentur, & cum modico aquae rosatae muscatae incorporentur, & fiat pomum, quod gestatum in manibus patientis febrem pestilentialem, & illius, qui conatur praeseruari à casu in ea, sublime iuuamentum conducit, & quoniam eadem malignitas pestilentialis hepati communicatur à minera laesionis, quae est cor, ideo hortor quòd mane, & uesperi,* Epithemetur *hepar ipsum sequenti* Epithemate.

Recip. *Aquae absinthij, epathicae, solatri, rosatae, endiuiae ana unc. v. specierum caeroti triasandalini unc. i. Aceti optimi unc. iij. spodij drach. ij. canforae grana. x. pluerizentur pulverizanda subtiliter, & omnia misceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quoque hepar cum sequenti mixtura, de qua mane, & uesperi ante cibum per duas horas patiens capiat drach. ij.*

Recip.

Recip.Specierum tria sandalorum,specierum Diarhodonis abbatis ana drach. ij. sacchari optimi dissoluti in aqua rosata muscata quantum sufficit,et fiat confectio in rotulis, cum autem præ cordis malignitate stomachus in uirtute sui naturali patiatur.

Ideo hortor ut mane, & uesperi ante cibum, sequenti unguento stomachus ungatur.

Recip.Olei spicæ, masticis, olei citoniorum ana unc. s.Garyophyllorũ,macis,cinnamomi,nucis muscatæ,ligni aloes,coraliorum rubeorum ana scrup. i. puluerizentur pulueri zanda subtiliter, & cum cæra quantùm sufficit, fiat unguentum molle pro stomacho. Et scias, quòd confectio supra dicta, & iuleb,in confortatione cordis ualent,& quoque in corroboratione uirtutis stomachi.

Iterum scias,quòd in febre pestilentiali uel pestilentia, accidit quãdoque sincopis,uel lipotomia quædam: quorũ simptomatum curationem habebis,si cum confortantibus cor supradictis procedes.cum sit sincopis cordis passio pendẽs à debilitate uirtutis cordis propter resolutionem spirituum,& caloris naturalis,non potentis gubernare humiditates cordis,ultimo attende,quòd in hac pestilentiali febre, & in pestilentia, plurimum accidunt apostemata,ut carbunculi,& antraces. quorum apostematum curatio est. primo ut procuretur, quòd matèria quæ uenenosa est, & maligna,attrahatur ad exteriora per locum antracis & carbunculi. qua attracta, remoueatur per apertam exituram in antrace, uel carbunculo.

Primum ingenium ad attrahendum est tale.

Recip.Gallum adhuc non coeuntem, uiuum, & illius anum depilabis,& immediate appones gallum cum ano

supra antracem, & carbunculum. & tandiu teneatur quousque gallus moriatur, & uidebis apertionem apostematis, et attractionem multæ materiæ uenenosæ ab intus ad extra.

Secundum ingenium, est assumere sæpe unum scissum secundum latitudinē per duas medietates, deinde unam medietatem linies cum theriaca magna optima, et apostemati appones, et optimum uidebis experimentum in attractione materiæ pestilētis ad extra, et in remissione malignitatis eius merito theriacæ.

Tertium ingenium est sequens linimentum, cum quo sæpe apostemata lenire, & est optimum & expertum in attractione materiæ pestiferæ ab intus ad extra per loca apostematum.

Recip. Succi appij, succi scabiosæ, succi consolidæ minoris, succi acetosellæ, succi uincitosichi, succi rutæ, succi granatorum ana unc. iiij. cum uitellis ouorum quantum sufficit, fiat linimentum, cuius portio aliqua extensa supra petiam apponatur apostematibus post lenitionē factam cum eodem linimento.

Quartum ingenium est sequens ad hæc omnia dicta, quòd cucurbitula magna apponatur apostemati, qua ad extra apostema multum concrescet, & multa materia mala ab intus ad extra attrahetur. post uerò repente scarificabis cum phlebotomo totum apostema, uel cauterizabis ipsum actuali cauterio aureo in tribus, uel quatuor locis, ut materia illa uenenosa exeat, & auro membrum confortetur, statim autem facto cauterio cum scarificatione appones sequens emplastrum.

Recip. Pomorum granatorum diuisorum per quatuor portiones numero decem, bulliant in aceto fortissimo usque

usque quo liquefiant, deinde colentur, & colaturæ adde succi consolidæ minoris, succi acetosellæ, succi appij ana unc. iij. Theriacæ magnæ unc. s. misce, & fiat emplastrũ. Quòd si isto emplastro æger non sanabitur, relinque eum ministris medicorum, scilicet chirurgicis. Tu autem longè fuge.

Alterum præterea simptoma plerunque contingit in febribus pestilẽtialibus, & sunt quædam maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maxime in illis, in quibus uiget maior caliditas, sicut in dorso, ibi enim interius inuenitur uena magna, quam chilim appellamus, in qua uiget multus sanguis, & arteria magna eandem comitans uenam, multo sanguine spirituali repletam, ab ambabus igitur uenis magna communicatur dorso caliditas. ob quam causam primo, & in maiori quantitate, huiusmodi maculæ ibi apparent. quas nostris temporibus uulgus nominat (petechie) quæ apud Paulum bullæ nominantur, apud uerò alios papullæ & botor, & secundum quod maior ebullitio in cæteris membris crescit, eædem bullæ in alijs exire incipiunt, quæ plurimum non exeunt nisi per motum materiæ, & actionem uirtutis.

Ideo est, quòd incipiunt apparere in die Crisis, in quo fit motus materiæ in uirtutem, & uirtutis in materiam, & attende quòd secundum diuersitatem humorum mala qualitate affectorum diuersificantur, & bullæ istæ in colore, & modo substantiæ. Si enim febris pestilentialis à sanguine contigerit, earum color rubeus apparebit, alijs quippe eleuatiores propter maiorem sanguinis quantitatem abundare in corpore. Si uerò à cholera citrinæ apparebunt, si à pituita albæ, si à melancholia ni-

græ uel liuidæ, ubi enim à dominio sanguinis exibunt huiusmodi maculæ, salubriores sunt alijs, maiorem nobis salutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quòd si huiusmodi maculæ apparebūt in die crisis cum imbecillitate uirtutis, fugit à nobis spes salutis, quoniam est signum, quòd tales maculæ exeunt per uiam simptomatis mali, non per uigorem uiritutis materiam uenenosam potentis expellere.

Vbi uerò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine uirtutis, signum est, quòd cura febris pestilentialis cum dicto symptomate non est negligenda. Et propter hoc iterum *attende. quòd ubi cum febre pestilentiali non apparuerint adhuc huiusmodi maculæ peccante sanguine, uel alijs humoribus permixtis sanguini, conuenit phlebotomia necessariò consentientibus robore & ætate, sicut supra narrauimus ex testimonio Galeni primo de differentijs febrium capite nono, &* Pauli *secundo artis medicæ capite xxxvi.*

Vbi *uerò cū febre pestilentiali exeunt huiusmodi maculæ, certè communis modus praticæ est phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo utilitas & iuuamentum uirtuti aduenit, sed propter materiam illam pestiferam, & uenenosam exire ab intus ad extra, uirtus ipsa alleuiatur.*

Ideo *medicus debet sequi motum naturæ rectè operantis, phlebotomia autē facile motum illum impedire posset, quia posset ad intima reuocare materiam illam, quam natura tentat ad extra expellere.*

Atende *tamen quòd aliquando, non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus aapparere, quoniam consideraui, & per signa cognoui,*

gnoui, quòd magna erat plenitudo in corpore, & maxime ex sanguine. cum maculæ illæ apparebant rubeæ, & sic intentione habita ad multitudinem causæ præcedentis existentis in uenis, quæ erat sanguis, phlebotomiam commisi, & cum ea benè me reperij, & istud præceptum habetur à principe in prima quarti capite de uariolis & morbillis, ubi ostendit, quòd etiam illis apparentibus morbillis & uariolis, & fuerit in toto magna plenitudo, phlebotomia non est contumax. Sit autem talis phlebotomia parca, ut euacuet solam causam præcedentem, & uirtus reddatur potentior ad resolutionem residui remanentis. sit enim in omni tui euacuatione custodia de uirtute, cum enim ipsa uirtus habeat militare contra materiam malignam & uenenosam, non multum de sanguine debes euacuare, quoniam arma uirtutis deperderentur. quæ sunt sanguis, spiritus, & naturalis calor, facta autem phlebotomia si erit expediens, dico si erit expediens, scilicet apparentibus signis maximæ repletionis in sanguine. & dico si erit expediens, quia secundum plurimum cauere debemus à phlebotomia apparentibus illis maculis, & alium quippe modum curæ assequi debemus, qui est sequens, apparentibus igitur huiusmodi maculis à medicina laxatiua omnino cauere debes, quoniam per eam nedum materia mouetur ad oppositum motus, quem natura tentat, sed ex agitatione facta ab ea, uirtus imbecillior fit, laudo tamen quòd aliquando adhuc apparentibus maculis illis, si expediet uti medicina, sit lenitiua tantum euacuans à uijs latis, quoniam solum medicina illa euacuat, materias communes fouentes materias proprias, absque quod retrahat materiam ad interiora, quam natura ad extra conatur propellere. conuenit igitur

tur Manna, Caßia, Tamarindi, & huiusmodi.

Vbi tamen loco medicinæ lenitiuæ quis uteretur clysterio lenitiuo securius esset, & magis ad propositum morbi: securius quoque erit in hac febre pestilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc, sequendo motum naturæ, cum enim natura tentat ad extra expellere omni cura, omni diligentia, & sollicitudine iuuemus naturam, ut materiam complete expellat, & hoc pluribus fit ingenijs.

Primum ingenium est, inuoluere ægrum in panno rubeo de scarlato, quoniam sui caliditate, & inspecto colore illius rubeo, sanguis mouetur ad ipsum, & ad extra.

Secundum ingenium est, ut cum petia eiusdem panni fiant frictiones toti corpori à sursum in deorsum, ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur uiæ, & cutis porrositates, qua etiam materia attrahitur, et per easdem porrositates apertas perspirat, & euacuatur.

Tertium ingenium est, ut cum manibus madefactis in aqua simplici calida totum corpus fricando madefiat. humiditate enim aquea siccitas cutis facta arida à uehementia caliditatis & siccitatis febris tollitur, à caliditate uerò porrositates aperiuntur, et ad cutim materia attrahitur, & eadem ad perspirationem mouetur.

Quartum ingenium est, appositio cucurbitularum multarum paruarum quidem supra spatulas, brachia, pectus, dorsum, natesque cum totis cruribus, sursum & deorsum. his enim certi sumus, quod sequemur motum, quem natura tentat unà cum attractione materiæ morbi, & exoneratione naturæ à multa materia mala & uenenosa.

Quintum ingenium est, propinare ægroto in exitu illarum macularum sequentem potionem.

Recip. Lentium unc. ij. aquæ fontis claræ lib. iiij. bulliant unica forti ebullitione deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ lib. iij. hordei mundi, & excorticati unc. ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis. deinde coletur, & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & sine cibo. hortor tamen quod cũ omnibus prædictis ingenijs non negligamus cordialia, cum quibus ingenijs, & cordialibus exhibitis, si maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam si expedierit laxatiuam poteris ægroto condonare; iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre pestilentiali, & de suis simptomatibus dicta sint.

DE VARIOLIS ET MORBILLIS Cap. XXII.

SCIRE debes, quòd cum plurimum uariolæ, & morbilli apparent, quoniam significant magnam sanguinis ebullitionem. Eorum indicatio est supra pestilẽtiam, uel febrem pestilẽtialem futuram, et propter hãc causam doctores scribẽtes de febre pestilentiali iungunt ipsi caput de morbillis, & uariolis, quæ affectiones diuersæ sunt ex parte materiæ, conuenientes tamẽ ex parte agẽtis, ex parte quidẽ agẽtis quoniã utraq; pẽdet à magna sanguinis ebullitione, materiæ uerò quia morbilli à sanguine cholerico originem trahunt, uariolæ uerò à sanguine craßiori melancholico, modum autem generationis earum dispositionum sub silentio transeo,

cum à principe in prima quarti sufficientißimè modus ille declaratus sit.Et ideo potius Empiricè, *quàm rationaliter earum curam ponam. Attende igitur quòd uariolæ, & morbilli cum procedant à diuersa materia, morbilli uidelicet à subtili, uariolæ uerò à crassa materia.* Ideo *est,quòd morbillorũ cura faciliòr,& breuior erit, uariolarum uerò longior, & difficilior.* Iterum *attende, quòd uariolæ, & morbilli habent quatuor tempora earum consistentiam mensurantia, uidelicet:* Principium, *augmentum,statum,& declinationem, & quoniam status sapit naturam præteriti augmenti,ideo debet medicus sequi curam conuenientem augmento uariolarum, & morbillorum.in declinatione uerò medicus derelinquat naturæ,quæ rectè curabit uariolas,& morbillos, mundificabitque cutim,nisi tantæ ebullitionis, & acutiei fuerit materia illa,ut uestigia, & foueæ post uariolas in cuti remaneant.* Principium *autem ratione modi substantiæ materiæ peccantis in uariolis erit trium uel quatuor dierum, quoniam earum materia crassa est, & non uelocis motus ad exitum.* Ideo *est,quòd non in breui post indicia uariolarum exeunt uariolæ,quia autem materia morbillorum tenuior est,& facilioris motus, ideo citius mouetur ad crisim, quare principium eorum abbreuiabitur,et sic in prima uel secunda die morbilli secundum plurimũ incipiunt apparere, igitur in modo curæ primo diætam debes regulare,in principio enim utriusque diæta sit attenuans,quoniam ægritudines illæ sunt ex repletione, & inanitio erit eorum cura, cum enim sit uehemens ebullitio in sanguine,& tota humorali maßa, ideo cauendum ab his,quæ sanguinem multiplicant,et humores exacuũt.* Et *ideo in principio apparentibus indicijs earum affe-*

ctionum,

ctionum, non dabis uinum, nec dabis cibaria calida, sicut carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neque acria, quoniã ab his uel sanguis augetur, uel humores exacuuntur, ideo earum potus erit aqua hordei in principio, quoniam ultra hoc, quòd remittit ebullitionem, ad faciliorem præparat exituram, dabis endiuiam, lactucam, spinachia, cucurbitam, & alia infrigidantia, & humectantia, quoniam ab his ebullitio remittitur. Quòd si coactus fueris propter ætatem eleuare diætam, in principio detur iusculum paruæ pullæ, decoctionis cucurbitæ, citruli, & aliarũ rerum infrigidãtium, & humectantium. Attende quoque quod in principio nõ debet æger teneri coopertus multis pannis, ne ab ijs inducta caliditas adaugeat ebullitionem in materia faciente illas affectiones, neque debet teneri discoopertus pannis, ne frigiditate ambientis porrositates corporis obserentur, & fiat impedimentum ad exitum uariolarum, & morbillorum, sit igitur patiens coopertus pannis moderatè, & in principio non sint rubei, neque attractiui caloris, ut sunt panni de scarlato, ne materia indigesta attrahatur, & non dum præparata ad exitum, aduentante uerò augmento, quod erit post tres uel quatuor dies, poteris eleuare diætam ad ea, quæ uirtutem roborant, & materiam præparant ad exituram, ideo patiẽti dare poteris panem tritum in brodio pullæ decoctũ, poteris dare oua sorbilia, scilicet uitellos, & in processũ usque ad statũ poteris dare carnẽ pullinã in modesta quãtitate, dico in modesta quãtitate, ne natura à multitudine cibi grauitata materiã morbillorũ, et uariolarũ nequeat ad extra expellere. Aduẽtãte uerò statu poteris eandẽ diætã, quàm in augmẽto obseruasti, continuare, et nõ dubites si Hippocrates dixerit in prima particula aphorismorũ

quod

quod in statu morbi tenuißima uti oportet diæta, quoniam hic non est status ebullitionis, sed status exituræ uariolarum. Et ideo *fuerunt aliqui non damnandi, qui borum morborum consistentiam distinxere, non per principium, augmentum, statum, uel declinationem, sed per primos, & secundos dies, ut in secundis quidem diebus poßimus diætam eleuare, ut diximus, et etiam uinum pauciferum contribuere, & sic diætam illam aliquantisper eleuatam poteris continuare per totum tempus status, quod est in secundis diebus uariolarum exitus, deinde post hanc obseruandam diætam poteris uariolas, et morbillos curare per administrationem phlebotomiæ, & potionis. Si igitur fueris in primis diebus, ut in tempore principij apparentibus indicijs sanguinis, uel permixtionis sanguinis cum alijs humoribus, ætate et robore consentientibus, phlebotomiam poteris exercitare, significatur enim quòd in sanguine, & in tota humorali massa est ebullitio magna, quæ phlebotomia tollitur. Si enim illis indicijs apparentibus quis phlebotomiã negligeret, possit esse causa defluxus sanguinis cum alijs humoribus ad aliquod membrum corporis humani, quòd si principale membrum fuerit æger necabitur, si uerò non principale, in eo generabitur apostema, quod merito peccãtis materiæ magnæ ebullitionis, reddetur difficilis curæ, ideo illis apparentibus indicijs phlebotomiam nõ debes prætermittere, cum uero apparere cœperint uariolæ, & morbilli, non existentibus signis abundantis repletionis corporis, nequaquàm phlebotomiam committere debes, quoniam tentares oppositum motum, quem natura rectè, & non errans committit, phlebotomia enim trahit ab extra ad intus, in exitu uerò uariolarum trahitur ab intus ad extra, si tamen*

men

men magna adesset repletio totius corporis, adhuc incipientibus uariolis exire, phlebotomiam ipsam poteris admittere, ea enim natura uigentior fit a materia exonerata ad regulandum residuum materiæ uariolarum, & morbillorum. si uerò ætas non consenserit phlebotomiæ, fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non sanguineæ, cum maximè peccet cholera, poteris uentrem lenire, uel cum clysterio lenitiuo, uel cum medicina nō eradicatiua sed lenitiua, sicut est sequens.

Recip. *Florum uiolarum, sebesten, Iuiubarum ana* M. s. *Dactylorum enucleatorum numero ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. deinde colentur & cum colatura dissolue Mannæ electæ unc. iij. uel floris Cassiæ nouiter tractæ drach. x. et plus et minus secūdū ætatē, et robur uirtutis. facta uētris lenitione hortor, ut tota medici intentio sit ad præparandum, & ad facilitandum exitum uariolarum & morbillorum, ideo laudo, quòd mane loco syrupi, & omni hora cū sitierit patiens potet de infrascripta decoctiōe.*

Recip. *Lentium excorticatarum* M. i. *hordei excorticati* M. s *ficuum siccarum numero iiij. Dactylorum enucleatorum numero iij. Iuiubarū numero xx. laccæ drach. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionē tertiæ partis, deinde coletur, et colatura usui reseruetur, & sic procede cum hac potione & regimine superius dicto usque quo uariolæ incipient cadere, & morbilli delitescere, & quoniam in his affectionibus oculi, nares, guttur, et pectus læduntur. Ideo est his omnibus succurrendum cum sequentibus, primo abluantur oculi cum aqua rosata, uel cum aqua decoctionis sumach, succurratur uero naso per attractionē aquæ hordei, quidam*

enim

enim oculos tangunt, & nasum cum auro. habet aurum à proprietate ut defenset illa membra à nocumentis uariolarum & morbillorum, succurratur uerò gutturi in ore detinendo saccharum candidum, uel sæpe utendo sequenti gargarismo.

Recip. *aquæ plantaginis lib. i. syrupi mirtini unc. ij. misce, succurratur uerò pectori & pulmoni cum syrupo uiolato, cum syrupo myrtino, cum diapenidione sine speciebus, cũ diacodione, & cũ huiusmodi, ea in ore detinẽdo & lambendo; aliquando uerò contingit post casum uariolarũ, ut foueæ remaneant, & cauitates in cute, quibus succurrendum est, eas diluendo cum sequenti decoctione.*

Recip. *Aquæ fontis claræ lib. ij. salis communis unc. i. lappacij acuti unc. iij. misce, & bulliant usque ad consumptionẽ medietatis aquæ, deinde coletur, & colatura usui seruetur, et cum foueæ diluuntur hac decoctione, sit ipsa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur.* Et *hec de* Variolis *& morbillis dicta sint.*

FINIS.

Venetijs in Aedibus Vincentij Valgrisij,
Mense Februario. M. D. L.

